

www.e-rara.ch

Practijck des Lantmetens

Sems, Johan

Tot Leyden, 1600

ETH-Bibliothek Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-2083>

Dat tweede deel, vande practijcke des Lant-metens.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

**Dat tweede deel / vande practijcke des
Lant-metens : Leerende meten alle
pleyne figueren ende formen der landen
hoe die ghelegen moghen wesen.**

Het eerste Capittel.

Leerende calculeeren den inhoud van alle rechthoeckische, rechtlinische viercanten.

A hoe wel den titel deses tweeden deels vermelt van alle formen der landen te leeren meten / so en verstaen wy daer mede niet / dat wy de rechte hoecken ofte plaetsen der perpendiculaer linien sullen leeren soeken (met het Recht-crups) ende volgens de linien ofte zijden des lants leeren meten (de welke noodich zijn te weten om met behulp van dien tot des lants groote te gheraecken:) want sulcx alles int voozgaende eerste deel ghe-noech geleert is / daeromme sullen wy daer af in dit deel deses Boecx niet veel segghen / ten ware datter breeder verclaringe noodich waer op eenige voozghegeven formen der landen / so sullen wy dan de gemeten figueren der landen voozstellen / en leeren dooz de ghemeten lengte ende breete den inhoud calculeeren / ende vinden hoe veel viercante roeden eenich voozghegeven stuck lants groot is. Om nu daer toe te comen / so sullen wy beginnen aende rechthoeckige viercanten / al hoe wel de drie hoecken d' eerste zijn inder ordeninghe / soo sullen wy nochtans aende voozschreven viercanten beginnē / om dat die lichts zijn haer inhoud te calculeeren : want men de drie hoecken (om so te segghen) by ghetalen in viercanten verandert / als men de calculatie doet. Daer al eer wy daer toe comē dient hier gheseyt (tot waerschouwinghe) dat wy somtijts eenighe exempelen van ghemeten landen sullen voozstellen / diemen op slant (om met de lichtste middel te meten) niet en meet in sulcxer vooghen als de bekende linien voozghegeven worden / ge-

lijck in dit volghende eerste Exempel wert voorsz-ghestelt een rechthoekick viercant/zijnde alle de vier zijden eben lanck/ende de vier hoecken winckel-recht. Wp segghen dattet gheen gebuyck is (onder de verstandige Lant-meters) opt lant te ondersoecken of alle hoecken winckelrecht / ende alle de vier zijden eben lanck zijn: want men qualick van hondert stucken een sulcx soude bevinden te wesen. Ten anderen ist veel lichter datmen een viercant in twee trianghels meet/ghelijck wvint eerste deel deses Boecx geleert hebben/ende dat is generael so wel in scheve/als in rechthoekighe viercanten. Haer dat wv hier sulcke exempelen somtijts sullen voorszgeven / mitsgaders oock somtijts eenighe linien leeren soecken doorsz getalen/ is d'oozlaecke dat de aencomende leerlinghen in alles souden goede onderwijfinge hebben/ende haer souden connen behelpen/wanneer haer beneffens de ghemeten linien/ oock eenige onghemeten linien noodich waren te weten.

Exempel 1.

Daer is voorszgeheven een viercant erve A B C D, pder

A

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											

D

B zijde lanck 12. r. ende alle de vier hoeken sijn winckelrecht. Vrage. Hoe veel den voorszrevē viercant inhout? Om dit te weten/multipliceert de lengte van eene zijde quadzaet / dat is 12. r. met 12. r. coēt 144 \square r. dē waren inhout des voorszgeheven quadzaets.

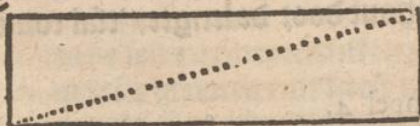
Hier vvt volcht dan/soot inhout van een quadzaet bekend is!

is/ de zijden der selbigen sullen bekent worden somen upt den inhoud den radix extraheert/ghelijck in dit Exempel. Extraheert den radix upt $144 \square r.$ na leeringhe des sevenden Capitels des eersten deels/ 'tsal comen $12. r.$ vooz de lengte van eenne zijde des quadraets.

Exempel 2.

Daer is een rechthoekich parallelogram E F G H, waer van de twee zijden E F, ende G H, pder lanck $320. r.$ ende de

E

G

F bzeete E G, ende F H, is elck $80. r.$ Vrage. Hoe veel dit stuck inhoud? Om dit te wetē / multiplicceert de lengte als $320. r.$ met de H bzeete $80. r.$ coēt $25600 \square r.$

vooz den inhoud des viercants E F G H. De waerheyt van dese twee voozgaende Exempelen hebben wy grontlick ghedemonstreert int achtste Exempel des vijftē Capitels vane eerste deel/ 'twelck oock inde figure des voozgaenden eersten Exempels claerlick te sien is. Int eerste Exempel des negende Capitels, vane eerste deel hebbe wy gesept datmen int meten der landen seer scherpelick regard moet hebben int meten der coztste linien/nevens 'tmeten der lange linien/om dieswille dat de faute int calculeeren grooter wort / somen int meten der coztste linien yet faelgeerde / als oftmen dierghelijcke faute hadde int meten der langhe linien: Want somen int meten der bzeete van dit stuck eenen dupm gemist hadde / so soude de faute upt bzenghen $320. r d.$ Want een dupm gemultipliceert met $320. r.$ bzengt upt $320. r d.$ ofte $2 \square r. 2. r v. 8. r d.$

ende soo daer maer een dupm ghefaelgeert was int meten der lengte/so soude de faute niet meer bedraghen als de calculatie volbracht was / dan $80. r d.$ ofte $6. r v. 8. r d.$ 'twelck effen is de vierdepaert vande voozschreven faute: Sulck datmen niet $4. d.$ inde lengte te faelgeeren (van dit exempel) niet meer en verscheelt als een dupm inde bzeete / upt oozake dat dit stuck

Dat tweede deel van de viermael soo lanck is als breet / het welke wy belooft hebben alhier te bewijzen.

Exempel 3.

So de lengte ofte breete metten inhoud van een rechthoekich viercant stuck bekend is / soo meucht ghy d'onbekende breete ofte lengte lichtelick vinden / als 'tvoorwaende lancwepich viercant is breet 80. r. ende den inhoud is $25600 \square r.$ Deelt den inhoud door de breete / 'tsal comen 320. r. voor de lengte des voorszreven stuck : ofte laet den inhoud zijn $25600 \square r.$ en de lengte 320. r. Deelt den inhoud door de lengte / 'tsal comen 80. r. voor de breete / &c.

Exempel 4.

Den inhoud des voorszreven rechthoekigen viercants is $25600 \square r.$ en de lengte is geproportioneert tegen de breete als 4. tegen 1. Men vraecht hoe lanck ende breet den voorszreven viercant is? Om dit te weten so multipliciert de getalen vande proportien (der breete tegen de lengte) te samen / als 1. r. met 4. r. coemt $4 \square r.$ voor d'inhout van een viercant zijnde lanck 4. r. ende breet 1. r. Nu alsulcke proportie als heeft den inhoud deses ghevonden viercants / als $4 \square r.$ totte quadraet van zijn lengte ende breete / als tot $16 \square r.$ ende $1 \square r.$ alsulcke proportie heeft oock 'tinhout des voorgefelden viercants / als $25600 \square r.$ tot het quadraet der lengte ende breete des voorgegeven viercants: spreekt daeromme $4 \square r.$ gheben 'tquadraet der lengte $16 \square r.$ ende der breete $1 \square r.$ wat sal geven $25600 \square r.$ facit voor 'tquadraet der lengte $102400 \square r.$ en voor 'tquadraet der breete $6400 \square r.$ Hier uyt geestraheert den radix / 'tsal comen voor de lengte 320. r. ende voor de breete 80. r.

Exempel 5.

Hoemen sal vinden de Diagonael linie eens viercants / dat is / hoe wijt het is van den eenen hoek lants tot d'ander / als inde voorgeaende figure de linie F G, sal int naervolghende

Capit.

Capittel gheleert worden/ en soude doen in desen $\sqrt{108800} \square r.$
 'welcke wepnich meer bedraecht als $329 \frac{84}{100} r.$

Het tweede Capittel.

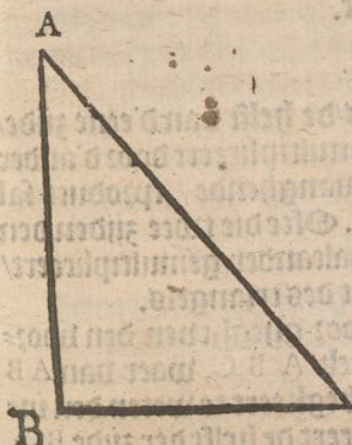
Hoemen sal meten de rechthoekighe, rechtlinische
 trianghels, ofte driehoecken.

In alle winckelrechte triangels/ is 'tquadraet der zijden die
 den rechten winckel ondertoghen is / even so groot als bey-
 de de quadzaten te samen / der ander twee zijden den rechten
 winckel begriipende.

Dits de seivenveertichste propositie des eersten boeck Eu-
 clidis, welke grooten nut heeft inde Geometria/ en inde konst-
 rijcke regula Cos ofte Algebre/ ende sullen de selve hier naer in
 ons werck mede dicmaels gebuycken/ als so ons in een recht-
 winckelighe triangel twee zijden bekent ghegheven zijn/ de
 derde sal ons daer dooz bekent worden: Als by

Exempel 1.

Daer sy ons voozghegeven een rechthoekich/rechtsidich/
 driehoekich stuck lants A B C, waer van gemeten en lanck

bevonden is de zijde A B 80. r. en
 de zijde B C 60. r. De vraghe is
 hoe lanck dat sy de zijde des lants
 A C? Antwoort. Dewijle naer in-
 hout des voozgaenden propositie
 de quadzaten der zijden A B, ende
 B C te samen so groot zijn als het
 quadraet der zijde A C, so multi-
 pliceert de lengde der zijde A B als
 80. r. 'tquadraet coest $6400 \square r.$ des-
 gelijcx de lengte der zijden B C als
 60. r. quadraet ghemultipliceert/
 coemt $3600 \square r.$ dit tot de voozgaen-
 de $6400 \square r.$ geadddeert/coemt $10000 \square r.$ vooz'tinhout des qua-
 draets

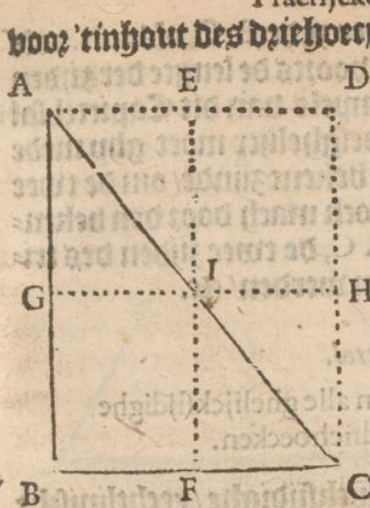
draets der zijde A C, daer upt den / getrocken / coemt 100. r.
 vooz de lengte der zijde A C, welck begeert was. Dooz desen
 middel wozt gebonden de Diagonael linie bande viercanten
 met rechte hoecken / want den rechthoekigen triangel is in-
 der waerheyt anders niet als de helft van een parallelogram/
 zijnde van gelycke lengte ende breete / als den rechthoekigen
 triangel / ende de lengte der Hypothenufa ofte oberghetogen
 linie A C soude aldan moeten wesen ghelyck de lengte des
 Diagonaels ofte Diamater des viercants / gelyck 'tselbe me-
 de te sien is inde naerbolgende figure. Doozts moet men we-
 ten / soo de twee sijden A C, ende B C inde voorszreben drie-
 hoeck bekent ghegeven waren / ende men begheerde de zijde
 A B te weten / men soude 'tquadraet der linie B C, als $3600 \square r.$
 moeten substraheeren van 'tquadraet der zijde A C, als van
 $10000 \square r.$ rest $6400 \square r.$ hier upt den / ghetrocken / coemt 80 r.
 vooz de zijde A B. Desghelyck so de sijden A C, ende A B be-
 kent ghegeven waren / ende men begheerde te weten de lengte
 der zijde B C, men soude moeten het quadraet van A B, als
 $6400 \square r.$ substraheere van 'tquadraet van A C, als van 10000
 $\square r.$ rest $3600 \square r.$ voozt inhoud des quadraets der zijde B C.
 Hier upt den / getrocken / 'tsal comen 60. r. vooz de lengte der
 zijde B C, welke begheert was / &c.

Exempel 2.

In alle winckelrechte triangelen / de helft van d'erne zijde /
 die den rechten hoeck bevangt / ghemultipliceert dooz d'ander
 gheheele zijde den selven hoeck bevanghende / 'tproduct sal
 upt brengen 'tinhout des triangel. Ofte die twee sijden den
 rechten hoeck bevanghende / met malkander gemultipliceert /
 de helft des products sal zijn 'tinhout des triangel.

Als zijnde by Exempel weder vooz- ghegeven den vooz-
 gaenden rechtwinckelighen driehoek A B C, waer van A B
 doet 80. r. B C 60. r. waer van men begheert te weten den in-
 hout. Om sulcx te weten / multipliceert de helft der zijde B C,
 welck is B F, als 30. r. met A B 80. r. coemt $2400 \square r.$ ofte 4. m.

vooz

voorz 'tinhout des driehoec A C B. ofte multiplicceert de helfte
 der zijde A B, als A G, ofte G B,
 als 40. r. met de lengte der zijde B C,
 als 60. r. coemt 2400 \square r. ofte 4. m.
 als vozen / 'twelck is 'tinhout des
 parallelograms G H C B, eben
 groot zijnde van superfitie als
 den trianghel A B C. want den
 triangel I H C is ghelijck den tri-
 angel I G A, ofte multiplicceert A B
 als 80. r. met B C 60. r. coemt 4800
 \square r. voorz 'tinhout des parallelo-
 grams A D C B, dubbelt zijnde
 van vermoghen teghens den drie-
 hoeck A B C. Daerom de helft daer af genomen als 2400 \square r.
 zijnde 4. m. voorz de ware groote des triangel A B C, als vo-
 ren gheleert is. Dat dit aldus warachtich is / wert bewesen
 doorz de 41^e propositie des eersten boecx Euclidis, seggende: Dat
 alle parallelische figueren dubbelt zijn / teghen alle trianghels
 hebbende ghelijcken basis / ende zijnde van een hoochte / 'tsel-
 ve cont ghy mede oogghenschijnlick sien inde voorszgaende fi-
 guere: want de over-ghetogen linie A C deelt den parallelo-
 gram in twee ghelijcke deelen / so dat de trianghels A B C. en
 A D C, ghelijcke groot zijn / als hebbende ghelijcke hoecken /
 ende ghelijcke zijden. Dit selve en sal niet dienen alleen tot de-
 sen rechthoeckigen triangel / maer mede tot alle andere recht-
 sijdighe triangelz / hoe die ghenaemt moghen wesen.

Exempel 3.

Item zijnde ons ghegheven 'tinhout van eenen rechthoec-
 kighen / rechtlijdighen trianghel / met de lengte van een zijde
 den rechten hoeck besluytende / de ander zijde sullen ons noot-
 wendich moeten bekend worden: Als inden voorszgaende drie-
 hoeck / is 'tinhout bevonden te wesen 2400 \square r. ende B C (zijn-
 de een zijde den rechten hoeck bevangende) is lanc 60. r. deelt
 'tinhout

Dat tyvede deel van de

'tinhout als $2400 \square$ r. dooz de helft der zijde B C, als 30. r. roft
 80. r. de lengte der zijde A B, soeckt voorts de lengte der zijden
 A C, nae leeringhe des eersten Exempels van dit Capittel/sal
 comen 100. r. naer den begheeren: desghelijcx moet ghy mede
 wercken de zijde A B met 'tinhout bekent zijnde/ om de twee
 zijden B C, ende A C te vinden. Oock mach dooz den beken-
 den inhoud / ende ppothenusa als A C, de twee zijden des tri-
 angels als A B ende B C ghevonden werden/ &c.

Het derde Capittel.

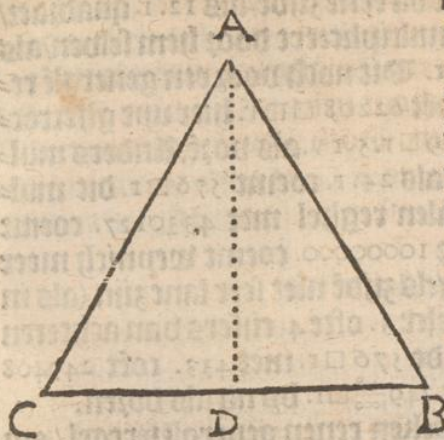
Hoemen 'tinhout vinden sal van alle ghelijcksijdighe
 ende ghelijckvoetighe driehoeken.

O te binden 'tinhout der ghelijcksijdighe / rechtlinische
 driehoeken/ zijn veel manieren/waer van wy u drie ma-
 nieren sullē voorschrijven: D'eerste maniere sal wesen/met we-
 tenschap vande parpendicularare linie / ende d'ander twee ma-
 nieren sonder wetenschap der selve. Om de lengte der perpen-
 diculare linie te binden dat mach geschieden op twee manie-
 ren/als dooz 'tbehulp des winckel-cruys/ofte dooz calculatie/
 waer van de maniere met het winckel-cruys de lichtste is / en
 daeromme meest vande Lant-meters ghebruyckt wort/ en is
 generael in alle rechtzijdighe driehoeken / hoe die ghenaeemt
 Capittel des eerste deels: Daer om diel-wille dattet somtijts
 soude ghebeuren datmen niet dooz 'tlant soude mogen gaen/
 om de parpendicularare linien te meten/ soo sullen wy u de selve
 mede dooz calculatie leeren binden: Als by

Exempel 1.

Daer is ons boozghegheben een rechtzijdich/ driehoekich
 stuck lants A B C, waer van elke zijde bevonden is lanck te
 wesen 24. r. De vraghe is hoe veel 'tselve stuck inhoud: Ant-
 wort. Wy sullen eerst soecken de parpendicularare linie A D
 dooz calculatie aldus. 'Tis ons bekent dat de parpendicularare
 linie

Linie moet vallen uyt den hoec A int middē des Basis C B, uyt

oorfake dat de twee hoecken C ende B malcander gelijk zijn / ende wort also den drie-
hoec A B C gedeelt in twee
winckelrechte triāgels / waer
van ons yder de twee zijden
bekent zijn / als inden trian-
ghel C A D, zijn ons bekend
C A, zijnde 24. r. en C D 12. r.
soeckt naer leeringe des eer-
sten Exempels des tweeden
Capittels deses deels de Linie
B A D, en sult vinden seer naer

20. r. 9. v. 5. d. wy segghen seer naer: want de rechte lengte der
voorschreven Linie A D is $\sqrt{432}$ r. Maer dewijle ons voors-
nemen niet en is / alhier niet irrationale ghetalen te wercken/
uyt oorsaecke dat het den meestendeel der Lant- meters niet
en souden connen verstaen; ende mede om dat soo vele tlant-
meten belangt / dese seer groote perfectie niet noodich en is/
(Wy seggen so vele de practijc des lant- metens belangt / want
wy hier mede geensins willen verwerpen / wercken door d'ir-
rationale ghetalen / hoochnoodich zijnde / so wel inde Geome-
tria / als inde regel Cos / waer door men dickwils coemt tot so-
lutie van veel constighe vraghen) want wy hebben alreede be-
wisen int 10. Capittel des eersten deels / dat de linien opt lant
so nau niet en zijn te meten / dewijle het mede by de Lant- me-
ters 't ghebruyck is wat tot gheen duym en coemt / te laten lo-
pen / so sullen wy sulc in ons werck oock doen / ten ware dattet
overschot by nae een gheheele duym waer / soo sullen wy dat
sometijts voors een geheele aen nemen / gelijk wy hier voors int
soeckē der perpendicularē linie gedaen hebbe. Om nu voorts
totten inhoud vanden voorschreven driehoec te comen / soo
multipliceert de helft der perpendicularē linie door de leng-
te des Basis / ofte de lengte der perpendicularē linie metten

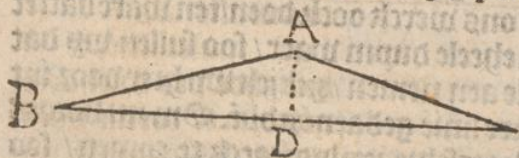
ij hebben

halven Basis/als 20. r. 9. v. 5. d. met 12. r. coemt 249 \square r. 5. r. v.
 Anders multiplicceert de helft vā eene zijde/als 12. r. quadraet/
 coemt 144 \square r. Dit noch ghemultipliceert door hem selven/als
 met 144 \square r. coemt 20736 \square r. Dit noch voor een generalē re-
 gel door 3. gemultipliceert/coēt 62208 \square r. hier uyt ghetroc-
 ken den $\frac{1}{3}$ tsal comē by na 249 \square r. 5. r. v. als voze. Anders mul-
 tipleert een zijde quadraet/ als 24. r. coemt 576 \square r. dit mul-
 tipleert voor eenen generalen reghel met 4330127. coemt
 2494153152 \square r. dat deelt door 10000000. coemt weynich meer
 als 249 $\frac{415}{1000}$ \square r. Daer de triangels zijde niet seer lanc zijn (als in
 desen)/so machmen wel van elcr 3. ofte 4. cijfers van achteren
 af coeten/ende multipliceren de 576 \square r. met 433. coēt 249408
 \square r. dit deelt door 1000. coemt 249 $\frac{408}{1000}$ \square r. by na als vozen.

Nota. Sommighe gebruiken eenen generalen regel/ om
 ghelijckzijdige trianghels inhoud te vinden/ dat sy 'tquadraet
 eener zijde als in desen 576 \square roeden multipliceren met 13. coēt
 7488 \square r. dit deelt sy door 30. coemt 249 $\frac{6}{10}$ \square r. voort inhoud des
 triangels/ende coemt met de voorgaende regelen seer na ober-
 een/maer soude op een triangel/ wiens inhoud is 433013 \square r.
 wel 320 \square r. te veel comen.

Exempel 2.

Itē daer is ons voorgegeven desen naerbolgenden gelijk-
 voetighen driehoek A B C. vraghende naer sinen inhoud.
 De zijden ghemeten zijnde / bevinden wy A B, ende A C ge-
 lijcke lanck te wesen/te weten pder 26. r. ende de zijde B C be-
 vinden wy lanck te zijn 48. r. Om nu 'tinhout van desen drie-
 hoek te vinden/soeckt eerst de perpendicularē linie A D, naer
 leeringhe des voorge-
 gaendē eerste exem-
 pels/ want de per-
 pēdiculaer linie valt
 in desen ooc effen in
 midden des Basis B C. naer uytwijzen der negenste en thien-
 ste propositie des eersten boeck Euclidis, ende sult daerom lich-
 telick

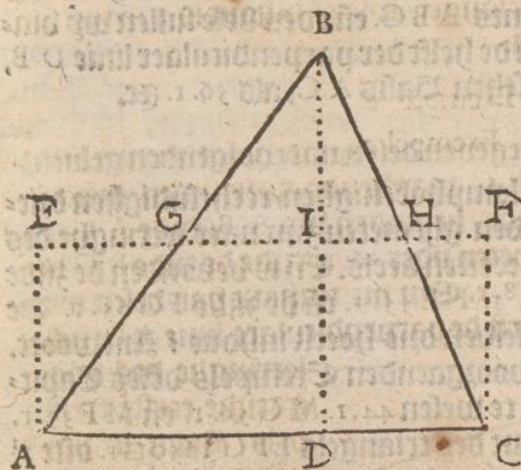

telick vinden vooz A D 10. r. die gemultipliceert door de helft des Basis / als 24. sal comen vooz den waren inhoud A B C. $240 \square r.$ even vele salmen mede vinden vooz 'tinhout des selve ghelijckvoetigen driehoecx A B C, so men multipliceert de helft A D, als 5. r. door den gantschen Basis B C. als 48. r. Ofte men mach mede vinden 'tinhout van desen/ende van de voozgaende driehoeken / naer leeringhe des vijfden Capitels naervolghende.

Het vierde Capittel.

Leerende de parperpendicularaer linie, ende volgens den inhoud van alle onghelijckfijdighe trianghels vinden door behulp der drie ghemeten, ende bekende zijden des trianghels: Als by Exempel 1.

DAer is ons voozghegheben een driehoekich / rechtsijdicx stuck lants/als dese figure A B C. welke wy naer voozgaende leeringhe ghemeten hebben / ende bevinden de zijde

A B lanc te wesen 60. r. ende de zijde B C 52. r. ende de zijde A C 56. r. De vraghe is hoe vele desen driehoec inhoud? Antwoort. Wy sullen naer leeringhe der 13^e propositie des tweeden boecx Euclidis, ten eersten soecken de deelen des Basis/ als A D of D C, multipliceert de drie zijde des driehoecx quadraet / coemt vooz

'tquadraet der zijde A B $3600 \square r.$ 'tquadraet B C $2704 \square r.$ en vooz 'tquadraet der zijde A C $3136 \square r.$ Nu 'tquadraet B C geadeert tot 'tquadraet A C, coemt $5840 \square r.$ hier af gesubstra-

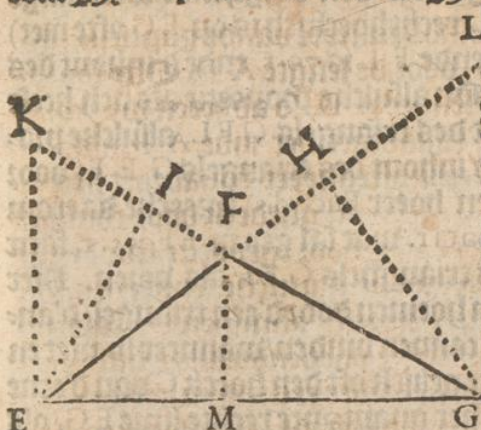
L iij heert

heeft 'tquadraet A B als $3600 \square r.$ rest $2240 \square$ roeden. Dit ge-
 deelt door den dubbelden Basis / als door $112. r.$ coemt $20. r.$
 voor de lengte D C, die ghesubstraheert vande gantsche zijde
 A C, als van $56. r.$ rest $36. r.$ voor de lengte A D. Ofte soo wy
 eerst begheeren te weten de lengte A D, so adderen wy 'tqua-
 draet A C, als $3136 \square r.$ tot 'tquadraet der zijde A B, als 3600
 $\square r.$ coemt $6736 \square r.$ Hier af gesubstraheert 'tquadraet des zij-
 des B C, als $2704 \square r.$ rest $4032 \square r.$ dit gheedeelt door 'tdubbelt
 des Basis A C, als $112. r.$ coët $36. r.$ voor 'tgrootste stuk des af-
 snijdens A D, dit getrocken van de gantsche lengte des Ba-
 sis A C, 'tsal resten $20. r.$ voor 'tcoztste afsnijden D C als vo-
 ren. Om nu voort te vinden de parpendicularer linie B D,
 so sien wy dat ons nu bekend zijn twee rechthoekige trian-
 ghels / zijnde van elc twee ziden bekend / ende soecken daer
 door de derde / als B D, naer leeringhe des eersten Exempels
 des tweeden Capittels deses deels / waer voor wy bevinden
 $48. r.$ die gemultipliceert door de helft des Basis A C, als $28. r.$
 coemt $1344 \square r.$ ofte $2. m. 144 \square r.$ voor den waren inhoud des
 driehoekighen stuck lants A B C. en even vele sullen wy vin-
 den so wy multipliceren de helft der parpendicularer linie D B,
 als $24. r.$ door den gantschen Basis A C, als $56. r.$ &c.

Exempel 2.

Item daer is eenen plomphoekighen/rechtzijdighen drie-
 hoeck E F G, wiens ziden ghemeten zijn naer leeringhe des
 thienden Capittels des eersten deels. En is bevonden de zijde
 E G lanck te wesen $100. r.$ F E $55. r.$ en de zijde F G $65. r.$ De
 vraghe is hoe vele den selven drie-hoek inhoudt? Antwoort.
 Doet naer leeringhe des voorgaenden Exempels deses Capita-
 tels/en sult bevindē E M te wesen $44. r.$ M G $56. r.$ en M F $33. r.$
 en volghens door 'tinhout des triangels E F G $1650 \square r.$ ofte $2\frac{1}{2}$
 morgghen. Om 'tselbe noch anders te doen opt lant / sonder te
 meten de linie E F, ende F G, noch oock de parpendicularer li-
 nie F M, so meucht ghy de zijde E F verlenghen / so lange dat
 ghy op de zijde E G een parpendicularer linie cont trecken wyt
 den

den hoeck G, die de verlengde zijde E F doorsnijt in L. Dit
cont ghy bequamelicken te weghe brenghen opt lant door be-

L hulp des recht-crups / als
dan salmen vindē in desen
75. r. voor L G. Gaet nu
voorts op de zijde E G, en
soect mettet recht-crups de
plaetse daer de parpendi-
cularer nyt den hoeck F op
E G soude moeten vallen/
twelck geschiet in M, meet
nu E M, en sult de selve be-
vindē lanck te wesen 44. r.

E M G dit alles doende nae de leer-
ringhe des thienden Capittels des eersten deels. Dit ghedaen
zijnde / soo hebt ghy twee trianghels met ghelijcke hoecken/
ergo proportioanel / naer uytwijzen der vierde propositie
des sesten boecks Eucluydis, ghelijck in desen sijn de trianghels
E G L, ende E M F. Segt daeromme door den reghel van
proportien E G. 100. r. gheeft ny L G 75. r. Wat sal ny ge-
ben E M. 44. r. coemt 33. r. voor de lengte der parpendiculaer
linie F M, die ghemedieert / ende naer voorgaende leerlinge
daer mede ghemultipliceert den Basis E G, coemt als vozen
1650 \square r. zijnde 2. m. 4. h. 50 \square r. voort ware inhoud des drie-
hoecr E F G. Desghelijck soudy mede moghen doen int ver-
lengen der zijde G E, tot in K, want u aldaer weder twee pro-
portionale trianghels vertoonen / als G K E, ende G F M, daer
door u nae voorgaende leerlinge mach bekend werden de par-
pendiculaer F M, ende volghens den inhoudt vanden trian-
ghel E F G.

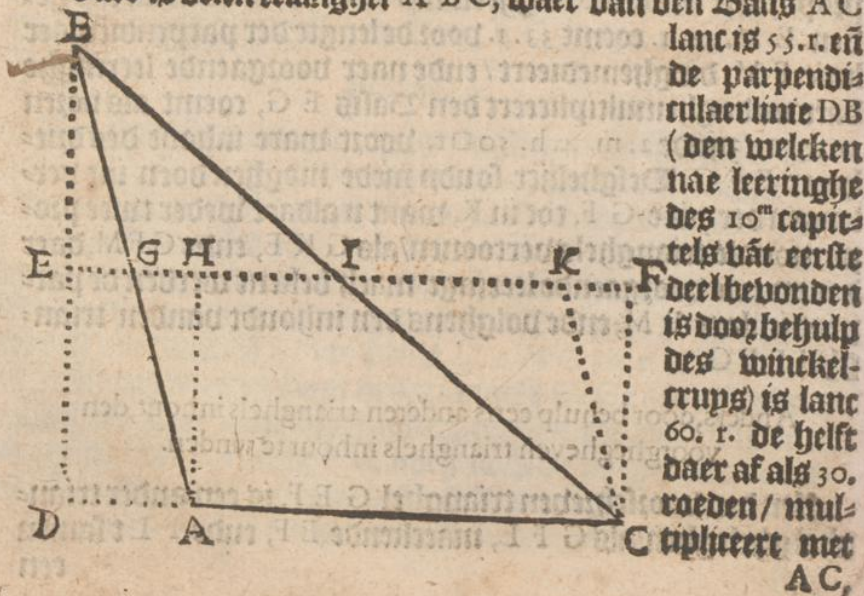
Anders, door behulp eens anderen trianghels inhoud, den
voorghegheven trianghels inhoud te vinden.

Men den voorszreven trianghel G E F, is een ander trian-
ghel ghelegghen / als G F L, maeckende E F, ende F L t samen
een

een rechte linie/en beyde de hoecken des triangels G comen in een punct t'samen in G , (tghelt in dese volghende werckinge gelijke veel of de linie GL rechthoekich is op EG ofte niet) ende de lengte EF is 55 . r. ende FL is 70 . r. ende d'inhout des triangels GFL $2100 \square$ r. Nu alsulcke proportie als sich heeft de zijde FL , tot den inhoud des triangels GFL , alsulcke proportie heeft oock EF tot d'inhout des triangels GEF (door de eerste propositie des seften boecx Euclidis) spzeect daerom FL 70 . r. geven GFL $2100 \square$ r. wat sal geven EF , 55 . r. facit $1650 \square$ r. voor d'inhout des trianghels GEF als vozen. Hier uyt is oock licht te verstaen hoemen door d'een triangel/ d'ander triangels inhoud soude connen vinden/wanneer sy niet en waren van gelijke hoochte gelijk oft den hoek G van d'een trianghel hoogher ofte lagher quam opte rechte linie FG , als d'ander / door welke middel men constelick hem mach behelpen / als men verscheyden stucken te meten heeft / die aen malcanderen ghelegghen zijn.

Anders.

Daer is desen trianghel ABC , waer van den Basis AC

A C 55. r. 'tsal comen 1650 □ r. vooz den inhoud des triangels A B C. De waerheyt hier van is openbaer door de 38^e propositie des eersten boecx Euclidydis, 'twelck oock door dese byghestelde figure op verscheyden manieren mach gedemonstreert worden/ 'twelck wy om cortheyt achter laten.

Exempel 3.

Het soude oock dickmael moghen ghebeuren datmen (de drie zijden des trianghels ghemeten hebbende) begeerden te weten door calculatie de buyten-vallende parpendicularare linie als hier inde volghende figure A D. Om dit te weten/ wy sullen ten eersten ondersoecken hoe verde B C moet verlengt wesen / tot datter uyt A eē linie rechthoeckich mach getrogen worden op de verlengde linie B C in D. Om hier toe te comen/ wy sullen ten eerste bewijfen dattet quadzaet van A C

A grooter is dan 'tquadzaet van A B en B C t' samen / de groote van twee parallelograms besloten van B C ende D B, 'twelc wy aldus bewijfen/ 'tquadzaet van A C is effen soo groot alst quadzaet A D ende D C t' samē door de 47^e propositie des eersten boecx Euclidydis, nu ist quadzaet B C (als B C G H) minder als 'tquadzaet D C (te weten D C F E) den winckel haeck B H G F E D, also dan 'tquadzaet B C (als B C G H) en dē voozschzeven winckelhaeck mettet quadzaet van A D sijn t' samen ghelijck 'tquadzaet A C. Nu ist qua-

zaet A B meerder alst quadzaet A D, 'tquadzaet D B (als K H I E) door de voozsch. 47^e propositie: 'tvolcht dan dattet quadzaet B C, ende 'tquadzaet A B, mitsgaders de twee parallelograms (beslotē van B C, en D B als D B H K, en H G F I, ghelijck zijn 'tquadzaet van A C, waer uyt dan volcht dattet quadzaet A C grooter is dan 'tquadzaet A B en B C t' samen

☞ twee

twee parallelograms besloten van B C en B D (dat is twee mael ghemultipliceert D B met B C) 'twelck onse voornemen was te bewisen. (In deser manieren wort oock ghedemonstreert het voorzgaende eerste Exempel / daer ghesocht zijn de twee deelen des Basis A D, ende D C, wanter gheen onderschept is met dese en geene demonstratie / dan dat hier de perpendicularaer buyten / ghelijck int eerste Exempel binnen den triangel valt.) Om nu D B dooz calculatie te vinden / so multipliceert de drie zijde quadraet / de welke lanc zijn A C 100. r. A B 65. r. B C 55. r. coemt 'quadraet A C 10000 \square r. A B 4225 \square r. B C 3025 \square r. Addeert nu de twee quadzaten / als A B, ende B C t' samē / en substraheertse van t' quadraet A C, rest 2750 \square r. vooz 'inhout vande twee parallelogras D B H K, en H G I F, dit gedeelt dooz 'tduplat B C, dat is dooz B H G, als 110. r. t' sal comen 25. r. vooz D B, en de perpendicularaer A D sal dooz eerste Exempel des tweeden Capittels deses deels bevondē werden 60. r. Et.

Wy hebben alhier op verscheyden middelen 'inhout eens triangels leeren soecken / op dat den leerlingen haer in alles na gelegentheit souden weten te behelpen als men niet meer als eene zijde mach meten / en segghen daer beneffens / so ghy wel verstaen hebt 'tghene wy int vierde Exempel vant elfde Capittel des eersten deels gheleert hebben / dat ghy constelick een trianghels inhout sult connen vinden / sonder eene zijde des trianghels met de keten ofte roede te meten. Daer ghy sult linien opt lanc dooz 'tbehulp des winckel-crups connē maken gelijk zijnde de linien ofte zijden des triangels / die u noodich bekent zijn: 'twelck niet alleen in triangels / maer oock in ander formen der landen mach ghebruycet werden.

Nota. Wy hebben gesien een boeck ghedruct tot Franckfoort Anno 1593. leerende in sijn levenste reghel / Fol. 22. dat men om d'inhout van een triangel met onghelijke zijden te vinden / sal adderen de twee langste zijden te samen / en de somma medieren / ende dat mediaet multipliceren met de cozzste zijde / t'product sal zijn d'inhout des driehoecx. 'Twelck alsoo

doen

Dooz die. 12. p. 20
 204. 2. 60. 60
 204. 2. 60. 60

doende/so suldy bevinden d'inhout vanden trianghel int booz-
gaende Exempel / 7. mozghen $337\frac{1}{2}$ □ r. (de 600 □ r. booz een
mozghen gereeckent) twelck inder waerheyt niet meer is als
2. mozghen 450 □ r. ghelijck hier bozen bevonden is: Daerom
wy den Leser willen gewaerschout hebben dat hy hē wachte
booz sulcke en noch meer ander valsche Reghelen (die in ver-
scheyden gedruete Boecken bevonden werden) en inde plaet-
se van dien gebuycken de ghewisse Regelen die opten gront
ende fundament der Geometrie ghebout zijn.

Het vijfde Capittel.

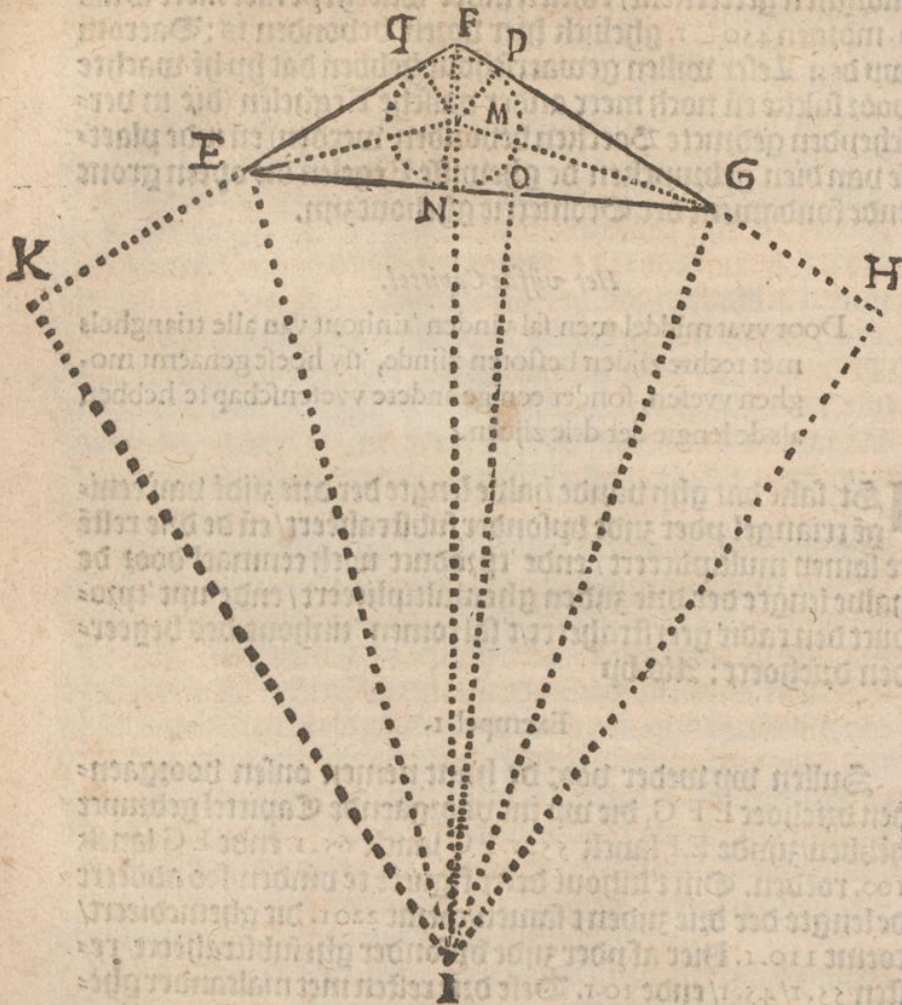
Door vyat middel men sal vinden 'tinhout van alle trianghels
met rechte zijden besloten zijnde, 't sy hoese genaemt mo-
ghen vvesen, sonder eenige andere vvetenschap te hebben
als de lengte der drie zijden.

Ist sake dat ghy vande halve lengte der drie zijde van eeni-
gē trianghel / pder zijde bysonder substraheert / en de drie restē
te samen multiplicieert / ende 't product noch eenmael door de
halve lengte der drie zijden ghemultiplicieert / ende uyt 't pro-
duct den radix geerstraheert / t sal comen 'tinhout des begeer-
den driehoec: Als by

Exempel 1.

Sullen wy weder booz de hant nemen onsen boozgaen-
den driehoec E F G, die wy int boozgaende Capittel gebuyct
hebben / zijnde E F lanck 55. r. F G lanck 65. r. ende E G lanck
100. roeden. Om t'inhout deser figure te vinden / soo addeert
de lengte der drie zijden t' samen / coemt 220 r. dit ghemedieert /
coemt 110. r. Hier af pder zijde bysonder ghesubstraheert / re-
sten 55. r. / 45. r. / ende 10. r. Dese drie resten met malcander ghe-
multiplicieert / ende het product noch ghemultiplicieert door
de halve lengte der drie zijden / als door 110. roeden / coemt
 272250 □ roeden. Hier uyt gheerstraheert den radix / coemt
 1650 □ roeden / ofte 2. mozghen / 4. hont 50 □ r. zijnde 'tware
inhout

Dat tweede deel van de
inhout des driehoecx EFG, ghelijck seler mede ghebonden is
int voorgaende Capittel door verscheyden manieren,

Nota. Dese maniere is generael in alle driehoeken / tsn
datse rechthoekich / scherphoekich / oft plomphoekich zijn /
tstn oftse gelijckzijdich / ghelijckvoetich / ofte onghelijckzijdich
zijn / daeromme dient mé dit Capittel / mitsgaders t' voorgaen-
de Ca-

de Capittel wel vast te hebben in sijn memozie / die hem met lant-meten wil bemoepen: want er gheen rechtzijdige lander moghen voortcomen/ begaenckelick zijnde / die hier dooz haer ware inhoud niet en mach gecalculeert werden/ sp hebben soo veel zijden als sp ymmetmeer willen: Want daer geen rechtzijdige landen mogen voortcomen/ ofte sp moghen in drie hoeken verdeelt/ ende onderscheyden werden.

Om dat so vele aen de voorgaende operatie ghelegen is / so sullen wy de selve probeeren als volcht.

Maer eer wy daer toe comen so moetmen weten / dat somer met den radix ofte zijde van eenich quadraet getal tweemael multiplicceert eenich getal / dat 'tproduct sal zijn gelijk 'tgene voort comen sal / somen 'tquadraet vande selve zijde multiplicceert met 'tselve ghetal.

Wy sullen dan weder booz de hant nemen den voorgaenden triangul E F G, daer in beschrijvende den grootsten Circel/ die daer inne geschreven mach werden dooz de vierde propositie des vierden boecx Euclidis, ende daer boozts in trecken de dooz de twaelfte propositie des eerste boecx Euclidis, de perpendicularen M Q, M P, ende M N, de welke ghelick sullen wesen (als zijnde pder) de helft vanden Diameter des ingheschreven Circels: Wy sullen mede trecke uyt M, in pder hoec des driehoecx E F G, een linie/ welke zijn M E, M G, en M F, somen dan multiplicceert de helft der drie zijde E F, F G, en G E, dooz ee der boozsz. perpendicularen/ als dooz M Q, men sal krijgen 'tbegeerde inhoud des driehoecx E F G, (nae leeringe des iij^m Capittels deses deels.) Nu de linie E Q, is gelijk E N, en N G gelijk G P, en F P gelijk F Q. Dooz de vierde propositie des eerste boecx Euclidis. So dan F E is verlengt tot in K, so dat E K is gelijc G N. Het is openbaer dat F K dan sal zijn de helft van de drie zijden des driehoecx E F G. Nu tussche de quadraet van F K, ende Q M, is 'tparallelogram/ begrepen zijnde van F K, ende Q M (dats te seggen 'tinhout des driehoecx E F G) 'tmidel proportionael/ uyt oorsake dat 'tquadraet van F K is van een hoochte als 'tparallelogram/ ende 'tparallelogram van

een hoochte als 'tquadzaet van $Q M$. Laet daer naer getrocken zijn de linie $K I$ rechthoekich op $F K$, tot datse geraeckte de rechte linie $F M I$, daer naer wilt verlengen $F G$ tot in H , so dat $H G$ zy gelijk $E N$, aldan sal $F H$ gelijk wesen $F K$, wilt mede trecken $H I$, de welke sal zijn ghelijck $K I$ door de vierde propositie des eersten boecx Euclidis, (om datse onder-togen zijn yder de helft des hoecx F) wilt mede trecken $I G$, en daer naer teeckent van E naer G , de lengte $E K$ tot in O , en wilt voorts trecken $I E$ en $I O$, 'tis openbaer dat 'tquadzaet van $E I$, ghelijck zijnde de quadzaten van $E K$, ende $K I$, sal O overtreffen 'tquadzaet van $I G$, so vele als 'tquadzaet van $E O$ meerder is als 'tquadzaet van $O G$. daer ypt volcht dan (alsmen can afnemen ypt de derthienste propositie des tweeden boecx Euclidis) dat $I O$ is parpenculaer op $E G$, ende daeromme nootwendich den hoeck $E O I$ recht/ so sal dan de vierhoekighe figure $K E O I$, hebbende twee rechte hoecken / ons te kennen gheben dat de twee resterende hoecken $K E O$, ende $K I O$, zijn ghelijck twee rechte hoecken/ gelijk men can af nemen ypt de xxxij^e propositie des eersten boecks Euclidis, ghelijck mede zijn $K E O$, ende $F E O$. So dan den ghemeenen hoeck $K E O$ is wech genomen/ de twee resterende hoecken $K I O$, ende $F E O$, sullen malcanderen ghelijck blijven. Desghelijcx sal den halben hoeck $K I E$ gelijk wesen den halben hoeck $F E M$. Waer ypt sal volghen dat den drie-hoeck $Q M E$, gelijkhoekich sal wesen den drie-hoeck $K E I$, ende dat 'tparallelogram besloten zijnde met $Q M$, ende $K I$, ghelijck sal zijn 'tparallelogram besloten zijnde met $Q E$, ende $E K$, door de xvj^e propositie des sesten boecx Euclidis.

Nu 'tquadzaet van $Q M$ heeft alsulcke proportie teghens 'tparallelogram besloten zijnde van $K I$ ende $Q M$, als de linie $Q M$ proportie heeft tegens de linie $K I$, door d'eerste propositie des seste boecx Euclidis, 'twelcke is als $F Q$ tot $F K$, door de vierde propositie des sesten boecx Euclidis. Daeromme de reden van $F Q$ tot $F K$, sal wesen als 'tquadzaet van $Q M$ tot 'tparallelogram besloten zijnde met $K I$, ende $Q M$, welck ghe-

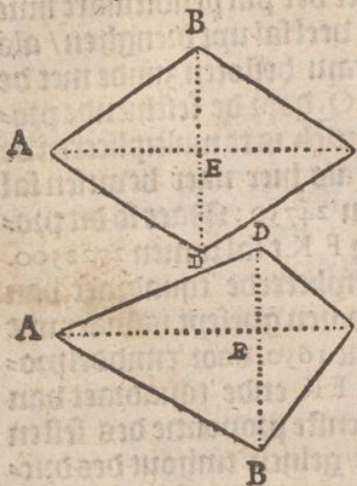
ghelijck is 'tparallellogram besloten zijnde met de linien $Q E$,
 ende $E K$, door d'elfste propositie des vijfden boecks Euclidis.
 Hier hebt ghy nu vier proportionale grootheden ~~te weten ge~~
 gelijk de linie $F Q$ geproportioneert is tegens de linie $F K$, also
 is 'tquadraet van $Q M$ gheproportioneert teghens 'tparallel
 lelogram besloten zijnde met $Q E$ ende $E K$. Alsoo dat by ab
 dien men multiplicceert het quadraet der perpendicularare linie
 $Q M$ door de linie $F K$, 'tproduct so veel sal upt brenghen / als
 oft men multiplicceerde 'tparallellogram besloten zijnde met de
 linien $Q E$, en $E K$, door de linie $F Q$, door de seftiende pro
 positie des seften boeck Euclidis / 'twelck is te multipliceren de
 drie differentien met malkanderen (als hier naer bewesen sal
 werden) ende dit product is in desen 24750 : Maer so dit pro
 duct weder is ghemultipliceert door $F K$, 't sal comen 2722500.
 'twelck is soo vele als oft men multiplicceerde 'tquadraet van
 $F K$, door 'tquadraet van $Q M$, als vozen gheseyt is / waer upt
 den quadraet wortel getrocken / coemt 1650. voor 'tmiddelpro
 portionael tusschen 'tquadraet van $F K$, ende 'tquadraet van
 $Q M$, door d'aenhanck der seventhienste propositie des seften
 boeck Euclidis. Ende dien volgende / gelijk 'tinhout des drie
 hoecks $E F G$, als zijnde 'tmiddelproportionael tusschen de
 twee quadraten als vozen verclaert is. Dat nu $K E$, $E Q$, en
 $Q F$, zijn de drie differentien / dat probeeren wy aldus / $F K$ is
 de helft der drie zijden des trianghels $E F G$ als 110. ende $E N$
 is ghelijck $E Q$, ende $N G$ ghelijck $E K$ (als vozen aangewe
 sen is.) So volcht dan dat $Q F$ is de differentie van $K F$, ende
 $E G$, (te weten 10.) want $E G$ is 100. Item $F P$ is gelijk $F Q$, en
 de $P G$ (ghelijck zijnde $N G$) is ghelijck $K E$, waer upt dan
 volcht dat $E Q$ is de differentie van $K F$ 110. ende $F G$ 65. te
 weten 45. ende de differentie van $F K$ 110. ende $F E$ 55. is $E K$
 als 55. &c.

Dat

Dat sesste Capittel.

Vande metinge der ruytvijfische landen ende
parallelograms. Exempel 1.

MEn begeert den inhoud te weten van een biercant ruyt-
wijs stuck velts/als dese figure A B C D. van de wel-

ke bevonden is doozt winckel-
crups dat den Diameter B D de
Diameter A C rechthoekich
doozsnijt ofte crupst in E, en den
Diameter A C is lauck bevon-
den 128. r. ende B D 96. r. Om
nu d inhoud te vinden van dien
stuck / soo multiplicceert de helft
vanden eenen Diameter metten
anderen geheelen Diameter/ als
64. r. met B D 96. ofte 48. r. met
A C 128. r. 'tsal comen 6144 \square r.
ofte 10. m. 144 \square roeden hooz den
begheerden inhoud. Dese regel

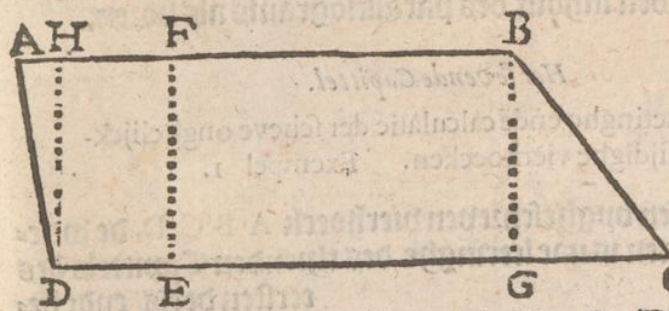
is generael oft de zijden uytwendich ghelijck ofte onghelijck
zijn/ alleenlick dat de Diameters malcanderen rechthoekich
crupcen/ als hier in E.

Indien ghy int meten van A nae C, de lengte vandē hoek
tot de plaecte des winckels E aen ghetepkent hebt/ ofte van
den hoek C tot E, ende van B tot E, ofte van D tot E, soo
meucht ghy na leeringhe des tweeden Capittels deses deels/
alle de uytwendige linie/ als A B, B C, C D, ende D A, dooz
calculatie vinden/ want daer zijn vier trianghels alle recht-
hoekich in E, van welck u twee zijden bekennt zijn/ en daerom
de derde niet verborghen can blijven.

Exempel 2.

Men begeert den inhoud te weten van een parallelogram
als

als dese figure A B C D, waer van de twee zijden A B ende D C parallel zijn / 'twelck ghy opt lant aldus meucht probe-
ren: Soect (nae leeringhe des thienden Capittels vant eerste
deel) de plaetse des rechten hoecx van B, op D C, 'twelck is in

G, daer steect
een stoc / en-
de steect u
crupce in B.
indie ghy nu
hebt dooz
u crupce dat
den hoeck A

D E G C B G recht is/
so is de linie A B parallel mette linie D C. Dese maniere is
constich/maer periculair/om licht te faelgeeren/als hier vozen
int eerste deel gelept is: daerom salme op een ander plaetse een
perpendicularer meten als uyt E tot F, ofte noch beter uyt den
hoeck D in H, (want de linie D H mach u dienstich zijn om
'tinhout te binden/al waer die langher ofte coxter als G B) in-
dien nu D H effen so lanck is als B G, so zijn de voorszreven
twee linien A B, ende D C parallel. Om nu 'tinhout te bin-
den vande voorszreven parallelogram/ wy nemen voor exem-
pel de linie A B lanck te wesen 57. r. ende D C 71. r. en de par-
pendicularen B G, ende H D, elcx 24. r. Afdeert A B 57. r. en
D C 71. r. coemt 128. r. die ghemedicert/coemt 64. r. die ghe-
multipliceert met H D, ofte B G 24. r. coemt 1536 \square r. voor den
inhout des voorszreven parallelograms A B C D.

Anders.

De Lant-meters hebben seer seldom 'tgebruyck van sodan-
nighe lanckwerpighen stucken de twee zijden als in desen A B,
ende D C te meten: maer meten alleenlick D C, ofte A B, en
winckelen de uytsteekende hoecken of/ als de twee triangels
C G B, ende A H D. ghenomen dat A H lanck is 6. roeden/
ende C G 20. r. ende D G. 51. roeden. Dewyl nude zijde A B
even

A

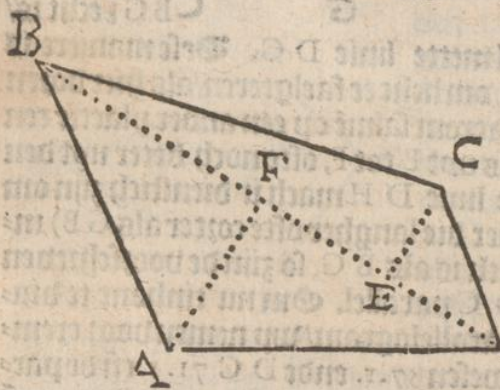
even

Dat tyveede deel vande
 eventwijdich is met DC , so addeert AH $6. r.$ met GC $20. r.$
 coemt $26. r.$ dit ghemedieert / coemt $13. r.$ die gheaddeert met
 DG $51. r.$ coemt $64. r.$ hier mede multiplicieert de breete des
 lants/als DH , ofte BG $24. r.$ coemt $1536 \square r.$ (ofte $2. \text{ morgen}$
 $336 \square r.$) vooz den inhoud des parallelograms als vozen.

Het sevende Capittel.

Vande metinghe ende calculatie der scheve onghelijck-
 sijdighe vierhoecken. Exempel 1.

Daer is desen bygheschreven vierhoeck $ABCD$, de welc-
 ke ghemeten is nae leeringhe des thienden Capittels des

eersten deels/ ende be-
 vonden den Diame-
 ter BD lanck te we-
 sen $247\frac{2}{100} r.$ en de par-
 pēdicular CE $43\frac{7}{100} r.$
 ende AF $61\frac{22}{100}$ roeden/
 van welke men be-
 gheert te weten den
 inhoud. Om daer toe
 te comen/ soo addeert

D beyde de parpēdicu-
 laren/als CE $43\frac{7}{100} r.$ ende AF $61\frac{22}{100} r.$ c' samen/coemt $104\frac{99}{100} r.$ de
 helft als $52\frac{47}{100} r.$ gemultiplicieert met BD $247\frac{2}{100} r.$ coemt $12961\frac{13}{100}$
 \square roeden / ofte $21. \text{ morgen}$ ende $361\frac{13}{100} \square r.$ vooz den inhoud des
 voozschreven vierhoeck $ABCD$.

Anders 2.

Het coemt somtijts (om eenighe oorzaccken) ghelegghender
 datmen de parpēdicularen laet comen op de buytentste zijde
 des lants/ gelijk in dese navolgende figure (opte zijde AD en
 BC) waer van gemeten en lanc bevondē is de zijde AD $150. r.$
 ende de parpēdicular CG $72. r.$ ende BC $174. r.$ en AH $86\frac{2}{10} r.$
 Men sal den inhoud van pegelicke triangels oecken na leerin-
 ghe

ghe des vierden Capittels deses deels/en bevindē den inhoud
des triangels A C D $5400 \square r.$ ende den inhoud des triangels

A B C $7560 \frac{3}{10}$

\square roeden / die
adderet te sa-
men / coemt

$12960 \frac{3}{10} \square$ roe-

den/ ofte 21 m.

$360 \frac{3}{10} \square$ roeden

vooz' rinhout

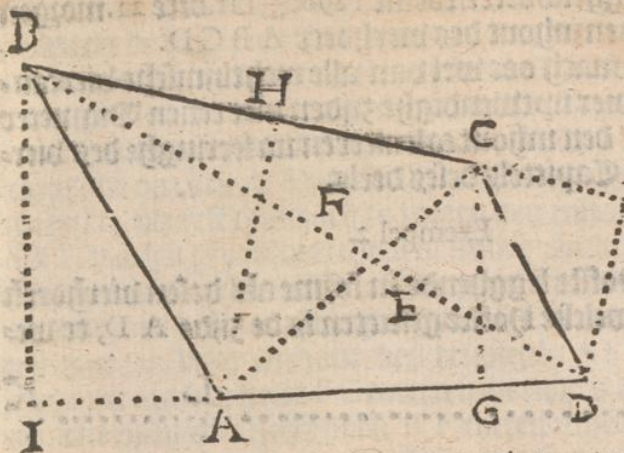
des vierhoecx

A B C D, wez-

nich minder

als voze / welc

verschilcoemt

upt oorlake dat wy de schaers $\frac{1}{100} r.$ int meten der linien laten
loopen/ als vozen ghenoech gheseyt is.

Nota. Hier is oock wel aen te mercken dat de calculatie
lichter te doe is na de eerste/ als tweede maniere deses Exem-
pels: desghelijcks is oock de metinghe veel lichter te doen als
upt de ghemeten linien ende calculatie mach verstaen wer-
den: daeromme salmen hem altyts reguleeren na 'tghene wy
int tweede Exempel des negenden Capittels gesept hebben.

Anders 3.

Tghebeurt mede dickmaels datmen dooz eenighe beletse-
len gheen inwendighe linien des lants meten mach / daerom
sullen wy den inhoud vanden voorszreven vierhoecx oock
leeren calculeren sonder eenighe linien binnen 'tlant te meten/
als by exempel van den voorszreven vierhoecx zijn gemeten
de zijden A D, ende B C, mitsgaders de twee buypenballende
Perpendicularen B I ende D K, ende A D is lanck bevonden
 $150. r.$ B C $174. r.$ B I $100 \frac{81}{100} r.$ ende D K $62 \frac{6}{100} r.$ Soeckt nae lee-
vinge des tweedē Exempels vant vierde Capittel deses deels
den inhoud van peghelicke trianghel bysonder/ ende sult vin-
den

den den inhoud des trianghels ABD $7561\frac{1}{10} \square r.$ ende den inhoud des trianghels BCD $5399\frac{22}{100} \square r.$ Dese twee trianghels inhoud t' samen gheaddeert/coemt $12960\frac{72}{100} \square r.$ ofte $21.$ morgen $360\frac{72}{100} \square r.$ voor den inhoud des vierhoecx $ABCD.$

Nota. Men mach ooc wel van alle rechtlijnische viercanten / als men de vier uytwendighe zijden met eenen Diameter ghemeten heeft / den inhoud calculeeren na leeringhe des vierden ofte vijften Capittels deses deels.

Exempel 2.

Daer is een Hofste legghende in forme als desen vierhoecx $ABCD.$ van welke Hofste gemeten is de zijde $AD,$ te we-

ten vanden hoecx D tot de plaetse des perpendiculars $E.$ en voort de gheheele lengte $AD,$ mitgaders de perpendicularare linie $EC,$ ende de perpendicularaer $AF,$ staende rechthoekich opte zijde $AD,$ inden hoecx $A.$ Soek is ghemeten de lengte vanden hoecx B tot $F,$ ende is int meten bevonden DE lanck te wesen $80.$ r. DA $200.$ r. (so is AE $120.$ r.) ende den perpendicularaer CE is lanck $60.$ r. FA $110.$ r. ende BF $143.$ roeden. Van dese Hofste begheert men den inhoud te weten volgende de voorzghestelde lengte der linien. Om dit te weten / soeckten eersten de linie FC aldus / substraheert EC $60.$ r. (gelijck zijnde $AI.$) van AF $110.$ r. rest $50.$ r. voor $IF.$ Item 'tquadraet

IC (welcke ghelijck is A E) gheaddeert tottet quadraet IF, en
 uyt de somme geerstraheert den radij / tsal comen 130. r. vooz
 FC. Soect wiuder den inhoud vanden trianghel ECD, mul-
 tipleert de helft van ED, als 40. r. met EC 60. r. coemt 2400
 \square r. vooz 'rinhout vanden trianghel ECD. Soect wiuder nae
 leeringe des tweedē Exempels vant selte Capittel deses deels/
 den inhoud vant parallelogram AFCE, (wy segghen paral-
 lelogram om dat AF met EC parallel is) ghy sult bevinden
 10200 \square r. nu rest ons noch te weten den inhoud des triangels
 ABF, twelck ghy aldus meucht vinde: Substraheert den in-
 hout des triangels ACE (welcke ghy bevinden sult 3600 \square r.)
 vant inhoud des parallelograms AFCE, als van 10200 \square r.
 rest 6600 \square r. vooz 'rinhout des triangels AFC. Nu alsulcke
 proportie als sich heeft FC totten inhoud des triangels AFC,
 alsulcke proportie heeft oock BF totten inhoud des triangels
 ABF, nae uytwijzen der eerste proportie des selten boeck Eu-
 clydis. Segt daerom FC 130. r. gheven 'rinhout AFC 6600
 \square r. wat sal gheven BF 143. r. Doet na den reghel van drien/
 ghy sult bevinden 7260 \square r. vooz den inhoud vanden trianghel
 ABF. Nu addeert dese drie voozgebonden sommen des in-
 houts te samen als den trianghel ECD 2400 \square r. ende 'vier-
 cant AFCE 10200 \square r. met den trianghel ABF 7260 \square r. coemt
 in een somme 19860 \square r. ofte 33. m. en 60 \square r. vooz den inhoud
 des viercantighen Hoffte ABCD, welcke begheert was.

Anders 2.

Soeckt ten eersten de huyten vallende parpendicularer linie
 BG, mitsgaders de lengte AG, als volcht: aenmerckt dat (na
 uytwijzen der vierde propositie des selten boecks Euclidis) de
 zijden des trianghels C I F gheproportioneert zijn teghen de
 zijden des triangels C H B, dat is sulcke proportie ofte reden
 als sich heeft FC (vozen gebonden) 130. r. tot FI 50. r. alsulcke
 proportie heeft oock BFC, als 273. roede tot de lengte BH,
 multipliceert na uytwijzen der reghel van drien BFC 273. r.
 met FI 50. r. coemt 13650 \square r. dit deelt door FC 130. r. coemt

105. r. vooz B H, hier by gevoecht de lengte H G (gelijck zijnde de C E) als 60. r. coemt 165. r. vooz B G. Segt wijder F C 130. roeden/gheven I C 120. r. wat sal geven B F C, 273. r. coemt 252. r. vooz de lengte H C, ghelijck zijnde G E, hier van ghenomen de lengte A E, als 120. r. rest 132. r. vooz de lengte A G, of segt F C 130. r. gheven I C 120. r. wat gheven B F, 143. r. facit 132. r. vooz A G als vozen. Soeckt nu nae voozgaende leeringhe/den inhoud vanden vierhoeck / ofte parallelogram E G B C, ghy sult vinden 28350 \square r. hier van ghetrocken den inhoud des triangels A G B (welck ghy bevinden sult 10890 \square r.) rest noch 17460 \square r. vooz den inhoud des vierhoecks A B C E, hier by ghedaen den inhoud des trianghels E C D (vozen bevonden) 2400 \square r. coemt t'samen 19860 \square r. ofte 33. m. en 60 \square r. vooz den inhoud des Hofste A B C D als vozen.

Anders 3. Ende proeve vande voorgaende manieren.

Laet om den voorszreven Hofste A B C D, een rechthoekich viercant besloten zijn / als G B K D, waer van de zijden inde voozgaende manieren deses Exempels ghevonden zijn/ te weten B G 165. r. so lanck is oock K D, ende G E is 252. r. Hier by gedaen E D 80. r. coemt 332. r. vooz G D, so lanck is oock B K, so is dan 'tinhout des heelen rechthoekigen viercants G B K D (nae leeringe des eersten Capittels deses deels) 54780 \square r. hier van moet ghenomen worden den inhoud des triangels/ A G B, als 10890 \square r. ende den inhoud van B K D C. 'twelck ghy aldus sult vinden/ multiplicceert B L (gelijck zijnde G E) als 252. r. met de helft van L C (ghelijck zijnde B H, als 105. r.) te weten met 52 $\frac{1}{2}$ r. coemt 13230 \square r. vooz den inhoud vanden trianghel B C L, en 'tinhout des viercants D C L K, sal bevonden worden nae leeringe des tweeden Exempels des aenghetoghen sesten Capittels, 10800 \square r. dat addeert metten voorszreven trianghel B L C, 13230 \square r. coemt 24030 \square r. vooz 'tinhout van 'tstück ghetepcken met B K D C, hier by noch ghedaen den trianghel A G B, als 10890 \square r. coemt t'samen 34920 \square r. die den Hofste A B C D clepnder is alst rechthoekich

kich biercant G B K D, daerom treckt de $34920 \square r.$ van 'tinhout des viercants G B K D, 'tsal resten $19860 \square r.$ of $33.$ mozghen $60 \square r.$ voor t'inhout des vierhoeckigen Hofste A B C D als vozen. Een diergelijck Exempel 'twelck ghemeten was in sulcker voegen als den voorszreven Hofste is een van ons/ op verscheyden tijden van een out Lant-meter voor ghestelt/ die tampt vant Lantmeten meer als xxxvj. jarē bedient hadde/so hy seyde: De welke sich selven seer beroemde van eene lichte practijcke die hy gebuyckte om totten inhoud van sulcken ghemeten stuck te comen/ daeromme hy aen een van ons vzaechde hoe hy mette calculatie soude te werc gaen: waer op den voorszreven Lant-meter vertoont werde de eerste ende tweede maniere deses Exempels/ waer mede den ouden man was spottende: seyde dat sijn lichte practijcke by sulckē werck niet was te gelijcken/ want hy wel met eene multiplicatie conde totten inhoud comen/ sonder yder stuck inhoud bysonder te soecken/ als wy vozen geleert hebben. Waer op den onsen begheerde/ dat hy hem sijn lichte maniere soude toonen/ 'twelck hy dede: Seggende dat hy in desen de lengte B F als $143.$ roeden addeerde totte lengte E D $80.$ r. coemt $223.$ r. dit mede coemt $111\frac{1}{2}$ r. dat addeerde hy tot de lengte A E $120.$ r. coemt $231\frac{1}{2}$ r. Daer na soude hy adderen de twee parpendicularen te samen / als A F $110.$ r. met E C $60.$ r. coemt $170.$ r. dit mediaet als $85.$ r. multipliceerde hy mette voorgaende $231\frac{1}{2}$ r. coemt $19677\frac{1}{2} \square r.$ ofte $32.$ mozghen/ $477\frac{1}{2} \square r.$ 'twelck den voorszeyden Lant-meter sustmeerde den waren inhoudt te wesen/ (achtervolghende sijnen regel) 'twelck valsch is/ ende verschilt van 'trechte inhoudt ('twelck wy vozen hebben bevonden te wesen $19860 \square r.$ ofte $33.$ mozghen / $60 \square r.$) $182\frac{1}{2} \square r.$ dat hy te weynich vint. Mengaende dat yemant soude moghen seggen dat de faute so heel groot niet en is/ op so grootē parceel lants/ so seggen wy doch (sonder coorrectie) dattet van een out schutter al te wijt is vant wit gheschoten / ende dat noch door een valsche reghel/ die somtijts veel grooter verschil soude mogen by brengen. Want laet hy exempel (dat gedeelte der linie A D,

als)

als) E D lanck zijn 180. r. ende de ander linien hare voorgaende lengte behouden: So sal den inhoud dooz onsen warachtighen reghel/ (die alle verstandigen in dese const voor goet bekennen sullen) bevonden worden $22860 \square r.$ ofte $38. m. 60 \square r.$ ende na sijnen valschen reghel suldy bevinden $23927\frac{1}{2} \square r.$ ofte $39. m. 527\frac{1}{2} \square r.$ dit is $1067\frac{1}{2} \square r.$ ofte $e\acute{e} m.$ ende $467\frac{1}{2} \square r.$ te veel. Ende hier vozen is dooz desen valschen reghel wennigher bevonden als den waren inhoud: waer uyt dan blijkt dat somtijts den cooper/ ende somtijts den vercooper beschadicht ende bedrogghen wort dooz desen valschen Reghel: daerom sulcke ende diergelijke valsche Reghelen niet behooren gebruyct te worden/ of sy al schoon licht/ ende (so sommige segghen) langhen tijt van onse voorouders ghebruyct gheweest zijn.

Dat achtste Capittel.

Vant meten der veelhoeckighe landen, met rechte zijden besloten zijnde.

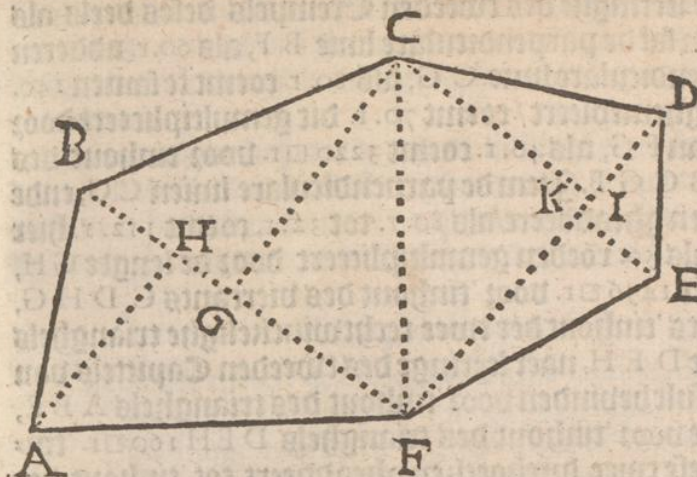
DE veelzijdighe ongeschicte rechtszijdighe landen werden gemeten/ de selve dooz verscheyden wijsen in vier hoecken/ ofte drie hoecken/ naer gelegentheit der landen verdeelende/ ghelijck ghy hier na by verscheyden exempelen sult sien/ ende aldan pder stuck bysonder sijn inhoud soeckende/ ende al te samen gheaddeert/ sullen uyt brenghen 'tinhout des gantschen stuck: Als by

Exempel 1.

Item daer is een ongeschicte/ rechtszijdighe/ sel-hoeckigen stuck lants, A B C D E F, waer van men gaerne den inhoud soude weten / de selve verdeelt hebbende naer leeringhe des neghenden Capittels/ des eersten deels/ ende bevonden hebbende int meten de inwendighe linien lanck te wesen/ te weten BF 90. roeden/ GC 65. r. AH 50. r. FD 88. r. CI 54. r. ende KE 24. roeden: soeckt voort den inhoud van pder vierhoeck bysonder/ na leeringhe des eersten exempels des sevendsten

sten Capittels deses deels/adderende A H ende G C te samen als 50. r. tot 65. r. coemt 115. r. dit gemedieert coemt 57. r. 57½ r.

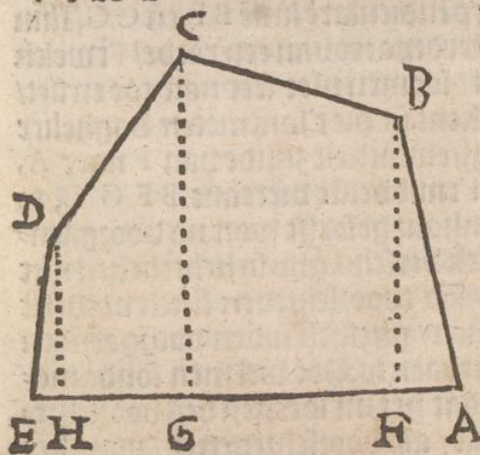
dit ghes
multiplia
ceert dooz
B F 90. r.
coët 5175
□ r. vooz
'tinhoudt
des vier
cants AB
C F, alsoo
soect me
de het in
hout des
vierecants

C D E F, ghy sulc binden 3432 □ r. die gheaddeert tot 'tvoorz
gaende 5175 □ r. coët 8607 □ r. 'twelc is 14. m. 207 □ r. vooz 'tinh
hout des gantschen stuck ABCDE F, 'twelcke begeert was.

Exempel 2.

Sp ghegeven te meten een velt legghende in forme als dit

tegenwoordich stuck A B
C D E, van 'twelcke wy u
gheleert hebben int thien
de Capittel des eerste deels
de parpédiculaire linie soec
ken ende meten: ende wy
nemen by exempel dat de
zijde A E int geheel lanck
bevonden is 100. r. als van
A tot F 18. r. van F tot G
46. r. van G tot H 26. r. en
vā H tot E 10. r. en de par
pendiculaire linien B F 60. r.

E H

G

F A

CG

C G 80. r. ende H D 32. r. Om nu voortz tot den inhoud te geraecken / men sal soecken den inhoud vande twee parallelograms / nae leeringhe des tweeden Exempels deses deels als volcht: Men sal de parpendicularare linie B F, als 60. r. adderen tot de parpendicularare linie C G, als 80. r. coemt te samen 140. roeden / dit ghemedieert / coemt 70. r. dit gemultipliceert dooz de lengte van F G, als 46. r. coemt 3220 \square r. vooz 'tinhout des viercants B C G F. Item de parpendicularare linien C G, ende D H, t' samen gheaddeert / als 80. r. tot 32. r. coemt 112. r. hier af de helft / als 56. roeden gemultipliceert dooz de lengte G H, als 26. r. coët 1456 \square r. vooz 'tinhout des viercants C D H G, soeckt voortz 'tinhout der twee rechtwinckelige trianghels A B F, ende D E H, naer leeringhe des tweeden Capittels vanden desen / ende sult bevinden vooz 'tinhout des trianghels A B F, 540 \square r. ende vooz 'tinhout des trianghels D E H 160 \square r. 'tinhout vande dese twee driehoecken gheaddeert tot 'tinhout der voozgaende twee viercanten / coemt te samē vooz 'tinhout des gantschen stuck A B C D E, 5376 \square r. ofte 8. m. 5. h. 76 \square r.

Wp hebben gesept int eerste deel int negende ende thjende Capittel / dat men seer nau regard moet hebbe int soecken vande plaetsen der parpendicularare linien / opte linie A E, ofte dat het anders groot verschil soude connen vooz brenghen / als wp nemē dat mē de twee parpendicularare liniē B F, en C G, slim gewinckelt / heeft yder een vierdepaert van een roede / ('twelck lichtelicken can gheschieden / soomen niet seer nau toe en siet / ghelijck den ghenen wel bekend is die t'lantmeten daghelick useeren) te weten B F slim ghewinckelt zijnde van F naer A, en C G van G naer H, so sal 'tmiddelste viercant B F G C, te groot bevondē wordē / (alst inhoud gesocht wort na voozgaende leere) meer als 35 \square r. welck verschil ghy so lichtelicken niet en sout ghecreghen hebben / soo 't voozschreven stuck verdeelt gheweest hadde in drie hoecken / ghelijck inden voozgaenden ongheschickten sel-hoeck ghedaen is. Hoe wel men soude moghen seggen / 'tis wel waer dat het int soecken des voozschreven vierhoec so veel verschilt / als voozschreven is / maer het sal

sal int soecken des inhouts der andere parceelē des voorszre-
ben stucx weder te bate comen / 'twelck wy alles mede wel be-
kennen/maer nochtans en salt nergkens naer so vele niet we-
der te bate comen/dat het weder te rechte sal comen alsoot be-
hoozt/'twelck den ghenen wel sal bebinden die 'tbegeert naer
te reekenen.

Somen mede begeert te weten de lengte der buytenste zij-
den A B, B C, C D, ende D E, sonder die te meten/ghy cond-
de selve lichtelicken vinden door calculatie/ door de voorgaen-
de leeringhe des tweeden Capittels deses deels.

Het neghende Capittel.

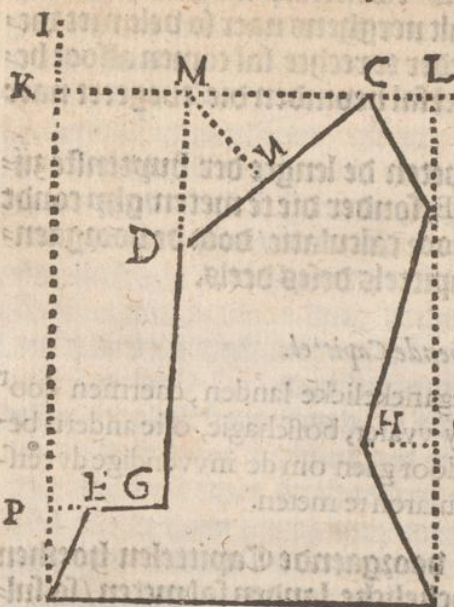
Leerende meten de onbeganckelicke landen, daermen doot
eenighe beletselen, 'tffy vwater, bosschagie, ofie andere be-
plantinge niet mach door gaen om de invvendige dverf-
linien ende parpendicularen te meten.

Gheleert hebbende inde voorgaende Capittelen hoemen
alle rechtsydighe beganckelicke landen sal meten / so sul-
len wy nu voort gaen ende leeren alle rechtsydighe onbeganc-
kelicke landen meten / waer van wy vanden driehoeck noch
vierhoeck niet behoeven te verhalen/want wy dat int vierde/
vijfde/ende seivenste Capittel gheleert hebben/daeromme sul-
len wy van veelhoeckighe figueren ofte landen handelen / de
selve in een viercant ofte driehoeck besluptende: Als by

Exempel 1.

Daer is vooz-ghecomen te meten een achthoeckich stuck
lants / als dese naervolgende figure A H B C D G E F,
welck stuck men begheert ghemeten te hebben sonder daer
in te mogen comen. Om dit te doen/men sal na leeringhe des
derden Exempels vant elfste Capittel des eersten deels / een
vierhoeck om den voorszreben stuck beslupten/ als A F K L,
en meten de linien ofte zijden die u noodich zijn om des lants
inhout te moghen calculeeren: Ghenomen dat ghy also doen

de / A F, ende L K, elcx lanck bebonden hebt 47. r. A L, en FK,
elcx 56. r. te weten K M 15. r. C L, 8. r. D C, 27. r. M N, 10. r.

L B, 14. r. B A, 42. r. H O,
6. r. F P, 8. r. P K, 48. r. P E G

(zijnde een rechte linie / en
eenen rechten hoeck in P)

13. r. P E, 4. r. voort salmen
den inhoudt calculerē vant

groote viercant A F K L,
daer voort sult ghy bevin-

den na voorgaende leerin-

ghe des eersten Capittels
2632 □ r. Soect voort den

inhout van yder stuck by-

sonder (elcx in sijn Capit-

tel gheleert) ghy sult be-

vinde den inhoudt des
vierhoecr K M G P 672 □ r.

den driehoecr M D C 155

A □ r. C L B 56 □ r. B H A 126

□ r. ende P E F 16 □ r. Somma in alles 1005 □ r. Dese ghe-

trocken van 'tinhout des heelen rechtthoekighen viercants

F K L A, als van 2632 □ r. rest 1627 □ r. voort den inhoudt des

achtthoekighen stuck lants A H B C D G E E, 'twelck be-

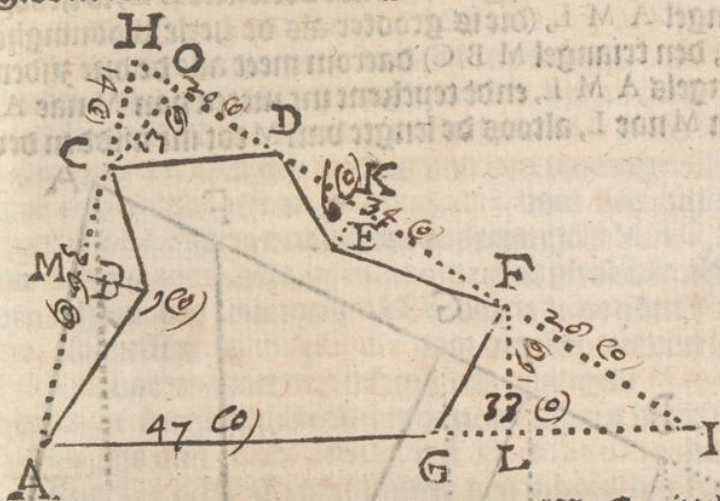
gheert was.

Nota. By aldien datmen door 'tghesicht yet ghesaelgeert
hadde als men den viercant om den voorszreven achtthoecr
besloot / in sulcker voegen dat de zijden K E, en L A, Item K L
ende A F tegen malcanderen inde lengte een weynich scheek-
de / (geltick sulcx veel gheschieden sal) so salmen int calculeren
des inhouts vant groote viercant / de zijde A F, ende K L, Item
F K, ende A L, t samen adderen / ende 't middel tusschen bey-
den nemen / ende ghebruycken dat voort de rechte lengte en-
de breete.

Exem-

Exempel 2.

Daer is een sebenhoeckich stuck lants als dese volghende figure ABCDEF, den selven begheertmen ghemeten te hebben sonder daer in te mogen comen. Om dit te doen men

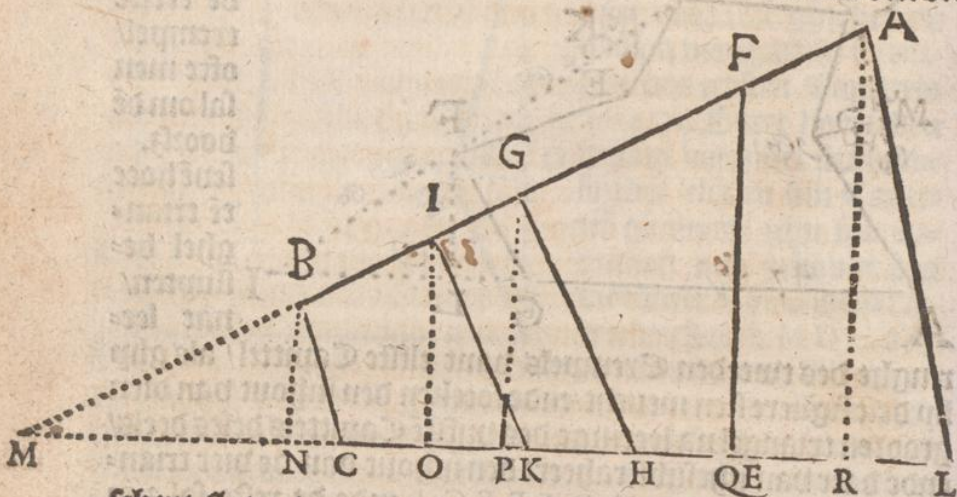
sal volge
de leerin-
ghe int
voorzga-
de eerste
crempel/
ofte men
sal om de
voorz.
seve hoec
te trian-
ghel be-
sluyten/
nae lee-

ringhe des tweeden Crempels vant elfste Capittel/ als ghy by dese figure sien mercht/ ende soecken den inhoud van dien grooten trianghel na leeringe des vijftē Capittels deses deels/ ende daer van ghesubstrahereet den inhoud van de vier trianghels/ als ABC, CDH, DEF, FGI, ende de reste sal zijn den inhoud vanden sebenhoeck ABCDEF, dese leeringhe is claer ghendoech ynt het voorgeaende Crempel/ daerom wy daer niet wijder af schryven.

Exempel 3.

Daer is een Wooninge leggende in forma als dese naebolgende figure ABC L, met vier onghelycke zjden/ en is wederomme verdeelt in vier parcellen/ door de scheidt sloten FE, GH, IK, zijnde also vier stuckē/ als AFEL, FGHE, GIKH, ende IBCK. Men begheert te weten hoe groot de gheheele Wooninge is/ ende oock de groote van elck stuck ofte parcell

in sonderheyt sonder dooz' tlant te moghen gaen. Om dit te meten ende te calculeeren/men sal buypen de linie B C een stoc stecken/nae leeringhe des tweeden Exempels int elffte Capittel des eersten deels/in sulcker voegen dat den stoc (in M) staet in een rechte linie met A B, ende oock met L C, so hebby den triangul A M L, (die is grooter als de heele wooninghe A B C L, den triangul M B C) daerom meet alle de drie zijden des triangels A M L, ende teyckent int meten van M nae A, ende van M nae L, altoos de lengte van M tot int midden der

schept-floten van pder stuck: Ghenomen dat ghy also metende/bevonden hebt de lengte van M tot C 180. r. van M tot K. 280. r. ende M H 340. r. M E 390. r. en de heele linie M L 520. r. ende van M tot B 170. r. M I 255. r. M G 306. r. M F 442. r. ende de heele linie M A 510. r. ende de zijde A L 250. roeden. Soect nu de perpendicularer linie / dooz' calculatie die upt den hoec A sal comen opte linie M L in R, wert bevonden doozt eerste Exempel des vierden Capittels deses deels 240. roeden / trect nu in u figure upt de punten der schept-linien blinde perpendicularer linien/ als upt F opte linie L M in Q, upt G in P, upt I in O, upt B in N, en soect de lengte der selven als volcht/ spreect A M 510. r. gheven A R 240. r. (ofte 17. geven 8. want dat

dat is eene proportie) wat sal gheben M F 442. r. M G 306. r. M I 255. r. ende M B 170. r. coemt vooz de parpendicularaer F Q 208. r. vooz G P 144. r. I O 120. r. ende B N 80. r. Soeckt wijder na leeringe vant eerste Exempel des vierden capittels des deels den inhoud van yder trianghel bysonder/ (want alle de vijf trianghels/ als M L A, M E F, M H G, M K I, M C B, is u den basis ende parpendicularaer linie bekennt) ende ighy sult vinden den inhoud des trianghels M L A $62400 \square r.$ ofte $104.$ morgghen/ ende den inhoud des triangels M E F $40560 \square r.$ ofte $67.$ m. $360 \square r.$ Dat ghetrocken van den trianghel M L A, als van $104.$ m. 'tsal resten $36.$ m. $240 \square r.$ vooz den inhoudt des stucx A F E L. Item den inhoud des triangels M H G, wozt bevonden $24480 \square r.$ ofte $40.$ m. $480 \square r.$ dat ghesubstraheert van den inhoud des triangels M E F. vozen bevonden $67.$ m. $360 \square r.$ 'tsal resten $26.$ m. $480. \square r.$ vooz den inhoudt van het stucx F G H E. voorts wozt den inhoud des triangels M K I, bevonden $28.$ m. die ghesubstraheert vanden inhoud des trianghels M H G, als van $40.$ m. $480 \square r.$ rest $12.$ m. $480 \square r.$ den inhoud des stucx G I K H. Treckt wijder den inhoud des driehoecks M C B, als $12.$ m. van den inhoud des triangels M K I, als van $28.$ m. rest $16.$ m. vooz den inhoud des stucx I B C K. Addeert nu de vier stucken t'samen/ als A F E L, $36.$ m. $240 \square r.$ F G H E $26.$ m. $480. \square r.$ G I K H, $12.$ m. $480 \square r.$ en I B C K, $16.$ m. coemt t'samen $92.$ morgghen vooz den inhoud vande gheheele Wooninghe A B C L, welke begheert was: Ofte substraheert den inhoud des trianghels M C B, als $12.$ m. vanden inhoud des trianghels M L A, als van $104.$ m. coemt oock $92.$ m. vooz den inhoud vande heele Wooninghe als vozen.

Nota. Men mach oock wel de parpendicularaer linie uyt L, E, H, K, C, laten vallen opte linie A M, ghelijck wy gedaent hebben opte linie L M.

Anders 2.

Sonder behulp van eenighe parpendicularaer linien/ souckt den inhoud vanden trianghel M A L, na leeringhe des vijfden Capite

Capittels deses deels / ende ghy sulc bevinden $62400 \square r.$ ofte $104.$ morggen. Daer na multiplicceert de twee zijden des grooten triangels MAL , te samen / als $ML 520. r.$ met $MA 510. r.$ coemt $265200 \square r.$ multiplicceert oock alle de ander zijden des trianghels (die den hoeck M maken) te samen als $FM 442. r.$ met $ME 390. r.$ coemt $172380 \square r.$ ende $GM 306. r.$ met $MH 340. r.$ coemt $104040 \square r.$ ende $IM 255. r.$ met $MK 280. r.$ coemt $71400 \square r.$ ende $BM 170. r.$ met $MC 180. r.$ coemt $30600 \square r.$

Nu alsulcke propoztie als sich heeft 'tproduct van AM , met ML , als $265200 \square r.$ totten inhoudt des trianghels MAL , als tot $62400 \square r.$ alsulcke propoztie hebben oock de voorszghewonden producten totten inhoudt des triangels daer t'product vande twee zijden die den hoeck M besluypen / af gecomen is. Segt daeromme 'tproduct van AM , met ML , als $265200 \square r.$ gheven den inhoudt des trianghels $MAL 62400 \square r.$ (ofte $17.$ gheven $4.$ want dat is eene propoztie) wat sal geven 'tproduct van FM , met ME , als $172380 \square r.$ facit $40560 \square r.$ vooz den inhoudt des triangels MEF , (als vozen:) Dat getrocken vanden inhoudt des triangels MAL , als van $62400 \square r.$ rest $21840 \square r.$ ofte $36.$ morgen / en $240 \square r.$ vooz den inhoudt des stukc $AFEL$, als vozen. In deser manieren menche ghy 'tinhout oock soecken van alle de ander stucken / ende voozts vande heele Wooninghe / &c.

Demonstratie.

'Tfondament van dese voorszghewende werckinge / is dat alle de voorszghewende trianghels hebben eenen ghemeenen hoeck M , den welcken hoeck ghemaect wort vande twee linien die wy t'samen multiplicceeren. Dat nu de producten van sulcke twee zijden / tegen den inhoudt des triangels gelijke propoztie hebben / dat bewijzen wy aldus: De linie MA heeft propoztie tot de helft van AR , gelijk MF tot de helft van FQ , gelijk sulcx af te nemen is dooz de vierde propozitie des seften boeck Euclydis. Dewijl nu datmen om 'tinhout des trianghels MLA te vinden

te binden / multiplicieert $M L$, met de helft van $A R$, ghelijck
 oock om 'tinhout des triangels $M E F$ te binden / multiplicieert
 $M E$ met de helft van $Q F$, ende datmē om 'tproduct na voor-
 gaende wijze te hebben / multiplicieert inde plaetse des halven
 parpendiculars $A R$, ende $F Q$ (die tegen malcanderen pro-
 portie hebben / ghelijck als $A M$, tot $F M$) mettelinie $A M$, ende
 $F M$, so volcht daer uyt dattet product van $M L$, met $M A$ pro-
 portie heeft teghen den inhoud des triangels $M L A$, ghelijck
 'tproduct van $E M$, met $M F$, teghen 'tinhout des trianghels
 $M E F$, het welcke men oock verstaen sal van alle de andere
 triaughels / &c.

Ander maniere 3.

Men behoeft oock niet den inhoud van yeghelicke triangel
 bysonder te soecken / als hier vozen geleert is / maer men mach
 doen als volcht / substraheert 'tproduct van $M F$ met $M E$, als
 $172380 \square r.$ van 'tproduct van $A M$ met $M L$, als van 265200
 $\square r.$ rest $92820 \square r.$ Segt nu 'tproduct van $A M$, met $M L$, als
 $265200 \square r.$ geven den inhoud des triangels $M A L$ $62400 \square r.$
 (ofte als vozen 17. gheben 4.) wat sal gheben $92820 \square r.$ coemt
 $21840 \square r.$ ofte 36. mozghen / $240 \square r.$ voor den inhoud des stucx
 $A F E L$ als vozen. Alsoo menichdy oock den inhoudt soecken
 van alle de andere partpen / ghy sulc binden effen soo veel als
 vozen.

Anders 4. Door behulp van eene zijde, als $A M$, ofie
 $M L$, mitfgaders de lengte der linie $A L$.

Delinie $M L$, ende $A L$, gemeten zijnde na de voorgaende
 maniere / so moet men noch beneffens de lengte die daer af be-
 kent is / aentepckenen (int meten) de plaetse daer de parpen-
 diculaer comen opte linie (die wy in desen ghebruycken / als)
 $L M$, uyt de puncten der scheidningen / ofte baecken staende int
 midden der scheidt-floten A, F, G, I, B , 'twelck men opt lant
 metter winckel-cruys sal te weghe brenghen. Ghenomē dat-
 men also doende / bevonden heeft dattet van M tot de parpen-
 dicu-

diculaer BN , als tot N , lanc is 150 . r. van M tot O 225 . r. MP , 270 . r. ME 390 . r. ende van M tot R 450 . r. Soeckt nu AR , substraheert MR 450 . r. van ML 520 . r. rest 70 . r. vooz LR , ende doozt tweede Capittel deses deels suldy bevinden AR 240 . r. nu allulcke proportie als sich heeft MR tot RA , allulcke proportie heeft pegelike distantie des parpendicularaers (opte linie ML) tot de selve parpendicularen. Segt daeromme MR 450 . r. geven AR 240 . r. (ofte 15 . geven 8 . dat is eene proportie/) wat sal gheven MQ 390 . r. MP 270 . r. MO 225 . r. ende MN 150 . roede/coemt vooz de lengte der parpendicularaer FQ 208 . r. GP 144 . r. IO 120 . r. ende BN 80 . r. effen soo veel zijn ooc de parpendicularen inde eerste maniere deses Exempels bevonden/daerom ghy voozt na leeringhe die inde eerste maniere wijder ghedaen wort/den inhoud van elck stuck bysonder meucht soecken/ofte doet als volcht. Treckt MN van MO , als 150 . r. van MO 225 . r. rest 75 . r. vooz NO , trecke oock MO 225 . r. van MK 280 . r. rest 55 . r. vooz KO , en trect MN 150 . r. van MC 180 . r. rest 30 . r. vooz NC . Soeckt nu den inhoud des parallelograms $OIBN$, ghy sult vindē 7500 \square r. hier by ghedaen den inhoud des triangels IOK , als 3300 \square r. coemt 10800 \square r. hier af ghesubstraheert den inhoudt des triaghels BCN , als 1200 \square r. rest 9600 \square r. ofte 16 . morgen vooz den inhoud des stux $IBCK$, als vozen. Alsoo meucht ghy oock soecken den inhoud des parallelograms $GIOP$, ende sult vinden 5940 \square r. hier by gedaē den inhoud des triangels GPH , (twelck ghy bevinden sult) 5040 \square r. coemt t'samen 10980 \square r. Hier af getrocken den voozgaenden triaghel IKO , als 3300 \square r. rest 7680 \square r. ofte 12 . morgen ende 480 \square r. vooz den inhoud des stux $GIKH$, als vozen/so doet met alle de andere stucken/xc.

Anders 5.

De parperdiculare linie AR gebonden hebbende (met behulp van LR , ende AL) 240 . r. so soect (met behulp van dien/ende de linie LM) den inhoud des triaghels MAL , ghy sult vinden

binden $62400 \square r.$ Daer na multiplicceert $M R 450. r.$ met $M L 520. r.$ coemt $234000 \square r.$ multiplicceert oock $M Q$ met $M E$, als $390. r.$ met $390. r.$ coemt $152100 \square r.$ Nu alsulcke proportie als sich heeft 'tproduct van $M L$ met $M R$ totten inhoud des triangels $M L A$, alsulcke proportie heeft oock 'tproduct van $M E$ met $M Q$ totten inhoud des trianghels $M E F$, segt daeromme $234000 \square r.$ geben (den inhoud des trianghels $M L A$) $62400.$ (ofte $15.$ gheben $4.$ dat is eene proportie) wat sal geben $152100 \square r.$ facit $40560 \square r.$ ofte $67.$ morgen/ $360 \square r.$ vooz den inhoud des triangels $M E F$, dat ghetrocken vanden inhoud des triangels $M L A$, 'tsal resten $36. m. 240 \square r.$ vooz den inhoud vant stuck $A F E L$, als bozen. Ende in deser manieren meucht ghy den inhoud binden van alle de ander stucken.

Het fundament van dese werckinghe is hier bozen in dit Exempel ghedemonstreert.

Nota. Daer de ghelegentheyt niet en is om een stock te steecken die in een rechte linie staet met $A B$, ende $C L$, als hier in M , daer meuchdy soecken de plaetse des winckels N , ende meten $N C$, met $B N$, ofte $N C$, en $B C$, na de ghelegentheyt toe laet/so meucht ghy dooz calculatie binden $N M$, ende $B M$, ende volghens alle de parpendicularare linien u noodich zijnde: De welke oock sonder kennisse van $B M$, ende $M N$ mogen gebonden werden/ als wyt het tweede Exempel des sebensten Capittels deses deels te verstaen is.

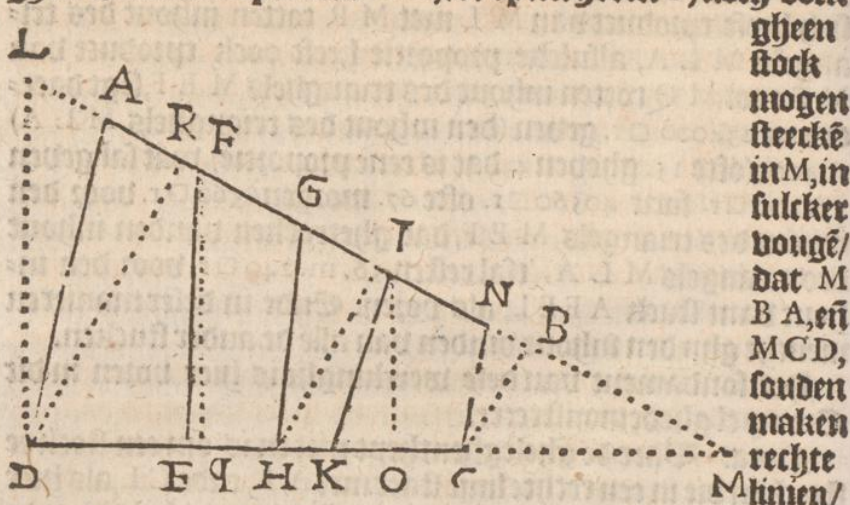
Anders 6.

Wanneer men de parpendicularare linien laet vallen / so wel op d' eene als op d' ander zijde/ als ghy by dese naervolghende figure sien meucht / so mach men met behulp vande ghebonden parpendicularare linien den inhoudt lichtelicken binden/ want so ghy multiplicceert de helft des parpendicularaers $B C$, met $I N$, 'tsal comen den inhoud des triangels $N C I$, ende de helft van $I O$ ghemultipliceert met $K C$, 'tsal comen den inhoud des triangels $K C I$, die 'tsamen gheaddeert / soo coemt den inhoud van 'tstuck $I N C K$, ende alsoo doende/ meucht

P ij ghy

ghy het inhoudt van alle de stucken vinden / &c.

Esoude oock moghen ghebeuren datmen niet soude moghen winckelen opte linie A N, tot opten hoeck D, noch oock

gheen
stock
mogen
steckē
in M, in
sulcker
vougē/
dat M
B A, en
MCD,
souden
maken
rechte
linien /

so machmen een stock stellen byptē A, als in L, sulcx dat B A L, zy eene rechte linie / so cont ghy door den ghemeten trianghel A D L, vinden den parpendicularer linie D R, nae leeringhe des derden Exempels vant vierde Capittel / &c.

Hier mede willen wy dit Capittel beslypten vant meten der onbeganckelike landen / op dese maniere / ende sullen hier naer de onbeganckelike leeren meten door kennisse vande groote der hoecken in graden ende minuten : waer door dese voorgaende Exempelen oock constich mogen gemetē worden.

Het zhiende Capittel.

Een corte, doch clare instructie, hoe vvy onse tafelen ghecalculeert hebben, mitfgaders de tafelen daer aen volghende.

Beminde Leser / wy hebben u inde voorgaende Capittelen gheleert / hoe ghy alle landen met rechte zijden besloten zijnde / c' zy datse beganckelick / ofte onbeganckelick zijn / hare rechte

rechte velding ofte in hout sout calculeeren sonder wetenschap
 bande grootte der hoecken. Wy sullen u hier naer onderwij-
 sen / hoe ghy 't selve te weghe sult brengen door de grootte der
 hoecken / nitsgaders 't in hout te binden van alle circkels / ende
 circkel-bogen / ofte van alle lande met cromme zijden besloten
 zijnde / waer toe u noodich zijn eenige Tafelē / die wy u hier in
 dit Capittel sullen leeren calculeeren / ende beschrijven / (de sel-
 ve noemende / de tafelen der Circkel-bogen /) ende u voortz int
 derde deel naervolghende / door de selve Tafelen leerende alle
 Circkels / ende Circkel-boghen deelen in ghelijcke / ende onge-
 lijcke deelen / ende dit alles seer lichtelick / ons wetens desghe-
 lijker noyt voor desen tijt in d'zuc uyt gegaeu. Om dan te comē
 tot de calculatie bande tafelen der Circkel-booghen / so ist niet
 anders / dan dat men uyt eenen grooten Circkel calculeere ver-
 scheyden circkel-boghen haren in hout / waer van men ooc be-
 kent maecke haren Boghe / Pijl / ende Coorde : so hebben wy
 begonnen te calculeeren boghen van 6. minuten / tot 6. mi-
 nuten : Dat is d' eerste boghe van 6. minuten / den tweeden
 van 12. minuten / de vierde van 24. minuten / ende de thiende
 van een graet. Sullen met eenen aenwijzen int calculeerē des
 circkel-boochs in hout / hoe lanck dat zy zijn / Boge / Pijl / ende
 Pese / so dat wy van alle de gecalculeerde Bogen sullen be-
 kent maken vijf dinghen / te weten hoe veel graden die in sich be-
 griipt / ende hoe lanck dat alsulcken Boghe ofte Arcus is : ten
 derden hoe lanck de Coorde / Pese / ofte Sinus is : ten vierden
 hoe lanc dē Pijl / Sagitta / ofte Sinus versus is : en ten laetsten /
 hoe vele veldings sulcken circkel-boge in hē begriipt. Welcke
 vijf verscheyden nommers / alle inde volgende Tafelen sullen
 naer malcanderen volgen in eenen reghel. Doch sullen wy den
 Leser aenseggen / dat d' eerste drie nommers niet meer als half
 sullen gestelt werden / (om oorlake die wy hier naer sullen aen-
 segghen) te weten de graden sullen gestelt werden niet van 6.
 tot 6. maer van 3. tot 3. minuten opgaende / en dat tot 90. gra-
 den toe / te weten den geheelen Quadrant : ende also en sal me-
 de niet den Boghe van 6. tot 6. maer de lengte van 3. tot 3. mi-
 nuten /

minuten / ende dat tot de lengte van de vierdepaeert bande conferentie des Circkels. Also en sullen wy mede niet de Coor-
da van ses tot ses minuten beschryfve / maer de helft daer van /
'twelck sal sijn den Sinus van drie tot drie minuten / ende dat
tot den Sinus van een geheel quadrant / ofte 90. gradē / (want
den Sinus is altyt de helft der Coorde van een Boghe / die
noch eens so veel graden in hem begriipt / als den Sinus gra-
den hout.) Maer aengaende den Pyl / die sal sijn den Pyl van
een Boge van ses minuten / te weten drie minuten ter eender /
ende drie minuten ter ander ziden inden Quadrant. Desghe-
lijcx den inhoud der Boghen / sal sijn den Boge van ses minu-
ten tot ses minuten opgaende / tot 180. graden toe ghedueren-
de / te weten d'inhout des halven Circkels / ende dit om oorzake /
dat de Tafelen aldus licht ende bequaemst vallen om te
ghebruycken / ende mede int calculeeren der selver / gelijk sulcx
beyde int maecken ende ghebruycken der Tafelen verstaen
sal worden.

Voorts is te weten dat wy de Tafelen gecalculeert hebben
op een Circkel / wiens Diameter is 20000000. ende hebbe om
de circonfrentie / ende volgens den inhoud te vinden / gebruyct
de proportie des Circkels Diameter teghen de circonfrentie
gebonden ende uytgegeven door Meester Ludolph van Ceulen
mits dien dat wy van achteren sommighe cijfer-letteren af
gecozt hebben. Voorts hebben wy int calculeeren onser Ta-
felen ghebruyct de Tafelen Sinus / gecalculeert sijn op ten
halven Diameter des Circkels ('twelck is den heelen Sinus)
10000000. (welcke Tafelen uytgegeven sijn door den hooch-
gheleerden Iohannes Regiomontanus, Philippus Lansbergius, en-
de meer andere) waer in tgebruyck is / wanneer die ghecalcu-
leert worden / wat opte laetste letter tot gheen half en coemt /
te laten lopen / ende wat meerder is als een half / voor een heel
aen te nemen / 'twelck int calculeeren van onse Tafelen eenich
verschil in brenge / als de verstandighen licht verstaen sullen:
Doch sullen nimmermeer / ofte seer selden / eenige Circkel-bo-
ghen voorzomen / de welke soo groot sijn / dat onse Tafelen
een

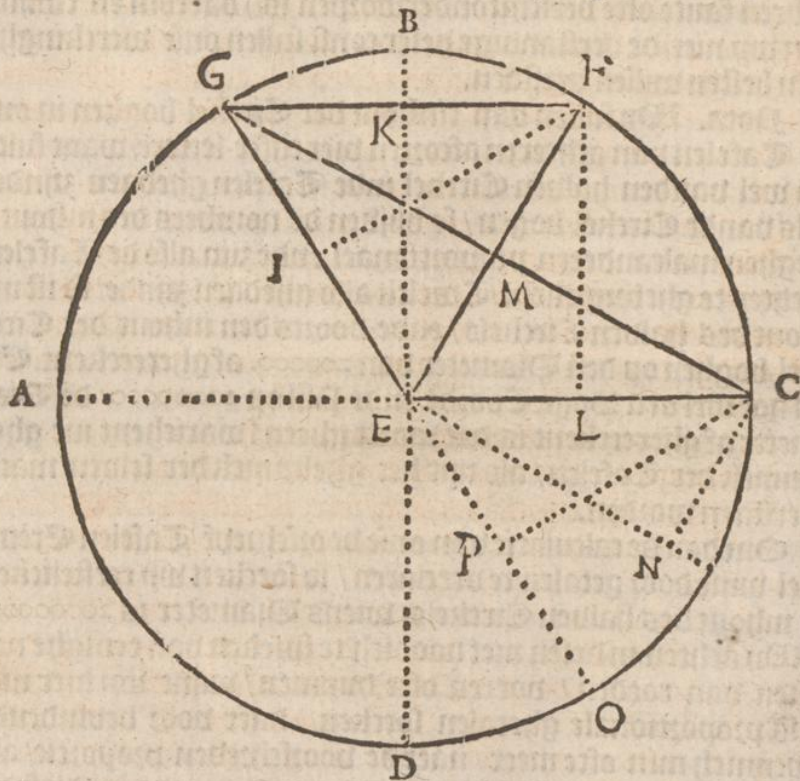
een merckelicke differentie opten inhoud sullē geben/ daer be-
neffens aenmerckende dat altijt wanneer in eenige werckin-
ge door de Tafelen Sinus twee numbers (zijnde den Sinus van
eenighe Boghen) te samen ghemultipliceert worden/ sulcken
verschil bebonden wert (jae oock wel dickmael meer als upt
de calculatie van onse Tafelen mach verstaen werden/ daer
altijts den eenen number inde multiplicatie (zijnde 10000000.)
gheen faute ofte verschil onderworpen is/) daerom en twijfe-
len wy niet/ de verstandige deser const sullen onse werckinge
ten besten willen verstaen.

Nota. Wy sullen van 'tinhout der Circkel-boghen in on-
se Tafelen van achteren afcozten vier cijfer-lettere/want sulcx
so wel vanden halben Circkel inde Tafelen ghedaen zijnde/
als vande Circkel-bogen/ so blijven de numbers des inhouds
teghen malcanderen proportionael/ende zijn also de Tafelen
lichter te ghebruycken. Twelck also ghedaen zijnde/ so ist in-
hout des halben Circkels/ ende boozts den inhoud der Circ-
kel-boghen op den Diameter van 200000. afghereeckent. En
al hoe wel den Boge/Coorde/ende Pijlop 20000000. de Dia-
meter afghereeckent is/dat maect gheen swaricheyt int ghe-
bruyck der Tafelen/ als upt het ghebruyck der selven mach
verstaen worden.

Om dan de calculatie van onse boozschreue Tafelen Grem-
pel-wijse door getalen te verclaren/ so soecken wy eerstelicken
d'inhout des halben Circkels/ wiens Diameter is 20000000.
(Wy achten in desen niet noodich te spreken van eenighe na-
men van roeden/ boeten ofte dupmen/ want wy hier niet
als proportionale ghetalen soecken/) daer booz bevindende
weynich min ofte meer/ naex de boozschreuen proportie/ als
157079632679489. dit salmen divideren door 1800. (Dozlaec-
ke dat wy 'tinhout begheeren te calculereen als boozsept is
van Bogen van thrende-deelen van Graden/ ofte van ses mi-
nuten/ tot ses minuten/) sal comen 87266462599. van yder
circkel-stuck van ses minuten gemaect zijnde van twee hal-
ve Diameters upt het Centrum des Circkels/ getrocken zyn-
de tot

Dat tyveede deel van de
de tot aen de circonferents / en besloten ofte 'tsamen geboeche
zijnde met een boghe van ses minuten.

Om nu een Tafel te maecken van een Circkel-boghe die
inhouden sal 60. graden / so sullen wy u tot meerder verstant
bereyden dese by gheboechde Circkel- $A B C D$, zijnde 't Cen-
trum E , en de zijden der Quadranten / ofte halven Diameters
 $A E$, $E C$, $B E$, en $E D$, elck 10000000. (aengesien den heelen

Diameter $A C$, $B D$, ofte $G O$, doet 20000000.) besiet nu hoe
veel 't Circkel-stuck van 60. graden inhoud / aldus segt 180. gra-
den / ofte den halven Circkel houden in 157079632679489. wat
gheben 60. graden / facit seer by 52359877559830. vooz 't Circ-
kel-stuck E, G, B, F , 'twelck is van 60. graden. Hier van moet
men subtraheren d'inhout des triangels $E G F$, welke wy
u hier

In hier naer sullen leeren binden/ (als wy u sullen gheleert heb-
 ben te binden de lengte des Boghes/Pees/ende Pijls) om nu
 te binden de lengte des halvé Boges G B F, te weten de leng-
 te vanden Boge G B, ofte B F, so deelt d'inhout des Circkel-
 stuk E G B F, voor gebonden zijnde te wesen 52359877559830.
 door den halven Diameter/als 10000000. dat is cozt seiven cij-
 fer-letteren van achteren af/ coët 5235987. 'toverschot is meer
 als een half/daerom vermeerdert 'tvoorzgaende getal van een/
 coemt 5235988. voor de lengte des Boges B F, zijnde van 30.
 graden/ ende sal inde Tafel beneffens 30. graden ingheschre-
 ven worden / 'twelck sal zijn de tweede colomme. Om voortz
 te vinden de lengte des halven Pees G K F, als K F, dese is
 den Sinus van 30. graden/ te weten 5000000. ende sal bene-
 ffens 30. graden inde Tafel gheschreven werden in de derde
 colomme. Om nu voortz te vinden de lengte des Pijls B K, so
 substraheert 'tcomplement Sinus vanden Boge B F, als den
 Sinus van 60. graden/te weten 8660254. zijnde de lengte van
 F L, gelijk zijnde K E, van B E, als van 10000000. rest 1339746.
 voor de lengte vanden Pijl B K, dese sal zijn de vierde colom-
 ne/ ende sal beneffens dertich graden in gheschreven worden.
 Om nu voortz te comen tot het inhout der Boghe G B F K,
 soo moetmen weten (als voorszreven is) 'tinhout des trian-
 ghels G F E, om daer toe te comen / so soeckt den Sinus van
 den Boge G F, als van 60. graden/ 'twelcke is 8660254. voor
 I F, parpendicularer vanden trianghel E G F, dese helft als
 4330127. ghemultipliceert met G E, als met 10000000. coemt
 43301270000000. voor d'inhout vanden trianghel E G F, dese
 gesubstraheert vā 52359877559830. voor gebondē zijnde voor
 'tinhout des circkelstuk G B F E, 'tsal resten 9058607559830.
 voor d'inhout vanden Circkel-boge G B F K, zijnde den Bo-
 ghe van 60. graden. Hier af ghecozt 4. letteren van achteren
 naer de rechterhant (als vozen gheseyt is) rest 905860755. ende
 aengesien 'toverschot meerder is als $\frac{1}{2}$ so wort den voorszre-
 ven number 1. vermeerdert/ coemt 905860756. voor 'tinhout
 des Circkel-voochs G B F K, ende moet in de Tafel neffens

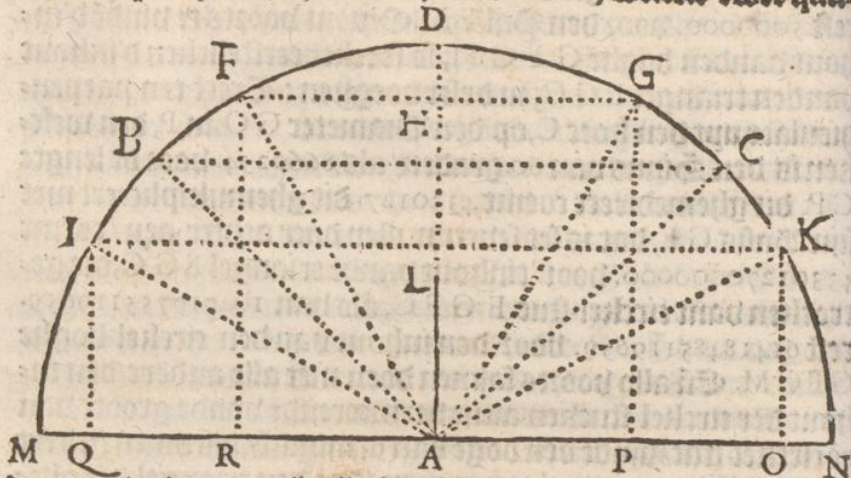
30. graden in gheschreven worden / ende dit sal wesen de vijfde ende laetste colonne van onse Tafelen. Om nu voort te calculeeren de lengte der linien van een Boghe / die inhouden sal 60. graden / ses minuten / mitsgaders 'tinhout van dien / soo aenmerct dat wy vozen gebonden hebben 'tinhout des Circkel-stucx van ses minuten te wesen 87266462599. ende van 60. graden is 'tcirckelstuc bevondē in te houden 52359877559830. Dese t'samen geadddeert / coemt 52447144022429. vooz 'tinhout des Circkel-stucx van 60. graden / ses minuten / 'twelck sy vooz exempel inde voozgaende figure wederom het stuc $EGBF$. Hier (als vozen gheleert is) van achteren af ghecozt 7. cijfer letteren / 'tsal comen 5244714. vooz de lengte vanden Boghe (BF) van 30. graden / 3. minuten. Die ghetrocken van 90. graden / rest 59. graden / 57. minuten vooz den boghe FC , wiens Sinus is 8655888. zijnde de lengte FL , ofte EK , dat getrockē van EB , 1000000. rest 1344112. vooz de lengte des Drijs BK . Om nu voort te vindē d'inhout vanden circkelboge $GBFK$, als zijnde den boge van 60. gradē 6. minutē / so soect dē Sinus van 60. graden / 6. minuten / welke is 8668968. dese gemedieert / coemt 4334484. hier set achter aen seven nullē coēt 43344840000000. vooz d'inhout vanden trianghel EGF , die ghetrocken vant inhoud des Circkelstucx $EGBF$, als van 52447144022429. rest 9102304022429. vooz 'tinhout vanden Circkelboge $GBFK$, hier af cozt van achteren 4. cijfer letteren / ende beschijftse inde Tafel als vooz gheleert is. In deser manieren hebben wy ghecalculeert alle de nabeschreven Tafelen / 'tcirckel-stuck altijd vermeerende van 'tinhout eens Circkel-stucx van 6. minuten / ende des trianghels inhoud altijd gebonden / door aensettinghe van seven nullen / dewijle de linie EG , altijs evert lanck blijft / maer de parpenticulaer FI , die verlangt / ofte vercozt / naer dat den Boghe lanck ofte cozt wort / &c.

Item om te calculeeren 'tinhout van een Boge grooter zijnde als van 90. gradē (waer in met 'tvoorzgaende een weynich onderschepts is) so stellē wy vooz exempel dē circkelboge van 120. graden / welke is $GFCM$. Soeckt eerstelick naer voozgaende

gaende maniere d'inhout vant Circkel-stuck van 120. graden/
welcke is 104719755119659. hier van achter af ghecozt seven
cijfer-letters / ende vooz 'tober'schot een verhooght / 'tsal comen
10471976. vooz de lengte des Booghs F C, als zijnde den Bo-
ghe van 60. graden / den halven Dese G C, als M C, is den
Sinus van 60. graden / te weten 8660254. Om nu oock te vin-
den den Dyl F M, so substraheert den Sinus van 30. graden/
als 5000000. de lengte van C N, ofte M E, vā E F, als 10000000.
rest 5000000. vooz den Dyl F M. Om nu voozts te bindē d'in-
hout vanden boghe G F C M, so soecket eerstelicken d'inhout
vanden triangel E G C, in deser boeghen : Trect een parpen-
driculaer uyt den hoec C, op den Diameter G O, in P, den wel-
ken is den Sinus van 60. graden / als 8660254. vooz de lengte
C P, die ghemedieert coemt 4330127. dit ghemultipliceert met
sijn Basis G E, dat is set seven nullen daer achter aen / coemt
43301270000000. vooz 'tinhout vandē triangel E G C, die ge-
trocken vant circkel-stuc E G F C, als van 104719755119659.
rest 61418485119659. vooz den inhout van den circkel-boghe
G F C M. En also voozts salmen doen met alle andere / den in-
hout der circkel-stucken altijt vermēerende vande groote van
ē circkel-stuc / zijnde den boge van 6. minutē / als vozen geleert
is. Daer hier op is wel te mercken / dat den triangel die ghe-
substraheert moet wesen van 't circkel-stuc van 60. graden / is
even so groot / als den triangel die gesubstraheert moet wesen
vant circkel-stuck vanden boghe van 120. graden / als in dese
voorzaende calculatie bevonden is / en dat uyt oorzaecke dat
twee trianghels elck twee zijden hebbende den anderen ghe-
lijck zijnde: ende die twee hoecken / die van alfulcke twee linien
besloten zijn / d'een so veel graden min / als d'ander meer als
90. graden inhout. Wy seggen dat sulcke twee trianghels bey-
de even veel inhouden: Als by exempel / den trianghel van 60.
graden is 30. graden minder als 90. graden / also is den trian-
ghel van 120. graden / 30. graden meer der als 90. graden / (ofte
als den rechten hoeck) Dese trianghels zijn gelijcke groot / de-
wijle sy gelijcke linien hebbē die den hoec van 60. en 120. gra-
den

Demonstratie.

Om sulcx te bewijzen/ soo besiet desen by gheboechden hal-
ben Circkel/waer af den Diameter is $M N$, van den selven is
upt den Center A ghetrocken eenen halben Diameter/ recht-
hoeckich op $M N$, als $A D$, deēlende den halve Circkel $M D N$
in twee quadrantē/als $A M D$, ende $A D N$, welke twee qua-

$M Q$ R A P O N
dranten weder gedeelt zijn in twee gelijke deelen / als in B , en
 C , so doet $B D$, en $D C$, elcx 45. graden/ gelijk mede doen $M B$,
en $N C$, so is den boghe $B D C$ 90. graden / ende derhalven den
winckel $B A C$, recht. Item vanden boge $D C$, is getogen den
boghe $C G$, ende de selve lengte is gheteeckent van C naer N ,
in K : van ghelycken is mede de lengte der boghe $G C$, getee-
kent van B , naer D in F , ende van B , naer M in I , en boorts upt
't Centrum A liniē getrockē in I, F, G , en K , en boorts liniē vā
 F in G , van I in K , de welke sullen loopen parallel met de Dia-
meter $M N$. Item upt de vier punten I, F, G , ende K , liniē ge-
trocken recht hoeckich op den Diameter $M N$, en sullen de sel-
ve raeckē inde punten Q, R, P , ende O , maeckende alsoo twee
rechtwinckelige parallelograms/ als $Q I K O$, en $R F G P$, nu
dan hebben wy twee triangels/ als $A F G$, en $A I K$, waer van
den

den hoeck A, van de triangel AFG, so veel minder als 90. graden
 den hout/ als den hoeck A, des triangels AIK, meer hout als
 90. graden / en de linien die den hoeck des triangels besluypert
 zijn gelijck / te weten elc den halben Diameter des Circkels.
 Om nu te bewijfen dat den driehoek AIK, effen so groot is
 als den triangel AFG, so aenmerct dat den boge DG, en KN,
 item FD, en IM, alle vier malkander gelijck zijn/ door dien dat
 GC, EK, FB, ende BI, malkander gelijck zijn/ en dat MB, BD,
 DC, en CN, elc zijn eē half quadrant/ alsoe doec de liniē FR, GP,
 KL, ende IL, zijn malkander gelijck/ dewijle sy met rechte hoec-
 ken/ ende ghelijcke bogen ondertoghen zijn/ en alsoe de vier pa-
 rallelograms RFAH, PGHA, AOKL, en AQIL, zijn alle
 malkander ghelijck / ende derhalven de twee parallelograms
 RFHA, en PGHA, gelijck de twee parallelograms AQIL,
 ende AOKL, dat is den parallelogram FRGP, ghelijck den
 parallelogram QIKO, ende door de xxxiii^e propositie des eer-
 sten boec Euclidis, is den triangel AFG, de helft des paral-
 lelograms RFGP, ende den triangel AIK, de helft des pa-
 rallelograms QIKO, ende derhalven de twee triangels / als
 AFG, ende AIK, malkanderen ghelijck.

En al hoe wel 'tselve veel lichter can gedemonstreert worde
 uyt de voorgaende figuree vande calculatie der Tafel/ te we-
 ten dat den triangel GFE, ghelijck is den triangel GCE,
 dewijle sy eenen ghelijcken Basis GE, t' samen ghemeeen heb-
 ben/ ende mede hare hoochten IF, ende CP, malkander ghe-
 lijck zijn/ ende daeromme naer leeringe Euclidis, in zijn xxxvij.
 xxxviij. ende xli^e propositie des eersten boec eben groot moe-
 ten wesen/ so hebben wy nochtans 'tselve tot oefeninghe der
 leerlinghen aldus int langhe willen verclaren.

Hier naer volghen de Tafelen
 der Circkel-boghen.

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhour der Circkel-bogen.
	3	8727	8727	4	146
	6	17453	17453	14	293
	9	26180	26180	33	439
	12	34907	34906	60	585
	15	43633	43632	95	731
	18	52360	52359	137	878
	21	61087	61086	187	1024
	24	69813	69813	244	2170
	27	78540	78539	308	2816
	30	87266	87265	381	4463
	33	95993	95992	461	5609
	36	104720	104718	548	7255
	39	113446	113445	643	9901
	42	122173	122171	746	12548
	45	130900	130896	857	15194
	48	139626	139622	975	18340
	51	148353	148348	1100	21486
	54	157080	157074	1234	25633
	57	165806	165799	1375	30279
I	0	174533	174524	1523	35425
	3	183260	183250	1679	41071
	6	191986	191975	1843	47218
	9	200713	200700	2014	53864
	12	209440	209425	2194	61010
	15	218166	218149	2380	69156
	18	226893	226873	2575	77803
	21	235619	235597	2776	86949
	24	244346	244321	2986	97095
	27	253073	253045	3202	108242
	30	261799	261769	3427	119388

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen:
	33	270526	270493	3659	131534
	36	279253	279216	3899	144680
	39	287979	287940	4146	159327
	42	296706	296663	4401	173973
	45	305433	305385	4664	190120
	48	314159	314108	4934	206765
	51	322886	322830	5213	224412
	54	331613	331552	5498	243058
	57	340339	340274	5792	262704
2	0	349066	348995	6092	283350
	3	357792	357716	6401	304997
	6	366519	366437	6716	328643
	9	375246	375158	7040	352289
	12	383972	383878	7371	382435
	15	392699	392598	7710	403582
	18	401426	401318	8056	430728
	21	410152	410038	8410	459874
	24	418879	418757	8772	490020
	27	427606	427476	9141	521167
	30	436332	436194	9518	553813
	33	445059	444912	9902	587459
	36	453786	453630	10294	623106
	39	462512	462348	10693	659252
	42	471239	471065	11101	697398
	45	479966	479781	11516	736544
	48	488692	488498	11939	777691
	51	497419	497214	12369	819837
	54	506145	505929	12807	863983
	57	514872	514645	13252	909129
3	0	523599	523360	13705	956276

Gra- den.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
3	3	532325	532075	14165	1004422
	6	541052	540789	14633	1055068
	9	549779	549503	15109	1106714
	12	558505	558216	15592	1160361
	15	567232	566928	16083	1216007
	18	575959	575640	16581	1272653
	21	584685	584352	17088	1331799
	24	593412	593064	17601	1391946
	27	602139	601775	18123	1454592
	30	610865	610485	18652	1518738
	33	619592	619196	19189	1584384
	36	628319	627905	19732	1652531
	39	637045	636614	20284	1721677
	42	645772	645323	20844	1793323
	45	654498	654031	21411	1867469
	48	663225	662739	21985	1943116
	51	671952	671447	22567	2020762
	54	680678	680153	23157	2100408
	57	689405	688859	23754	2182055
4	0	698132	697565	24360	2266201
	3	706858	706270	24972	2351847
	6	715585	714975	25592	2440493
	9	724312	723678	26219	2530640
	12	733038	732381	26855	2622786
	15	741765	741084	27498	2717932
	18	750492	749787	28149	2815078
	21	759218	758489	28806	2914225
	24	767945	767180	29472	3015371
	27	776671	775891	30146	3119517
5	30	785398	784591	30827	3225663

Graden.	Minutē.	Den Arcus of te Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	794125	793291	31515	3334310
	36	802851	801990	32211	3445456
	39	811578	810688	32915	3559103
	42	820305	819385	33626	3675248
	45	829031	828082	34345	3793395
	48	837758	836778	35071	3914541
	51	846485	845474	35806	4037687
	54	855211	854169	36547	4163833
	57	863938	862863	37297	4291980
5	0	872665	871557	38053	4423626
	3	881391	880250	38817	4557772
	6	890118	888943	39588	4694419
	9	898845	897634	40368	4833565
	12	907571	906325	41156	4975211
	15	916298	915016	41951	5120357
	18	925025	923706	42753	5268004
	21	933751	932395	43563	5418150
	24	942478	941083	44380	5571296
	27	951204	949771	45205	5727442
	30	959931	958458	46038	5886089
	33	968658	967144	46878	6047735
	36	977384	975829	47726	6212381
	39	986111	984514	48581	6380027
	42	994838	993198	49445	6550673
	45	1003564	1001881	50315	6724820
	48	1012291	1010563	51193	6900966
	51	1021018	1019245	52078	7080612
	54	1029744	1027926	52972	7263259
	57	1038471	1036606	53872	7449405
6	0	1047198	1045285	54781	7639051

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus ofte koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Circkel-bogen. Den inhoud der
	3	1055924	1053964	55697	7834197
	6	1064651	1062642	56621	8026844
	9	1073377	1071318	57552	8225490
	12	1082104	1079994	58491	8427636
	15	1090831	1088669	59437	8632782
	18	1099557	1097344	60391	8840929
	21	1108284	1106017	61351	9052575
	24	1117011	1114690	62320	9268221
	27	1125737	1123361	63297	9486368
	30	1134464	1132032	64281	9708514
	33	1143191	1140702	65273	9934160
	36	1151917	1149372	66272	10163306
	39	1160644	1158040	67279	10395453
	42	1169371	1166707	68293	10631099
	45	1178097	1175374	69315	10870245
	48	1186824	1184040	70344	11113391
	51	1195551	1192704	71382	11360038
	54	1204277	1201368	72426	11610184
	57	1213004	1210031	73479	11863830
	70	1221730	1218693	74539	12120976
	3	1230457	1227354	75607	12382123
	6	1239184	1236015	76681	12646769
	9	1247910	1244674	77764	12915415
	12	1256637	1253332	78853	13187061
	15	1265364	1261990	79951	13463708
	18	1274090	1270647	81055	13743354
	21	1282817	1279302	82168	14027000
	24	1291544	1287957	83288	14314646
	27	1300270	1296610	84416	14606293
	30	1308997	1305262	85551	14901939

Graden.	Minutē.	Den Arcus of te Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	1317724	1313914	86694	15201085
	36	1326450	1322564	87844	15504732
	39	1335177	1331213	89002	15811878
	42	1343904	1339862	90168	16122524
	45	1352630	1348509	91341	16438670
	48	1361357	1357156	92521	16757317
	51	1370083	1365802	93709	17080963
	54	1378810	1374446	94905	17409110
	57	1387537	1383089	96108	17740755
8	0	1396263	1391731	97319	18076902
	3	1404990	1400373	98537	18417048
	6	1413717	1409013	99763	18761194
	9	1422443	1417652	100996	19110340
	12	1431170	1426289	102238	19462987
	15	1439897	1434926	103486	19820133
	18	1448623	1443562	104743	20181279
	21	1457350	1452197	106006	20547425
	24	1466077	1460831	107277	20917572
	27	1474803	1469463	108555	21291718
	30	1483530	1478094	109841	21671564
	33	1492257	1486724	111134	22055010
	36	1500983	1495353	112436	22442657
	39	1509710	1503981	113745	22834803
	42	1518436	1512608	115062	23231949
	45	1527163	1521234	116385	23634095
	48	1535890	1529859	117717	24040242
	51	1544616	1538482	119055	24451388
	54	1553343	1547104	120402	24866534
	57	1562070	1555725	121755	25286681
9	0	1570796	1564345	123117	25711327

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of- te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circel-bogen.
	3	1579523	1572964	124486	26140973
	6	1588250	1581581	125863	26575120
	9	1596976	1590197	127246	27014266
	12	1605703	1598812	128638	27457412
	15	1614430	1607426	130036	27906058
	18	1623156	1616038	131443	28359204
	21	1631883	1624649	132856	28817851
	24	1640609	1633259	134278	29280497
	27	1649336	1641868	135707	29748643
	30	1658063	1650476	137144	30221789
	33	1666789	1659082	138587	30699936
	36	1675516	1667687	140039	31183582
	39	1684243	1676291	141498	31670728
	42	1692969	1684894	142965	32163874
	45	1701696	1693495	144439	32661521
	48	1710423	1702095	145921	33164667
	51	1719149	1710694	147410	33672813
	54	1727876	1719292	148907	34186459
	57	1736603	1727887	150410	34705106
10	0	1745329	1736482	151922	35228752
	3	1754056	1745075	153441	35757398
	6	1762783	1753667	154968	36291045
	9	1771509	1762258	156502	36830691
	12	1780236	1770847	158044	37375337
	15	1788962	1779435	159593	37924983
	18	1797689	1788022	161150	38480630
	21	1806416	1796608	162714	39041776
	24	1815142	1805192	164286	39607422
	27	1823869	1813774	165864	40179068
	30	1832596	1822355	167451	40756215

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kóorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel bogen.
	33	1841322	1830935	169044	41338361
	36	1850049	1839513	170646	41926507
	39	1858776	1848090	172255	42519653
	42	1867502	1856666	173872	43118300
	45	1876229	1865240	175496	43722946
	48	1884956	1873813	177128	44332592
	51	1893682	1882384	178766	44948238
	54	1902409	1890954	180413	45569885
	57	1911136	1899522	182066	46196531
II	0	1919862	1908090	183728	46829177
	3	1928589	1916655	185397	47467323
	6	1937315	1925220	187074	48111470
	9	1946042	1933782	188757	48761116
	12	1954769	1942344	190449	49416762
	15	1963495	1950903	192147	50078408
	18	1972222	1959462	193853	50745555
	21	1980949	1968018	195566	51418701
	24	1989675	1976574	197288	52097847
	27	1998402	1985127	199016	52781994
	30	2007129	1993679	200753	53473140
	33	2015855	2002230	202496	54169286
	36	2024582	2010780	204247	54871932
	39	2033309	2019327	206005	55580578
	42	2042035	2027874	207772	56295225
	45	2050762	2036418	209545	57016371
	48	2059489	2044962	211326	57743017
	51	2068215	2053503	213114	58476164
	54	2076942	2062043	214910	59214810
	57	2085668	2070581	216713	59960456
12	0	2094395	2079117	218524	60712102

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of- te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	2103122	2087652	220342	61469249
	6	2111848	2096180	222167	62232895
	9	2120575	2104718	224000	63003041
	12	2129302	2113248	225841	63779687
	15	2138028	2121777	227689	64562334
	18	2146755	2130304	229544	65350980
	21	2155482	2138830	231407	66146126
	24	2164208	2147353	233277	66947772
	27	2172935	2155876	235155	67755419
	30	2181662	2164396	237040	68570065
	33	2190388	2172916	238933	69391211
	36	2199115	2181433	240832	70218358
	39	2207842	2189949	242740	71052004
	42	2216568	2198463	244654	71892150
	45	2225295	2206974	246577	72739296
	48	2234021	2215485	248506	73592443
	51	2242748	2223994	250443	74452589
	54	2251475	2232502	252387	75318735
	57	2260201	2241007	254340	76191881
13	0	2268928	2249511	256300	77072028
	3	2277655	2258013	258267	77958674
	6	2286381	2266513	260241	78851820
	9	2295108	2275012	262222	79751966
	12	2303835	2283508	264211	80658613
	15	2312561	2292004	266207	81572259
	18	2321288	2300497	268211	82492405
	21	2330015	2308949	270221	83419551
	24	2338741	2317479	272240	84353198
	27	2347468	2325967	274267	85294344
	30	2356195	2334454	276301	86241990

Graden.	Minutē.	Den Arcus of te Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel bogen.
	33	2364921	2342938	278341	87196136
	36	2373648	2351421	280390	88158283
	39	2382374	2359902	282445	89126429
	42	2391101	2368381	284509	90101575
	45	2399828	2376859	286579	91084721
	48	2408554	2385334	288657	92074368
	51	2417281	2393808	290742	93071014
	54	2426008	2402280	292835	94074660
	57	2434734	2410750	294935	95085307
14	0	2443461	2419219	297043	96102953
	3	2452188	2427685	299158	97128099
	6	2460914	2436150	301280	98160245
	9	2469641	2444613	303410	99199892
	12	2478368	2453074	305546	100246538
	15	3487094	2461533	307691	101300184
	18	2495821	2469990	309842	102361330
	21	2504547	2478446	312002	103429477
	24	2513274	2486900	314168	104505623
	27	2522001	2495351	316343	105588269
	30	2530727	2503800	318524	106679415
	33	2539454	2512248	320713	107777062
	36	2548181	2520694	322909	108882708
	39	2556907	2529138	325112	109995354
	42	2565634	2537580	327323	111115500
	45	2574361	2546019	329541	112243147
	48	2583087	2554458	331767	113378293
	51	2591814	2562894	333999	114520939
	54	2600541	2571328	336239	115670585
	57	2609267	2579760	338486	116828232
15	0	2617994	2588190	340742	117993878

Gra- den.	Minu- ten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus of- te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	2626721	2596618	343004	119166524
	6	2635447	2605045	345273	120347171
	9	2644174	2613469	347550	121535317
	12	2652900	2621891	349835	122731463
	15	2661627	2630312	352127	123935109
	18	2670354	2638730	354425	125146256
	21	2679080	2647147	356732	126365402
	24	2687807	2655562	359045	127592548
	27	2696534	2663974	361367	128827694
	30	2705260	2672383	363695	130069841
	33	2713987	2680792	366031	131319987
	36	2722714	2689199	368374	132578133
	39	2731440	2697603	370725	133844279
	42	2740167	2706005	373083	135118426
	45	2748894	2714405	375448	136400572
	48	2757620	2722802	377821	137690218
	51	2766347	2731198	380200	138988864
	54	2775074	2739592	382587	140295011
	57	2783800	2747983	384981	141608657
16	0	2792527	2756373	387383	142930803
	3	2801253	2764761	389792	144260949
	6	2809980	2773146	392208	145598596
	9	2818707	2781529	394632	146944742
	12	2827433	2789911	397062	148299388
	15	2836160	2798290	399501	149662034
	18	2844887	2806666	401946	151032181
	21	2853613	2815041	404400	152411827
	24	2862340	2823414	406860	153798973
	27	2871067	2831784	409328	155194120
	30	2879793	2840153	411803	156598266

Graden.	Minutē.	Den Arcus ofte Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	2888520	2848520	414284	158009912
	36	2897247	2856884	416774	159430558
	39	2905973	2865246	419270	160859205
	42	2914700	2873605	421775	162295851
	45	2923426	2881963	424286	163741497
	48	2932153	2890318	426804	165195143
	51	2940880	2898672	429330	166657790
	54	2949606	2907023	431863	168128436
	57	2958333	2915371	434404	169607082
17	0	2967060	2923717	436952	171095228
	3	2975787	2932061	439508	172591375
	6	2984513	2940403	442070	174096521
	9	2993240	2948743	444640	175609667
	12	3001966	2957081	447217	177131313
	15	3010693	2965416	449801	178661960
	18	3019420	2973750	452393	180200606
	21	3028146	2982081	454991	181748252
	24	3036873	2990409	457597	183304898
	27	3045600	2998735	460210	184870545
	30	3054326	3007058	462831	186444191
	33	3063053	3015380	465459	188026837
	36	3071779	3023699	468093	189617984
	39	3080506	3032016	470736	191218130
	42	3089233	3040330	473385	192826776
	45	3097959	3048643	476042	194444422
	48	3106686	3056953	478706	196071069
	51	3115413	3065261	481377	197706715
	54	3124139	3073566	484056	199350361
	57	3132866	3081869	486741	201004007
18	0	3141593	3090170	489435	202666654

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus ofte koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Circkel-bogen. Den inhoud der
	3	3150319	3098468	492135	204337300
	6	3159046	3106764	494842	206017946
	9	3167773	3115058	497557	207706592
	12	3176499	3123349	500279	209404739
	15	3185226	3131638	503009	211111885
	18	3193953	3139924	505745	212827531
	21	3202679	3148209	508488	214553677
	24	3211406	3156491	511239	216287324
	27	3220132	3164770	513997	218031470
	30	3228859	3173047	516763	219784116
	33	3237586	3181321	519535	221545762
	36	3246312	3189594	522315	223316409
	39	3255039	3197864	525102	225097055
	42	3263766	3206130	527897	226886201
	45	3272492	3214395	530699	228685347
	48	3281219	3222658	533507	230492994
	51	3289946	3230918	536323	232309640
	54	3298672	3239175	539146	234136786
	57	3307399	3247430	541976	235972433
19	0	3316126	3255682	544814	237818079
	3	3324852	3263931	547658	239722725
	6	3333579	3272179	550510	241536371
	9	3342306	3280423	553369	243410018
	12	3351032	3288665	556236	245292664
	15	3359759	3296906	559110	247185810
	18	3368485	3305144	561990	249087456
	21	3377212	3313379	564878	250999103
	24	3385939	3321611	567773	252919749
	27	3394665	3329841	570675	254849395
	30	3403392	3338069	573585	256790041

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte P.h.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	3412119	3346294	576501	258739188
	36	3420845	3354516	579425	260698834
	39	3429572	3362736	582356	262667980
	42	3438299	3370953	585295	264644126
	45	3447025	3379167	588240	266634273
	48	3455752	3387379	591192	268631419
	51	3464479	3395588	594151	270639565
	54	3473205	3403795	597118	272656711
	57	3481932	3411999	600092	274683858
20	0	3490659	3420201	603074	276720504
	3	3499385	3428400	606062	278767150
	6	3508112	3436597	609058	280823297
	9	3516838	3444791	612061	282889443
	12	3525565	3452983	615070	284966089
	15	3534292	3461171	618087	287051735
	18	3543018	3469357	621111	289147382
	21	3551745	3477540	624141	291253028
	24	3560472	3485721	627180	293368674
	27	3569198	3493899	630225	295494820
	30	3577925	3502075	633278	297629967
	33	3586652	3510247	636338	299775113
	36	3595378	3518417	639405	301931259
	39	3604105	3526584	642479	304096905
	42	3612832	3534748	645560	306272552
	45	3621558	3542910	648648	308458198
	48	3630285	3551070	651743	310653344
	51	3639011	3559227	654845	312859490
	54	3647738	3567380	657955	315075637
	57	3656465	3575531	661072	317301783
21	0	3665191	3583679	664196	319538429

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus ofte koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel bogen.
	3	3673918	3591825	667327	321784575
	6	3682645	3599968	670465	324041722
	9	3691371	3608108	673609	326308868
	12	3700098	3616245	676762	328586014
	15	3708825	3624380	679921	330873660
	18	3717551	3632512	683087	333171307
	21	3726278	3640642	686261	335479453
	24	3735005	3648768	689441	337798099
	27	3743731	3656892	692629	340126746
	30	3752458	3665012	695824	342465892
	33	3761185	3673130	699026	344815538
	36	3769911	3681246	702234	347175684
	39	3778638	3689359	705450	349545831
	42	3787364	3697468	708674	351926477
	45	3796091	3705574	711904	354318123
	48	3804818	3713678	715141	356719769
	51	3813544	3721780	718385	359132416
	54	3822271	3729878	721637	361555062
	57	3830998	3737973	724895	363988708
22	0	3839724	3746066	728161	366432354
	3	3848451	3754156	731434	368887001
	6	3857178	3762243	734713	371352147
	9	3865904	3770327	738000	373827793
	12	3874631	3778408	741294	376313940
	15	3883358	3786486	744595	378811086
	18	3892084	3794562	747903	381319232
	21	3900811	3802635	751218	383837378
	24	3909538	3810704	754539	386366524
	27	3918264	3818771	757869	388906171
	30	3926991	3826834	761205	391456817

Graden.	Minutē.	Den Arcus ofte Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel bogen.
	33	3935717	3834895	764547	394017963
	36	3944444	3842953	767897	396590110
	39	3953171	3851008	771254	399173256
	42	3961897	3859060	774618	401766902
	45	3970624	3867109	777990	404372048
	48	3979351	3875155	781369	406987195
	51	3988077	3883199	784753	409613841
	54	3996804	3891240	788145	412250987
	57	4005531	3899277	791544	414899133
23	0	4014257	3907311	794951	417558280
	3	4022984	3915343	798365	420228426
	6	4031711	3923372	801785	422910072
	9	4040437	3931398	805212	425601218
	12	4049164	3939420	808647	428304865
	15	4057891	3947439	812088	431018511
	18	4066617	3955456	815536	433743157
	21	4075344	3963470	818991	436479803
	24	4084070	3971480	822453	439226950
	27	4092797	3979487	825922	441985596
	30	4101524	3987491	829399	444755242
	33	4110250	3995493	832883	447535888
	36	4118977	4003491	836372	450328035
	39	4127704	4011486	839869	453131181
	42	4136430	4019478	843373	455945327
	45	4145157	4026467	846885	458770473
	48	4153884	4034454	850403	461606620
	51	4162610	4042437	853928	464454766
	54	4171337	4050416	857460	467313912
	57	4180064	4058392	860999	470184559
24	0	4188790	4066366	864545	473066205

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of- te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	4197517	4075337	868098	475958851
	6	4206243	4083305	871658	478862997
	9	4214970	4091269	875225	481779144
	12	4223697	4099231	878800	484706290
	15	4232423	4107189	882380	487644936
	18	4241150	4115144	885968	490594582
	21	4249877	4123096	889562	493555729
	24	4258603	4131044	893163	496528875
	27	4267330	4138989	896772	499513021
	30	4276057	4146932	900387	502508667
	33	4284783	4154872	904010	505515814
	36	4293510	4162808	907638	508534460
	39	4302237	4170741	911274	511565106
	42	4310963	4178671	914918	514606752
	45	4319690	4186597	918568	517659899
	48	4328417	4194521	922225	520724545
	51	4337143	4202442	925888	523801691
	54	4345870	4210359	929559	526889837
	57	4354596	4218273	933237	529988984
25	0	4363323	4226183	936922	533100630
	3	4372050	4234090	940613	536223776
	6	4380776	4241994	944312	539358923
	9	4389503	4249895	948017	542505569
	12	4398230	4257793	951730	545663715
	15	4406956	4265687	955449	548833361
	18	4415683	4273579	959175	552014508
	21	4424410	4281467	962907	555208654
	24	4433136	4289352	966647	558413800
	27	4441863	4297233	970394	561630446
	30	4450590	4305111	974147	564859593

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel bogen.
	33	4459316	4312986	977907	568100239
	36	4468043	4320858	981674	571352885
	39	4476770	4328726	985448	574617531
	42	4485496	4336591	989230	577893678
	45	4494223	4344453	993018	581181824
	48	4502949	4352312	996813	584481970
	51	4511676	4360167	1000614	587794116
	54	4520403	4368019	1004422	591118263
	57	4529129	4375867	1008238	594454409
26	0	4537856	4383712	1012054	597802055
	3	4546583	4391554	1015889	601162201
	6	4555309	4399392	1019724	604534348
	9	4564036	4407227	1023567	607918494
	12	4572763	4415059	1027416	611314640
	15	4581489	4422887	1031273	614722786
	18	4590216	4430712	1035136	618142933
	21	4598943	4438534	1039006	621575079
	24	4607669	4446352	1042883	625019725
	27	4616396	4454167	1046765	628476872
	30	4625123	4461978	1050656	631945018
	33	4633849	4469786	1054554	635425664
	36	4642576	4477591	1058457	638918810
	39	4651302	4485392	1062368	642424457
	42	4660029	4493190	1066283	645941603
	45	4668756	4500984	1070211	649471249
	48	4677482	4508776	1074142	653013395
	51	4686209	4516563	1078079	656567542
	54	4694936	4524347	1082024	660134188
	57	4703662	4532128	1085977	663712834
27	0	4712389	4539905	1089935	667303980

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of- te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	4721116	4547679	1093901	670907127
	6	4729842	4555450	1097873	674523273
	9	4738569	4563216	1101851	678151419
	12	4747296	4570979	1105837	681791565
	15	4756022	4578739	1109829	685444712
	18	4764749	4586496	1113828	689109858
	21	4773476	4594249	1117833	692787504
	24	4782202	4601999	1121846	696477650
	27	4790929	4609744	1125866	700179798
	30	4799655	4617486	1129892	703895443
	33	4808382	4625225	1133924	707622589
	36	4817109	4632960	1137965	711363236
	39	4825835	4640692	1142011	715115382
	42	4834562	4648420	1146064	718880528
	45	4843289	4656145	1150124	722657674
	48	4852015	4663866	1154191	726447321
	51	4860742	4671584	1158263	730250967
	54	4869469	4679298	1162343	734065613
	57	4878195	4687009	1166431	737893759
28	0	4886922	4694716	1170524	741733906
	3	4895649	4702419	1174625	745586552
	6	4904375	4710119	1178732	749453198
	9	4913102	4717815	1182845	7533331344
	12	4921828	4725508	1186966	757222491
	15	4930555	4733197	1191093	761126137
	18	4939282	4740882	1195227	765042283
	21	4948008	4748564	1199367	768971929
	24	4956735	4756242	1203514	772913076
	27	4965462	4763917	1207668	776867722
	30	4974188	4771588	1211829	780835368

Graden.	Minutē.	Den Arcus of te Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
29	33	4982915	4779255	1215997	784815514
	36	4991642	4786919	1220170	788808661
	39	5000368	4794579	1224350	792814307
	42	5009095	4802236	1228538	796832453
	45	5017822	4809888	1232733	800864099
	48	5026548	4817537	1236932	804908246
	51	5035275	4825183	1241140	808965892
	54	5044002	4832825	1245354	813035538
	57	5052728	4840462	1249575	817118685
	0	5061455	4848096	1253803	821214331
	3	5070181	4855727	1258036	825322477
	6	5078908	4863354	1262278	829444623
	9	5087635	4870977	1266525	833579270
	12	5096361	4878596	1270779	837726416
	15	5105088	4886212	1275040	841887062
18	5113815	4893824	1279307	846060208	
21	5122541	4901433	1283582	850247355	
24	5131268	4909037	1287862	854446501	
27	5139995	4916638	1292149	858659147	
30	5148721	4924235	1296443	862884793	
33	5157448	4931829	1300743	867123440	
36	5166175	4939418	1305051	871374586	
39	5174901	4947004	1309364	875639732	
42	5183628	4954586	1313684	879917878	
45	5192355	4962165	1318012	884208525	
48	5201081	4969740	1322345	888512671	
51	5209808	4977311	1326686	892829817	
54	5218534	4984878	1331032	897160463	
57	5227261	4992441	1335385	901504110	
30	0	5235988	5000000	1339746	905860756

Graden.	Minute.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of- te Koorde.	Sagitta ofre Pijl.	Den inhour der Circkel-bogen.
	3	5244714	5007556	1344112	910230402
	6	5253441	5015108	1348486	914613549
	9	5262168	5022656	1352866	919009695
	12	5270894	5030200	1357252	923419841
	15	5279621	5037740	1361645	927842487
	18	5288348	5045277	1366044	932278634
	21	5297074	5052809	1370451	936727780
	24	5305801	5060338	1374863	941190426
	27	5314528	5067863	1379282	945666572
	30	5323254	5075384	1383708	950155719
	33	5331981	5082901	1388140	954657865
	36	5340708	5090415	1392580	959173511
	39	5349434	5097925	1397025	963703157
	42	5358161	5105430	1401477	968245804
	45	5366887	5112931	1405936	972801950
	48	5375614	5120429	1410400	977371096
	51	5384341	5127922	1414873	981954242
	54	5393067	5135412	1419351	986550389
	57	5401794	5142898	1423836	991160035
31	0	5410521	5150381	1428327	995782681
	3	5419247	5157859	1432824	1000418827
	6	5427974	5165334	1437329	1005069474
	9	5436701	5172805	1441840	1009732620
	12	5445427	5180271	1446357	1014409766
	15	5454154	5187733	1450881	1019099912
	18	5462881	5195192	1455412	1023803559
	21	5471607	5202646	1459948	1028521205
	24	5480334	5210097	1464491	1033252351
	27	5489060	5217544	1469042	1037996998
	30	5497787	5224986	1473598	1042754644

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel bogen.
	33	5506514	5232425	1478161	1047525790
	36	5515240	5239860	1482730	1052311436
	39	5523967	5247290	1487306	1057108583
	42	5532694	5254716	1491889	1061922229
	45	5541420	5262139	1496478	1066748375
	48	5550147	5269557	1501073	1071588521
	51	5558874	5276972	1505674	1076441668
	54	5567600	5284383	1510282	1081308314
	57	5576327	5291789	1514898	1086188960
32	0	5585054	5299192	1519519	1091083606
	3	5593780	5306591	1524146	1095991253
	6	5602507	5313985	1528781	1100913399
	9	5611234	5321376	1533421	1105848545
	12	5619960	5328763	1538068	1110797191
	15	5628687	5336145	1542722	1115760338
	18	5637413	5343524	1547382	1120736984
	21	5646140	5350898	1552047	1125727630
	24	5654867	5358268	1556720	1130731776
	27	5663593	5365634	1561400	1135749423
	30	5672320	5372996	1566085	1140781069
	33	5681047	5380354	1570777	1145826215
	36	5689773	5387709	1575475	1150885862
	39	5698500	5395058	1580180	1155959008
	42	5707227	5402403	1584892	1161045654
	45	5715953	5409745	1589610	1166146800
	48	5724680	5417082	1594334	1171261447
	51	5733407	5424416	1599065	1176390593
	54	5742133	5431745	1603801	1181533239
	57	5750860	5439070	1608544	1186688885
33	0	5759587	5446390	1613294	1191859032

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of- te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	5768313	5453707	1618050	1197043178
	6	5777040	5461020	1622812	1202241324
	9	5785766	5468328	1627581	1207452970
	12	5794493	5475632	1632356	1212679117
	15	5803220	5482932	1637138	1217919263
	18	5811946	5490228	1641927	1223172909
	21	5820673	5497520	1646721	1228441055
	24	5829400	5504808	1651521	1233723202
	27	5838126	5512091	1656329	1239018848
	30	5846853	5519370	1661142	1244328494
	33	5855580	5526645	1665961	1249652140
	36	5864306	5533916	1670788	1254990787
	39	5873033	5541182	1675620	1260341933
	42	5881760	5548444	1680459	1265708079
	45	5890486	5555702	1685304	1271088725
	48	5899213	5562956	1690156	1276482372
	51	5907940	5570206	1695013	1281891018
	54	5916666	5577452	1699876	1287313164
	57	5925393	5584693	1704747	1292749311
34	0	5934119	5591929	1709624	1298199957
	3	5942846	5599161	1714507	1303664603
	6	5951573	5606390	1719397	1309143249
	9	5960299	5613614	1724292	1314636396
	12	5969026	5620833	1729194	1320143042
	15	5977753	5628049	1734103	1325664688
	18	5986479	5635260	1739018	1331199834
	21	5995206	5642468	1743938	1336749481
	24	6003933	5649670	1748864	1342313627
	27	6012659	5656868	1753798	1347891773
	30	6021386	5664062	1758738	1353483919

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud de Circkel bogen.
35	33	6030113	5671252	1763684	1359090066
	36	6038839	5678438	1768637	1364710712
	39	6047566	5685619	1773595	1370345858
	42	6056293	5692796	1778560	1375995004
	45	6065019	5699968	1783531	1381658151
	48	6073746	5707136	1788509	1387335797
	51	6082472	5714289	1793492	1393027943
	54	6091199	5721458	1798481	1398734089
	57	6099926	5728613	1803478	1404454736
	0	6108652	5735764	1808480	1410189382
	3	6117379	5742911	1813488	1415938028
	6	6126106	5750052	1818502	1421701675
	9	6134832	5757190	1823523	1427479821
	12	6143559	5764323	1828551	1433271467
	15	6152286	5771452	1833584	1439078113
18	6161012	5778576	1838624	1444898760	
21	6169739	5785697	1843670	1450733906	
24	6178466	5792812	1848722	1456583552	
27	6187192	5799923	1853780	1462447198	
30	6195919	5807030	1858845	1468325845	
33	6204645	5814133	1863916	1474218491	
36	6213372	5821230	1868992	1480125637	
39	6222099	5828323	1874075	1486047283	
42	6230825	5835412	1879165	1491982930	
45	6239552	5842497	1884260	1497933576	
48	6248279	5849578	1889362	1503898222	
51	6257005	5856653	1894469	1509877868	
54	6265732	5863724	1899583	1515871515	
57	6274459	5870791	1904704	1521879661	
36	0	6283185	5877852	1909830	1527902807

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus ofte koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Cirekel bogen.
	3	6291912	5884910	1914962	1533939953
	6	6300639	5891964	1920101	1539991600
	9	6309365	5899013	1925246	1546057746
	12	6318092	5906056	1930397	1552138392
	15	6326819	5913096	1935554	1558234038
	18	6335545	5920132	1940717	1564343685
	21	6344272	5927163	1945886	1570468331
	24	6352998	5934189	1951062	1576606977
	27	6361725	5941211	1956243	1582760124
	30	6370452	5948228	1961431	1588927770
	33	6379178	5955241	1966625	1595109916
	36	6387905	5962250	1971825	1601307062
	39	6396632	5969253	1977031	1607519209
	42	6405358	5976251	1982244	1613745355
	45	6414085	5983246	1987462	1619986501
	48	6422812	5990237	1992686	1626241647
	51	6431538	5997222	1997916	1632511294
	54	6440265	6004202	2003153	1638795940
	57	6448992	6011178	2008396	1645095586
37	0	6457718	6018150	2013645	1651409732
	3	6466445	6025118	2018900	1657738379
	6	6475172	6032080	2024162	1664082025
	9	6483898	6039038	2029428	1670439671
	12	6492625	6045992	2034701	1676811817
	15	6501351	6052940	2039980	1683198964
	18	6510078	6059884	2045265	1689600610
	21	6518805	6066824	2050557	1696017256
	24	6527531	6073759	2055854	1702448902
	27	6536258	6080688	2061158	1708894549
	30	6544985	6087614	2066467	1715355695

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	6553711	6094536	2071782	1721830841
	36	6562438	6101452	2077104	1728321488
	39	6571165	6108364	2082431	1734826134
	42	6579891	6115272	2087765	1741345780
	45	6588618	6122173	2093104	1747879926
	48	6597345	6129071	2098450	1754428573
	51	6606071	6135964	2103802	1760992219
	54	6614798	6142853	2109159	1767570865
	57	6623525	6149746	2114523	1774164511
38	0	6632251	6156615	2119892	1780772658
	3	6640978	6163489	2125268	1787395304
	6	6649704	6170259	2130650	1794032950
	9	6658431	6177224	2136037	1800685596
	12	6667158	6184085	2141431	1807352743
	15	6675884	6190940	2146831	1814034889
	18	6684611	6197791	2152236	1820731035
	21	6693338	6204638	2157648	1827443181
	24	6702064	6211479	2163065	1834169828
	27	6710791	6218315	2168489	1840911474
	30	6719518	6225146	2173918	1847667620
	33	6728244	6231973	2179353	1854437766
	36	6736971	6238796	2184795	1861223913
	39	6745698	6245614	2190242	1868024559
	42	6754424	6252426	2195696	1874840205
	45	6763151	6259235	2201155	1881670851
	48	6771877	6266038	2206620	1888515998
	51	6780604	6272838	2212091	1895376144
	54	6789331	6279632	2217568	1902251290
	57	6798057	6286420	2223051	1909140937
39	0	6806784	6293204	2228540	1916046083

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus ofte koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel bogen.
	3	6815511	6299983	2234035	1922965729
	6	6824237	6306759	2239535	1929900375
	9	6832964	6313529	2245042	1936850022
	12	6841691	6320293	2250555	1943814168
	15	6850417	6327053	2256074	1950793814
	18	6859144	6333808	2261598	1957787960
	21	6867871	6340560	2267128	1964797107
	24	6876597	6347309	2272663	1971821753
	27	6885324	6354046	2278206	1978860899
	30	6894051	6360782	2283754	1985914545
	33	6902777	6367513	2289308	1992983692
	36	6911504	6374241	2294868	2000067838
	39	6920230	6380962	2300434	2007166484
	42	6928957	6387678	2306005	2014280130
	45	6937684	6394390	2311582	2021409277
	48	6946410	6401097	2317165	2028553423
	51	6955137	6407799	2322754	2035712069
	54	6963864	6414496	2328348	2042885715
	57	6972590	6421189	2333949	2050074362
40	0	6981317	6427876	2339555	2057278008
	3	6990044	6434558	2345167	2064497154
	6	6998770	6441236	2350785	2071730801
	9	7007497	6447909	2356409	2078979447
	12	7016224	6454577	2362040	2086243093
	15	7024950	6461240	2367675	2093522239
	18	7033677	6467898	2373317	2100815886
	21	7042404	6474550	2378963	2108125032
	24	7051130	6481198	2384616	2115449178
	27	7059857	6487842	2390275	2122788324
	30	7068583	6494480	2395940	2130141971

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel bogen.
	33	7077310	6501114	2401611	2137511117
	36	7086037	6507742	2407287	2144895263
	39	7094763	6514365	2412969	2152294409
	42	7103490	6520984	2418657	2159708056
	45	7112217	6527598	2424350	2167137202
	48	7120943	6534206	2430049	2174581848
	51	7129670	6540809	2435754	2182041494
	54	7138397	6547407	2441465	2189515641
	57	7147123	6554001	2447182	2197004787
41	0	7155850	6560590	2452904	2204509433
	3	7164577	6567173	2458633	2212029079
	6	7173303	6573753	2464366	2219563726
	9	7182030	6580326	2470106	2227113872
	12	7190757	6586894	2475851	2234678518
	15	7199483	6593458	2481602	2242258664
	18	7208210	6600016	2487358	2249853811
	21	7216936	6606570	2493121	2257463957
	24	7225663	6613118	2498889	2265089603
	27	7234390	6619661	2504664	2272730250
	30	7243116	6626200	2510443	2280385896
	33	7251843	6632734	2516229	2288056042
	36	7260570	6639263	2522019	2295741688
	39	7269296	6645786	2527816	2303442835
	42	7278023	6652304	2533618	2311158981
	45	7286750	6658817	2539426	2318890127
	48	7295476	6665325	2545239	2326636273
	51	7304203	6671828	2551059	2334398420
	54	7312930	6678326	2556884	2342175066
	57	7321656	6684818	2562716	2349966712
42	0	7330383	6691306	2568552	2357773358

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of- te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	7339110	6697789	2574395	2365595505
	6	7347836	6704267	2580242	2373432651
	9	7356563	6710739	2586095	2381285297
	12	7365289	6717206	2591954	2389152443
	15	7374016	6723668	2597819	2397035090
	18	7382743	6730125	2603689	2404932736
	21	7391469	6736577	2609565	2412845882
	24	7400196	6743024	2615446	2420774028
	27	7408923	6749465	2621334	2428716675
	30	7417649	6755902	2627227	2436675821
	33	7426376	6762334	2633126	2444649467
	36	7435103	6768760	2639030	2452638114
	39	7443829	6775181	2644939	2460642260
	42	7452556	6781597	2650855	2468661406
	45	7461283	6788007	2656775	2476696052
	48	7470009	6794413	2662702	2484745199
	51	7478736	6800814	2668633	2492810345
	54	7487462	6807209	2674571	2500889991
	57	7496189	6813599	2680514	2508985137
43	0	7504916	6819984	2686463	2517095784
	3	7513642	6826363	2692417	2525220930
	6	7522369	6832738	2698377	2533361576
	9	7531096	6839107	2704342	2541517722
	12	7539822	6845471	2710313	2549688369
	15	7548549	6851830	2716290	2557875015
	18	7557276	6858184	2722272	2566076161
	21	7566002	6864533	2728259	2574292807
	24	7574729	6870876	2734252	2582524954
	27	7583456	6877214	2740252	2590772100
	30	7592182	6883546	2746256	2599034746

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel bogen.
	33	7600909	6889874	2752267	2607312392
	36	7609636	6896196	2758282	2615605039
	39	7618362	6902513	2764303	2623912685
	42	7627089	6908824	2770328	2632235831
	45	7635815	6915131	2776361	2640574477
	48	7644542	6921432	2782399	2648928124
	51	7653269	6927728	2788441	2657296770
	54	7661995	6934018	2794489	2665680916
	57	7670722	6940303	2800543	2674080063
44	0	7679449	6946584	2806602	2682494707
	3	7688175	6952858	2812667	2690924355
	6	7696902	6959128	2818737	2699369001
	9	7705629	6965392	2824813	2707829148
	12	7714355	6971651	2830894	2716304794
	15	7723082	6977905	2836981	2724795440
	18	7731809	6984153	2843073	2733301586
	21	7740535	6990396	2849170	2741822733
	24	7749262	6996634	2855273	2750358879
	27	7757989	7002866	2861382	2758910025
	30	7766715	7009093	2867496	2767476671
	33	7775442	7015314	2873615	2776058818
	36	7784168	7021530	2879739	2784655964
	39	7792895	7027741	2885869	2793268110
	42	7801622	7033947	2892005	2801895756
	45	7810348	7040147	2898146	2810538903
	48	7819075	7046342	2904292	2819197049
	51	7827802	7052532	2910444	2827870195
	54	7836528	7058716	2916601	2836558341
	57	7845255	7064895	2922764	2845261988
45	0	7853982	7071068	2928932	2853981634

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus ofte koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel bogen.
	3	7862708	7077236	2935105	2862715280
	6	7871435	7083399	2941284	2871464927
	9	7880162	7089556	2947468	2880230073
	12	7888888	7095708	2953658	2889010219
	15	7897615	7101854	2959853	2897805365
	18	7906342	7107995	2966053	2906615512
	21	7915068	7114131	2972259	2915441158
	24	7923795	7120261	2978470	2924282304
	27	7932521	7126385	2984686	2933138450
	30	7941248	7132504	2990907	2942009597
	33	7949975	7138618	2997134	2950896243
	36	7958701	7144727	3003366	2959798389
	39	7967428	7150830	3009604	2968715535
	42	7976155	7156927	3015847	2977647682
	45	7984881	7163019	3022095	2986594828
	48	7993608	7169106	3028349	2995557474
	51	8002335	7175187	3034608	3004535120
	54	8011061	7181263	3040872	3013528267
	57	8019788	7187333	3047142	3022536913
46	0	8028515	7193398	3053416	3031560559
	3	8037241	7199457	3059697	3040599205
	6	8045968	7205511	3065982	3049653352
	9	8054694	7211559	3072272	3058722498
	12	8063421	7217601	3078568	3067807144
	15	8072148	7223639	3084869	3076906790
	18	8080874	7229672	3091176	3086021437
	21	8089601	7235697	3097487	3095151583
	24	8098328	7241718	3103804	3104297229
	27	8107054	7247733	3110126	3113457876
	30	8115781	7253744	3116454	3122633522

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte Pijl.	Deninhout der Circkel-bogen.
	33	8124508	7259748	3122786	3131824168
	36	8133234	7265748	3129124	3141030314
	39	8141961	7271741	3135467	3150251461
	42	8150688	7277728	3141816	3159488107
	45	8159414	7283710	3148170	3168740253
	48	8168141	7289687	3154529	3178006899
	51	8176868	7295658	3160893	3187289546
	54	8185594	7301623	3167262	3196586692
	57	8194321	7307583	3173637	3205899338
47	0	8203047	7313537	3180016	3215227484
	3	8211774	7319486	3186401	3224570131
	6	8220501	7325429	3192791	3233928277
	9	8229227	7331367	3199186	32433301923
	12	8237954	7337298	3205587	3252690069
	15	8246681	7343225	3211993	3262094216
	18	8255407	7349145	3218403	3271512862
	21	8264134	7355061	3224819	3280947008
	24	8272861	7360970	3231240	3290396154
	27	8281587	7366874	3237666	3299860801
	30	8290314	7372773	3244098	3309340447
	33	8299041	7378666	3250535	3318834593
	36	8307767	7384554	3256976	3328345240
	39	8316494	7390435	3263423	3337870386
	42	8325221	7396311	3269875	3347410532
	45	8333947	7402181	3276332	3356966178
	48	8342674	7408046	3282794	3366536825
	51	8351400	7413905	3289261	3376122971
	54	8360127	7419758	3295733	3385723617
	57	8368854	7425605	3302211	3395339763
48	0	8377580	7431448	3308694	3404970910

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus ofte koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circel bogen.
	3	8386307	7437284	3315182	3414617556
	6	8395034	7443116	3321674	3424279202
	9	8403760	7448941	3328172	3433955848
	12	8412487	7454761	3334675	3443646995
	15	8421214	7460574	3341183	3453354141
	18	8429940	7466382	3347696	3463076287
	21	8438667	7472184	3354214	3472813433
	24	8447394	7477981	3360737	3482565580
	27	8456120	7483771	3367266	3492333226
	30	8464847	7489557	3373800	3502116372
	33	8473574	7495336	3380339	3511914018
	36	8482300	7501111	3386882	3521726665
	39	8491027	7506879	3393430	3531554311
	42	8499753	7512642	3399984	3541397457
	45	8508480	7518398	3406542	3551255603
	48	8517207	7524149	3413106	3561128750
	51	8525933	7529894	3419674	3571017396
	54	8534660	7535634	3426247	3580920542
	57	8543387	7541367	3432827	3590839189
49	0	8552113	7547096	3439410	3600772835
	3	8560840	7552818	3445999	3610721481
	6	8569567	7558535	3452593	3620685627
	9	8578293	7564246	3459191	3630664774
	12	8587020	7569951	3465794	3640658420
	15	8595747	7575650	3472402	3650667066
	18	8604473	7581343	3479016	3660691212
	21	8613200	7587031	3485635	3670730859
	24	8621927	7592713	3492258	3680785005
	27	8630653	7598389	3498886	3690854151
	30	8639380	7604060	3505520	3700938298

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	8648106	7609725	3512158	3711037944
	36	8656833	7615384	3518802	3721152090
	39	8665560	7621037	3525450	3731281236
	42	8674286	7626683	3532102	3741425382
	45	8683013	7632325	3538760	3751585029
	48	8691740	7637960	3545423	3761759175
	51	8700466	7643591	3552091	3771948821
	54	8709193	7649215	3558764	3782153467
	57	8717920	7654833	3565442	3792373114
50	0	8726646	7660445	3572124	3802607260
	3	8735373	7666051	3578811	3812856906
	6	8744100	7671652	3585504	3823121553
	9	8752826	7677246	3592201	38333401199
	12	8761553	7682835	3598903	3843695845
	15	8770279	7688418	3605610	3854004991
	18	8779006	7693995	3612322	3864329138
	21	8787733	7699566	3619038	3874668784
	24	8796459	7705132	3625759	3885023430
	27	8805186	7710692	3632487	3895392576
	30	8813913	7716246	3639218	3905776723
	33	8822639	7721794	3645954	3916176369
	36	8831366	7727337	3652691	3926590515
	39	8840093	7732872	3659440	3937019161
	42	8848819	7738402	3666192	3947463308
	45	8857546	7743926	3672947	3957922454
	48	8866273	7749445	3679707	3968396100
	51	8874999	7754958	3686471	3978885246
	54	8883726	7760465	3693241	3989388893
	57	8892453	7765965	3700017	39999907539
51	0	8901179	7771460	3706796	4010441185

Gra- den.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den sinus of- te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	8909906	7776949	3713580	4020989331
	6	8918632	7782432	3720368	4031552978
	9	8927359	7787909	3727162	4042131124
	12	8936086	7793380	3733962	4052724270
	15	8944812	7798845	3740765	4063332416
	18	8953539	7804304	3747574	4073955063
	21	8962266	7809758	3754386	4084592709
	24	8970992	7815205	3761204	4095245355
	27	8979719	7820647	3768027	4105912501
	30	8988446	7826082	3774854	4116595648
	33	8997172	7831511	3781685	4127292794
	36	9005899	7836935	3788521	4138004440
	39	9014626	7842352	3795362	4148731087
	42	9023352	7847764	3802209	4159472233
	45	9032079	7853169	3809060	4170229379
	48	9040806	7858569	3815915	4181000525
	51	9049532	7863963	3822776	4191786672
	54	9058259	7869350	3829741	4202587318
	57	9066985	7874732	3836511	4213402964
52	0	9075712	7880108	3843385	4224233610
	3	9084439	7885477	3850254	4235078757
	6	9093165	7890841	3857147	4245938403
	9	9101892	7896198	3864036	4256813049
	12	9110619	7901550	3870929	4267702695
	15	9119345	7906896	3877827	4278607342
	18	9128072	7912235	3884728	4289526488
	21	9136799	7917569	3891636	4300460134
	24	9145525	7922896	3898548	4311408780
	27	9154252	7928218	3905464	4322371427
	30	9162979	7933533	3912386	4333349573

Graden.	Minutē.	Den Arcus of te Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	9171705	7938842	3919312	4344341719
	36	9180432	7944146	3926241	4355349366
	39	9189159	7949443	3933176	4366371012
	42	9197885	7954735	3940116	4377407658
	45	9206612	7960020	3947060	4388459304
	48	9215338	7965299	3954008	4399525451
	51	9224065	7970572	3960962	4410606597
	54	9232792	7975838	3967920	4421702243
	57	9241518	7981100	3974882	4432811889
53	0	9250245	7986355	3981850	4443936536
	3	9258972	7991604	3988822	4455075682
	6	9267698	7996847	3995798	4466229328
	9	9276425	8002084	4002778	4477397974
	12	9285152	8007314	4009763	4488581621
	15	9293878	8012538	4016754	4499779767
	18	9302605	8017756	4023749	4510991913
	21	9311332	8022969	4030747	4522219059
	24	9320058	8028175	4037750	4533460206
	27	9328785	8033375	4044759	4544716352
	30	9337511	8038569	4051772	4555987498
	33	9346238	8043757	4058789	4567273144
	36	9354965	8048938	4065811	4578573291
	39	9363691	8054114	4072837	4589887937
	42	9372418	8059283	4079868	4601216583
	45	9381145	8064446	4086904	4612560229
	48	9389871	8069603	4093944	4623917876
	51	9398598	8074754	4100987	4635290522
	54	9407325	8079899	4108036	4646677668
	57	9416051	8085038	4115090	4658079315
54	0	9424778	8090170	4122148	4669495461

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus ofte koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	9433505	8095296	4129209	4680925607
	6	9442231	8100417	4136276	4692370753
	9	9450958	8105531	4143347	4703830400
	12	9459685	8110638	4150422	4715304046
	15	9468411	8115740	4157503	4726792692
	18	9477138	8120835	4164588	4738295338
	21	9485864	8125925	4171677	4749812985
	24	9494591	8131008	4178770	4761344631
	27	9503318	8136084	4185867	4772890777
	30	9512044	8141155	4192970	4784451423
	33	9520771	8146220	4200077	4796026070
	36	9529498	8151278	4207188	4807615716
	39	9538224	8156330	4214303	4819219362
	42	9546951	8161376	4221424	4830837508
	45	9555678	8166416	4228548	4842470155
	48	9564404	8171449	4235677	4854116801
	51	9573131	8176477	4242810	4865778447
	54	9581858	8181498	4249948	4877453593
	57	9590584	8186512	4257089	4889143240
55	0	9599311	8191520	4264236	4900847886
	3	9608038	8196522	4271387	4912566532
	6	9616764	8201519	4278542	4924299179
	9	9625491	8206508	4285711	4936046325
	12	9634217	8211491	4292864	4947807471
	15	9642944	8216469	4300032	4959583117
	18	9651671	8221440	4307204	4971373264
	21	9660397	8226405	4314381	4983177410
	24	9669124	8231363	4321562	4994995556
	27	9677851	8236316	4328748	5006828202
	30	9686577	8241262	4335938	5018675349

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	9695304	8246202	4343132	5030536495
	36	9704031	8251136	4350330	5042411641
	39	9712757	8256062	4357532	5054300787
	42	9721484	8260982	4364740	5066204434
	45	9730211	8265897	4371951	5078122580
	48	9738937	8270806	4379167	5090054226
	51	9747664	8275708	4386386	5102000872
	54	9756391	8280603	4393610	5113961019
	57	9765117	8285493	4400839	5125935665
56	0	9773844	8290376	4408071	5137924311
	3	9782570	8295253	4415307	5149926957
	6	9791297	8300124	4422548	5161944104
	9	9800024	8304987	4429794	5173975250
	12	9808750	8309844	4437044	5186019896
	15	9817477	8314696	4444298	5198079542
	18	9826204	8319541	4451556	5210152189
	21	9834930	8324380	4458818	5222239335
	24	9843657	8329212	4466084	5234341481
	27	9852384	8334039	4473355	5246456128
	30	9861110	8338858	4480630	5258585774
	33	9869837	8343671	4487909	5270729420
	36	9878564	8348479	4495192	5282887066
	39	9887290	8353279	4502480	5295058213
	42	9896017	8358073	4509772	5307243359
	45	9904744	8362862	4517068	5319443005
	48	9913470	7367644	4524368	5331656151
	51	9922197	8372419	4531672	5343883298
	54	9930923	8377188	4538980	5356124944
	57	9939650	8381950	4546293	5368380090
57	0	9948377	8386706	4553610	5380649236

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of- te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	9957103	8391456	4560930	5392932383
	6	9965830	8396199	4568255	5405230029
	9	9974557	8400935	4575584	5417540675
	12	9983283	8405666	4582918	5429864821
	15	9992010	8410390	4590255	5442203468
	18	10000737	8415108	4597597	5454555614
	21	10009463	8419820	4604942	5466922260
	24	10018190	8424525	4612291	5479302406
	27	10026917	8429223	4619646	5491696053
	30	10035643	8433915	4627004	5504104199
	33	10044370	8438600	4634366	5516525845
	36	10053096	8443280	4641732	5528961492
	39	10061823	8447953	4649102	5541410638
	42	10070550	8452618	4656476	5553873284
	45	10079276	8457278	4663855	5566349930
	48	10088003	8461932	4671237	5578840077
	51	10096730	8466579	4678624	5591344723
	54	10105456	8471219	4686015	5603862869
	57	10114183	8475854	4693409	5616394015
58	0	10122910	8480481	4700808	5628939662
	3	10131636	8485102	4708211	5641498308
	6	10140363	8489718	4715617	5654070954
	9	10149090	8494326	4723028	5666657600
	12	10157816	8498927	4730443	5679257747
	15	10166543	8503522	4737861	5691870893
	18	10175270	8508111	4745284	5704498039
	21	10183996	8512694	4752710	5717137685
	24	10192723	8517270	4760140	5729793832
	27	10201449	8521839	4767575	5742461478
	30	10210176	8526402	4775014	5755143624

Gra- den.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel bogen.
	33	10218903	8530958	4782456	5767839270
	36	10227629	8535509	4789903	5780547917
	39	10236356	8540052	4797354	5793270063
	42	10245083	8544588	4804808	5806005709
	45	10253809	8549119	4812267	5818755355
	48	10262536	8553643	4819729	5831518502
	51	10271263	8558160	4827195	5844294648
	54	10279989	8562671	4834666	5857084794
	57	10288716	8567176	4842141	5869887441
59	0	10297443	8571673	4849619	5882704587
	3	10306169	8576164	4857102	5895535233
	6	10314896	8580649	4864588	5908378879
	9	10323623	8585127	4872078	5921236026
	12	10332349	8589600	4879571	5934106172
	15	10341076	8594064	4887069	5946990318
	18	10349802	8598523	4894570	5959887464
	21	10358529	8602975	4902075	5972798111
	24	10367256	8607420	4909585	5985721757
	27	10375982	8611860	4917099	5998659403
	30	10384709	8616292	4924616	6011610549
	33	10393436	8620718	4932137	6024574696
	36	10402162	8625137	4939662	6037551842
	39	10410889	8629549	4947191	6050542488
	42	10419616	8633956	4954723	6063546634
	45	10428342	8638355	4962260	6076563781
	48	10437069	8642748	4969800	6089594427
	51	10445796	8647134	4977344	6102637573
	54	10454522	8651514	4984892	6115694719
	57	10463249	8655888	4992444	6128764866
60	0	10471976	8660254	5000000	6141848512

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of- te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	10480702	8664615	5007559	6154945158
	6	10489429	8668968	5015122	6168054805
	9	10498155	8673314	5022689	6181177451
	12	10506882	8677655	5030260	6194313597
	15	10515609	8681988	5037835	6207462743
	18	10524335	8686316	5045414	6220625390
	21	10533062	8690636	5052996	6233800536
	24	10541789	8694949	5060582	6246988682
	27	10550515	8699257	5068171	6260190828
	30	10559242	8703557	5075765	6273405475
	33	10567969	8707851	5083362	6286633121
	36	10576695	8712138	5090963	6299873767
	39	10585422	8716418	5098567	6313127913
	42	10594149	8720693	5106176	6326394060
	45	10602875	8724960	5113788	6339674206
	48	10611602	8729221	5121404	6352966852
	51	10620328	8733475	5129023	6366272998
	54	10629055	8737722	5136646	6379591645
	57	10637782	8741964	5144273	6392922791
61	0	10646508	8746197	5151904	6406267937
	3	10655235	8750425	5159538	6419625583
	6	10663962	8754646	5167175	6432995730
	9	10672688	8758860	5174817	6446379376
	12	10681415	8763068	5182463	6459775022
	15	10690142	8767267	5190112	6473184168
	18	10698868	8771462	5197764	6486605815
	21	10707595	8775650	5205421	6500040961
	24	10716322	8779830	5213081	6513488607
	27	10725048	8784003	5220745	6526948754
	30	10733775	8788171	5228412	6540421900

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	10742502	8792332	5236083	6553907546
	36	10751228	8796486	5243758	6567406192
	39	10759955	8800633	5251436	6580918339
	42	10768681	8804773	5259118	6594441985
	45	10777408	8808907	5266803	6607979131
	48	10786135	8813034	5274492	6621528777
	51	10794861	8817155	5282185	6635090924
	54	10803588	8821268	5289881	6648666070
	57	10812315	8825375	5297581	6662252716
62	0	10821041	8829476	5305284	6675853362
	3	10829768	8833569	5312991	6689466509
	6	10838495	8837657	5320702	6703091655
	9	10847221	8841737	5328416	6716730301
	12	10855948	8845809	5336134	6730379947
	15	10864675	8849876	5343855	6744043594
	18	10873401	8853936	5351580	6757719740
	21	10882128	8857989	5359308	6771407886
	24	10890855	8862035	5367040	6785109032
	27	10899581	8866076	5374775	6798821679
	30	10908308	8870108	5382514	6812547825
	33	10917034	8874134	5390256	6826285471
	36	10925761	8878154	5398001	6840036618
	39	10934488	8882167	5405751	6853799764
	42	10943214	8886172	5413504	6867575410
	45	10951941	8890171	5421261	6881363556
	48	10960668	8894163	5429021	6895163703
	51	10969394	8898149	5436784	6908976849
	54	10978121	8902127	5444550	6922801995
	57	10986848	8906099	5452321	6936639141
63	0	10995574	8910065	5460095	6950489288

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus ofte koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	11004301	8914023	5467872	6964351434
	6	11013028	8917976	5475653	6978226080
	9	11021754	8921921	5483437	6992112726
	12	11030481	8925858	5491224	7006011873
	15	11039208	8929789	5499016	7019923019
	18	11047934	8933717	5506810	7033846665
	21	11056661	8937632	5514608	7047782811
	24	11065387	8941543	5522409	7061730458
	27	11074114	8945446	5530214	7075690604
	30	11082841	8949344	5538022	7089663250
	33	11091567	8953235	5545833	7103648396
	36	11100294	8957117	5553648	7117644543
	39	11109021	8960994	5561466	7131653189
	42	11117747	8964864	5569288	7145674335
	45	11126474	8968727	5577113	7159707481
	48	11135201	8972584	5584941	7173752628
	51	11143927	8976433	5592773	7187809774
	54	11152654	8980276	5600608	7201878920
	57	11161381	8984111	5608446	7215960067
64	0	11170107	8987940	5616288	7230053213
	3	11178834	8991762	5624133	7244158859
	6	11187561	8995578	5631981	7258276005
	9	11196287	8999386	5639833	7272405152
	12	11205014	9003187	5647688	7286546298
	15	11213740	9006982	5655547	7300699444
	18	11222467	9010770	5663409	7314864590
	21	11231194	9014552	5671274	7329041737
	24	11239920	9018326	5679142	7343230383
	27	11248647	9022093	5687014	7357431029
	30	11257374	9025853	5694889	7371643675

Graden.	Minutē.	Den Arcus of te Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	11266100	9029606	5702767	7385867822
	36	11274827	9033353	5710648	7400104468
	39	11283554	9037093	5718533	7414352614
	42	11292280	9040825	5726421	7428611760
	45	11301007	9044551	5734313	7442883907
	48	11309734	9048270	5742207	7457167553
	51	11318460	9051983	5750105	7471462699
	54	11327187	9055688	5758006	7485769345
	57	11335913	9059387	5765910	7500087492
65	0	11344640	9063078	5773817	7514417638
	3	11353367	9066763	5781727	7528759284
	6	11362093	9070441	5789641	7543113431
	9	11370820	9074112	5797558	7557478577
	12	11379547	9077775	5805479	7571854723
	15	11388273	9081432	5813403	7586243369
	18	11397000	9085082	5821329	7600643516
	21	11405727	9088726	5829259	7615055162
	24	11414453	9092362	5837192	7629477808
	27	11423180	9095990	5845128	7643912454
	30	11431907	9099613	5853068	7658358601
	33	11440633	9103228	5861011	7672816247
	36	11449360	9106837	5868956	7687285393
	39	11458087	9110438	5876904	7701765539
	42	11466813	9114032	5884856	7716257686
	45	11475540	9117620	5892811	7730761332
	48	11484266	9121200	5900769	7745275978
	51	11492993	9124775	5908731	7759802124
	54	11501720	9128342	5916695	7774339271
	57	11510446	9131902	5924663	7788888417
66	0	11519173	9135455	5932634	7803449063

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of- te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	11527900	9139001	5940608	7818020709
	6	11536626	9142540	5948584	7832603356
	9	11545353	9146072	5956563	7847197502
	12	11554080	9149597	5964546	7861802648
	15	11562806	9153115	5973533	7876419794
	18	11571533	9156627	5980522	7891047941
	21	11580260	9160131	5988514	7905687087
	24	11588986	9163628	5996509	7920337233
	27	11597713	9167117	6004507	7934998380
	30	11606440	9170601	6012509	7949671026
	33	11615166	9174078	6020519	7964354672
	36	11623893	9177547	6028520	7979049318
	39	11632619	9181009	6036530	7993755465
	42	11641346	9184464	6044544	8008472111
	45	11650073	9187912	6052561	8023200757
	48	11658799	9191353	6060580	8037940403
	51	11667526	9194788	6068602	8052690050
	54	11676253	9198215	6076628	8067452196
	57	11684979	9201635	6084657	8082223842
67	0	11693706	9205049	6092689	8097006988
	3	11702433	9208456	6100723	8111801135
	6	11711159	9211855	6108760	8126606281
	9	11719886	9215247	6116801	8141422427
	12	11728613	9218631	6124845	8156249073
	15	11737339	9222010	6132891	8171087220
	18	11746066	9225382	6140940	8185935366
	21	11754793	9228746	6148992	8200795012
	24	11763519	9232103	6157047	8215665158
	27	11772246	9235453	6165105	8230546305
	30	11780972	9238795	6173166	8245438451

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel bogen.
68	33	11789699	9242131	6181229	8260341097
	36	11798426	9245461	6189296	8275254744
	39	11807152	9248782	6197365	8290178890
	42	11815879	9252097	6205438	8305114036
	45	11824606	9255405	6213514	8320059182
	48	11833332	9258706	6221592	8335015329
	51	11842059	9262000	6229673	8349982475
	54	11850786	9265287	6237757	8364960121
	57	11859512	9268566	6245844	8379948267
	0	11868239	9271839	6253934	8394946914
	3	11876966	9275105	6262027	8409956560
	6	11885692	9278363	6270122	8424976206
	9	11894419	9281615	6278220	8440006852
	12	11903145	9284859	6286322	8455047499
	15	11911872	9288096	6294426	8470099145
18	11920599	9291326	6302532	8485160791	
21	11929325	9294550	6310641	8500233437	
24	11938052	9297766	6318754	8515316584	
27	11946779	9300974	6326870	8530409730	
30	11955505	9304176	6334988	8545513376	
33	11964232	9307371	6343108	4560627522	
36	11972959	9310559	6351232	8575752169	
39	11981685	9313739	6359358	8590886815	
42	11990412	9316913	6367488	8606031961	
45	11999139	9320079	6375620	8621187607	
48	12007865	9323238	6383755	8636353254	
51	12016592	9326391	6391892	8651529400	
54	12025319	9329535	6400032	8666715546	
57	12034045	9332673	6408175	8681911693	
69	0	12042772	9335804	6416321	8697118839

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of- te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	12051498	9338928	6424469	8712335485
	6	12060225	9342045	6432620	8727562631
	9	12068952	9345155	6440773	8742799778
	12	12077678	9348257	6448930	8758046924
	15	12086405	9351352	6457090	8773305070
	18	12095132	9354440	6465252	8788572716
	21	12103858	9357521	6473416	8803850363
	24	12112585	9360595	6481583	8819138009
	27	12121312	9363662	6489753	8834435155
	30	12130038	9366722	6497925	8849743301
	33	12138765	9369775	6506101	8865061448
	36	12147492	9372820	6514279	8880388594
	39	12156218	9375859	6522460	8895726240
	42	12164945	9378889	6530643	8911073886
	45	12173672	9381913	6538829	8926431533
	48	12182398	9384930	6547017	8941799179
	51	12191125	9387939	6555209	8957175825
	54	12199851	9390942	6563403	8972562971
	57	12208578	9393938	6571600	8987960118
70	0	12217305	9396926	6579799	9003366764
	3	12226031	9399908	6588001	9018783410
	6	12234758	9402882	6596205	9034209557
	9	12243485	9405849	6604412	9049645703
	12	12252211	9408808	6612621	9065090849
	15	12260938	9411760	6620833	9080546995
	18	12269665	9414705	6629047	9096010142
	21	12278391	9417644	6637264	9111487288
	24	12287118	9420575	6645484	9126971434
	27	12295845	9423499	6653706	9142465080
	30	12304571	9426415	6661931	9157969227

Graden.	Minutē.	Den Arcus of te Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
71	33	12313298	9429325	6670159	9173481873
	36	12322025	9432227	6678389	9189005519
	39	12330751	9435122	6686621	9204538165
	42	12339478	9438010	6694856	9220079812
	45	12348204	9440890	6703094	9235631458
	48	12356931	9443764	6711335	9251191604
	51	12365658	9446631	6719577	9266762250
	54	12374384	9449490	6727821	9282341897
	57	12383111	9452342	6736069	9297981543
	0	12391838	9455186	6744318	9313530189
	3	12400564	9458024	6752570	9329137835
	6	12409291	9460854	6760825	9344755482
	9	12418018	9463677	6769082	9360381628
	12	12426744	9466493	6777342	9376018274
	15	12435471	9469301	6785605	9391663920
18	12444198	9472103	6793870	9407318067	
21	12452924	9474898	6802136	9422982213	
24	12461651	9477685	6810406	9438654859	
27	12470378	9480465	6818679	9454337506	
30	12479104	9483237	6826953	9470029152	
33	12487831	9486003	6835230	9485729798	
36	12496557	9488761	6843509	9501438944	
39	12505284	9491512	6851791	9517158591	
42	12514011	9494255	6860076	9532885737	
45	12522737	9496991	6868362	9548623383	
48	12531464	9499721	6876651	9564369529	
51	12540191	9502443	6884942	9580124676	
54	12548917	9505158	6893236	9595889322	
57	12557644	9507865	6901532	9611661968	
72	0	12566371	9510565	6909830	9627444614

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus ofte koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	12575097	9513259	6918131	9643235261
	6	12583824	9515944	6926434	9659034907
	9	12592551	9518623	6934739	9674844553
	12	12601277	9521294	6943047	9690662199
	15	12610004	9523958	6951357	9706488846
	18	12618730	9526615	6959670	9722324492
	21	12627457	9529264	6967984	9738169138
	24	12636184	9531907	6976301	9754022284
	27	12644910	9534541	6984620.	9769884431
	30	12653637	9537169	6992942	9785755077
	33	12662364	9539790	7001265	9801634723
	36	12671090	9542403	7009591	9817522370
	39	12679817	9545009	7017919	9833419016
	42	12688544	9547607	7026250	9849324662
	45	12697270	9550199	7034584	9865239308
	48	12705997	9552783	7042919	9881161955
	51	12714724	9555360	7051257	9897093601
	54	12723450	9557930	7059597	9913033747
	57	12732177	9560492	7067939	9928981893
73	0	12740904	9563048	7076283	9944939040
	3	12749630	9565596	7084629	9960904186
	6	12758357	9568137	7092977	9976878832
	9	12767083	9570670	7101328	9992861478
	12	12775810	9573196	7109682	10008852125
	15	12784537	9575714	7118037	10024851771
	18	12793263	9578225	7126395	10040859417
	21	12801990	9580730	7134754	10056876063
	24	12810717	9583226	7143116	10072900710
	27	12819443	9585716	7151480	10088933356
	30	12828170	9588197	7159847	10104975002

Graden.	Minutē.	Den Arcus ofte Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
74	33	12836897	9590672	7168216	10121024148
	36	12845623	9593140	7176586	10137082295
	39	12854350	9595600	7184959	10153148441
	42	12863077	9598054	7193334	10169222087
	45	12871803	9600499	7201710	10185305233
	48	12880530	9602938	7210089	10201395880
	51	12889257	9605368	7218471	10217494526
	54	12897983	9607792	7226854	10233601672
	57	12906710	9610208	7235239	10249717319
	0	12915436	9612617	7243627	10265840465
	3	12924163	9615019	7252017	10281971611
	6	12932890	9617413	7260408	10298111257
	9	12941616	9619800	7268802	10314258404
	12	12950343	9622179	7277198	10330413050
	15	12959070	9624552	7285595	10346576696
18	12967796	9626917	7293995	10362747842	
21	12976523	9629275	7302397	10378926989	
24	12985250	9631626	7310801	10395114135	
27	12993976	9633969	7319208	10411309281	
30	13002703	9636305	7327617	10427512427	
33	13011430	9638633	7336026	10443723574	
36	13020156	9640955	7344438	10459941720	
39	13028883	9643268	7352853	10476167866	
42	13037610	9645575	7361270	10492402012	
45	13046336	9647873	7369688	10508644159	
48	13055063	9650165	7378109	10524893805	
51	13063789	9652450	7386531	10541150951	
54	13072516	9654727	7394955	10557416097	
57	13081243	9656996	7403382	10573688744	
75	0	13089969	9659258	7411810	10589969390

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus of te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel bogen.
	3	13098696	9661514	7420240	10606257036
	6	13107423	9663761	7428672	10622552683
	9	13116149	9666001	7437106	10638856329
	12	13124876	9668233	7445542	10655166975
	15	13133603	9670459	7453981	10671485121
	18	13142329	9672677	7462420	10687810768
	21	13151056	9674888	7470862	10704143914
	24	13159783	9677091	7479306	10720484560
	27	13168509	9679287	7487752	10736832206
	30	13177236	9681476	7496200	10753187853
	33	13185962	9683657	7504649	10769549999
	36	13194689	9685832	7513100	10785920645
	39	13203416	9687998	7521554	10802297791
	42	13212142	9690158	7530010	10818682938
	45	13220869	9692309	7538467	10835075084
	48	13229596	9694454	7546926	10851474730
	51	13238322	9696590	7555387	10867881376
	54	13247049	9698720	7563850	10884295023
	57	13255776	9700842	7572315	10900716169
76	0	13264502	9702957	7580781	10917144315
	3	13273229	9705065	7589250	10933579961
	6	13281956	9707165	7597720	10950022608
	9	13290682	9709258	7606192	10966472254
	12	13299409	9711343	7614666	10982928900
	15	13308136	9713421	7623141	10999392546
	18	13316862	9715491	7631619	11015862693
	21	13325589	9717555	7640098	11032340839
	24	13334315	9719610	7648579	11048825985
	27	13343042	9721659	7657062	11065317132
	30	13351769	9723699	7665546	11081816278

Graden.	Minutē.	Den Arcus of te Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	13360495	9725733	7674033	11098321924
	36	13369222	9727760	7682521	11114834070
	39	13377949	9729779	7691051	11131353717
	42	13386675	9731789	7699503	11147879863
	45	13395402	9733793	7707996	11164413009
	48	13404129	9735789	7719492	11180952655
	51	13412855	9737778	7724988	11197499302
	54	13421582	9739759	7733487	11214052448
	57	13430309	9741733	7741987	11230612594
877	0	13439035	9743700	7750489	11247179240
	3	13447762	9745660	7758993	11263752387
	6	13456489	9747613	7767498	11280332533
	9	13465215	9749557	7776006	11296919679
	12	13473942	9751494	7784515	11313512825
	15	13482668	9753423	7793026	11330112972
	18	13491395	9755346	7801537	11346719118
	21	13500122	9757260	7810051	11363332264
	24	13508848	9759168	7818567	11379951910
	27	13517575	9761067	7827084	11396578057
	30	13526302	9762960	7835604	11413210203
	33	13535028	9764845	7844124	11429848849
	36	11543755	9766723	7852647	11446494496
	39	13552482	9768593	7861170	11463146142
	42	13561208	9770456	7869696	11479804288
	45	13569935	9772311	7878223	11496468934
	48	13578662	9774159	7886752	11513139581
	51	13587388	9776000	7895282	11529816227
	54	13596115	9777833	7903820	11546499373
	57	13604842	9779658	7912348	11563189019
78	0	13613568	9781476	7920883	11579885166

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus of te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	13622295	9783287	7929419	11596586812
	6	13631021	9785090	7937957	11613294458
	9	13639748	9786886	7946497	11630009104
	12	13648475	9788674	7955038	11646729251
	15	13657201	9790455	7963582	11663455897
	18	13665928	9792228	7972126	11680188043
	21	13674655	9793995	7980673	11696926689
	24	13683381	9795753	7989220	11713671336
	27	13692108	9797504	7997770	11730421982
	30	13700835	9799247	8006321	11747179128
	33	13709561	9800984	8014873	11763941274
	36	13718288	9802712	8023426	11780710421
	39	13727015	9804434	8031982	11797484567
	42	13735741	9806147	8040538	11814264713
	45	13744468	9807853	8049097	11831050859
	48	13753195	9809551	8057656	11847842506
	51	13761921	9811243	8066218	11864640152
	54	13770648	9812926	8074780	11881443798
	57	13779374	9814603	8083345	11898252945
79	0	13788101	9816272	8091910	11915068091
	3	13796828	9817934	8100478	11931888737
	6	13805554	9819587	8109046	11948715383
	9	13814281	9821234	8117616	11965547030
	12	13823008	9822872	8126187	11982384676
	15	13831734	9824504	8134760	11999228322
	18	13840461	9826128	8143334	12016076968
	21	13849188	9827745	8151910	12032931615
	24	13857914	9829354	8160487	12049791761
	27	13866641	9830956	8169065	12066656907
	30	13875368	9832549	8177645	12083528053

Graden.	Minutē.	Den Arcus of te Boghe.	Den Sinus of koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	13884094	9834136	8186226	12100404200
	36	13892821	9835714	8194808	12117285846
	39	13901547	9837286	8203392	12134173492
	42	13910274	9838850	8211978	12151065638
	45	13919001	9840407	8220565	12167963285
	48	13927727	9841956	8229153	12184866931
	51	13936454	9843498	8237742	12201775577
	54	13945181	9845032	8246333	12218689223
	57	13953907	9846559	8254925	12235608870
80	0	13962634	9848078	8263518	12252533516
	3	13971361	9849590	8272113	12269463162
	6	13980087	9851093	8280708	12286397809
	9	13988814	9852590	8289306	12303337455
	12	13997541	9854079	8297905	12320282601
	15	14006267	9855561	8306505	12337232747
	18	14014994	9857035	8315106	12354188394
	21	14023721	9858502	8323709	12371148540
	24	14032447	9859961	8332313	12388114686
	27	14041174	9861413	8340918	12405084332
	30	14049900	9862856	8349524	12422059479
	33	14058627	9864293	8358132	12439039625
	36	14067354	9865722	8366741	12456024771
	39	14076080	9867144	8375351	12473015417
	42	14084807	9868557	8383962	12490010064
	45	14093534	9869964	8392574	12507010210
	48	14102260	9871362	8401188	12524014856
	51	14110987	9872754	8409803	12541025002
	54	14119714	9874137	8418419	12558039149
	57	14128440	9875514	8427036	12575058295
81	0	14137167	9876883	8435655	12592081941

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus ofte koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	14145894	9878245	8444275	12609110587
	6	14154620	9879598	8452896	12626143734
	9	14163347	9880945	8461518	12643181880
	12	14172074	9882283	8470141	12660224026
	15	14180800	9883615	8478766	12677271172
	18	14189527	9884938	8487392	12694322319
	21	14198253	9886255	8496019	12711378465
	24	14206980	9887564	8504647	12728439611
	27	14215707	9888866	8513276	12745505258
	30	14224433	9890159	8521906	12762574904
	33	14233160	9891445	8530537	12779648550
	36	14241887	9892723	8539169	12796727696
	39	14250613	9893994	8547803	12813810843
	42	14259340	9895257	8556438	12830897989
	45	14268067	9896514	8565074	12847990135
	48	14276793	9897762	8573711	12865086281
	51	14285520	9899004	8582348	12882186928
	54	14294247	9900237	8590987	12899291074
	57	14302973	9901463	8599627	12916400220
82	0	14311700	9902681	8608269	12933513366
	3	14320427	9903892	8616911	12950630513
	6	14329153	9905095	8625554	12967752159
	9	14337880	9906291	8634198	12984877305
	12	14346606	9907479	8642844	13002006951
	15	14355333	9908659	8651491	13019141598
	18	14364060	9909832	8660138	13036278744
	21	14372786	9910998	8668787	13053421390
	24	14381513	9912156	8677436	13070567536
	27	14390240	9913306	8686086	13087717183
	30	14398966	9914449	8694738	13104871329

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofre Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	14407693	9915584	8703390	13122028975
	36	14416420	9916712	8712043	13139190622
	39	14425146	9917832	8720698	13156356268
	42	14433873	9918945	8729353	13173525914
	45	14442600	9920049	8738010	13190699560
	48	14451326	9921147	8746668	13207876207
	51	14460053	9922236	8755326	13225057853
	54	14468779	9923319	8763985	13242242499
	57	14477506	9924393	8772646	13259431145
83	0	14486233	9925461	8781307	13276623292
	3	14494959	9926521	8789969	13293819438
	6	14503686	9927574	8798632	13311019084
	9	14512413	9928618	8807296	13328222230
	12	14521139	9929656	8815960	13345428877
	15	14529866	9930685	8824626	13362639023
	18	14538593	9931707	8833293	13379853169
	21	14547319	9932721	8841960	13397070815
	24	14556046	9933728	8850628	13414291962
	27	14564773	9934727	8859298	13431516108
	30	14573499	9935719	8867968	13448743754
	33	14582226	9936703	8876639	13465974900
	36	14590953	9937680	8885310	13483210047
	39	14599679	9938649	8893983	13500447693
	42	14608406	9939609	8902656	13517689339
	45	14617132	9940565	8911331	13534934485
	48	14625859	9941509	8920006	13552182632
	51	14634586	9942448	8928682	13569433778
	54	14643312	9943379	8937358	13586688424
	57	14652039	9944303	8946036	13603949071
84	0	14660766	9945219	8954715	13621207217

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of- te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	3	14669492	9946128	8963394	13638470863
	6	14678219	9947028	8972074	13655738009
	9	14686946	9947922	8980755	13673008656
	12	14695672	9948807	8989437	13690282302
	15	14704399	9949685	8998119	13707559448
	18	14713126	9950555	9006802	13724838594
	21	14721852	9951419	9015486	13742121241
	24	14730579	9952274	9024171	13759406887
	27	14739306	9953122	9032856	13776695533
	30	14748032	9953962	9041542	13793987179
	33	14756759	9954795	9050229	13811281826
	36	14765485	9955620	9058917	13828578972
	39	14774212	9956437	9067605	13845879118
	42	14782939	9957247	9076294	13863182264
	45	14791665	9958049	9084984	13880487911
	48	14800392	9958844	9093675	13897796057
	51	14809119	9959632	9102366	13915107703
	54	14817845	9960412	9111057	13932421849
	57	14826572	9961183	9119750	13949738496
85	0	14835299	9961947	9128443	13967057642
	3	14844025	9962703	9137137	13984379288
	6	14852752	9963453	9145831	14001704435
	9	14861479	9964194	9154526	14019031581
	12	14870205	9964929	9163222	14036361727
	15	14878932	9965655	9171918	14053693873
	18	14887659	9966374	9180615	14071029020
	21	14896385	9967085	9189312	14088366166
	24	14905112	9967789	9198010	14105705812
	27	14913838	9968485	9206709	14123047958
	30	14922565	9969173	9215409	14140392605

Graden.	Minutē.	Den Arcus of- te Boghe.	Den Sinus of kooorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den in hout der Circkel bogen.
	33	14931292	9969854	9224109	14157739751
	36	14940018	9970528	9232820	14175088897
	39	14948745	9971194	9241511	14192441043
	42	14957472	9971851	9250213	14209795190
	45	14966198	9972502	9258916	14227151336
	48	14974925	9973145	9267619	14244509482
	51	14983652	9973781	9276322	14261870628
	54	14992378	9974408	9285025	14279233775
	57	15001105	9975028	9293730	14296598421
86	0	15009832	9975640	9302435	14313966067
	3	15018558	9976246	9311141	14331335213
	6	15027285	9976843	9319847	14348706860
	9	15036012	9977433	9328553	14366080506
	12	15044738	9978015	9337261	14383456152
	15	15053465	9978589	9345969	14400833798
	18	15062191	9979156	9354677	14418212945
	21	15070918	9979716	9363386	14435594591
	24	15079645	9980268	9372095	14452978737
	27	15088371	9980811	9380804	14470363884
	30	15097098	9981348	9389515	14487751530
	33	15105825	9981877	9398225	14505140676
	36	15114551	9982399	9406936	14522531322
	39	15123278	9982912	9415648	14539924469
	42	15132005	9983419	9424360	14557318615
	45	15140731	9983917	9433072	14574715261
	48	15149458	9984408	9441784	14592112907
	51	15158185	9984891	9450497	14609512554
	54	15166911	9985367	9459211	14626914200
	57	15175638	9985835	9467925	14644316846
87	0	15184364	9986295	9476640	14661721992

Graden den	Minute.	Den Arcus of te Boghe.	Den Sinus of te koorde	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
127	3	1519309150	99867480	94853550	14679128139
128	6	1520181850	99871930	94940710	14696536285
129	9	1521054450	99876310	95027860	14713945431
130	12	1521927150	99880610	95115020	14731356577
131	15	1522799850	99884840	95202190	14748768724
132	18	1523672450	99888990	95289350	14766182870
133	21	1524545150	99893070	95376520	14783598016
134	24	1525417850	99897060	95463700	14801015162
135	27	1526290450	99900980	95550880	14818432809
136	30	1527163150	99904820	95638060	14835852485
137	33	1528035850	99908590	95725240	14853273101
138	36	1528908450	99912280	95812430	14870695248
139	39	1529781150	99915900	95899620	14888128394
140	42	1530653850	99919440	95986820	14905552540
141	45	1531526450	99922900	96074020	14922968686
142	48	1532399150	99926290	96161220	14940400833
143	51	1533271750	99929600	96248420	14957823979
144	54	1534144450	99932840	96335630	14975253625
145	57	1535017150	99936090	96422840	14992683271
146	0	1535889750	99939080	96510050	15010114918
147	3	1536762450	99942080	96597260	15027547564
148	6	1537635150	99945020	96684480	15044981210
149	9	1538507750	99947870	96771700	15062415856
150	12	1539380450	99950660	96858920	15079851503
151	15	1540253150	99953360	96946150	15097288149
152	18	1541125750	99955990	97033370	15114725295
153	21	1541998450	99958540	97120600	15132163941
154	24	1542871150	99961010	97207840	15149602588
155	27	1543743750	99963410	97295070	15167042734
156	30	1544616450	99965730	97382310	15184483880

Graden.	Minuten.	Den Arcus ofte Boge.	Den Sinus of te koorde.	Sagitta ofte Pijl.	Den inhoud der Circkel-bogen.
	33	15454891	9996798	9746955	15201926026
	36	15463617	9997014	9755679	15219368173
	39	15472344	9997224	9764403	15236811319
	42	15481070	9997425	9773127	15254255465
	45	15489797	9997620	9781851	15271700111
	48	15498524	9997806	9790575	15289145258
	51	15507250	9997986	9799300	15306591404
	54	15515977	9998157	9808025	15324038050
	57	15524704	9998321	9816750	15341485197
89	0	15533430	9998477	9825476	15358932843
	3	15542157	9998625	9834201	15376380989
	6	15550884	9998766	9842926	15393829635
	9	15559610	9998900	9851652	15411278782
	12	15568337	9999025	9860378	15428728928
	15	15577064	9999143	9869104	15446179074
	18	15585790	9999254	9877829	15463629720
	21	15594517	9999357	9886555	15481080367
	24	15603244	9999452	9895282	15498531013
	27	15611970	9999539	9904008	15515982659
	30	15620697	9999619	9912735	15533434805
	33	15629423	9999692	9921461	15550886452
	36	15638150	9999756	9930187	15568339098
	39	15646877	9999813	9938914	15585791244
	42	15655603	9999863	9947641	15603244390
	45	15664330	9999905	9956368	15620697537
	48	15673057	9999940	9965094	15638150183
	51	15681783	9999967	9973820	15655603829
	54	15690510	9999986	9982547	15673056975
	57	15699237	9999996	9991273	15690510122
90	0	15707963	10000000	10000000	15707963268.

F I N I S.

2a

Hes

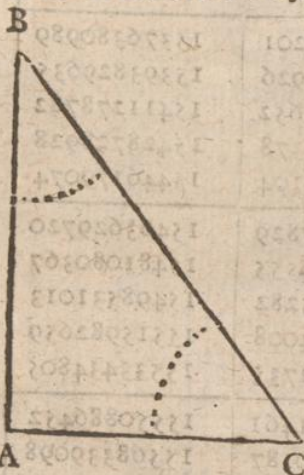
Het elfste Capittel.

Leerende hoemen door de lengte der zijden sal
 calculeeren de grootheyt der hoecken.

De Tafelen bereypt zijnde als int voorgaende Capittel ge-
 leert is/sal nu volghen 'tgebruyck van dien.

Exempel 1.

Daer is een trianghel als dese figure A B C, rechthoeck
 kich in A, de linie A B is lanck 80. A C 60. ende B C 100. roe-
 den. De vraghe is: Hoe veel graden begrijpt den hoecck B, en-
 de den hoecck C, pder besonder? Ant-
 woort. Alsulcke proportie als heeft
 d'Hypotenusa B C 100. teghens den
 gheheelen Sinus 10000000. alsulcke
 proportie heeft mede A B 80. tot den
 Sinus vanden hoecck C, spreekt daer-
 omme B C 100. i. gheven den ghehee-
 len Sinus 10000000. wat sal gheven
 A B 80. i. facit 8000000. dese number
 soeckt ten naesten by onder de lengte
 der Dese/ twelck is de derde colonne/
 ende sult vinden 8002084. wiens Boge
 doet 53. graden/ 9. minuten voor de
 groote des hoecck C, dese genomen van
 90. graden/ tsal resten 36. graden 51. minuten/voor de groote
 des hoecck B, dese afreckinge des hoecck C, van 90. graden/en-
 de dat de reste is de groote des hoecck B, is d'oorzaecke dat den
 hoecck A winkelrecht is/ ende daeromme 90. graden inhoudt:
 Ende na dien dat alle trianghels hare drie hoecken inhouden
 te samen 180. graden (gelijck int derthiende Capittel des eer-
 sten deels/ uyt de xxvij^e voorstel des eersten boecx Euclidis be-
 wesen is/) daer uyt moet volgen dat de twee hoecken C en B,
 tsamen 90. graden inhoudē. Anders spreeket uyt de voorgaen-
 de pro-

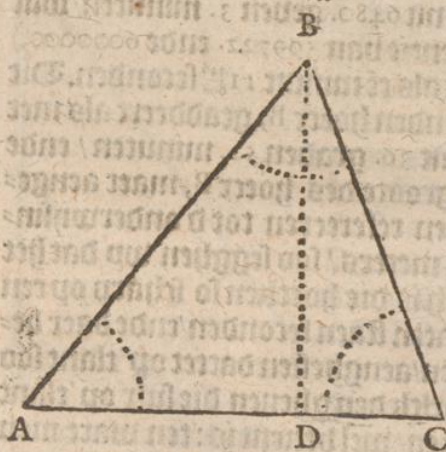

de proportie/ B C 100. gheben den geheelen Sinus 10000000.
 wat sal geven A C 60. facit 6000000. voor den Sinus van den
 Boghe des hoecr B. den welcken soeckt als vozen ten naefften
 by inde derde colomme/ende besiet inde eerste colomme daer be-
 neffens / hoe veel graden ende minutē ghy daer beneffens sulc
 binden / als tnaeste getal tot 6000000. is in de derde colomme
 5997222. ende daer beneffens vint ghy 36. graden 51. minu-
 ten als vozen/aengaende dat den Sinus niet gantsch recht in
 den Tafel mach ghevonden worden/als hier is 6000000. tuf-
 schen den Sinus van 36. graden 51. minuten/als 5997222. en
 den Sinus van 36. graden 54. minuten/als 6004202. Om nu
 daer tusschen te binden den Boghe/wiens Sinus is 6000000.
 soo substraheert den Sinus van 36. graden 51. minuten / als
 5997222. vanden Sinus van 36. graden 54. minuten / als van
 6004202. rest 6980. Spreeckt nu 6480. geven 3. minuten/wat
 gheben 2778. (zijnde de differentie van 599722. ende 6000000.)
 Facit weynich min ofte meer als en̄ minuit $11\frac{46}{68}$ seconden. Dit
 met de groote des voozghevonden hoecr B, geaddeert als met
 36. graden 51. minuten / coemt 36. graden 52. minuten / ende
 omtrent $11\frac{1}{2}$ seconde voor de groote des hoecr B, maer aenge-
 sien dat wy ons principalicken refereeren tot d'onderwijsin-
 ghe des aencomenden Lant-meters / soo segghen wy dat het
 tottet lantmeten niet noodich is die hoecken so schārp op een
 minuyt af te reekenen/wy laten staen seconden/ende daer be-
 nevens ghebroocken van dien/aenghesien dattet op 't lanc soo
 nauwe niet te doen en is / twelck den ghenen die sulc op 't lanc
 metten quadrant ghebruycken / wel bekend is : ten ware men
 een instrument so groot hadde / daer mē niet alleenlick de gra-
 den/maer mede de minuten en̄ seconden op conde onderschey-
 den / twelck segghen wy so groot moeste zyn / dattet door sijn
 grootheyt onghehandich soude zyn te gebruycken: (Die hier
 teghen wilde spreken/die betoont metter daet / dat hy de prac-
 tijcke en̄ tgebruyck der instrumenten niet en verstaet.) Waer-
 omme wy volgende die hoecken niet nauwer en sullen af ree-
 kenen als tnaeste dat onse Tafelen bewijzen / twelc nemmer-

meer meerder als $1\frac{1}{2}$ minuyt mach vant rechte afwijcken/ten ware dat den begriip ofte grootheyt van eenige hoeck gevonden werde dooz substractie / van twee hoeckē de welke beyde onperfectie onderwozen waren/ gelijk int volgende Exempel wort den hoeck B, ghevonden dooz substractie vande twee hoecken A ende C, ende by aldien sulcy gheviel inde calculatie/dat beyde sulcke hoecken onperfectie onderwozen waren/ soo machmen op beyde de onperfectien opsicht hebben/ ende 't selve aen den hoeck wiens groote men calculeert/ te rechte brenghen.

Exempel 2.

Daer is een trianghel als dese figure A B C, waer van de zijde A B lanck is $124\frac{1}{10}$ r. B C $107\frac{2}{10}$ r. ende A C 114 r. Vrage:

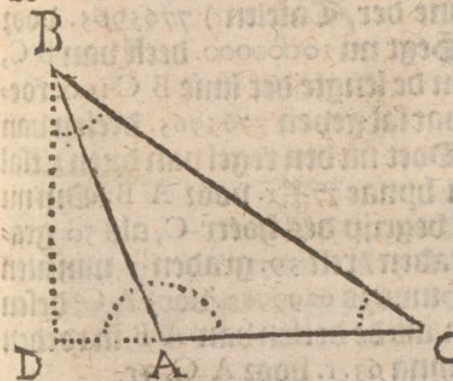
Hoe veel graden ende minuten een peggelicken hoeck begrijpt? Om dit te weten/ so treect een blinde parpendicularare linie upt den hoeck B, opte zijde A C in D, en soect de deelen des Basis AD, en DC, ende oock de parpendicularare linie B D, nae de leeringe des vierden Capittels deses deels/ ghy sulc vinden. vooz A D 74 r. en DC 40 r. ende de parpendicularaer linie B D 100 r. ende dooz 't voozgaende eerste Exempel suldy bevinden den hoeck A 53 graden/ende 30 minuten / ende den hoeck C 68 graden/ 12 minuten. Dese t'samen geaddreert/ en ghetrocken van 180 graden/rest 58 graden ende 18 minuten vooz den begriip des hoeck B.

Anders sonder behulp der parpendicularare linie B D, soect dooz 't voozgaende eerste Exempel de groote des hoeck A B D, (met behulp der linie A B, ende A D,) ende oock dooz de selve maniere

maniere de groote des hoecr D B C, 'tsal comen vooz den hoec ABD, 36. graden/30. minuten / ende den hoec C B D 21. graden 48. minuten. Dese twee grootheden t'samen gheaddeert/coemt 58. graden 18. minuten vooz de groote des hoecr B, als vozen. Item den hoec A B D, als 36. graden 30. minuten/ getrocken van 90. graden/rest 53. graden 30. minuten vooz den hoec A, ende dooz de selve maniere suldy den hoec C bebinden te houden 68. graden ende 12. minuten als vozen.

Exempel 3.

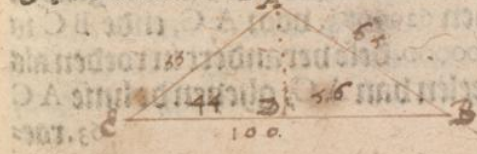
Daer is eenen wijthoekighen driehoek A B C, waer van de zijde A B, lanc is 65. r. A C, 55. r. ende B C, 100. r. De vraaghe is hoe veel graden den wijden hoec A in hem begrijpt.

Om dit te wete/verlengt de linie A C, tot dat ghy upt B een blinde linie rechte hoekich mencht trecke op te verlengde linie A C in D. Soect nu dooz 't derde exempel des vierden Capittels deses deels de verlengde linie D A, ende dooz 't eerste exempel deses Capittels de groote des hoecr B A D, het

sal comen 67. graden ende 24. minuten / die ghetrocken van 180. graden/de groote van beyde hoeken B A D, ende B A C, rest 112. graden 36. minutē de groote des hoecr A, ofte B A C, welke begheert was.

Nota. Soomen de parpendicularare linie upt den hoec A, laet comen opte linie B C, so is in dit en int voozgaende twee de Exempel gheen onderschept inde calculatie om de grootte heyt van alle de hoeken te vinden/ &c.

Handwritten notes:
 + daer sal rom 9
 3.29. 18. m. B
 67. - 1000000 - 2
 1000000
 22. 50. 58. m.
 67. 24. 12. m.
 of om d. 3. 2.

Handwritten notes:
 Ma iii. Hee
 53. g. 9. m. daer na dy 68. 34. 24
 valt benning synt 19. gr. 27. 20. f.
 112. gr. 36. a. d.

Hoemen sal calculeeren door de groote der hoecken,
de lengte der zijden. Exempel 1.

Daer is een trianghel als dese figurere ABC , zijderechthoek-
klich in A , waer van de Hypotenusa BC , lanck is 100. r.
ende den hoeck C begriipt 50. graden
57. minuten. Vraege. Hoe lanck dat zijn
de zijden AB , ende AC . Om dit te we-
ten / soect den Sinus des hoecks C , als
Sinus van 50. graden 57. minuten / de
welcke ghy sult bevinden (inde derde
colonne der Tafelen) 7765965. voor
 AB . Segt nu 10000000. deelt van BC ,
gheven de lengte der linie BC 100. roe-
den / wat sal geven 7765965. deelen van
 AB . Doet na den regel van drie / 'tsal
comen bynae $77\frac{66}{100}$ r. voor AB . Om nu
te vinden AC , so treckt den begriip des hoeck C , als 50. gra-
den 57. minuten van 90. graden / rest 39. graden 3. minuten
voor den hoeck B , wiens Sinus is 6299983. voor AC , desen
verandert in roeden ghelijck als de deelen van AB in roeden
verandert zijn / 'tsal comen byna 63. r. voor AC , &c.

Exempel 2.

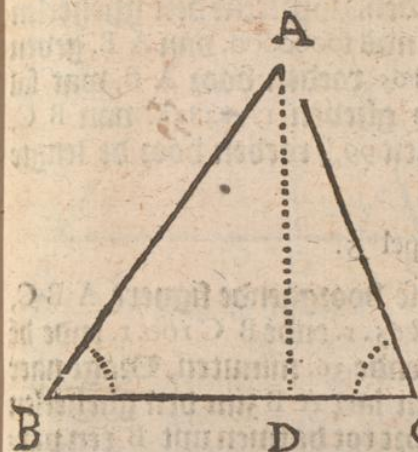
Daer is den voorgehenden trianghel ABC , waer van de li-
nie AC , lanck is 63. r. ende den hoeck C , begriipt 50. graden
ende 57. minuten. Men vraecht hoe lanc dat zy de linie AB ,
ende BC . Om dit te weten soect den Sinus des hoeck C , ghy
sult vinden inde voorszbeschreven Tafelen 7765965. voor AB ,
soect oock den Sinus des hoeck B , als Sinus van 39. graden
3. minuten / ghy sult vinden 6299983. voor AC , ende BC is
den heelen Synus als 10000000. dese verandert in roeden als
volcht: Spreect 6299983. deelen van AC , gheven de linie AC

63. roe

63. roeden/wat sal gheven 7765965. van A B, ende 10000000. deelen van B C, facit 77 $\frac{66}{100}$ roeden vooz A B. ende 100. roeden vooz B C, &c.

Exempel 3.

Daer is desen bygheschreven driehoek A B C, waer van de zijde B C lanck is 114. r. ende A C 107 $\frac{2}{10}$ r. ende den hoek C begriipt 68. graden en 12. minuten. Vrage. Hoe lanck dat zy de zijde A B. Om dit te weten/soeckt ten eersten de lengte der parpendicularer A D, ende oock het deel des Basis D C, na leeringhe des voozgaenden eersten Exempels deses Capittels/ghy sult vinden vooz A D 100. roedē/ ende vooz D C 40. roedē/ die ghetrocken van B C 114. roeden/rest 74. roeden vooz B D.

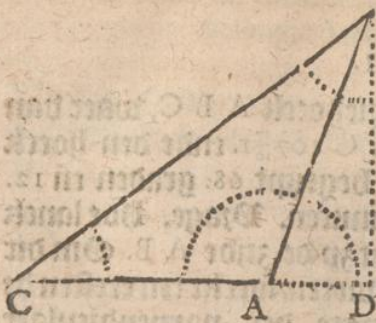

De wijle nu A D, ende B D bekend zijn / soo suldy de lengte A B soecken na leeringhe des tweeden Capittels deses deels/ ende sult daer vooz bevinden 124 $\frac{4}{10}$ roeden/ &c.

Exempel 4.

Daer is eenen wijschoeckighen trianghel A B C, waer van A B lanck is 65. roeden/ende A C 55. roeden/ en den hoek A begriipt 112. graden 36. minuten. De vrage is hoe lanck dat zy de linie B C. Om die te vinden so verlengt de linie A C soo lanck tot datmen uyt den hoek B daer op mach laten vallen een parpendicularer linie/ twelck ghevalt int punct D. Nu is den hoek B A D, naer voozgaende leeringhe 67. graden 24. minuten / wiens Sinus is 9232103. vooz B D, ende den hoek D B A doet 22. graden 36. minuten/wiens Sinus is 3842953. vooz D A. Spreekt nu A B 65. roeden/ gheven den gheheelen

len Sinus 10000000. wat sal gheven A C 55. roeden / facit
 B 8461538. voor A C. Hier by ghe-
 daen D A 3842953. het sal comen
 12304491. voor D C, ende door het
 eerste Exempel des tweeden Ca-
 pitels deses deels coemt 15382843.
 deelen voor B C, die verandert in
 roeden. Spreekt den gheheelen
 Sinus 10000000. van A B, geven
 my 65. roeden voor A B, wat sal
 my gheven 15382843. van B C,
 facit 99.²²/₁₀₀ roeden voor de lengte
 B C, welke begheert was.

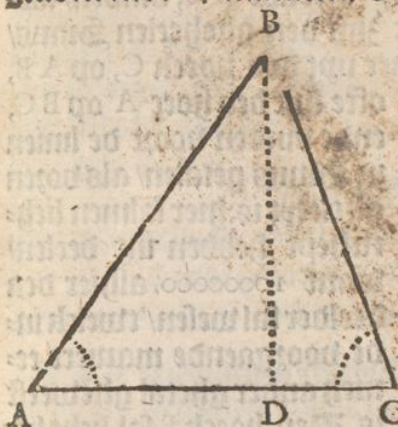
Exempel 5.

Daer is een trianghel als dese voorgaende figure A B C,
 waer van de linie A B lanck is 65. r. ende B C 100. r. ende de
 hoeck A begriipt 112. graden/ende 36. minuten. Vrage naer
 de linie A C. Om die te vinden laet A B zijn den gheheelen
 Sinus/ende verlenge A C voort tot datmen upt B een par-
 pendiculaer laet vallen op A C, in D. Nu is B D den Sinus
 des hoec B A D, te weten den Sinus van 67. graden 24. mi-
 nutē/als 9232103. en den hoec D B A, is 22. graden 36. minu-
 ten/wiens Sinus is 3842953. voor A D. Spreekt nu A B 65.
 roeden gheven den gheheelen Sinus 10000000. wat sal ghe-
 ven B C, 100. roeden:facit 15384615. voor B C. Item t'qua-
 draet B D, ghetrocken van t'quadraet B C, ende vande reste
 radir ghetrocken / t'sal comen 12306691. voor D C, hier af
 gesubstrahert A D, 3842953. rest 8463738. voor A C, spreek
 nu 10000000. van A B, gheven A B 65. roeden/ wat sal ghe-
 ven 8463738. van A C, facit weynich meer als 55. roede voor
 A C, welke begheert was.

Exempel 6.

Item daer is den bygheschreven trianghel A B C, waer
 van

van de linie A Clanck is 56. roeden / ende den hoeck A begriipt 53. graden 9. minuten / ende den hoeck C begriipt 67. graden ende 24. minuten. De vraghe is naer de lengte der ander twee zijden A B, ende B C.

Om dese linien te vinden / laet A B zijn den gheheelen Sinus / ende trect den hoeck A als 53. graden 9. minuten / van 90. graden / rest 36. graden 51. minuten voor de groote des hoecx ABD, wiens Sinus is 5997222. voor A D: Ende B D sal zijn de Sinus des hoecks A, het welck is 8002084. Ten anderen laet B C

zijn den gheheelen Sinus / so is B D den Sinus des hoecx C, als van 67. graden 24. minutē / zijnde 9232103. en den hoeck D B C, soude dan zijn naer voorsz gaende leeringhe 22. graden 36. minuten / wiens Sinus is 3842953. voor D C, die verandert op de Sinus vande trian ghel A B D aldus: spreekt B D den Sinus des hoecks C, als 9232103. geven B C 10000000. wat sal geven B D den Sinus des hoecx A, als 8002084. facit 8667672. voor B C. spreekt wijder B D 9232103. geven D C 3842953. wat geven B D 8002084. facit 3330944. voor D C, die gheaddeert met A D, als 5997222. 't sal comen 9328166. voor A C. So hebby de drie zijden inden Sinus ghetalen / te weten A B 10000000. B C 8667672. ende A C 9328166. verandert nu de ghetalen der linien A B, ende B C. in roeden aldus. Spreekt A C 9328166. gheven 56. r. wat sal gheven A B 10000000. facit $60\frac{3}{100}$ roeden voor de lengte der linie A B. Spreekt wijder A C 9328166 gheven 56. r. wat sal gheven 8667672. facit $52\frac{3}{100}$ roeden voor de lengte der linie B A. So ghy oock begeert de perpendicularer B D, ghy meucht de nomber van B D, als 8002084. veranderē in roede / als vooren ghedaen is / met d'ander linien A B, ende B C, &c.

Handwritten notes in a cursive script, likely a trigonometric table or calculation. It includes phrases like 'Duerd p de', 'sinus', 'trect', and various numbers. Some numbers are underlined or have small annotations.

kende zijden vooz den heelen Sinus te proponeren / so moeten in desen oplicht hebben dat de parpendiculare linie als B D buyten / ghelijck voren den parpendiculaer binnen den trianghel valt / ende daerom moet (nae de veranderinghe der getalen) de deelen van A D, getrocken zijn van D C, daer in den voozgaenden trianghel de deelen A D, ende D C r'samen gheaddeert zijn / Et.

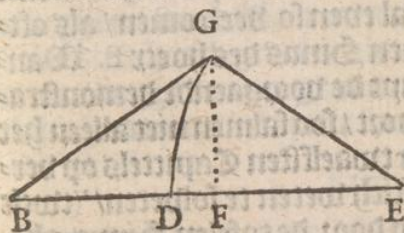
Het derthienste Capittel.

Hoemen door 'rbehulp des bekenden inhouts, d'onbekende grootte der hoecken, mitgaders d'onbekende linien vinden sal.

Alle trianghels inhoud heeft proportie met 'thalve Product gecomen zijnde door multiplicatie van twee zijden des trianghels met malcander / ghelijck den Sinus van den boghe des hoecy / die de voozschreven twee linien ofte zijden besluyten / proportie heeft teghen den gheheelen Sinus.

Verclaringhe ende demonstratie vande voorgaende propositie.

Daer is den bygheschreven trianghel E B G. Wy seggen nae de voozghestelde propositie / dat de multiplicatie van E B, met de helft van E G, ofte E G, met de helft van E B, alsulcke proportie heeft teghens d'inhout des trianghels E B G, (den welcken coemt door de multiplicatie van G F, met de helft

der linie B E,) ghelijck E G den gheheelen Sinus / tot G E, zijnde den Sinus vandé boge des hoecy E. Om sulcx te bewijzen / so aenmercke dat hier niet anders is te bewijzen dan dat de proportie vanden geheelen Sinus G E, is teghens G F, als G E, gemultipliceert zijnde met de helft van B E, proportie heeft teghens de parpendiculaer

B b ij linie

linie $G F$, ghemultipliceert met de lengte der linie $B E$, van welke de waerheyt licht is te verstaen uyt de vijfthienste propositie des vijftden boecks *Euclidis*, want ghelijcke proportie van numbers (ghecomen vande lengte der linien $G E$ teghen $G F$), werden hier met ghelijcke numbers (ghecomen vande lengte der linie $B E$), gemultipliceert/waer uyt dan ooc volcht soomen ghelijcke gheproportioneerde numbers met een ghelijcke number divideert/als door $B E$, de quotienten blijvè inder selver proportie als sy voor de divisie waren / te weten den heelen *Sinus* $E G$, tot den *Sinus* des hoecks E , als tot $G F$, ghelijck 'tproduct van $E B$, met de helft van $E G$, tot den inhoud des trianghels $E B G$, 'twelck ons voornemen was te bewijzen.

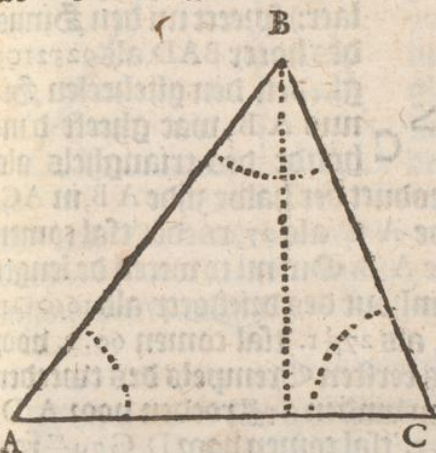
So veel oock eenen wjthoekighen triangel aen gaet/top hebben bewesen int thiende Capittel van desen deel (daer wy onse Tafelen hebben leeren calculeren) dat twee trianghels/waer van den hoeck van d'eene soo veel graden beneden / als d'ander boven de 90. graden wjth is / dat sulcke twee trianghels ghelijcke groot zijn / welverstaende soo de linien die in beyde trianghels den hoeck besluyten / ghelijck zijn als daer verclaert is.

Daer uyt volcht dat den *Sinus* der hoecken des trianghels teghen de zjden gheproportioneert zijn / te weten in den voorgaenden trianghel $E B G$, is den *Sinus* des hoecx E gheproportioneert teghen den *Sinus* des hoecks B , als de zijde $B G$, tegen $E G$, also dat by aldien men multipliceert $B G$ met den *Sinus* des hoecx B , daer sal even so veel comen / als oft men multipliceerde $E G$, met den *Sinus* des hoecx E . Wanneer dit (ende 'tgene dat meer uyt de voorgaende demonstratie volcht) wel aenghemerckt wort / soo salmen niet alleen het seste Exempel des voorgaenden twaelften Capittels op verscheyden andere manieren constich weten te solveren / (twelc sommighe onmoghelick achten door de tafelen *Sinus* ghesdaen te worden) maer oock meer andere voorgaende Exempelen/waer van de nutbaerheyt oock hier naer volghende sal verstaen

verstaen worden/principalick int calculeerē des inhouts dooz de groote der hoecken.

Exempel 1.

Daer is desen bygheschreven onghelijck sijdigen driehoek/wiens inhoud is $1344 \square$ roeden/ende de linie A B is lanck 60.r. A C 56.r. en den hoeck A is clepnder als winckelrecht. Vraaghe: Hoe veel graden begrijpt den hoeck A? Om die te vinden/aenmerct dat hier vozen bewesen is dat 'tproduct van de helft der linie A C, met de lengte A B, proportie heeft tegens 'tinhout des driehoec/als den geheelen Sinus proportie heeft tegens de Sinus vant begrijp ofte grootheyt des hoec A, daerom multipliceert de helft van A C, als

28. r. met de linie A B, als met 60. r. coemt $1680 \square$ r. Spreec nu $1680 \square$ r. gheven 'tinhout

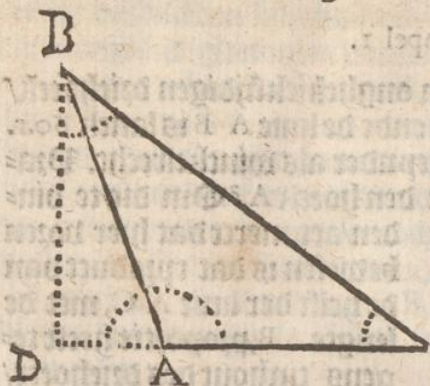
des triangels A B C, als $1344 \square$ r. wat geeft den geheele Sinus 10000000 . facit 8000000 . Desen number soect ten naesten by in de derde colomme der Tafel/ghy sult vindē 't naeste 8002084 . en inde eerste colomme daer beneffens/ouder de graden en minuten) 53. graden 9. minuten/voor de grootheyt des hoec A, die begheert was: Daer men moet in gedacht hebben so den ghelochten hoeck grooter als winckelrecht hadde gheweest/darmen de ghebonden graden van 180. graden soude moeten subtraheeren/ende de reste soude zijn 't begheerde/et.

Exempel 2.

Item daer is eenen wijthoekigen driehoekich stuk lants A B C, waer van d'inhout is $1650 \square$ r. ende de zijde A C is lanck 55. r. ende den hoeck A begrijpt 112. graden 36. minuten.

B h iij ten.

ten. **Vraghe:** hoe lanck dat zijn de zijden AB , ende BC ? **Om**
dit te weten/so substraheert den hoeck A , als 112 . graden 36 .

minuten van 180 . graden/
rest 67 . graden 24 . minuten
voor de groote des hoecks
 BAD , wiens Sinus is
 9232103 . voor BD , (de buy-
ten vallende perpendicu-
laer) spreekt nu den Sinus
des hoeck BAD , als 9232103
gheven den gheheelen Si-
nus AB , wat gheeft d'in-
houdt des trianghels als

$1650 \square r.$ facit $1787 \frac{24}{100}$ voor 'tproduct der halve zijde AB , in AC ,
dit deelt door de helft der zijde AC , als $27 \frac{1}{2}$ roede/ 'tsal comen
 $64 \frac{29}{100} r.$ voor de lengte der linie AB . **Om** nu te weten de lengte
der zijde BC , so divideert 'tinhout des driehoek/ als $1650 \square r.$
door de helft der zijde AC , als $27 \frac{1}{2} r.$ 'tsal comen $60. r.$ voor
 BD , ende naer leeringhe des eersten Exempels des tweeden
Capittels deses deels sult ghy vinden $24 \frac{27}{100}$ roeden voor AD ,
dat gheaddeert met AC $55. r.$ 'tsal comen voor DC $79 \frac{27}{100}$ roe-
den: En naer leeringhe des selven eersten Exempels des twee-
den Capittels deses deels / 'tquadraet DC geaddert tot het
quadraet BD , ende daer upt den radix gheestraheert / 'tsal
comen $99 \frac{27}{100} r.$ voor de lengte der linie BC , welke begeert was.
Dese linie BC , wert int derde Exempel des voorgehenden
Capittels op een ander maniere ghebonden/sonder/weten-
schap des inhouts.

Het veertiende Capittel.

Hoemen door de lengte van twee zijden, ende de groote des
hoeck die de twee zijden besluyten, sal vinden den
inhout des trianghels. Exempel 1.

Der is een triangel als dese nabolghende figurere ABC ,
waer van de linie AB lanck is $124 \frac{1}{10} r.$ en AC $114. r.$ ende
den

Dat tyveede deel van de
ghy oock de lengte der linie B C begeert te weten/die mencht
ghy na leeringe des ij^m Exempels vant boozgaēde Cap. soe-
ken/ende sult vinden weynich min ofte meer als 100. roeden.

Het vijfhiende Capittel.

VVaer in sommighe propoosten verhaelt vvorden, die int me-
ten ende calculeren door de grootte der hoecken, nootfac-
kelick behooren aenghemerct te vvorden.

AEnmerckt wel dese constighe practijck die wy int booz-
gaende Capittel gheleert hebben / om 'tinhout van alle
driehoecken seer licht te vinden / alleenlick enen hoeck be-
kent zijnde/mitsgaders de lengte der twee zijden die dē hoeck
bessupten:so suldy altijt u ooch-merck daer op hebben int me-
ten der onbeganclickelike landen/ofte daer ghy dooz de groot-
heyt der hoecken 'tinhout begheert te calculeeren/dat ghy na
de ghelegentheyt die hoecken en zijden u also bekent maect/
dat ghy lichtelick tot den inhoud cont gheraken / so mencht dy
grootte moeyte/ende sware calculatien schuwē: Ten anderē
so de ghelegentheyt alsulcx niet en wilde toe laten/ datmen de
hoecken also conde af sien / om dooz de lichtste middel tot den
inhout te gheraecken / so hebben wy daer toe int elfde Capitel
deses deels drie Exempelen ghestelt / ende daer in dooz de
drie bekende linien/de grootte der hoecken leeren vinden/ en-
de daer naer int twaelfde Capittel deses deels / noch dooz ses
Exempelen gheleert/om dooz de twee linien ende enen hoeck
bekent zijnde/ofte twee hoecken ende een linie bekend zijnde/
d'ander linien des triangels te vinden/soo condy altijt naer u
begeeren d'inhout vinden / ende de hoecken bekent maecken
welcke u sal believen.

Ende naer dien dat de veelhoeckighe stucken daermen by
kennisse vande grootte der hoecken / tot den inhoud ghe-
raeckt/byna alle moeten dooz triangels ghemeten/ ende ghe-
calculeert worden / so bestaet de sake principalicken inde ken-
nisse der trianghels / datmen daer wel verstandelicken mede
weet

weet om te gaen/de linien ende hoecken naer de bequaemheyt te vinden/ om dooz behulp van dien tot den inhout te comen/ tot welcken eynde wy noch twee exempelen int derthienste Capittel ghestelt hebben / daer in wy hebben leeren vinden dooz den bekenden inhout ende linien/de grootheyt der hoecken: Item dooz den bekenden inhout en hoecken / d'onbekende linien te vinden / de welke altemets int meten der veelzijdighe landen sullen ghebruyet worden.

Doozts ist mede wel t'aemnercken datmen so veel alst moghelick is/hem altyts moet behelpen mette hoecken die naest zijn aen den rechten hoek / want men inde scharpe hoecken op veel naer de 90. graden niet groot zijnde / veel lichter can faelgeeren als inde hoecken die weynich min ofte meer als winckelrecht zijn / twelck wy hier naer by een Exempel met twee triangels/daer d'een scherphoekich / ende d'ander niet veel minder als winckelrecht is / sullen bewijzen. Desghelijcx salmen mede verstaen vande seer botte hoecken veel grooter als winckelrecht zijnde.

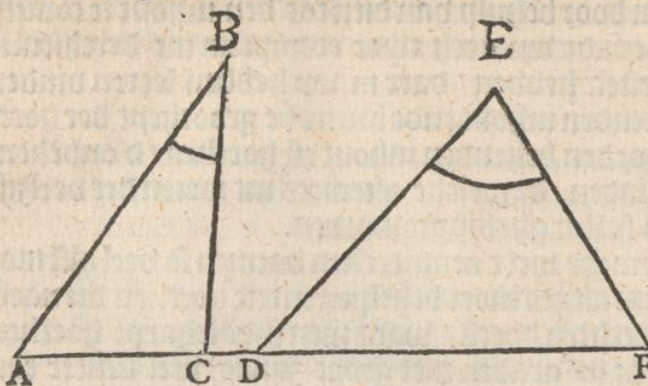
Exempel 1.

Daer zijn twee driehoeken A B C, ende D E F, waer van de linien A B, ende D E, elcx lanck zijn tseventich roeden/ende de linien B C, ende E F, elcx lanck zijn tsestich roeden/ende den hoek B vanden trianghel A B C, begrijpt 30. graden/ende den hoek E vanden anderen trianghel begrijpt 80. graden/ende den trianghel A B C, hout in naer leeringhe des eerste Exempels des veerthiende Capittels deses deels/1050. \square roeden/ende den trianghel D E F, sal bevonden werden na leeringhe des selven capittels in te houden $2068 \frac{96,8}{100000} \square$ roeden. Nu wert ghevraecht somen int affien metten Quadrant eens yghelijcx trianghels hoek / te weten den hoek B, ende den hoek E, meer bevonden was als boorszreven is 6. minuten/hoe veel al-dan den trianghel A B C, ende den trianghel D E F, elcx souden inhouden. Antwoort. Den hoek B vande trianghel A B C, soude al-dan zijn 30. graden 6. minuten/

Cc

ende

ende den inhoud naer voorszgaende leeringe $1053 \frac{17268}{100000} \square$ roeden/

en den hoec
E, vandē an-
deren trian-
ghel soude
zijn 80. gra-
den 6. minu-
ten/ ende die
volghende
zijn inhoud
 $2068 \frac{72953}{100000} \square$ r.

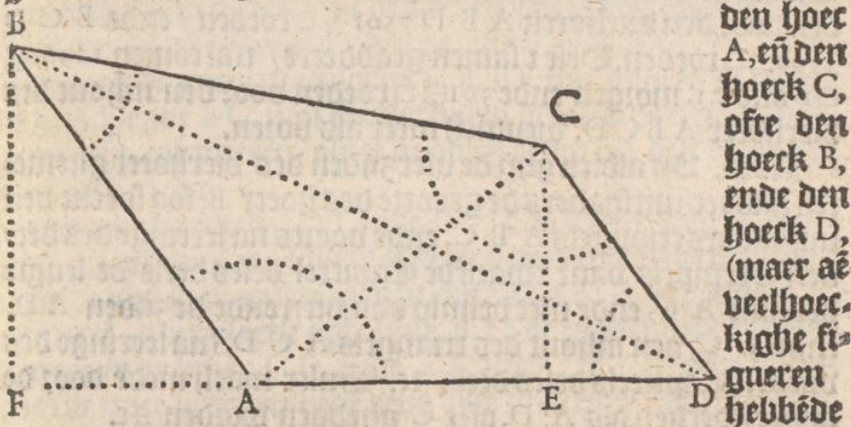
Maer by te
aenmercken is dat den trianghel A B C, wiens hoec B 30.
graden/ van 6. minuten vergrootet is / bedraecht $3 \frac{17268}{100000} \square$ roe-
den/ twelck meerder is als $3 \frac{17}{100} \square$ roede / dat 'tinhout meerder
is om redenen voorszreven. Ende den trianghel D E F, wiens
hoec E zijnde 80. graden van 6. minuten vergrootet / sal op
den inhoudt (van ruym $2068 \square$ r.) minder als $\frac{6}{100}$ verscheelen/
waer by een peghelick 'tgeen wy vozen gesept hebben/ lichte-
lick mach verstaen. En wy besluytē hier uyt / als de hoecken
zijn tusschē de 70. en 110. graden/ dat men als dan/ somē gantsch
nau op 'tassien der hoecken wil letten/ also perfect can hande-
len metten Quadrant/ en 'tinhout door de groote der hoecken
binden/ als met het winckel-cruys en de dwers linien te metē/
'twelc in scherp ofte plomphoeckige stuckē niet wel so perfect
is te doen: niet van wegen de const die in d'eene soo goet is als
int ander/ maer uyt oorsake dat men inde scharpe ofte plompe
hoecken lichter mach faelgeeren/ als vooz bewesen is / &c.

Het sefthiende Capittel.

Volcht nu hoemen alle rechtsijdighe, veelhoeckighe, onbe-
ganckelicke landen meten sal, door de grootte
der hoecken. Exempel 1.

DAer is een onghelijcksijdich / vierhoeckich / rechtsijdich
stuc lants A B C D, daer af men geerne den inhoud soude
weten

Weten sonder daer door te mogen gaen om de dwers linien te meten/ om 't selve te doen na de bequaemste wijze/ so aenmerct datmen aen een vierhoeck niet meer behoeft te weten / als de groote van twee hoecken tegens malcanderen over / als hier

den hoec A, en den hoec C, ofte den hoec B, ende den hoec D, (maer aē veelhoekighe figuren hebbēde

meer als vier zijden/ behoefmen meest alle hoecken af te sien) ende hier toe meucht ghy verkielen de twee hoeckē diet u be- lieft: Genomen de hoecken B en D, ondersoect de groote der selven metten Quadrant na leeringe des derthiendē Capit- tels des eersten deels: Wy nemē by exempel dat ghy den hoec D bevonden hebt wijt te wesen 53. graden ende 9. minuten/ en den hoec B 43. graden ende 36. minuten: de lengte der zijden ghemeten naer leeringhe des thienden Capitfels des eersten deels/ ende bevonden A B lanck te wesen 126. r. B C 174. C D 90. ende D A 150. roeden. Om nu te vinden d'inhout van het voorszreven stuck/ so soect den inhoud van pegelicke triangel bysonder/ nae leeringe des eersten Exempels vane veerthien- de Capitfel deses deels / ende ghy sult vinden den inhoud des triangels A B C $75\ 59\ \frac{61}{100}$ r. en den driehoec A C D $5401\ \frac{4087}{10000}$ r. Dit geaddeert metten driehoec A B C, 't sal comen $12961\ \frac{167}{10000}$ r. ofte 21. morgghen / ende weynich meer als 361 r. roeden voor 'tinhoudt van den gheheelen viercanten stuck A B C D, &c.

28. 174

Indien ghy de hoecken A ende C haddet afgesien/ so soudy

Cc ij bevon-

bebonden hebben den hoeck $A 126$. graden 51 . minuten/ende $C 136$. graden 24 . minuten/ ende voorts den inhoud ghesocht vande triangels ABD , ende BCD , na leeringe des tweeden Exempels vant veerthiede Capittel deses deels/ghy sult vinden voor den driehoek $ABD 7561\frac{27}{100}$ □ roeden / ende $BCD 5399\frac{25}{100}$ □ roeden. Dese t'samen geaddiert / t'sal comen $12961\frac{52}{100}$ □ r. ofte 21 . morgen ende $361\frac{69}{100}$ □ roeden voor den inhoud des vierhoecr $ABCD$, weynich meer als vozen.

Nota. By aldien ghy de vier zijden des vierhoecr ghemeten haddet/mitsgaders de grootte des hoecr B , soo soeckt den inhoud des triangels ABC , ende voorts na leeringe des derden Exempels vant twaelfde Capittel deses deels de lengte der linie AC , ende met behulp van dien ende de zijden AD , ende DC , den inhoud des triangels ACD , (na leeringe des vijfden Capittels deses deels/et.) Sulcx mach mede door de ander hoecken als A , D , ofte C ghedaen worden/et.

Indien ghy oock de vier zijden gemeten hadt / mitsgaders de grootte des hoecr BAC , so meucht ghy na leeringhe des vijfden Exempels vant twaelfde Capittel deses deels/vinden de lengte AC , ende voorts den inhoud van beyde de triangels ABC , ende ACD , na leeringe des aengetogen vijfden Capittels deses deels / dat meucht ghy oock te wege brengen door de ander hoeckē/als CAD , ACD , ACB , DBC , DBA , BDC , ende BDA .

Wanneer men van den voorszreven vierhoeck de zijden AB , AD , ende DC , gemeten / ende de grootte der hoecken A ende D afgesien heeft/ so machmen upt den hoeck C een perpendicularer laten comen op AD , in E , en oock upt den hoeck B , opte verlengde linie AD , in F , ende vinden de lengte der selven/mitsgaders de lengten DE , ende AF , na leeringe des eerste Exempels vant twaelfde Capittel deses deels/ en voort na leeringhe vant tweede Exempel des sevenden Capittels van dit deel/ den inhoud des vierhoecr $ABCD$, men mach oock wel de perpendicularare linien laten comen op een van de ander zijden des voorszreven vierhoecr/et.

So de ghelegentheyt sulcx gebiel datmen niet meer als eenne zijde mochte meten / ghenomen in den voorszreven vierhoeck A D, soo salmen metten Quadrant ondersoecken de grootte der hoeckē A ende D, mitsgaders DAC, en ADB, so meucht ghy na leeringe des seften Exempels vant twaelfste Capittel deses deels vinden de linien A B, B D, A C, C D, ende oock de perpendicularen C E, B F, mitsgaders de lengte D E, A F, ende B C, van welke linien ghy soo veel hare lengte meucht calculeeren / als u noodich is om tot den inhoud te gheraecken / &c.

So u de hoecken ADB, ende D A C te scharp waren te gebruyckē (omroofsake int xv^e Capittel deses deels verhaelt /) so meucht ghy in plaetse van dien / opte linie A D, ghelijck in E, ofte in eē ander plaetse opte linie A D, de grootheyt der hoecken tegen de linien C D, ende A B affien / so cont ghy altijs dooz de twee hoecken / ende eene zijde des triangels (twelck is de lengte vande plaetse daer ghy af gesien hebt tot den hoeck D ofte A) tot u begheeren comen.

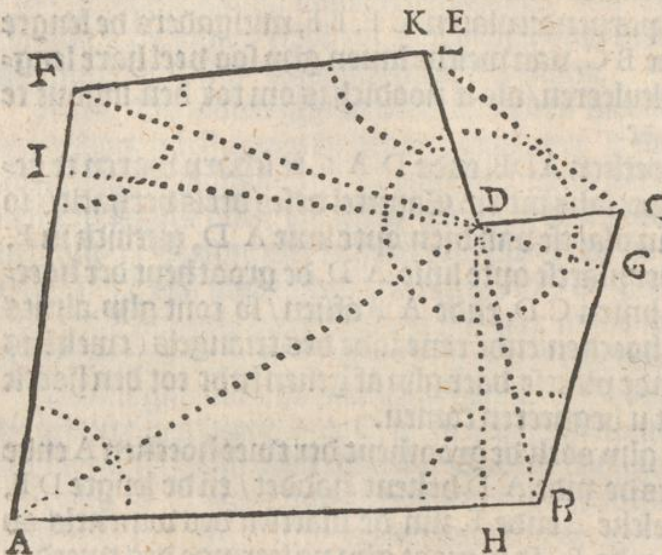
Wanneer ghy oock de grootheyt der twee hoecken A ende D, mitsgaders de zijde A D bekennt haddet / en de lengte D E, ende A F (welcke E ende F, zijn de plaetsen des winckels op den hoeck C ende B,) so meucht ghy na leeringe des tweeden Exempels vant twaelfde Capittel vinden de lengte der perpendicularaer linien C E, ende B F, ende volghens den inhoud des vierhoeck A B C D.

Exempel 2.

Daer is een Boomgaert zijnde een sel hoeckich stuck / ghelijck dese naervolgende figure A B C D E F, van welke men dooz tgheboointe de dwers linien niet meten en mach / van welck stuck men begeert den inhoud te weten. Om daer toe te geraecken / meet eerst naer leeringe des thienden Capittels des eersten deels alle de buytenste zijden / bevindende de selve lanck te wesen A B 116. r. B C 68. r. C D 32. r. D E 40. r. E F 30. r. ende F A 100. roeden / ende liet af de hoeckē naer leeringe

C c iij ghe

ghe des 13. Capittels des eersten deels / ende wy nemen daer ghy bevonden hebt den hoec A te begrijpen 80. graden 27. minuten / B 108. graden 21. minuten / C 75. graden 12. minuten / E 98. graden 15. minuten / F 104 graden 30 minuten / ende den hoec D, inwendich 253. graden 15. minuten / en w

wedich 106. graden 45. minuten.

Omme nu den inhoud vande voorsz. schreeve boog gaert te weten / so sal men sien hoemelandt verdeelen sal in drie hoekke op sijn alder bequaefste.

Om tweck

te doen / wy trecken vande ingebogen hoec de blinde linien / als van D in F, in A ende in B, (hoe wel men het mede vande andere hoeken doen mach) ende wy soecken ten eersten naer leeringe des veerthienden Capittels van desen d'inhout vande driehoeken D E F, ende D B C, wert bevonden d'inhout van D E F, te wesen $1583\frac{44}{100}$ roeden / ende D B C $1051\frac{2}{10}$ roeden. Vorder soecken wy dooz 't derde Exempel des twaelfden Capittels van desen de linie D B, wert bevonden $67\frac{2}{100}$ roede / ende dooz 't tweede Exempel des elfsten Capittels van desen 't begriip des hoec D B C, ende wy bevinden daer voor 27. graden 21. minuten / die getrocken van de grootheyt ofte begriip des hoec B, als van 108. graden 21. minuten / 'tsal restē 81. graden voor 't begriip des hoec D B A. Soeckt nu den inhoud des driehoec D B A, 'tsal comen $3856\frac{1}{10}$ roeden. Calculleert

leert wijder de lengte der linie D A, ende 'tbegriip des hoecx D A B, naer voorzgaende leeringe/ 'tsal comen voorz D A $124\frac{64}{100}$ r. ende voorz 'tbegriip des hoecx D A B 32. graden 15. minuten/ die ghetrocken van 'tbegriip des hoecx A, als van 80 graden 27. minuten/ rest 48. graden ende 12. minuten/ voorz 'tbegriip des hoecx D A F. Soeckt oock den inhoud vanden trianghel D F A, dooxt eerste Exempel des voorszreven veerthienste Capittels/ 'tsal comen $4645\frac{8}{10}$ □ r. Addeert nu het inhoud deser vier triangels te samen/ als D E F $1583\frac{44}{100}$ □ r. D B C $1051\frac{9}{10}$ □ r. D B A $3856\frac{1}{10}$ □ r. ende D A F $4645\frac{8}{10}$ □ r. roemt te samen voorz 'tinhout des gantschen boomgaerts A B C D E F, $11137\frac{64}{100}$ □ r. ofte 18. morgen $337\frac{4}{100}$ □ roeden/welcke begheert was. Anders soect nae voorzgaende leeringen de lengte der parpendiculaer linien D G, D H, D I, ende D K, ghy sult vindē voorz D G $30\frac{92}{100}$ roeden/ D H $66\frac{29}{100}$ r. D I $92\frac{21}{100}$ r. ende voorz D K $39\frac{58}{100}$ roeden/ multipliciert voortz naer leeringhe des vierden Capittels deses deels/ yder parpendiculaer linie met zinen halben Basis/ soo suldy vinden voorz 'tinhout vanden triangel D E F $1538\frac{2}{10}$ □ r. D B C $1051\frac{82}{100}$ □ r. D B A $3856\frac{22}{100}$ □ r. ende A D F $4645\frac{1}{2}$ □ roede. Addeert 'tinhoudt van dese vier triangels te samen/ coemt $11136\frac{24}{100}$ □ r. ofte 18. morgen $336\frac{24}{100}$ □ r. voorz 'tinhout des boomgaerts A B C D E F, weynich minder als vozen/ &c.

Het seventhiende Capittel.

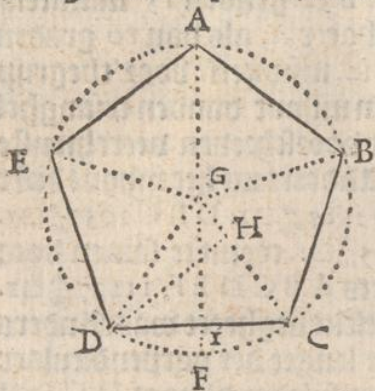
Van de metinghe der rechtlinische, ghelijcksijdige, ghelijckhoeckighe veelhoecken.

Alle ghelijcksijdige / ghelijckhoeckige figueren mogen in eenen Circkel besloten worden / dat alle de hoecken de circiferentie raecten / ende moghen doox dese naervolgende instructie haren inhoud ghevonden worden: Als by

Exempel 1.

Daer is desen naervolgenden vijf hoeck A B C D E, waer van elke zijde lanck is 24. roeden. De vraghe is wat den selven

ven vijf-hoeck inhoud. Om sulcx te calculeren door de tafelen
int thiende Capittel van dit deel ghestelt zijnde/ soo deelt 360.

graden door 5. (uyt oorzaecke dat
dit een vijf-hoeck is daermen de
inhoudt van begheert te weten/
coemt 72. graden voor de grootte
des hoecx D G C, dit getrocken
van 180. graden (zijnde de groo-
te der driehoeken yders trian-
ghels te samen) rest 108. graden
voor de grootte der twee hoecken
G C D, ende G D C te samen / dit
gemedieert / coemt 54. gradē voor

de grootte van yder hoeck / (derwile sy malcander gelijk zijn /)
soeckt daerom in de voorszreven Tafelen des thienden Ca-
pittels / wat ghetal datter staet inde derde colomme beneffens
72 graden / ende sult vinden 9510565. voor de perpendicularer
linie D H, hier achter aen gheset 0000000. ende ghehalveert /
coemt 47552825000000. voor 'tinhout des trianghels G C D,
als G C, ende G D, elcx doen 10000000. ende uyt oorzaecke
datter vijf allsulcke trianghels inden vijf-hoeck zijn / so mul-
tipliceert 'tinhoudt der voorszreven trianghel met 5. coemt
237764125000000. voor 'tinhoudt eens ghelijcklydighen vijf-
hoecx in een Circkel beschrevē / wiens Diameter is 20000000.
Medieert voort de grootheyt des hoecx D G C, zijnde 72. gra-
den / coemt 36. graden / voor de grootheyt des hoecx C G F. Dit
ghelocht inde voorszreven Tafelen / en sult vinden daer be-
neffens inde derde colomme 5877852. voor C I, dit gedubleert /
coemt 11755704. dit ghemultipliceert quadraet / coemt
138196576535616. multipliceert mede de zijde des voozghege-
ven vijf-hoecx / als 24. 'tquadraet coemt 576 □ roedē. Spreekt
nu 138196576535616 (vozen gebonden) gheven d'inhout des
vijf-hoecx als 237764125000000. ofte cozt van elcke number
6 cijfer-letters vande rechterhant af / coemt 138196576. geven
237764125. wat gheven t'quadraet der zijde des voozghege-
ven

ben vijf-hoecx / als 576 □ roeden / 'tsal comen seer naer by 991 □ roeden voor het inhout vanden voorszestelden vijf-hoecx A B C D E, welke begheert was.

Daer zijn noch verseyden ander manieren om door onse Tafelen der Circkel-boghen den inhout te calculeren / welke wy om coztheit sullen voorby gaen / want die de voorszeyden maniere wel verstaen heeft / sal alle andere gelijcksijdige / gheelijckhoekighe figueren inhout connen calculeren / ende mede een Tafel connen maecken / om alsulcke figueren inhout / veel lichter te vinden als voorszeydē is: welke Tafelen wy u vanden drie-hoecx tot den vijfsijden-hoecx ghecalculeert hebben / ende zijn als volcht.

Volcht nu de Tafelen der veelhoekighe, ghelijcksijdighe figueren voren vermeld zijnde, ghetyckent met

	A	B	C.
<i>Hoecx</i>	Als den Diameter eens circels doet 10000000. so zijn de zijden der gheelijcsijdige figuerē indē selvē beschreven als volcht.	Als r'quadraet des Diameters des circels is 10000000. so is 'tAream der gheelijcsijder figuerē in den selvē circkel beschreven als volcht.	Als het quadraet eender zijden der ghelijcsijdige figuere is 10000000 so is zijn Aream superficialem als volcht.
3	8660254	3247595	4330127
4	7071068	5000000	10000000
5	5877852	5944103	17204777
6	5000000	6495191	25980762
7	4338838	6841024	36339130
8	3826834	7071068	48284274
9	3420201	7231361	61818243
10	3090170	7347315	76942089
11	2817326	7433809	93656378
12	2588190	7500000	111961321
13	2393157	7551725	131857684
14	2225209	7592965	153345143
15	2079117	7626311	176423595

Ander veel lichter maniere door de voorschreven Tafelen. 2.

Neemt inde voorszgaende Tafelen 'tghetal staende inde columnue

lomme geteekent met C, beneben 5. als 17204777 . dit multipliciert mettet quadraet van een zijde des vijf-hoecx (daer ghy den inhoud af begeert te wetē) als $576 \square r$. coēt $9909951552 \square r$. hier cozt van achteren vande rechterhandt af 7. letters / ofte deelt het door 10000000 . coemt $990 \frac{9951552}{10000000} \square$ roeden / 'twelck is seer naer $991 \square$ roeden vooz 'tinhout des vijf-hoecx A B C D E, als vozen. Dit is een seer lichte maniere daermen alleenlick door afcoztinge der letteren sonder eenighe sware divisie tot den inhoud gheraect.

Ander maniere om te vinden 'tinhout van den voorgaenden vijf-hoec 3.

Neemt ypt de Tafel deses Capittels 'tghetal staende inde colomme B, beneffens den vijf-hoec als 5944103 . dit multipliciert met 'tquadraet van een zijde des vijf-hoecx / als met $576 \square$ roeden / coemt $3423803328 \square$ roeden / dit bewaert / neemt mede 'tgetal staende beneffens 5. inde colomme A, als 5877852 . dit multipliciert quadraet / ende cozt seven letters van achteren af / blijft noch 3454915 . hier mede divideert de voozbe waerde $3423803328 \square r$. 'tsal comē als vozen seer naer $991 \square r$. vooz 'tinhout des ghelijcktydighen vijf-hoecx A B C D E, &c.

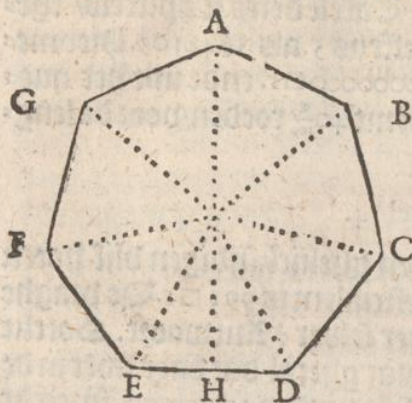
Exempel 2.

Itē daer is den voorgaenden vijf-hoec A B C D E, wiens zijden pder lanck zijn 24. roeden: men wilden den selven vijf-hoec wel besluyten in eenen circkel. De vraghe is hoe lanck den Diameter des selven Circkels soude wesen. Antwoort. Neemt ypt de voozgaende Tafel 'tghetal staende beneben 5. inde colomme A, als 5877852 . spzeect nu 5877852 . geeft 24. roeden / wat sal gheben 10000000 . facit $40 \frac{83}{100}$ roeden vooz de lengte des Diameters A F.

Exempel 3.

Item daer is eenen vijf-hoec A B C D E, wiens inhoud is $991 \square$ roeden. De vrage is hoe veel dat wesen sal de lengte des Dia-

stuck in sich begriipt: Antwoort. Soeckt inde Tafelen deses Capittels wat getal daer staet inde colomne C, beneffens den seuenhoeck/ende sult vinden 36339130 . spreek nu 10000000 .

gheuen my 36339130 . wat sal my gheuen een zijde des seuenhoecks quadraet/ghemultiplieert zijnde als 1600 (in desen) facit neghen morgen $414\frac{26}{100} \square r$. vooz de inhoud des seuenhoecx ABCDEFG.

Nota. Mē mach dit Exempel/ende het volghende mede naer de eerste ende derde maniere des eerste Exempels van dit Capittel maken/ende men

soude mede daer op moghen proponeren alsulcke exempelen als het tweede/derde/vierde/ende vijfste exempel van dit Capittel:maer dewijle inde operatie geen onderschept en is/hoeft ons sulcx onnoodich ghedocht/want men moeste hier alleenlick in plaetse van dat men gebuyct heeft int calculeren vanden vijf-hoeck/de getalen staende inde Tafelen beneffens den vijf-hoeck/gebuycken de getalen staende beneffens de seuenhoeck inde Tafelen:ende int naervolghende Exempel de getalen staende beneffens den elf-hoeck.

Exempel 7.

Item daer is een stadt leggende in forme als eenē elf-hoec met elf ghelijcke zijden/ende ghelijcke hoeken besloten zijnde/waer van yder zijde lanck is $76\frac{8}{10}$ roeden. De vraghe is hoe veel superficie ofte velding dese stadt in sich begriipt? Antwoort. Doet als inde voorgaende Exempelen gheleert is:ende ghy sult vinden $55240\frac{87}{100} \square$ roeden/ofte 92 . morgen $40\frac{87}{100} \square r$. vooz de ware superficie ofte velding des elf-hoekigen stadts welke begheert was.

Het achtthiende Capittel.

Hoemen vinden sal door de lengte des Diameters, de Circonferents, ende door de Circonferents, de lengte des Diameters des Circkels, mitsgaders hoemen alle ronden haer inhoud sal vinden. Ende 'tinhout eens Circkels bekennt zijnde, hoemen daer door sal vinden den omloop, ende middel-linie des ronts.

VOzen gheleert hebbende/ hoemen sal meten ende den inhoud calculeeren van landen met rechte zijden besloten zijnde/ so sullen wy u naervolghende leeren/ hoemen 't selve sal doen van alle landen met cromme zijden besloten zijnde/ ende sullen eerst beginnen aen de Circkel-ronde: Als by

Exempel 1.

Daer is een rondt velt / wiens Diameter ofte middel-linie

A C, ofte B D, lanck is bevonden te wesen 120. roedē. De vrage is hoe lanck dat zy den onloop des selven ronts. Antwoort. Besiet inde Tafelen des chiendē capittels deses deels/ wat getal datter staet inde tweede colonne beneffens 90. gradē/ daer bevindt 15707963. (het welke is $\frac{1}{2}$ eens Circkels/ wiens middel-linie is 20000000.) dat gedobbeleert

coemt 31415926. Spreekt nu 10000000 gheven 31415926. wat sal my gheven 120. roeden? Facit $376\frac{2}{100}$ roeden booz den onloop des boozschreven ronts/welck begheert was.

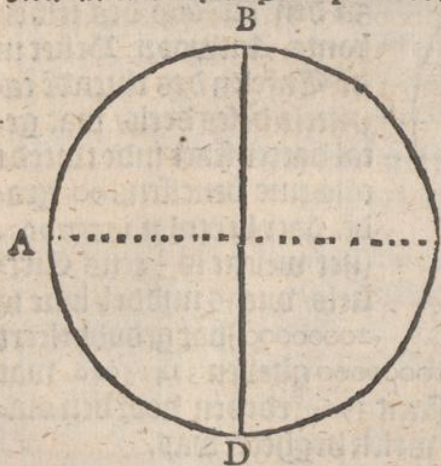
Exempel 2.

Item daer is een Circkel wiens conferentie ofte onloop D d u lanck

lanck is $376\frac{99}{100}$ r. **Vrage.** Hoe lanck dat zijn sal den Diameter ofte middel-linie. **Antwoort.** Soect inde Tafelen beschreven int thiende Capittel deses deels / inde tweede colomne / wat getal datter staet beneffens 90. graden/daer vindy 15707963. 'twelck is 'vierendeel des omloops van een Circkel / wiens Diameter doet 20000000. dit gedeelt door 4. coemt 5000000. nu is de proportie gelijk / te weten 'vierendeel des omloops / teghen 'vierendeel des Diameters. **Spreect nu** 15707963 ge-
 ben 5000000. wat geven $376\frac{99}{100}$ roeden de lengte des omloops. **Facit** 119 $\frac{29}{100}$ roeden voor de lengte des Diameters. **Oste** an-
 ders / ende lichter spreect voor regula generael 1000000. ghe-
 ven 3183098. wat geeft den omloop $376\frac{99}{100}$ roeden : **Facit** 119 $\frac{29}{100}$
 roeden als vooren.

Exempel 3.

Item daer is desen naervolgenden Circkel A B C D, wiens Diameter A C, ofte B D lanck is 120. roeden. **De** vraghe is hoe vele is 'tinhout ofte Aream superficialem van desen Circkel. **Antwoort.** Multipliceert den Diameter quadraet/dats

120 r. met 120 r. coët 14400
 □ r. besiet mede wat nôber
 datter respondeert in onse
 Tafelen inde vijfde colom-
 ne beneffens 90. graden/et
 wert bevondē 15707963 268.
 dit ghemedieert / coemt
 7853981634. multipliceert
 mede 10000000. quadraet/
 coemt 100000000000000.
Segt nu voor reghel gene-
 rael 10000000000. gheeft mp
 7853981634. wat sal mp ge-

ben 'tquadraet des Diameters als 14400 □ r. **Facit** 11309 $\frac{29}{100}$ □ r.
 voor 'tinhout des Circkels A B C D, welck begheert was.
Hier moetmen in 'tghedacht hebben / dat wy int calculeeren
 der

der Tafelen altoos vant inhoud der Circkel-boghe / en mede des halben Circkels / altoos 4. letteren van achteren hebben af ghesneden / dit is d'oozsaecke dat wy hier van 'quadraet van 10000000. als 1000000000000000. mede 4. letteren hebben af ghesneden / om dat de getalen proportionael souden blijven / ende ghebruycken daeromme in plaetse vande voorszeyven 1000000000000000. niet meer als 10000000000. 'twelc wy hier naer dickmaels sullen doen / daeromme den Leser sulcx sal gelieven in ghedachten te houden.

Exempl 4.

Item daer is den voorgaenden Circkel wiens inhoudt is $11309\frac{73}{100}$ □ roeden. Vraghe. Hoe lanck dat zy den Diameter ende circonfrentie des selven Circkels. Antwoort. Om sulcx te weten / so besiet inde Tafels des tweeden deels vant thiende Capittel / wat nombze datter staet bereffens 90. graden in de vijfde colonne / ende wert bevonden 15707963268. 'twelck is 'tinhout van een halben Circkel / wiens Diameter lanck is 200000. dit quadraet ghemultipliceert / coemt 400000000000. dit ghemedieert / coemt 200000000000. Nu is de proportie des inhouts tot den quadraet des Diameters / als 15707963268. tot 200000000000. Dese ghetalen mencht ghy wel tegen malcanderen clepnder maecken (aengesien die seer groot zijn) deende die dooz 2000. (meer ofte min / naer 't u belieft / want sulcx geen faute can by brengen) 'tsal comen 7853981. en 10000000. Spreect nu 7853981. gheven 10000000. wat sal gheven d'inhout des Circkels / als $11309\frac{73}{100}$ □ roeden / 'tsal uyt brengen 14399 $\frac{29}{100}$ □ roeden. Hier uyt ghetrocken den radix / 'tsal comen seer naer by 120. roeden vooz de lengte des Diameters des Circkels. Anders vooz eenē generalen regel spreect 10000000. gheven 12732395. wat sal gheven d'inhout des Circkels $11309\frac{73}{100}$ □ roeden: Facit 14399 $\frac{29}{100}$ □ roeden / hier uyt den radix ghetrocken / coemt 119 $\frac{29}{100}$ roeden vooz de lengte des Diameters des Circkels.

Om nu voozts te vinden de lengte der circonfrentie des
Circ

Circkels/so soect de selve na leeringe des eersten exempels des
 ses Capittels/ ghy sult vinden $376\frac{98}{100}$ roeden. Anders (sonder
 'tbehulp des Diameters door den inhoud des Circkels) spreekt
 voor eenen generalen reghel 10000000 geven 125657222 . wat
 sal geven den inhoud des Circkels/als $11309\frac{71}{10}$ \square roeden. Sa-
 cit $142114\frac{223}{1000}$ \square roeden. Hier wyt getrocken den radix/ tsal co-
 men $376\frac{98}{100}$ roeden/voor de lengte des omloops als vooren.

Nota. Hoemen den inhoud van halve Circkelē ende vier-
 depaerten sal calculeeren / can lichtelicken wyt 'tvoorzgaende
 vande gheheele Circkels verstaen werden/daerom wy gheen
 wijder verclaringhe van die materie sullen doen.

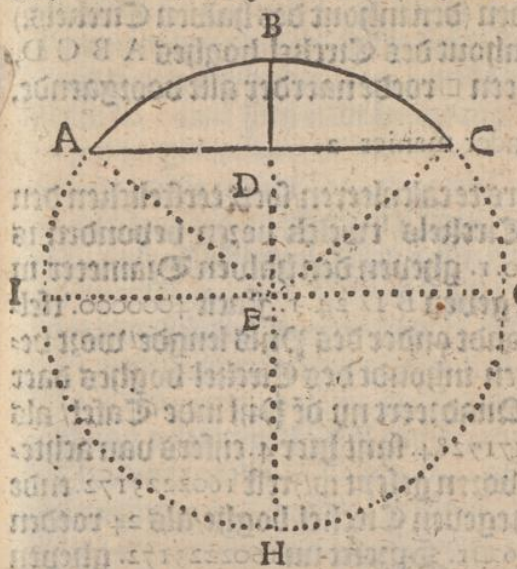
Het neghentiende Capittel.

Hoemen sal meten, ende 'tinhout vinden van alle Circkel-bo-
 ghen, mitsgaders hoemen sal vinden d'onbekende Boghe,
 Coorde, ende Pijl der selvighen.

Exempel 1.

DAer sy voozghegheven te meten een stuck lants / met een
 rechte/ ende circkel-cromme zijde besloten zijnde / als des-
 sen naervolghenden Circkel-boghe A B C. Om dit te wege
 te brenghen/men sal eerstelicken meten de zijde A C, ende die
 wert bevonden lanck te wesen 96. roeden: ende den selven ge-
 deelt in twee ghelijcke deelen int punct D, so is A D, en D C,
 elcx 48. roeden: meet mede vant punct D, recht hoekich tot
 aen den Boghe/als tot B, ende bevindende B D lanck te we-
 sen 24. roeden. Om nu den inhoud te calculeeren vandē vooz-
 schreven Circkel-boghe / soeckt eerst den Diameter des Cir-
 kels daer den Boghe A B C, een stuck af is aldus: aenmerct
 dat Euclidis demonstreert in sijn xxxv^e propositie des derden
 Boucx / dattet quadraet besloten zijnde met D C, ende A D,
 ghelijck is 'twinckelrecht parallelogram/besloten van beyde
 deelen des Diameters B D, ende D H. Daeromme multipli-
 ceert A D 48. roeden/met D C 48. roeden / coemt $2304 \square$ r. dit
 deelt

beelt door B D 24. roeden / coemt 96. roeden door D H. Hier toe geadddeert B D 24. roeden / coemt 120. roeden door den geheelen Diameter B H, ofte I G. Den inhoud des heelen Circ- kels I B G H, suldy bevindē door 'tvoorzgaende Capittels der

de Crempel $1309\frac{73}{100}$ □ roede / dat gemedieert coemt $5654\frac{865}{1000}$ □ roede voor den halven Circ- kel IBG, (daer den boghe ABCD, een stuck af is.) Halveert ooc de Diameter des Circ- kels als 120. r. coemt 60. r. door B E. Spreekt nu B E 60. roeden ghe- ven 10000000. wat ge- ven B D 24. roede. fa- cit 4000000. 't selve ge- tal soect ten naeste by in de vierde colonne

onder des Dijls lengte / en inde vijfde colonne / daer beneffens (zijnde 'tinhout der Circ- kel-bogen) suldy vinden 4477397974. Spreekt nu het inhoud des halven Circ- kels inde Tafel / als 15707963268. gheven 4477397974. wat sal geven 'tinhout des voorzghvonden halven Circ- kels / als $5654\frac{865}{1000}$ □ roeden. Facit 1610 $\frac{33}{100}$ □ roeden door 'tinhout des Circ- kelboghes ABCD, by aldien ghy den rechten nombze inde Tafel ghevonden hadt / (twelck alhier wat scheelt.) Maer so ghy 't selve naerder be- geert te hebben / so hebt achttinghe op dese volghende onder- wysinghe. Substrahceert uwen ghevonden Dijls lengde / als 4000000. vanden naesten Dijls lengde inde Tafel / als van 4002778. rest 2778. Nu dubbelt de Coorde inde Tafel staen- de beneffens den Dijl inde derde colonne / als 8002084. coet 16004168. hier mede multiplicceert 2778. coemt 44459378704. hier van achteren 4. cijfer- letteren afghceort / coemt 4445938.

bbnA. E e aen

aenghesien dat ghy nwen **Pijl** ghesubstraheert hebt van den **Pijl** inden **Tafel** staende beneffens 4477397974. soo substraheert mede de ghevonden 4445958. van 4477397974. rest 4472952016. spzeect nu 15707963268. gheven 4472952016. wat sal gheven 5654 $\frac{105}{1000}$ \square roeden (den inhoud des halben **Circkels**.) **Facit** 1610 $\frac{36}{100}$ \square r. voor 'tinhout des **Circkel** boghes **A B C D**, dit coemt seer naer; van een \square roede naerder alst voozgaende.

Ander manier 2.

Om den inhoud anders te calculeeren/soect eerstelicken den halben **Diameter** des **Circkels** 'twelck vozen bevonden is 60. roeden. Spzeect nu 60. r. gheven den halben **Diameter** in de **Tafel** 10000000. wat geben **B D** 24. r. **Facit** 4000000. 'tselbe soeckt soo naer ghy condt onder des **Pijls** lengde/wozt bevonden 4002778. ende den inhoudt des **Circkel** boghes daer beneffens 4477397974. **Quadzeert** nu de **Pijl** inde **Tafel**/als 4002778. coemt 16022231717284. smijt hier 4. cijfers van achteren af (om oorsaecke als vozen gelept is) rest 1602223172. ende den **Pijl** vanden voozghegeben **Circkel** boghe/als 24. roeden ghequadzeert/coemt 576 \square r. Spzeect nu 1602223172. gheven 4477397974. wat sal gheven 576 \square r. **Facit** 1609 $\frac{9}{100}$ \square roede/ofste twee mozghen 409 $\frac{9}{100}$ \square roeden vooz 'tinhout vanden **Circkel** boge **A B C D**, 'twelck is $\frac{6}{100}$ \square roeden minder als den rechten inhoud vozen bevonden is. **Indien** ghyt naerder begeert/so doet als vozen gheleert is /soeckende den inhoudt van een **Circkel** boghe / wiens **Pijl** lanck is 4000000. ghy sult vinden 4472952016. **Multiplicceert** nu beyde de **Pijlen** quadzaet / als vozen gheleert is / ende set inden reghel 1600000000. gheven 4472952016. wat gheven 576 \square roeden. **Facit** 1610 $\frac{36}{100}$ \square r. vooz den inhoud des **Circkel** boochs **A B C D**, als voze dooz d'eerste maniere deses **Exempels** ghevonden is.

Nota. Op dese maniere meucht ghy oock den inhoud vinden met behulp des halben **Coorde**/de selve gebruyckende in de plaecte des **Pijls** **B D**, &c.

Ander maniere 3. om te vinden 'inhout des
Circkel-boochs.

Den Pijl B D, is 24. roeden/ende de Coorde A C, 96. roe-
den/dats A D, ofte D C, de halve Coorde 48. roeden/ende den
Diameter des circkels (daer desen circkel-boghe een stuck af
is/) is vozen bevonden 120. r. ende daerom den halven Dia-
meter 60. r. den Pijl ende halve coorde op den Diameter van
1000000. gerceckent/coemt 4000000. vooz de Pijl/ en 8000000.
vooz de halve coorde D C, (hoe wel men niet een van beyden
ran den begheeren ghenoech doen) de selve soeckt ten naesten
by in onse Tafelen/ elc onder sijn colonne/wert bevondē den
pijl tnaeste 4002778. ende de halve coorde 8002084. ende 'in-
hout des Circkel-boochs daer beneffens is 4477397974. daer
naer multiplicceert uwen ghebonden coorde ende pijl t samen/
als 8002084. met 4002778. ende cozt van tproduct 4. cijfer-let-
ters van achteren af/ t sal comē 3203056579. multiplicceert ooc
den halven coorde D C, als 48. r. met den pijl B D, als 24. roe-
den/coemt 1152 □ roeden. Spreekt nu 3203056579. geven 'in-
hout 4477397974. wat sal gheben 1152 □ r. Facit 1610²⁶ □ roe-
den vooz den inhoud des Circkel-boochs A B C D, dit seyle
niet meer als $\frac{6}{100}$ □ roeden van den waren inhoud: Daer somen
'selve noch naerder begheerde te ondersoecken/ hoe wel t sel-
ve niet waerdich en is naerder te calculeeren (so soect den in-
hout van een Circkel-boghe / wesen de den pijl 4000000. ende
de halve coorde 8000000. t welck vozen gebonden is te wesen
4472952016. multiplicceert den Pijl 4000000. met de halve Dese
8000000. ende cozt 4. cijfer-letters van achteren af / coemt
3200000000. Spreekt nu 3200000000. gheben 4472952016.
wat gheben 1152 □ r. Facit 1610²⁶ □ r. als vozen dooz de eer-
ste ende tweede maniere bevonden is.

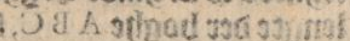
Ander maniere 4. Om te vinden 'inhout eens Circ-
kel-boochs, zijnde veel lichter als eenighe
vande voorgaende manieren.

Den Pijl lanck zijnde 24. roeden/ ende den halven Coorde
 48. roeden: den halve Diameter des Circkels (daer desen Bo-
 ghe een deel af is) is vozen bevonden lanck te zijn 60. roeden/
 den Pijl verandert in deelen daer van den halven Diameter
 is 10000000. coemt 4000000. 't selve ten naesten by ghesocht in
 de vierde colonne van onse Tafelen (onder des Pijls lengte)
 wy bevindē daer 4002778. ende d'inhout des Circkel-boochs
 daer neffens 4477397974. Multipliceert nu beyde de halve
 Diameters quadraet/ als 10000000. ende coeter vier cyfer-let-
 ters achter af / ofte settet achter 10000000. drie nullen / coemt
 10000000000. Ende 60. r. coemt 3600 □ roeden. Spreecket nu
 10000000000. gheben 4477397974. wat sal geven 3600 □ roe-
 den. Facit 1611 $\frac{26}{100}$ □ roede: dit is $1\frac{26}{100}$ □ r. meerder als den waren
 inhoud des Circkel-boochs / maer soomen 't selve naerder be-
 gheert / soo soeckt den inhoud des Circkel-boochs / wiens Pijl
 lanck is 4000000. ghy sult vinden nae voorgaende leeringhe
 4472952016. spreekt nu 10000000000. geben 4472952016. wat
 gheben 3600 □ roeden / ('twelk is 'tquadraet des halven Dia-
 meters) Facit 1610 $\frac{26}{100}$ □ roede als vozen. Dese maniere is licht-
 ter als de 3. voorgaende manieren / want hier wert de Divi-
 sie ghedaen doort afsorten der cyfer-letteren / dewijle den deel-
 der maer 1. ende voorts d'ander letteren al nullen zijn / maer
 de derde maniere sal minst differereen / alhwen die getalen niet
 effen inde Tafelen vint / al ist dat men se niet naerder en soeckt
 alst ghebleecken is.

Ander maniere 5.

By aldien datmen den inhoud begheerde te weten van een-
 nighe Circkel-bogen / sonder 'tbehulp vanden Diameter des
 Circkels / so soudemen moeten soecken twee nombres in onse
 Tafelen / een onder de Pijls / ende d'ander onder de Coorden
 lengte : in sulcker voeghen dat den Pijl met zijn halve gevon-
 den coorde / daer beneffens inde Tafel / alsulcke proportie te-
 ghens malcanderen hebben / als den pijl van den voorghege-
 ven Circkel-boghe proportie heeft tegens zijn halve coorde /
 ende

ende wercken daer mede als vozen gheleert is / *Et*

Exempel 2. *O B A*

Waert by aldien dat den voorzeggheden Circkel-boghe grooter was als eenen halven circkel/ als inde voorgaende figure de circkel boghe *C H A D*, so soudemen even wel moeten soecken 'tinhoudt des cleynsten circkel-boghes *A B C D*, 'twelck vozen bevonden is $1610 \frac{26}{100}$ roeden/ dit ghesubstraheert van 'tinhout des gantsche circkels/ als van $11309 \frac{27}{100}$ r. rest $9699 \frac{27}{100}$ roeden/ vooz 'tinhout des grooten circkel-boghe *C H A D*, welck begheert was.

Exempel 3.

Daer is een Circkelboogich stuc lants/ als dese navolgende figure *A B C D*, waer van de Corda *A D C*, lanck is 96. roeden/ en den Pyl *B D*, is lanck 24. roeden. Vraege. Hoe lanck dat zy den boghe *A B C*: Antwoort. Soect eerst naer leerlinge des eersten Exempels deses Capittels / hoe lanc dat zyn sal den Diameter des circkels/ daer desen boghe een deel af is/ wert bevonden 120. r. de helfte is 60. r. vooz den halven Dia-

 meter *B E*. Soect nu hoe lanc dat zyn sal den Pyl *B D*, daer den halven Diameter *B E*, doet 10000000. het sal comen naer voorgaende leeringhe 4000000. Desen number soect ten naecte by onder des pijls lengte/ ende ghy sult vinden 't naecte te wesen 4002778. be-
 licet oock daer beneffens onder de lengte der Boghe inde tweede colomne / wat number ghy daer vindet/ 'twelck is 9276425. spreekte nu den Pyl inde Tafel als 4002778. geven den Boghe 9276425. wat sal geven den pyl vanden voorzeggheden Boghe/ als 24. roeden. Facit leer naer by $55 \frac{6}{100}$ roeden vooz den Boge *A B*, ofte *B C*, dit ge-
 dobbelert/ coemt $111 \frac{27}{100}$ roede. Daer aengesien dat $55 \frac{6}{100}$ roede

E e *ij* schaers

schaers is de halve boghe : so stellen wy $III \frac{21}{100}$ roeden voor de lengte der boghe ABC , by aldien men den boghe perfect in de Tafel gebonden hadde / twelek in desen niet is : daeromme somen 't selve naerder begeert te ondersoecken / so hebt acht op desen volgenden wech. Substrahceert den naestvoorgaenden pijl inde Tafel als 3995798 . van den voorgaenden gebonden pijl als 4002778 . rest 6980 . Substrahceert oock wven pijl / als 4000000 . van 4002778 . rest 2778 . dit bewaert. Substrahceert oock van den Boghe 9276425 . den naest-voorgaenden boghe / als 9267698 . rest 8727 . Spreekt nu de differentie des pijls 6980 . gheven de differentie der boge 8727 . wat sal gheven de differentie des pijls 2778 . facit 3473 . Dit gesubstrahceert van den vorigen boge 9276425 . rest 9272952 . Spreekt nu 4000000 . gheven den boghe 9272952 . wat sal gheven den Pijl BD , als 24 . roeden / facit $55 \frac{67712}{1000000}$ l. voor de lengte der boghe AB , ofte BC , dit gedobbeleert / 'sal comen weynich meer als $III \frac{27}{100}$ roeden voor de lengte der boghe ABC .

Anders.

Den halben Diameter ghevonden zijnde (na voorgaende leeringhe) lanck te wesen 60 . roeden / so verandert den halben coorde DC in deesse / waer vā de halve Diameter is 10000000 . 'sal comen 8000000 . dat soeckt ten naesten by in de Tafelen onder de coorde wordt bevonden 8002084 . ende den boge daer beneffens (inde tweede colonne) 9276425 . set nu inden regghel van drien 8002084 . gheven 9276425 . wat gheven 96 . roeden / (zijnde de lengte der coorde ADC .) facit $III \frac{28}{100}$ roeden voor den boge ABC . ende verscheelt niet meer met de iijste lengte (in d'eerste maniere ghevonden) als $\frac{2}{100}$ roeden / maer soomen 't selve naerder begheerde te weten / men sal doen met den halben coorde / als vozen metten pijl gheleert is / &c.

Item so ghy oock begheert de lengte der Woge in graden en minuten / so besiet inde Tafel beneffens de lengte der coorde 8002084 . inde eerste colonne / hoe veel graden ende minuten daer op correspondeeren / ende ghy sult vinden 53 . graden

9. minuten: dat ghedobbleert/ coemt 106. graden 18. minuten
 voor 't begriip des boochs ABC . Daer aenghesien de coorde
 meerder is/ (te weten inde Tafel) als 8002084 : welk maer be-
 hoorde te wesen 8000000 . so moet oock volghen dat 't begriip
 der graden minder moet wesen voor den boghe AB , ofte BC ,
 als 53. graden 9. minuten/ doch geen $\frac{1}{2}$ minuyt: ende ten aen-
 sien dat dese faute van ruyt een minuyt tweemaal inde ver-
 dobbeleeringhe der Boghe bevonden wert/ so machmen seg-
 ghen den Boge ABC , te begriipen 106. graden 15. minuten:
 Daer soomen sulcx naerder begheerde te weten/ soo salmen
 doen als int eerste Exempel des elften Capittels deses deels
 gheleert is.

Exempel 4.

Item daer is een Circkelbogich stuck lants als dese vol-
 ghende figure $ABCD$, waer van de coorde ACD , lanck is
 96. roeden/ ende de hoge ABC , is lanck $111\frac{27}{100}$ roeden. Vraeg.
 Hoemen den inhoud van dit stuck sal calculeeren / dewijle het
 verboden is den Sagitta BD , te meten/ binnen ofte buyten
 'lant. Antwoort. Men moet soeckē twee numbers inde Tafel/ te weten een Boghe ende
 Coorde/ teghens malcander
 ren proportie hebbende/ als
 den Boge ende Coorde van
 den voorghegeben Circkel-
 boghe. Om dese getalen te vinden/ so soeckt naer u goetdun-
 ken twee numbers inde Tafel d' een onder de Boghen / ende
 d' ander onder de Coorden/ die u dunckē bynaest als sulche pro-
 portie te hebben/ dat is ghelyck $111\frac{27}{100}$ teghens 96. ofte ghelyck
 11127 . teghens 9600. Genomen dat wy geimagineert hebben
 den Boge ende Coorde staende beneffens 52. graden 33. mi-
 nuten/ van sulcken proportie te wesen / welcken boghe lanck
 is 9171705 . ende de Coorde 7938842 . Om nu te ondersoeken
 of dese twee ghetalen hebben de begheerde proportie/ so mul-
 tificeert den Boge inde Tafel gevonden/ als 9171705 met de
 coorde

coorde vanden voorghegheven Circkel-boghe/ achterlatende
 het teycken π . als met 96. coemt 880483680. multiplicceert me-
 de de coorde inde Tafel ghevonden met den voorghegheven
 boghe/ als met $111\frac{27}{100}$. coemt 883354949. Nu by alden den bo-
 ghe ende coorde wt de Tafel genomen/ in ghelijcke proportie
 bestonden/ als vanden voorgegeven Circkel-boge/ dese voor-
 schreven producten souden malcander nootwendich moeten
 ghelijck zijn/ twelck nu niet en is/ daeromme moeten wy een
 ander practijcke ghebruycken om de begeerde proportie inde
 Tafelen te vinden/ als volcht. Ten eersten subtrahceert' typro-
 duct ghecomen vande multiplicatie der boge wyt de Tafelen
 ghenomen dooz de voorghegeven coorde/ als 880483680. vane
 product ghecomen vande multiplicatie der coorde inde Ta-
 felen dooz den boghe der voorghegheven Circkel-boghe/ als
 van 883354949. (ten aensien dat den voorszreven number
 cleynder is/) rest 2871289. dit bewaert: voorts subtrahceert den
 boge inde Tafel/ als 9171705. van zijn naestvolgende boghe/
 als van 9180432. rest 8727. (ofte soeckt den boghe staende be-
 neffens 3. minuten vooz int beginsel der Tafelen' twelc oock
 is 8727.) daer naer subtrahceert den coorde staende beneffens
 33. graden 6. minuten van de naeste daer aenbolghende coor-
 de/ als 7938842. van 7944146. rest 5304. Nu aenmerct dooz die
 dat den opgaenden nombze der hogen meerder is als den op-
 gaenden nombze der coorden/ en (dat vozen dooz de twee pro-
 ducten bevonden is/) dat de proportie des boges/ tot sijn coor-
 de inde Tafel te cleyn is/ te weten de selve ghenomen beneffens
 52. graden 33. minuten/ soo volcht daer wyt dat de selve
 moeten grooter (dat is breder inde Tafel) genomen worden:
 ende ont te weten hoe veel numbers wy sulken moeten vooz
 soecken inde Tafel om dese proportie te hebben/ so multipli-
 ceert den opgaenden nombze der coorden/ als 5304. (hier vozen
 bevonden) met de lengte der boghe des voorghegeven Cir-
 kel-boghes/ als met $111\frac{27}{100}$. coemt 590176. Multiplicceert mede
 den opgaenden nombze der boghen/ als 8727. met de coorde
 des voorghegeven Circkel-boghes/ als met 96. coemt 837792.

hier van substraheert den bozighen product / als 590176 . rest 247616 . Hier mede divideert de differentie vande twee producten / ghecomen van de multiplicatie der bogen met de coorzen / twelc bozen bevonden is te wesen 2871269 . coemt $11 \frac{147493}{247616}$ / ende so veel numbers soudemen moeten achterwaerts gaen in onse Tafelen / om de rechte proportie te hebben vanden boge tot de coorze / twelck soude zijn tusschen de numbers staende beneffens 53 . graden 6 . minuten / ende 53 . graden 9 . minuten / by aldien de coorze altoos met een gelijcke number vermeerderde / (te weten met 5304 .) ghelijck den boghe doet met 8727 . (ofte somtijts met 8726 .) Daer aenghesien dat hier in 33 . minuten (twelck in onse Tafelen 11 . numbers zijn) eenige veranderinghe gheschiet / te weten de coorze hoe die langer wert / hoe de selve minder verhooght: So sullen wy probeeren oft dese numbers staende beneffens 53 . graden 6 . minuten / die begherde proportie hebben / so niet wy sullen met een de selve naerder soecken nae voorgaende leeringe aldus. Wy nemen den boghe ende coorze staende beneffens 53 . graden 6 . minuten / als 9267698 . den boghe / ende 7996847 . de coorze / multipliceerende weder den boghe met de voorghegeveit coorze / ende de coorze met de voorghegeven boge / te weten 9267698 . met 96 . coemt 889699008 ende 7996847 . met $111 \frac{27}{100}$ / coft 889809166 . hier van getrocken 'tvoorgaende product (om oorsaecke dat tet cleynder is) als 889699008 . rest 110158 . (Hier uyt blijet het noch andermael dat den boghe ende coorze moeten langher genomen worden als van 53 . graden 6 . minutē.) Daeromme doet als bozen gheleert is / substraheert de coorze staende beneffens 53 . graden 6 . minuten / als 7996847 . vande naestvolghende coorze / als van 8002084 . rest 5237 . Hier mede multipliciert den boghe des voorghegeven Circkel-boochs / als $111 \frac{27}{100}$ / coft 582721 . die gesubstraheert vande voorgebonden 837792 . rest 255071 . hier mede deelt de resteerende nombze vande substractie der laeste twee producten / als 110158 . coemt $110 \frac{38}{255071}$ / ofte $\frac{418}{10000}$ / en sulcken ghedeelte van een nombze soudemen moeten gaen van 53 . graden 6 . minuten / naer 53 . graden 9 . minuten /

om de begheerde proportie te hebben. Om nu te vinden hoe lanck de boghe ende coorde sal zijn / wy sullen 't selve seer naer by vinden aldus / sprekende in 1. number / verlengt de boghe 8727. wat sal den boghe verlenghen $\frac{3118}{1000}$ (ofte 10000 geeft 8727. wat geeft 4318. want dat is eene proportie) facit 3768. die addeert met den boghe staende beneffens 53. graden 6. minuten / als met 9267698. coemt 9271466. voor de lengte der boghe / ende om mede te vinden de lengte der coorde / so aenmerct dat wy vozen bevonden hebben de differentie der coorden tusschē 53. graden 6. minuten / ende 53. graden 9. minuten te wesen 5237. Spreect nu 10000. gheven 5237. wat gheven 4318. (hier vozen ghevonden) facit 2261. Dit gheaddeert met de coorde staende beneffens 53. graden 6. minuten / als met 7996847. coemt 7999108. voor de coorde welke alhier soude moeten staen beneffens den boghe 9271466. welchen boge proportie heeft teghens zijn coorde / als den boghe $111\frac{27}{100}$ tot den coorde 96. vanden voorghegeven Circkel-boghe / (want so wy multiplicieren den boghe 9271466. metten coorde 96. 't product geeft ons 890060736. ende somen multipliciert den coorde 7999108. met den boge $111\frac{27}{100}$ 't sal comen 890060747. ende en verscheelt niet meer van 't voorgaende product als 13. welck verschil zijn oorzaecke heeft ypt de laetste letter diemen int vinden der coorde ende boghen verlozen ghelate / ofte aenghenomen heeft / 'twelc int product oock wat gheeft / 'twelck hier van geender waerden is.

Om nu te vinden d'inhout vanden voorghegeven boghe / so condy aenmercken ypt het eerste exempel deses Capititels / dat hier toe verscheyden weggen zijn / dan alhier sullen wy 'tinhout door een ander wech leeren vinden / als vozen geleert is / te weten door 'tbehulp der boghen hier vozen bevonden zijnde te wesen 9271466. Ten eersten dewijl ghy 'tinhoudt (volghende uwen boge) niet gantsch perfect inde Tafelen en vint / soo doet als volcht: Substrahert 'tinhout des Circkel-boochs staende beneffens 53. gradē 6. minute / als 4466229328. vanden naest-volghenden Circkel-boochs inhoudt / als van

4477397974. rest III 68646. Spreekt nu (naer de voorszgaende vindinghe tusschen beyde numbers) 10000. gheven III 68646. wat sullen gheven 4318. Facit 4822621. Dit addeert met 'tinhout des Circkel boochs staende beneffens 53. graben 6. minuten/ als 4466229328. coemt 4471051949. den rechten inhoud des circkel boochs behoorende tot den boghe 9271466. Dit quadraet ghemultipliceert/ ende van achter 4. cijfer-letteren af ghecozt/ (om oorzlaecke dat van 'tinhout der Circkel-boghen 4. cijfers van achteren af gecozt zijn) coemt 8596008179. Multipliceert mede den voorszghegheven boghe A B C, zijnde $55\frac{63}{100}$ roeden/ 'tquadraet coemt weynich meer als $3095\frac{233}{1000}$ roeden. Spreekt nu 8596008179. gheven 4471051949. (vozen bevonden) wat sal geven $3095\frac{233}{1000}$ roeden. Facit $1609\frac{23}{100}$ roeden/ ofte twee moezghen $409\frac{23}{100}$ roeden vooz den inhoud vanden Circkel-boghe A B C D, welke begheert was/ &c.

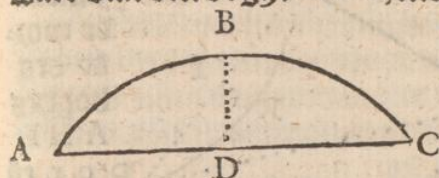
Item om te vinden de lengde des pijls vanden voorszghebe Circkel-boghe/ als B D, so subtrahereert den pijl staende beneffens 53. graden 6. minuten/ vanden naestvolgenden pijl/ (aenghesien dat den pijl die wy soecken / tusschen dese twee lengde der pijlen wesen moet:) dat subtrahereert 3995798. vā 4002778. rest 6980. Spreekt nu naer voorszgaende leeringhe 10000. gheven 6980. wat gheven 4318. Facit 3014. Dat addeert met den pijl staende beneffens 53. graden 6. minuten/ als met 3995798. coemt 3998812. Aenmercke voorts dat ghy vozen ghevonden hebt de lengde des coozdes op de Tafelen gerekent 7999108. die doen 48. r. vooz A D, ofte D C. Spreekt nu 7999108. geven A D 48. r. wat sal gheven 3998812. van B D. Facit weynich min als 24. roeden vooz B D, welke ghesocht was.

Nota. Wy hebben hier vozen d'inhout ghesocht van een Circkel-boghe / wiens coozde lanck was 96. roeden/ ende den pijl 24. roeden/ ende bevonden vooz 'tinhout van dien $1610\frac{16}{100}$ roeden. Hebben oock van sulcken Circkel-boge leeren soecken de lengte des boochs/ ende daer vooz bevonden $111\frac{37}{100}$ roeden. De selve questie hier weder vooz ghestelt de lengde des boochs $111\frac{37}{100}$ r. ende de coozde 96. roeden/ ende bevinden 'tinhout

hout 1609 $\frac{22}{100}$ roeden / t'welck omtrent $\frac{1}{3}$ van 1 \square r. van 'tbooz-
gaende verschilt / t'welck coemt dat wy int soeckē bande leng-
te der bogen (door den bekende pyl ende coorde /) de selve om-
trent $\frac{1}{1000}$ r. langer bevonden als 111 $\frac{27}{100}$ roeden / welke ghedeelt
met het verschil dat sulcx wyt brenghet / wy inde practijcke des
Lant-metens booz gheen verschil en reekenen: ghelijck oock
alle verstandighe der const / die de boozschreven practijcke da-
ghelijcx ghebruycken / oock booz gheen verschil en houden. So
daer yemant mochte wesen die sulcx naerder begeerde te heb-
ben / die mach in plaetse dat wy (den meeste deel) de hondertste
deelen van roeden booz 'tcleynste ghebruyct hebben / de duy-
sentste / ofte noch cleynder ghedeelten gebruycken / t'welck wy
achten dat niemant in desen / inde boozgaende / noch naervol-
ghende / sal verbodē zyn: (ende oock een pegelick die onse spe-
tien (als Addeeren / Substrahereen / Multiplicereen / Dividee-
ren / ende Radix quadrato te Extrahereen) wel verstaen sal
hebben / licht sal connen doen / (aengesien wy in alles genera-
le onderwijsinghe ghedaen hebben:) Hoe wel wy sulcx inde
practijc onnoodich achtē / ten ware datmen door de gebondē
linien / noch andere haer lengte begheerde te calculeren: In
sulcken gevalle en willen wy de minder gedeelten te gebruy-
cken / gheenensins verwerpen: al hoe wel het van ons int tweede
Exempel / soo wel des derthienden als seftienden Capittels
deses deels niet is achtervolcht. Oorzaecke dat de Exempelen
altijts ten scharpsten afghereekent / tot des Lesers leeringhe
niet en bozdert / als de reghelen ende onderwijsinghen opten
grondt en fondament der Geometrie gheboort zyn: om welcker
oorzaecke (sonder twijfel) Erasimus Reynholdus (deser materie
grondich verstaende) wel sommige duppen in sijn calculatie
(sommwijlen) heeft laten loopen / ofte aenghenomen / na sijn wel
ghevallen / om dat hy niet gheen minder gedeelten als voeten
(om arbeyt te schuwen /) soude sijn calculatie exempels-
wijse boozt volbrenghen / t'welck dickwils van meer anderen is ge-
bruyct / ende vanden ghekerden verbraghen.

Exempel 5.

Item daer is een Circkel-boghe/ als dese figure A B C D, waer van den boghe A B C, ende den pijl B D bekend zijn. De

braghe is naer de lengte der coorde A C, ende mede naer den inhoud der Circkel-boghe A B C D. Antwoorde. Aenmerct dat hier gheen onder-

schept is met 'tvoorzgaende vierde Exempel/ ofte ymmers seer weynich / want daer men vozen heeft door de Tafel moeten soecken eenen boghe ende coorde die tegens malcanderen geproportioneert waren / als den voorgegeven boge tegens sijn coorde/also moeten hier soecken/ende vinden een boghe en pijl inde Tafel die tegens den anderen geproportioneert zijn/ ghelijck den boghe des voorgegeven Circkel-boges teghens sijnen pijl geproportioneert is. Also ist mede geen onderschept alhier te vinden de lengde des halven coorde A D, ofte D C, met de voorzgaende instructie des vierden Exempels / om aldaer te vinden de lengte des pijls B D, ende volghens dien is mede 'tinhout te vinden/upt welcker oorsaecken / en om cortheyt wille/ wy dit Exempel niet int lange en sullen verclaren.

Het twintichste Capittel.

Hoemen de landen meten sal die met rechte ende cromme zijden te samen besloten zijn.

Exempel 1.

Item daer is een stuck lants met drie rechte zijden/ende drie cromme zijden besloten zijnde/als dese naer volgende figure/getepekent zijnde met A B C D E F, waer af men gerne den inhoud soude weten. Antwoort. Heet de drie rechte zijden des lants/ende de coorden ende pijlen der drie bogen/ mitsgaders de linien D B, D A, ende D F, daer mede 'tstück in trian-

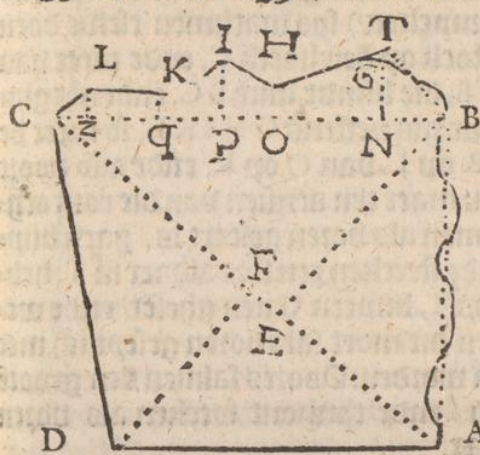
ff ij

ghels

3510²² □ roede vooz 'tware inhout des stuk lants A B C D E F
begheert zijnde/ &c.

Exempel 2.

Tgebeurt oock dickwils datter eenige stukken lants vooz
comen/daer in eenighe zijden zijn die noch recht/ noch circkel-
boogich zijn/ende daerom seer lwaer soude vallen in Circkel-
boghgen ofte trianghels te verdeelen / als hier in dese figure

ABGH IKLC D, waer
van de zijden CD, ende
DA, rechte zijde zijn/maer
die zijden AB, ende BGH
IKLC, lopen crom in en
uyt. Om nu dit stuk te
meten/so salmen (ten aen-
sien dat de zijde AB wey-
nich uyt ende in loopt/)
dooz de bochtighe zijde
een rechte linie ymaginee-
ren/in sulcker voegen dat
men by 'tghesicht so veel

aen 'tlant aen neemt/alsmen van 'tselbe buyten sluyt/ stellende
de een stock in B, ende aenmercken met recht uyt te sien naer
den hoeck A, waer den stock behoort te staen / op datmē met-
ten ghesichte so veel vant lant af siet / alsmen aen 'tselbe aen
neemt. Ende waert u also dunct te wesen / daer laet een stock
steecken ghenomen int punct A, so hebby de rechte blinde li-
nie BA, gheimagineert vooz de bochtighe linie ofte zijde des
lants AB, ende hebt alsoo twee uytwendighe bochten van
'tlant af gesloten ende twee inwendighe aengenomen/ die wy
achten malcanderen ghelyck te wesen. Ende naer dien 'tgene
berde van 'tgesichte is/ofte van u ooge/altijts clepnder schijnt
te wesen dan nae by/ofte alst inder waerheyt is / so machmen
mede aent punct A gaen/ ende sien van A naer B, of de blinde
linie AB recht gheimagineert is/maer aengaende de zijde des
lants

lants $BGHKL$, dewijle de bochten te groot zijn / om by
 ymaginatie een rechte linie daer door te maecten / die so veel
 in / als uyt sluyt: (want onse opinie is dat in dese in ende uyt-
 sluytinghe maer en behoort te gebuycken in cleyne bochten/
 daer den noot alsulcx is vereyschende / want een Lant- meter
 behoort alrijt sijn eedt ende eer te betrachten / dat is dat hy eē
 yder naer sijn beste wetenschap getrouwelicken sal 't sijn ge-
 ven. Dit segghen wy om dat sommighe desen middel om de
 lichticheyt al te grof ghebuycken /) soo machmen 't selve doen
 aldus. Laet steecken een stock op den hoeck C , ende meet van
 B naer C , ofte van C naer B , die blinde linie BC , ende als ghy
 beneffens de bochten coemt / als neffens $GHIKL$, so meet de
 lengde met de roede van R op L , van Q op K , ende also voort
 met alle d'andere plaetsen: maer ten aensien van die rontach-
 tige bochte BGH , so salmen als vozen geleert is / gaen buy-
 ten 't lant beneffens G , ende steecken een stoc aldaer in T , heb-
 bende also een hoecrken by T , buyten G aen gheset / ende we-
 der by B wat uyt ghesloten / dit moet (als vozen gesept is) met
 goede consideratie gedaen worden: Doozts salmen den grootē
 vierhoeck $ABCD$, meten / ende 't inhoud soecken als vozen
 overbloedich gheleert is / &c.

Exempel 3. Leerende een onbeganckelick stuck lants
 meten met rechte ende cromme zijden besloten.

Daer is een stuck lants als dese naer-volghende figure
 $ABCDEF$, 't selve begheertmen ghemeten te hebben son-
 der daer binnen te moghen comen. Om dit te doen / men sal
 ten eersten ondersoecken de lengte des coor-des ende pijls (van
 den uytwendighen boghe ABC ,) als AC , ende BH , (na lee-
 ringhe des vierden Exempels vant elfde Capittel des eersten
 deels) ende bevindende AC 42. roeden / ende BH 7. roeden / en-
 de voorts ghemeten de lengte des coor-des ED , ende den pijl
 FG bevindende ED 48. roeden / ende FG 8. roede / ende 't vier-
 cant $ACDE$, suldy meten / ende den inhoud calculeeren nae
 leeringhe des eerste Exempels vant sestiende Capittel van
 desen /

desen/ende bevindende 'tselbe in te houdē $1384\frac{21}{100}$ □ roedē / hier
 by geadderet den inhoud des Circkel-boghes $A B C H$,welcke
 ghy bevinden sult (doorz
 eerste Exempel des negē-
 thiendē Capittels vande-
 sen) $200\frac{39}{100}$ □ roeden/coemt
 $1585\frac{2}{10}$ □ roedē vooz het in-
 hout van $A B C D G E$,
 hier af gesubstrahēert den
 inhoud des Circkel-boghes
 $E F D G$, (dat in 'tvoorz
 schreven stuck te veel ge-
 meten is/) 'twelck wy be-
 vonden hebbē $261\frac{6}{10}$ □ roe-
 den/rest $1323\frac{6}{10}$ □ roedē / of
 2. morgen $123\frac{6}{10}$ □ r. 'twelc
 wy seggen den waren in-
 hout des lants $A B C D F E$
 te wesen.

Tot een besluyp deses Capittels sullen wy noch een Exem-
 pel stellē/daer in wy sullen leerē meten alle meeren en wateren
 onbegankelick zijnde / waer uyt de lief-hebbers deser conste
 mogen leeren verstaen met wat subtiyle practijcken men hem
 mach behelpen/als den noot sulcx vereyschende is.

Exempel 4.

Daer is voozghetomen te meten een meer ofte water leg-
 ghende in forme als dese naervolgende figure $A B C D E F G$,
 waer van men niet meer begaen mach (doorz eenighe beletse-
 len) als de zijde $C B A G$, ende nochtans begeertmen den in-
 hout te weten. Om hier toe te comen men sal met een schip
 varen dooz den meer/ende de forme des selfs besien/ende tepe-
 kenen die uyt / ende stellen op de principale hoeckē baeckens/
 ymagineerende rechte linien dooz de cromme afgespoelde zij-
 den : sulcx doende nae leeringhe des tweeden Exempels deses
 G g Capite-

Capittels/ghelijck ghy by de gestipte linien sien meucht: daer nae besiet de figurere die ghy wptgheteyckent hebt wat hoeken u noodich zijn te weten/om niet behulp der zijden die me-

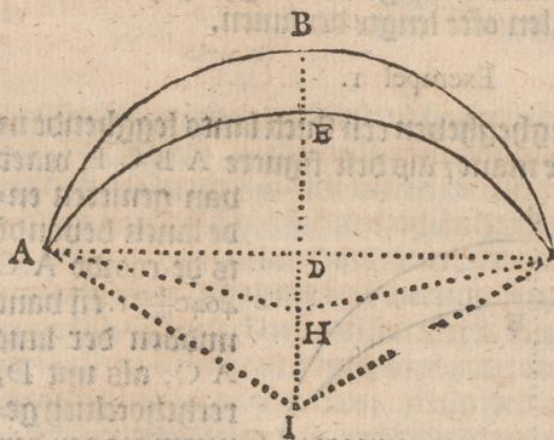
telick zijn / als A G, A B, ende B C. Tot den inhoud te ghesraken/ wy nemen de hoekē F G A, F A G, E A G, E G A, E A B, A B D, D B C, ende D C B, (hoe wel men oock vooz sommighe an-

dere soude moghen verkiefen) de welke ghy alle optre zijde G A B C, affien meucht/na leeringhe des derthienden Capittels des eersten deels/ende meten de zijden G A, A B, en B C. Ende dewijl de selve niet wel zijn te begaen/ volgende de ghestipte linien/ om oorsaeck datse somtijts door 'twater passeren/ so machmē de selve vindē na leeringe des vierden Exempels vant elfste Capittel des eersten deels. Twelck gedaen zijnde/ men sal den inhoud des nieers calculeeren. En wpt oorsaecke dat in desen niet en is te doen/ of wy hebben sulcx in voorgaēde Exempelen geleert/so willē wy den lief-hebber deser const sulcx bevelen naer te soecken / principalick acht hebbende op 'tghene wy int eerste Exempel des seltthienden Capittels deses deels gheseyt ende aenghewesen hebben: En op deser manieren moghen alle meeren ende wateren gemeten worden.

kent zijn. Soeckt daeromme na leeringhe des eersten Exempels des negenthienden Capittels deses deels/ den inhoud der selver/ende sult bevinden dat den Circkel-boghe $A B C D$, inhoudt $5275004 \frac{2825}{10000}$ □ roeden / ende den Circkel-boghe $A E C D$, $4103460 \frac{19857}{10000}$ □ roeden. Die ghesubstrahereert van 'tinhout des voozschreven Circkel-boges $A B C D$, 'tsal resten $1171544 \frac{8391}{10000}$ □ roeden/ ofte 1952. moerghen $344 \frac{8393}{10000}$ □ roeden vooz 'tinhoudt des maens $A B C E A$, welck begheert was.

Exempel 2.

Item daer is een stuck lants in forme als een nieuwe mane / als dese figure $A B C E$, waer van den ondersten boghe $A E C$, lanck is $5499 \frac{39417}{10000}$ roeden / ende sijn middel-breete $B E$,

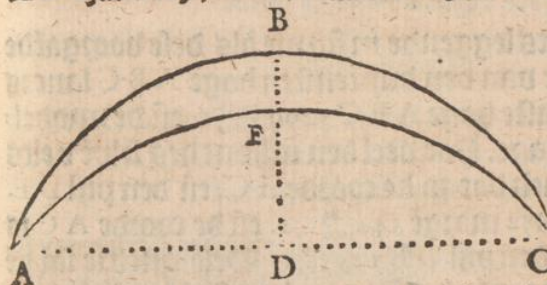
is $313 \frac{955}{1000}$ roeden/ ende de lengte $A C$ (wessende de distantie der twee hoeken van malkander) is $4640 \frac{8075}{10000}$ roeden. Nu is de vraghe wat 'tselve stukinhout. Antwoort, Soect na leeringhe des vierde Exempels des negenthienden Capittels

deses deels / 'tinhout des boghes $A E C D$, nitsgaders de lengte vanden pijl $D E$, ende sult vinden 'tinhout des Circkel-boges $A E C D$, te wesen $4103460 \frac{19857}{10000}$ i. ende vooz de lengte des pijls $D E$ $1255 \frac{6}{10}$ roeden. Hier toe gheaddeert de middel-breete $B E$, als $313 \frac{955}{1000}$ coemt vooz den pijl $D B$ $569 \frac{555}{1000}$ roeden: nu is u bekend van den Circkelboghe $A B C D$, beyde den pijl ende roozde/ soeckt daerom voozts na leeringhe des eersten Exempels des voozsch. Capittels/ 'tinhout sal comen $5275004 \frac{2825}{10000}$ □ r. Hier van ghesubstrahereert 'tinhout des Circkelboghes $A E C D$, vooz

voor gebonden / tsal resten $1171544\frac{84}{1000}$ □ r. of 1952. mozge $344\frac{84}{1000}$ □ r. voor 'tinhout des maens A B C E, welck ghesocht was.

Exempel 3.

Item daer is een stuk lants leggende in forme als dese niemanne A B C E, waer van bekend is den binnensten boghe A E C, lanck zijnde $5499\frac{39457}{10000}$ r. en zijn middelbreete B E $313\frac{955}{1000}$ r.

mitsgaders de lengte D E, wesende $1255\frac{6}{10}$ r.

De vrage is wat tselve stuk inhout Antwoort. Soect na leeringe des vierden en vijfde Exempels des

C negentiende Capitels van desen / 'tinhout des boghes A E C D, mitsgaders de

lengte der coorden A C, ende sult vinden $4103460\frac{1985}{10000}$ □ r. voor 'tinhout des selven boghes / ende $4640\frac{8075}{10000}$ r. voor de lengte des

coordes A C. Addeert mede D E tot B E, so hebt ghy de lengte der pijl en coorde des Circkel-boges A B C D, waer af voort

den inhout ghesocht naer leeringhe des eersten Exempels des voorsz. negentienden Capitels deses tegenwoordigē deels /

coet $5275004\frac{1815}{1000}$ □ r. Hier af ghesubstrahjeert 'tinhout des circkel-boges A E C D, voor gevondē zijnde / tsal resten $1171544\frac{84}{1000}$

□ roeden / zijnde 1952. mozghen $344\frac{84}{1000}$ □ roeden voor 'tinhout des maens A B C E A, &c.

Exempel 4.

Daer is een stuk lants legghende in forma als dese voor gaende figure A B C E, waer van den buytenste boge A B C,

lanck is $5947\frac{2095}{1000}$ r. ende den binnensten boge A E C $5499\frac{39457}{10000}$ r. ende de hoekē A en C comē van malcanderen / (dat is de coorde A C is lanck) $4640\frac{8075}{10000}$ r. De vrage is hoe groot 'tvoorsz. lant

is. Om dit te weten / men sal soecken den inhout van beyde de Circkel-bogen / als A B C D, en A E C D, na leeringe des vier-

den

238 Dat tweede deel van de practijcke des Lantmetens.
 den Exempels vant riv^o Capittel deses deels/ men sal bevindē
 vooz A B C D 5275004 $\frac{2825}{10000}$ □ r. en A E C D 4103460 $\frac{1985}{10000}$ □ r. Dat
 ghelubstraeert van den Circkel-boghe A B C D, 'tsal resten
 1171544 $\frac{84}{1000}$ □ roeden / ofte 1952 morgghen 344 $\frac{84}{1000}$ □ roeden vooz
 den inhoud des lants A B C E, &c.

Exempel 5.

Daer is een stuk velts leggende in forme als dese voozgaēde
 figure A B C E, waer van den buytensten boge A B C lanc is
 5947 $\frac{2095}{10000}$ r. en de binnenste boge A E C 5499 $\frac{30457}{100000}$ r. en de middel-
 breete B E 313 $\frac{955}{1000}$ r. Vrage. Hoe veel den inhoud des selvē velts
 is/ mitsgaders hoe lanck dat zy de coorde A C, en den pijl D E.
 Jfacit/ den inhoud is 1952 morgē 344 $\frac{84}{1000}$ □ r. en de coorde A C is
 lanck 4640 $\frac{8075}{10000}$ r. ende den pijl D E 1255 $\frac{6}{10}$ r. Dese questie sal de
 ghenen die onse voozgaende leeringe wel verstaē heeft/ lichte-
 lick connen solveren / de welke wy den liefhebbers der const
 tot oefeninghe onser Tafelen hebben willen voozgeven/ &c.

Nota. So yemant eenige calculatie door onse Tafelen be-
 geerde te doen daer de linien ofte zijden niet seer lanc zijn/ sou-
 de mogen twee of drie cijfers min gebruycken als de Tafelen
 in houden/ de selve van achteren af cortende/ twelck segghen
 wy / by discretie mach ghedaen worden / ghelijck sulcx in alle
 Tafelen ghebruyckelick is.

Hier mede willē wy tweede deel onses practijcx des Lant-
 metens beslupte/ wel versekert zijnde dat den genen die tselve
 wel verstaen heeft/ geen formen der landen sal mogen voozco-
 men ('tzy beganckelick of onbeganckelick/ hoe't gelegen soude
 mogen wesen/) dat hy niet constelick sal connen meten/ en den
 inhoud calculeeren: want daer geen lant mach voozcomē/ ofte
 het is met rechte ofte cromme zijden besloten/ of met beyde te
 samen/ en volghens in drie ofte vier-hoecken/ circkel-boghen/
 ofte bochtighe stucken mach verdeelt worden.

Eynde des tweedeen deels.

Het derde deel / van de practijcke des Lant-
 metens : Leerende deelen alle formen der landen
 in ghelijcke ende ongelijcke deelen / met rechte ofte crom-
 me scheidt linien loopende / ebenwijdich of oneben-
 wijdich / ende mede uyt puncten staende bin-
 nen ofte buyten 'tlant / ende comende
 oock aen diuersche wegghen.

Het eerste Capittel.

Leerende deelen alle trianghels in ghelijcke ende ongelijcke
 deelen, de scheidt-linien comende uyt een der hoec-
 ken op d'onderghetoghen zijde.

Gunstighe Leser / wy hebben inde
 twee voorgaende deelen deses Boecy ge-
 leert alle formen der landen te meten / en-
 de 'tinhout te calculeerē / waer by gantsch
 nut en nootsaeckelick is de leeringhe van
 'tscheyden ende deelen der selver / daer in
 een Lant-meeter so wel als int meten be-
 hoort ghedeffent te wesen / daerom (aenghesien de landen me-
 nigherley gheformeert zijn / ende oock 'tbegeeren der ghenen
 diese laten deelen / verscheyden is / 'twelck den Lant-meter
 moet bekent zijn om sijn werck daer naer te schicken:) so sullē
 wy hier naer in diuersche Capittelen van deser materie han-
 delen / beginnende aen de driehoekighe formen: Als by

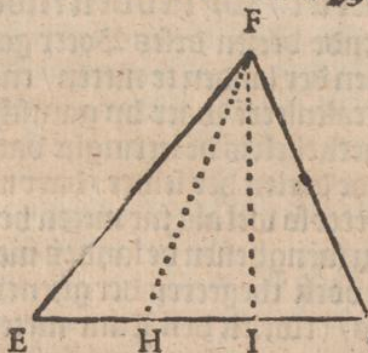
Exempel 1.

Daer is een trianghel als dese naer volgende figure ABC,
 den selven begheerren ghedeelt te hebben in twee ghelijcke
 deelen / met een scheidt-linie comende uyt den hoecck C, opte zij-
 de AB. Om dit te doen / men sal een scheidt-pael stellen int
 midden van AB, als in D, ende uyt D tot den hoecck C, een
 rechte scheidunghe ghemaect / als DC, die sal den trianghel
 scheidt

Dat derde deel vande
 scepden in twee ghelijcke deelen. Daer by aldien ghy den

E H, H I, ende I G, alle ghelijck zijn/

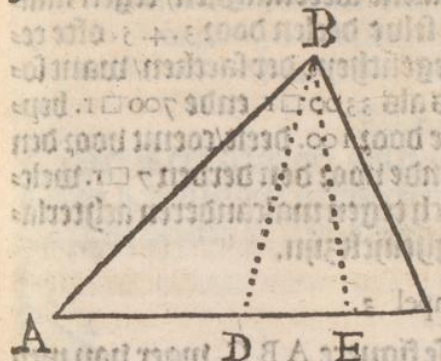

den hadde 90. roedē/men soude 30. roedē moētē meten van E na H, van H tot I, om de selve in drie gelijcke deele te scepden.

Exempel 2.

Daer is een driehoek als dese nabolghende figurere ABC, wiens inhoud bevonden is 3300 \square roeden: Den selven begeeren drie personen/als A, B, C, ghescepden te hebben in drie deelen/ de scepht-linien comende upt den hoek B, opte zijde AC, sulcx dat A sijn deel als 700 \square roeden sal hebben van C naer A, ende B daer aen volghende 900 \square r. en C de reste zijnde 1700 \square roeden. Om dese deelinghe te doen/ men sal meten de zijde

de zijde A C, (op welke de scheidt-linien comen sullen uyt den hoeck B,) de selve bevindende lanck te zijn 110. roeden/ die sal

men deelen nae de proportie des inhouts/ als volcht. Segt (de inhoud des trian- ghels A B C zijnde,) 3300 \square roeden / gheben A C 110. r. wat sal gheben den inhoud van A 700 \square r. B 900 \square r. en de C 1700 \square roeden: facit vooz A 23 $\frac{1}{2}$ r. ofte 23. r. 4. v. vooz B 30. r. en C 56. r. 8. v.

De selve lengte meet opte zijde A C naer tbegeeren / so is den trianghel B E C, het deel van A. B E D de partye vooz B, ende B D A ist deel van C, elc inhoudende als vozen gheseyt is.

¶ fundament vande leeringe gedaen inde twee voorgaende Exempelen / is dat alle trianghels zijnde van gelijke hoogte / haer inhoud teghen malcanderen gheproportioneert is als haren Basis ofte leggende linien / als Euclides demonstreert inde eerste propositie syns lesten Boecr.

Nota. Wy hebben ghemeenlick int aentwijfen der proportien te wercken door den reghel van dzien (met Meeſter Symon Stevin, Nicolaes Pieterſz. Erasmus Reynholdus, Valētijn Mennher, ende meer andere) dat spreek-woort willen gebruiken / als segt ofte spreckt / gelijk int voorgaende Exempel hebben wy gheseyt / segt 3300 \square r. gheben A C 110. r. wat geuen A 700 \square r. Hier mede gheben wy (met de andere) te verstaen datmen de 110. roeden sal multipliceren met 700 \square roeden / en tproduct of tghene daer uyt coemt / divideeren met 3300 \square r. ende wat coemt ist facit / ofte het ghene men begheert / als in desen 23 $\frac{1}{2}$ r. vooz A, (In deser manieren wort oock gevonden vooz B 30. r. ende vooz C 56 $\frac{1}{2}$ r.) ende dit salmen aldus generalicken verstaen / so wel inde voorgaende als nabelgende Exempelen / de twee laetste numbers alijts t samen gemultipliceert / en tproduct door den eersten ghedivideert / wat coemt ist facit.

Men mach oock wel den eersten ende derden nomber / ofte den eersten ende tweeden (in sulcke werckinghen) tegen malcanderen clepnder maken / De selue deelen dooz 3. 4. 5. ofte eenighe ander nomber / na ghelegentheydt der saecken / want somen de voorszreven numbers als $3300 \square r.$ ende $700 \square r.$ beyde $00.$ van achteren af cozt / ofte dooz $100.$ deelt / coemt vooz den eersten nomber $33 \square$ roeden / ende vooz den derden $7 \square r.$ welke tepckens $\square r.$ men oock mach tegen malcanderen achterlaten / aenghesien die (in desen) ghelijck zijn.

Exempel 3.

Daer is een trianghel als dese figure A B C, waer van men begheert af te scheidn 4 morgen / ofte $2400 \square r.$ comende met een scheidt-linie wt den hoeck B, opte zijde A C, van C na A.

Om dit te doe / soect den perpendicular B D, (mettet winkel-crups) ende meet de selve / wort bevonden lanck te zijn $80. r.$ met de helft daer van / als $40. r.$ gedeelt de voorszreven $2400 \square$ roede / coemt $60. r.$

De selve meet van C nae A, comende tot E, daer stelt een scheidt-pael : ende een rechte scheidt-linghe ghemaect van E tot B, so sal den trianghel B E C, de begheerde $2400 \square r.$ inhouden. Indien de zijde A C cozter bevonden worde als $60. r.$ daer wyl soude blijckē dat den trianghel A B C, geen $2400 \square$ roeden soude inhouden / ende daerom onmoghelic de selve daer af te scheidn.

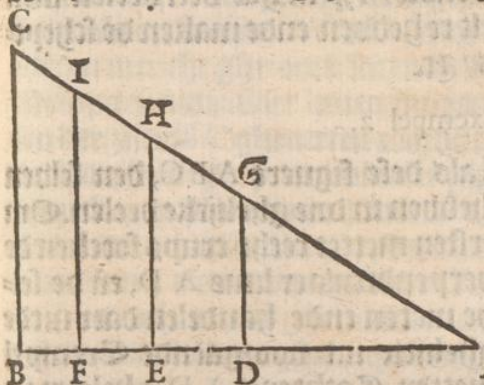
Nota. Somen dooz de landen begeerde scheidt-slotten te maken (gelijck in dese landē sulcx meest gebruyckelic is) so soude men de wijde des sloots so wel van d'eene als d'ander zijde der scheidt-linie moeten af delven / twelck men so wel vande naevolghende als voozgaende Exempelen verstaen sal / ten ware datter extraordinaerij conditien voozghestek waren.

Het tweede Capittel.

Leerende deelen alle driehoeken in ghelijcke ende onghelijcke deelen, de scheyt-linien lopende parallel met een der zijden.

Exempel 1.

Der is een trianghel als dese figure A B C, rechthoekich in B, den selven begheertmen ghedeelt te hebben in vier ghelijcke deelen/ de scheyt-linien lopende parallel met de zijde

B C. Om dit te doē men behoeft niet meer als eē zijde des driehoecy/als in desen A B te meten / de selve behindende lanc te wesen 100. r. Dit qua-
dzaet ghemultipliceert/
coemt 10000 □ roedē: hier
af genomen het vierde-
paert/ coemt 2500 □ roe-
den: hier uyt getrockē dē

radix/ 'tsal comen 50. roedē/ en so verde salmen meten van A na B, 'twelck coemt tot D, daer stelt u crupce / 'tselbe keerende in sulcker voeghen dat ghy daer door meucht sien den hoec A ter eender/ en B ter ander zijde/ 'tselbe also onverandert staende/ liet door d' ander twee penulen naer de zijde A C, en waer u ghelicht valt inde selve linie daer laet een scheyt-pael stellen als in G, so sal de rechte linie D G 'teerste vierdepaert van den trianghel af deelen. Om nu het tweede vierdepaert af te deelen/ so neemt de helft van het quadzaet der linie A B, 'twelc is 5000 □ roeden/ hier uyt trect oock den radix/ coemt wepnich meer als 70 ²/₁₀₀ roeden/ en so verde salmen meten vanden hoec A, 'twelck is tot E, om de twee eerste vierdepaerten af te legghen / ende maecten voorts de scheyt-linie uyt E. tot de zijde A C in H, als vande scheyt-linie D G gheleert is. Om nu het derde vierdepaert af te legghen / men sal den radix extrahē-

H j i j ren

ren upt de drie vierdepaerten des quadraets der zijde AB, als
 upt 7500 \square roeden / coemt weynich meer als 86 $\frac{5}{10}$ roeden / ende
 soo verde moetmen meten vanden hoeck A nae B, tot F, ende
 makende voorts de scheyt-linie FI als vozen gheleert is / so is
 den trianghel ghedeelt in vier gelijcke deelen. Dese reghel
 meucht ghy generalicken volghen / altyts nemende sulcken
 ghedeelte upt het quadraet der linie daer de deelinghe op co-
 men sal (als in desen voorgaenden Exempel AB,) ende erstra-
 heeren upt die somme den radij / tzy in hoe veel deelen men
 den trianghel begeert gedeelt te hebben / ende maken de scheyt-
 linien als vozen gheleert is / &c.

Exempel 2.

Daer is een trianghel als dese figure ABC, den selven
 begheertmen ghedeelt te hebben in drie ghelijcke deelen. Om
 sulcx te doen / men sal ten eersten mettet recht-crups soeckende

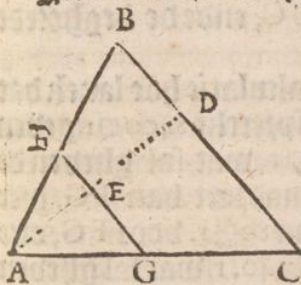
perpendicular linie AD, en de sel-
 ve meten ende handelen daer mede
 ghelijck int voorgaende Exempel
 metten Cathetus AD gheleert is:
 want het is ooghenschijnlick te sien
 dat hier geen ander werck is te doe/
 dan int voorgaende Exempel ghe-
 leert is / daerom wy daer niet wyder
 af en handelen / alleentlick willen wy
 den Leser aengheseyt hebben / so hy
 swaricheyt maecte om mettet winc-
 kel crups vande perpendicular linie

AD, te binden de sehey-plaetsen opte zijde AB, ende AC,
 sulcks dat hy sochde door sulcken middel licht te faelgeeren/
 (twelck haest gheschieden soude) somen dese saecke niet nau
 waer en neemt (ghelijck wy int neghende ende thierende Ca-
 pittel des eersten deels gheseyt / ende int tweede Exempel des
 achtsten Capittels vant tweede deel bewesen hebbe) / so mach-
 men tselve doen als volcht. Met twee perpendicular linien
 vande

hande zijde B C, den eenen uyt B, ende d'ander uyt C, eben so lanck zijnde als ghy A D bevonden hebt/ welcke zijn B H, en C G. Nu de lengte diemen moet opte linie A D nederwaerts comen om teerste / ende tweede derdapaert af te legghen/ die meet van H na B, comende in I ende K, daer stelt stocken perpendicularaer staende/ desghelijc doet oock op de zijde G C in F ende E, wanneer ghy nu u ooghe hout aen den stock staende in F, ende siende na den stock staende in I, so cont ghy gantsch bequamelijc ende perfect de scheid-palen laten stellen in u gesicht/als op de zijde A C in L, ende op A B in M, in sulcker manieren meucht ghy oock laten stellen de scheidpalen in O en N. Dese perpendicularaer linien mogen oock wel uyt ander plaetsen der zijde B C ghemeten worden. Mach oock wel met een der voorszeyde perpendicularen ghedaen worden/ ende ghebruycken in plaets van d'ander A D, wanneer beyde de zijde A B ende A C in sulcke proportionale deelen gedeelt zijn (door Calculatie) als int voorgaende Exempel de zijde A B ghedeelt is/ soomachmen de ghevonden lengte op beyde de voorszeyde zijden meten / ende ghebruycken geen perpendicularaer linien,

Exempel 3.

Item daer is een driehouckich rechtzijdich stuck lants als dese figure AB C, van het selve stuck wiltmen af ghelept hebben 2800 \square r. lants / vanden houck A comende naer B C, de scheidt-lini parallel looperende met de zijde B C, om dit te doen/ soect de perpendicularaer linie A D, (ghetrocken zijnde uyt den houck A, op de zijde B C, met behulp des winckelcrups) de selve bevindende lanck te wesen 120. r. ende voortz met behulp van die/ en de zijde B C 140. r. gesocht rinhout des driehoucks A B C, ende sult vinden 8400 \square r. Daer nae multiplieert de cathecus A D, als 120. r. quadraet coemt 14400 \square r. spreekt nu 8400 \square r. (Aream des gantschen driehouck A B C)

gh 5 gheeft

geeft my $14400 \square r.$ (zijnde 'tquadraet des cathetus A D) wat sal my gheben $2800 \square r.$ ('tinhout datmen begheert af te legghen) coemt $4800 \square r.$ hier uyt radix ghetrocken / coemt wepnich meer als $69\frac{28}{100} r.$ De selve salmen meten van A nae D, comende tot E, makende dooz E de scheyclinie F G, ('twelck ghy lichtelic sult connen doen na leeringe des voozgaendē tweedē Exempels) so hebby de $2800 \square r.$ afgescheyden na 'tbegeeren.

Ander maniere.

Wilt ghy dit te weghe brenghen sonder wetenschap des perpendicularaers A D, soo meet de drie zijden / ende souckt den inhoud des trainghels nae leeringhe des vijfden Capittels vant tweede deel/bevindende A B lanck $130. r.$ B C $140. r.$ ende A C $150. r.$ ende den inhoud $8400 \square r.$ daer na multiplicceert de zijde A B ende A C, quadraet coemt vooz A B $16900 \square r.$ ende A C $22500 \square r.$ spreekk nu $8400 \square r.$ (zijnde den inhoudt des triaghels A B C) geben 'tquadraet A B $16900 \square r.$ ende A C $22500 \square r.$ wat sal geben $2800 \square r.$ (diemen begheert af te scheyden) coemt $563\frac{1}{3} \square r.$ ende $7500 \square r.$ hier uyt ghetrocken den radix / coemt wepnich meer als $75\frac{6}{100} r.$ diemen meten sal van A na B, 'twelck coemt tot F, ende $86\frac{6}{100} r.$ van A nae C comende tot G, nu een rechte scheydinghe ghemaect van G tot F, de selve sal comen parallel met de zijde B C, ende de begheerde $2800 \square r.$ vanden houck A af legghen.

Begeert ghy te ondersoecken dooz calculatie hoe lanck dat zy de scheyclinie F G, so doet als vozen / spreekk $8400 \square r.$ geben 'tquadraet der zijde B C, zijnde $19600 \square r.$ wat sal gheben de voozsypde $2800 \square r.$ facit $6533\frac{1}{3}$ voozt quadraet van F G, hier uyt den radix ghetrocken / coemt seer na $80\frac{81}{100} r.$ vooz F G, ofte anders spreekk A C $150. r.$ gheben B C $140. r.$ wat sal gheben A G $86\frac{6}{100} r.$ facit by na $80\frac{81}{100} r.$ als vozen. In deser maniere cont ghy oock binden dooz proportie A F, ofte dooz A F, A G na geleghentheyt der saken.

Het fundament der deelinghe deses Capittels / is dat alle gelijkvormighe figueren inhoud teghen malcanderen gheproportio-

portioneert zijn/ als de quadraten haerder zijden / gelijkmen sulcx can af nemen door de negenthiende propositie des seften boucx Euclidis, ende hier door en mach niet alleen een triangell met parallelle schept-linien ghedeelt worden / maer mede alle andere sozmen der lande / als hier na sal aengewesen worden.

Het derde Capittel.

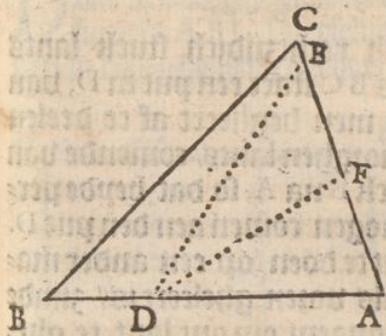
Leerende alle driehoeken deelen in gelijke of ongelijke deelen uyt een put staende op een der zijden.

Exempel 1.

DMer is een driehoek als dese figure A B C. opte zijde A B staet een put in D. den selven begeertmen ghescheyden te hebben in drie ghelijcke deelen / dat pegelick deel mach comen

aen den put D. Om dit te doen / meet de zijde A B, ende teyckent int meten der selven hoe ver de de put D staet vanden hoek B, genomen dat B D bevonden is 18. roeden / ende A B 60. roede / waer uyt te besluyten is / dat de schept-linien beyde sullen vallen op de zijde A C, want waer B D een groeter partje vande zijde A B,

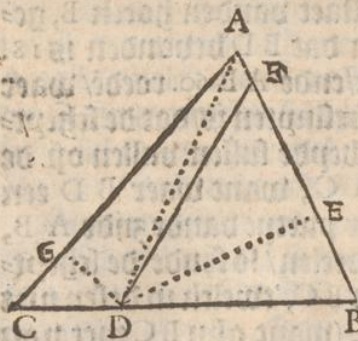
alsmen den driehoek begheerde te deelen / so soude de schept-linie mede vallen moeten op de zijde B C, twelck in desen niet en is / meet daeromme de zijde A C, (want ghy B C niet vat doen en hebt /) de selve bevindende lanck te zijn 42. roeden / die multiplicceert met A B 60. r. coemt 2520 \square r. dit deelt door 3. (oorsaecke dat den driehoek in drie ghelijcke deelen moet gedeelt wesen /) coemt 840 \square r. dit divideert door A D 42. roeden / 'tquotient sal uyt brenghen 20. r. de selve lengte meet van A naer C, twelck coemt tot in F, soo is D A F, het eerste derdepaert. Om nu tweede derdendeel af te leggen / so neemt $\frac{2}{3}$ vande
de vooz

de voorgaende 2520 \square r. coemt 1680 \square r. dit deelt door AD 42 roeden/coemt 40. r. so verde moet men meten van A , naer C , tot in E , so is DFE , het tweede derdepaert: Ofte meet van F naer C , voort (die voor ghevonden) 20. r. comende als vozen tot in E , D ander rechte is begeerde leste derdepaert (en van F tot C , is noch 2. r.) Maer indien de scheidlinie DE verder hadde moeten comen als CA lanck is / men soude oock hebben moeten meten de zijde BC , ende uyt D opte zijde BC een gedeelte moeten af legghen / als van de zijde AC gheleert is. Wy soudon noch ander manieren op dit ende diergelijke exempelen connen gheven / de welke wy om cortheyt's willē voor by gaen / alleenlijcken dat wy int navolghende Exempel een generale maniere sullen leeren / om 't selve seer licht opt lant te doen.

Exempel 3.

Item daer is een driehouckich rechtzijdich stuck lants ABC , ende op de zijde des lants BC staet een put in D , van welke men begheert af te deelen twee moezhen lants / comende van de houck B na A , so dat beyde percten mogen comen aen den put D . Om dit te doen (op een ander maniere als vozen gheleert is / zijnde seer bequaem om opt lant te ghebruycken / 't sy dat ment in gelijcke oft onghelijcke deelen begheert te deelen) souckt met het winckelcrups een paerpendiculaer linie uyt D op de zijde AB , welck is DE , de selve metende nemen wy dat ghy bevint lanck te wesen 50. r. dit ghemedieert coemt 25. r. hier mede deelt die 1200 \square r. die ghy begheert af te legghen / coemt 48. r. ende so verde moet ghy meten van B naer A tot in F , om die begheerde twee moezhen af te legghen / maer so u die calculatie meer r. bewijsde als de linie AB lanck is / so moet ghy de helft van DE multipliceren

ren met de zijde AB , so hebby 'tinhout des triangels ABD , en soecken de perpendicularaer linie DG , ende dibideren met de helft van dien / de reste die men noch af leggen moet 'tquotient / 'tsal bewijzen hoe verde men sal moeten comen van A naer C , om de reste of te legghen.

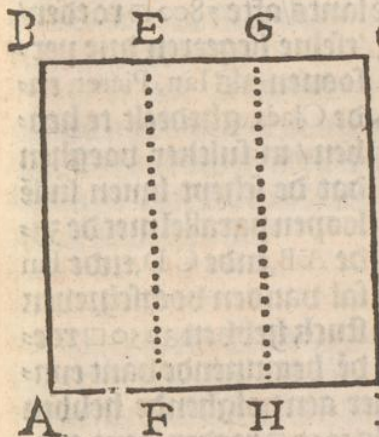
Nota. Desen Reghel die wy in dit Exempel gheleert hebben/coemt dickwils int deelen der rechtsijdige landen te pas/ daerom behoortmen die wel in ghedachten te houden.

Het vierde Capittel.

Leerende hoe men alle ghelijcklopende viercanten ofte parallelograms sal deelen.

Exempel 1.

DMer is voorszgegeven een rechthoekich viercant / als dese figure $ABCD$, 'tselve begheertmen gescheppen te hebben in drie ghelijcke deelen / in sulcker voegen dat de scheid-

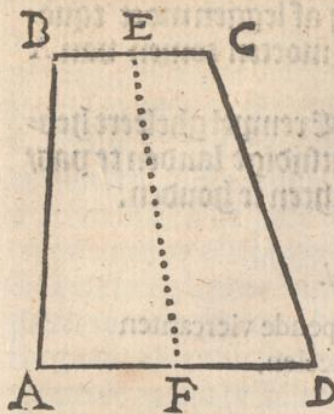

nien sullen loopen parallel met de zijden AB , ende DC . Om dit te doen/so meet de zijden AD , en BC , en bevindende pder lanc te zijn 120. roeden / de selve deelt in drie ghelijcke deelen (oorsaecke datmen 'tviercant in drie gelijcke deelen begeert gedeelt te hebben) coemt 40. roeden / ende soo breeet sal pghelick deel zijn opte zijden BC , ende AD , daeromme meet de selve lengte van B tot E , van E tot G , ende stelt scheid-

palen in E ende G . Desgelijc suldy oock meten op de linie AD , van A tot F 40. roeden / ende van F tot H , ende aldaer oock de scheid-palen ghestelt zijnde / ende van E tot F , ende van G tot H , rechte scheidpinghen ghemaect zijnde / soo is het voorsz-

ben viercant in drie ghelijcke deelen ghescheyden.

Niet anders zijn oock te deelen de parallelograms / gelijk

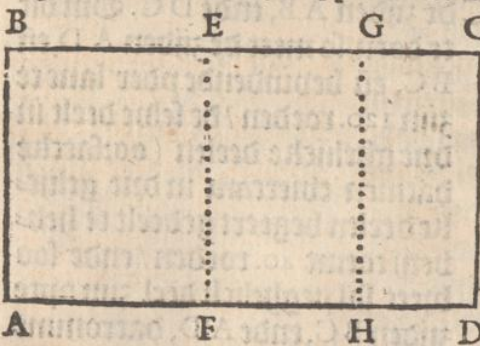

ghy by desen vierhoeck $ABCD$, si meucht / van welke gheen hoek winckel-recht is / maer de zijden AD , ende BC , zijn parallel / den welken ghedeelt is in twee ghelijcke deelen / door de scheidt-linie EF , ende is omme dier oorsaeken de scheidt-pael E gheset / int midden der zijde BC , ende F in het midden van AD , maer sulcks soudemen niet moghen doen opte zijden AB , ende CD , upt oorsaecke dat de selve niet parallel en

zijn / waer van wy hier naer sullen handelen.

Exempel 2.

Daer is een rechthoekich viercant $ABCD$, waer van den inhoudt bevonden is $32\frac{1}{2}$ pondematé lants / ofte $7800 \square$ roeden /

tselve begeeren drie personen / als Ian, Pieter, ende Claes, ghedeelt te hebben / in sulcker voeghen dat de scheidt-linien sullē loopen parallel met de zijde AB , ende CD , ende Ian sal vanden voorschreven stuk hebben $3250 \square$ roede / beginnende vant eyn-

de AB , naer CD , ende Pieter sal daer aen volghende hebben $2600 \square$ roeden / ende Claes de reste / als $1950 \square$ roeden (aent eynde CD .) Om nu te weten hoe vreet dat yeghelick (volghende sijn groote) sal comen opte zijde AD , ende BC , so meet eerstlick de selve zijde / ende bevindende pder lantek 120 roeden / die deelt na proportie hares lantsinhout / als volcht. Segt $7800 \square$ roes

□roeden (zijnde 'tinhout des gantschen stuk A B C D,) geeft
 my A D, ofte B C 120. r. wat sal geven 3250 □roeden vooz lan,
 2600 □r. vooz Pieter, ende 1950 □r. vooz Claes. **Facit** 50. r. vooz
 lan, 40. r. vooz Pieter, ende 30. r. vooz Claes, ende so hzeet moet
 pder comen opte zijde A D, ende B C. **Daerom** meet de selve
 lengte opte voozschreven twee zijden/nae haer begeeren/ende
 stelt int meten u scheidt-palen/ so hebby 'tstück A B C D, ghe-
 deelt in drie partpen/nae haer gelieven. **En** is also 'tviertant
 A B E F, lans deel/ groot zijnde 3250 □r. F E G H, Pieters deel
 2600 □r. ende H G C D, Claes deel als 1950 □r. &c.

Anders.

Om 't selve anders/ ende veel lichter te doen / men sal meten
 de zijde A B, ofte D C, (de welke nootwendich in desen mal-
 canderen moeten ghelijck zijn/) bevindende elck lanck te zijn
 65. r. **Hier mede** divideert pders deels grootheyt/als lans 3250
 □r. Pieters 2600 □r. ende Claes 1950 □r. **Coemt vooz** lans hzeete
 opte zijde B C, ende A D 50. r. vooz Pieters hzeete 40. r. en vooz
 Claes 30. r. de selve metende opte voozschreven zijden/ als vo-
 ren gheleert is.

Hier uyt ist openbaer datmen van alle parallelograms
 sulcken grootheyt mach af deelen/ alst yemant gelieft / sonder
 den inhoud des geheelen stuk te weten daermen begeert af te
 deelen / 'twelck nootsaeckelick moet grooter zijn als 'tghene
 men af deelen sal.

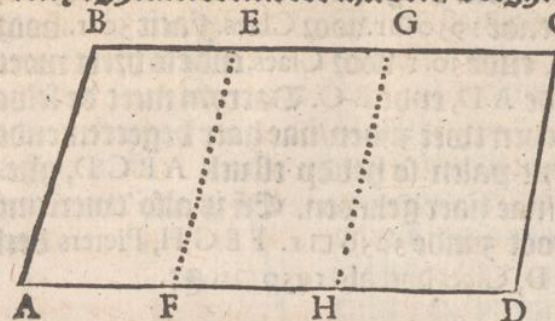
Exempel 3.

Daer is een stuk lants/ zijnde een scheef hoeckich viertant/
 als dese volghende figure A B C D, waer van (int meten des
 selfs) bevonden is dat de zijden A D, ende B C, parallel zijn/
 ende den inhoud 1842 □roeden/ toebehoozende drie personen/
 als G. J. ende L. hebbende elck een brief houdende opt vooz-
 schreven lant/ te weten G. dat hy hebben moet vant eynde
 A B 600 □roeden/ J. daer aenvolgende 700 □roeden/ ende L.
 800 □roeden. **Dese drie personen** begheeren 't selve lant ghe-

Hi is

schep

Schepden te hebben in drie deelen/ende te weten hoe veel lants
een peghelick coemt tot sijn deel/ volghende de proportie van

C haerluyder brieuē.

Om dit te doe/ men
sal den inhoud des
geheelen stuck dec-
len in drie deelen/ de
welcke teghen mal-
canderen gepropor-
tioneert sullen zijn
als den inhoud van

de brieuen G. J. ende L. als volcht. Addeert den inhoud van
hare brieuen t' samen/ coemt $2100 \square r$. Spreekt nu $2100 \square r$. ge-
ben (den inhoud des gantschen stuck $ABCD$, zijnde) $1842 \square r$.
Wat sal gheben G. $600 \square r$. J. $700 \square r$. ende L. $800 \square r$. (ofte
maect de voorste ende de achterste numbers teghens malcan-
deren clepnder/ coemt voor 21 . en achter 6 . 7 . en 8 . maectet nae
den reghel van dzien/ coemt $526\frac{2}{3} \square r$. ofte weynich meer als
 $526\frac{28}{100} \square r$. voor G. ende $614 \square r$. voor J. ende $701\frac{1}{7} \square r$. ofte wey-
nich meer als $701\frac{71}{100} \square r$. voor L. Om nu te weten hoe breed ee
pegelick moet comen opte zijde AD , ende BC , so meet de sel-
ve/ wort bevonden AD lanck te sijn 64 . r. ende BC $60\frac{2}{10}$ r. de
selve deelt naer de voorschreven proportie. Segt 21 geben AD
 64 . r. ende BC $60\frac{2}{10}$ r. wat sal gheben 6 . van G. 7 . van J. ende
 8 . van L. maectet naer den regel van dzien/ t'sal comen byna
 $18\frac{286}{1000}$ r. dat G. sal comen opte zijde AD , en $17\frac{2}{10}$ opte zijde BC ,
diemen sal meten vant eynde AB , naer DC , tot in F ende E ,
ende J. sal comen opte zijde AD , weynich meer als $21\frac{333}{1000}$ r. de
selve metende van F tot H , ende byna $20\frac{67}{1000}$ r. diemen meten
sal opte zijde BC , van E na C , 'twelck coemt tot G , ende L.
sal hebben de reste/ als byna $24\frac{381}{1000}$ r. opte zijde AD , als DH , en
weynich meer als $22\frac{933}{1000}$ r. opte zijde BC , wiens breedte is GC .
Ende is also t'voorschreven stuck recht verdeelt naer beghee-
ren/ zijnde $ABEF$, t'stuck van G. ende $FEGH$, het ghedeelte
van J. ende $HGCD$, de partye van L. &c. Men soude
doek

doock wel moghen de zijden A D, ende B C, deelen naer proportie des waren inhouts des boozschreue stuck / als 1842 □ r. ende de ghedeelten der selven / twelck ghelijcke veel is: Waer aenghesien dattet in desen lichter is te doen / volghende den inhoud van hare brieven / wyt oozsaecke dat het selve gheheele getalen zijn sonder ghebroken / soo hebben wy't ghedaen als boozschreven is. Waer op dickmael niet alleen in desen / maer in meer andere boozballende wercken wel is te lettē om grooten arbeyt te schuwen / twelck den ghenen de saecke grondich verstaende / licht weten te doen.

Nota. Dit stuckmach oock ghescheyden worden naer leeringhe des boozgaenden tweeden / ende navolgenden vierden Exempels deses Capittels.

Exempel 4.

Daer is eē scheefhoeckich viercant als dese figure ABCD, waer van de zijden A B, ende C D, malcanderen parallel zijn:

C **D** Van welck stuck men begeert af ghedeelt te hebben drie mozzghen / ofte 1800 □ roeden / van het eynde BC, naer A D. Omme twelck te doen / men sal meten de parpendicularer linie CE, ofte DF, de selve bevindende lanck te wesen 50. roeden / hier mede ghedivideert tge

B E **H** **A** **F** ne men begheert af te legghen / als 1800 □ roeden / coemt 36. roeden. Ende soo verde salmen meten van C naer D, ende van B naer A, twelck coemt tot G eff H, zijnde de rechte linie GH, den begheerden scheept-streeck.

Ghy meucht oock wel in alle landen daer de scheept-linien comen opte parallele zijden / als in dit Exempel opte zijden A B, ende C D, van d'eene zijde soo veel roeden minder / als van d'ander zijde meerder meten / (ghelijck ghy in dese naerbolghende figure sien meucht / daer opte zijde C D, van C nae

D ghemeten is 23. roeden / comende tot I, ende van B naer A, D 49. roede / welck coemt tot K. Wy segghen dit stuck B C I K, effen soo groot te wesen als inde voorgaende figurere de partje B C G H, uyt oorsake dat C I, ende B K, t samen effen soo lanck zijn als inde eerste figurere C G, ende B H, het welke oock in alle Exempelen deses Cappittels mach ghedaen worden / sonder den inhoud te verminderen of te vermeerderen / &c.

Het vijfde Capittel.

Leerende alle onghesichte viercanten scheidt in gelijcke ende onghelijcke deelen, op verscheyden manieren.

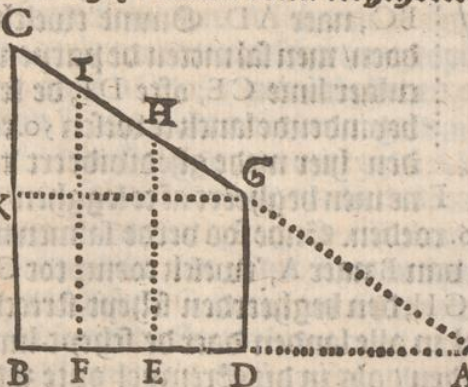
Exempel 1.

D Aer is een vierhoeck als dese figurere B C G D, den selven begeertmen ghedeelt te hebben in drie ghelijcke deelen / dat de scheidt-linien comē rechthoekich te staē opte zijde B D.

Om dit te doen / soeckten eersten den inhoudt des gantschē vierhoec (na leeringe des eersten ende tweeden deels) genomen dat ghy bevonden hebt de hoekē B ende D, recht te zijn / ende B D lanck 75. r. B C 60. roede / ende G D 30. roeden / en den inhoudt 3375

roeden / dit gedeelt door drie / coemt 1125 roeden / ende so veel moet yder der depaert inhouden. Nu moet ghy een stuck stellen buyten de zijde G D, die in een rechte linie staet met

C G,

C G, ende B D, 'twelck coemt in A, ende meten A D, ofte hzen-
ghen 't selve te weghe dooz calculatie als volcht. Treckt G D
30. r. van B C 60. r. rest 30. r. voor C K. Nu alsulcke proportie
als C K heeft tot K G, alsulcke proportie heeft oock B C, tot
B A. Spreekt nu C K 30. r. gheven K G 75. r. (merckt K G is
ghelijck B D,) wat sal gheven B C 60. r. Facit 150. r. voor A B,
so is A D 75. r. ende den inhoud des triangels A G D 1125 □ r.
dat geaddert met het derdepaert van B C G D, als 1125 □ r.
coemt 2250 □ r. de welcke ghy sult af leggen vanden triangel
A B C, naer leeringe des derden Exempels vant tweede Ca-
pittel deses deels: ende sult bevindē datmen moet comen wep-
nich meer als $106\frac{66}{1000}$ r. van A nae B, ofte $31\frac{66}{1000}$ r. van D nae B,
'twelck coemt tot E, van daer rechthoekich een scheidninghe
ghemaect tot de zijde C G (dooz het eerste ofte tweede Exem-
pel des tweeden Capittels van desen deel/) als E H, soo is G D
E H, het eerste derdepaert. Daer naer addeert de twee derde-
paerten vanden vierhoeck B C G D, totten triangel A G D,
als 2250 □ r. tot 1125 □ r. coemt 3375 □ r. De selve suldy dooz
de voorszreven middel vanden triangel A B C af leggen / en-
de sult bevinden datmen comen moet van A na B. byna $129\frac{904}{1000}$
roeden / ofte $23\frac{838}{1000}$ roeden van E naer B, 'twelck coemt tot F.
Ende de scheidninghe F I ghemaect zijnde naet begheeren / so
is H E F I, het tweede / ende I F B C, het derde derdepaert.

Nota. Somen begheerde te weten hoe verde de scheid-
linien comen opte zijde C G, men sal meten C G, ende G A, ofte
binden de selve dooz calculatie / so condit ghy na leeringhe des
aenghetoghen derden Exempels vant tweede Capittel van
desen binden de lengte des selven naer u begheeren / ofte doet
als volcht: De zijde C G ghebonden zijnde wepnich meer als
 $80\frac{777}{1000}$ r. Deelt de selve in sulcker proportie als B D ghedeelt is.
Segt nae den regel van proportien / B D 75 roeden / gheven
C G $80\frac{777}{1000}$ roeden / wat sal geven D E $31\frac{66}{1000}$ roeden / E F $23\frac{838}{1000}$ roe-
den / F B $20\frac{56}{1000}$ roeden. Facit bynae $33\frac{459}{1000}$ roeden voor G H,
wepnich meer als $25\frac{674}{1000}$ roeden voor H I, ende byna $21\frac{644}{1000}$ roe-
den voor I C, &c.

Anders

Anders, sonder behulp des inhouts.

A B vozen ghevonden zijnde 150. roeden/ende A D 75. roeden/de selve gemultipliceert quadraet/ coemt vooz 'tquadraet A B 22500 \square roeden/ ende vooz A D 5625 \square roeden/ dese van malcanderen ghetrocken/rest 16875 \square r. dit deelt in drie gelijcke deelen (oorsaet datmen 'tviertant B C G D, in drie gelijcke partypen begeert te scheyen) coët vooz pder deel 5625 \square r. Dit addeert met het quadraet A D, als 5625 \square r. coët 11250 \square r. hier vut trect den radix/coemt wepnich meer als $106\frac{65}{1000}$ r. vooz A E, hier van ghenomen A D 75. r. rest $31\frac{66}{1000}$ r. vooz E D als vozen. Item tot 11250 \square roeden (vozen gebonden/) addeert noch $\frac{1}{3}$ der voozschreven reste / als 5625 \square r.) om datmē noch een derden-deel meer begeert af te leggen) coemt 16875 \square r. hier vut (als vooz) den radix getrockē/ coemt byna $129\frac{904}{1000}$ roeden vooz A F, hier van getrocken A E (vozen bevonden $106\frac{66}{1000}$ roeden/) rest $23\frac{818}{1000}$ roeden vooz E F, als vozen / ende A F genomen van A B, rest B F, als $20\frac{95}{1000}$ r. In deser manieren meucht ghy oock vinden de lengte G H, H I, en I C, met behulp van A C en A G, &c.

Nota. Wy aldien men den voozschrevē vierhoeck begeerde te deelen in ongelijcke deele/ men sal de differentie des quadraets van A B, ende A D, als 16875 \square r. deele in sulcker proportie als men den vierhoeck begeert gedeelt te hebben / ende handelen met die ongelijcke deelen/ als vozen mette ghelijcke deelen gheleert is.

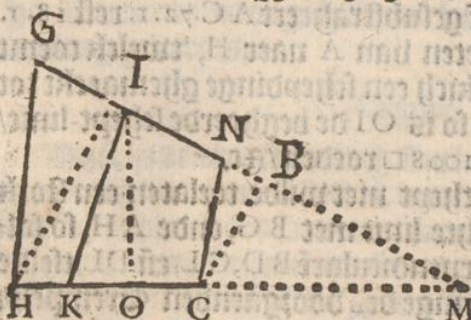
Exempel 2.

Daer is een vierhoeckich stuck lants getepckent inde volgende figure met A B G H, vant selve begeertmē afgescheyden te hebben 1008 \square roeden lants vant eynde A B, met een schept-linie recht hoeckich staende opte zijde A H. Om dit te doen / men sal buypen de zijde A B een baecke stellen die in een rechte linie staet mette zijde B G, ende oock met A H, 'twelck ghevalt in C, hebbende also gemaect een triangel A B C, zijnde metten vierhoeck A B G H, een driehoeck/als C G H, vande selve

een stuck lants zijnde aen malcander ghelegen/ als inde voor-
gaende figure de twee stucken $ABGH$, en $HGEF$, leggen-
de tusschen twee rechte sloten/ als BGE , ende AHF . Nu ver-
roopt Pieter van sijn stuck zijnde $ABGH$, aen lan twee mor-
ghen lants/ in sulcker voegen dat lan de selve sal toe gemeten
worden aen sijn lant $HGEF$, met een scheidt-linie comende
parallel met de scheidt-floot (tusschen haer beyden) GH . Om
dit te doen/ men sal een stock stellen als vozen gheleert is/ die
in een rechte linie staet met BGE , ende ooc met AHF , 'twelck
is in C , daer naer salmen soecken den inhoud des trianghels
 CGH , ende substraheert daer af twee morgen/ ofte 1200 \square roe-
den/ ende de reste suldy af legghen vanden selven trianghel
 CGH , met een scheidt-linie parallel met GH , 'tselbe doende
na leeringhe des derden Exempels vant tweede Capittel de-
ses deels/ daer 'tselbe claerlick op verscheyden manieren ghe-
leert wort/daerom wy dit Exempel daer by laten blijven / al-
leenlick willen wy by de figure aen ghewesen hebben dat
 $KIGH$, zy 't stuck dat lan toe ghemeten is van Pieters lant/ de
welcke noch behout het stuck $ABIK$, &c.

Exempel 4.

Daer is een stuck lants leggende in foyme als dese figure
 $HGNC$, 'twelck ghecocht hebben twee personen/ als Pieter
ende Claes, voor 4000 gul-
dens/ daer van betaelt Pie-
ter 1600 ende Claes 2400
guldens. 'Tselve lant be-
gheeren sy gedeelt te heb-
ben/ volghende de propor-
tie van haer betalinge/ en
troemt de personen gele-
gen (om eenige oorsaken)
dat Pieter sal hebben (opte zijde GN) de breete GI , ende Claes
 IN . Om dese scheidpdinge te doen/ men sal de zijden GN , ende
 HC verlenghen tot dat sy te samen comen/ 'twelck gheschiet

in C, (tselve doende op't lant/ ofte door calculatie met behulp van eenighe gemeten linien/ als int eerste Exempel deses Capittels gheleert is/) ende bevindende M C lanck te zijn 80. roeden/ M H 150. r. M N 85. r. M I 128. r. ende M G 160. r. die multiplicceert met M H 150. r. coët 24000 \square roedé. Hier af substraheert het product van M N, 85. r. met M C 80. r. als 6800 \square roeden/ rest 17200 \square r. dat gedeelte na de proportie van hare betalinghe: Seggende 4000. guldens geven 17200 \square r. wat sal geven vooz Pieter 1600. guldens/ ende Claes 2400. (maect na den regel van drien) coemt vooz Pieter 6880 \square r. En Claes 10320 \square r. dat addeert met het product van M C. met M N, als 6800 \square r. coemt 17120 \square r. dit deelt door M I, als 128. r. coemt 133 $\frac{1}{2}$ roedé/ of 133 $\frac{75}{100}$ r. hier af treckt M C 80. r. rest 53 $\frac{75}{100}$ r. de selve metende van C naer H, comende tot K, van daer een scheidt-linie ghemaeckt tot I, de selve scheidt het stuck H G N C, nae tbegeeren/ zijnde I K H G 'tghedeelt van Pieter, ende K I N C vooz Claes.

Nota. By aldien daer meer als twee partjen waren/ men soude moeten de gebonden 6880 \square roeden vooz Pieter adderen met 17120 \square roeden bozen gebonden/ ende de somme dividieren door M G, 'tquotient sal aenwijsen hoe verde men moet meten van M nae H, om Pieters gedeelte af te scheidten / waer van de waerheyt mach verstaen worden door de demonstratie ghedaen int derde Exempel des negenden Capittels vant tweede deel.

Anders.

Soect den inhoud des vierhoec H G N C, na leeringe des eersten ende tweeden deels/ wort bevonden 4472 \square r. die deelt na proportie van haer betalinge (ghelijck bozen de 17200 \square r. gedeelt zijn) coemt vooz Pieters deel 1788 $\frac{8}{10}$ \square r. ende vooz Claes deel 2683 $\frac{2}{10}$ \square r. Nu multiplicceert I N, zijnde 43. r. met de helft der parpenticulaer linie B C 41 $\frac{6}{10}$ r. als met 20 $\frac{6}{10}$ r. coemt 894 $\frac{4}{10}$ \square r. vooz 'tinhout des triangels N C I, dat ghetrocken van Claes deel 2683 $\frac{2}{10}$ \square r. rest 1788 $\frac{8}{10}$ \square r. daer na soect de parpenticulaer linie I O mettet recht-cruys/ ende meet de selve (ofte soeckte

k k ij

door

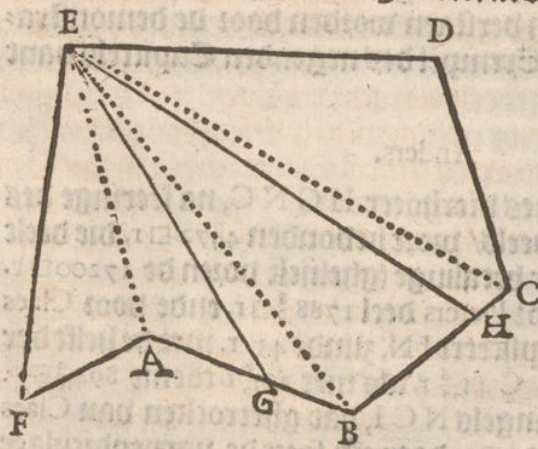
door calculatie met behulp van eenige ghemeten linien/ wort bevonden $66\frac{16}{100}$ r. dat ghehalveert/ende daer mede ghedeelt de voorszreven reste diemen noch af legghen moet / als $1788\frac{8}{10}$ r. coemt $53\frac{75}{100}$ roeden (als voze/) de welcke men sal meten van C na H, als gesept is. Ghy meucht ooc wel Pieters deel vant eynde G Heerst af legghen / soeckende den inhoud des trianghels G I H, wert bevonden 1248 □ r. die getrocken van $1788\frac{8}{10}$ □ r. (zijnde Pieters deel/) rest $540\frac{8}{10}$ r. dit ghedeelt door de helft der perpendicularer I O, als door $33\frac{38}{100}$ r. coemt $16\frac{25}{100}$ r. ende so verde salmen meten van H nae C, 'twelck coemt tot K, van daer een rechte scheidt-linie ghemaect tot I, so ist voorszreven lant ghedeelt naer begheeren.

Het sesste Capittel.

Leerende alle veelzijdighe landen deelen uyt een punct staende in een der hoecken, ofte op een der zijden.

Exempel 1.

Der is een stuck lants als dese figure ABCDEF, 't selve begheertmen gedeelt te hebben in drie gelijke deelen. In sulcker voeghen dat een yegelijk van sijn lant mach gaē door een poozt staende in den hoeck E. Om dit ende deser ghelijcke stucken te deelen / so ist noodich te weten den inhoud des gheheelen stuck / 't selve soeckende na leeringe des eersten ende tweeden deels: ende om oorsaecke der deelinghe soo salmen 't lant onderscheyden ofte

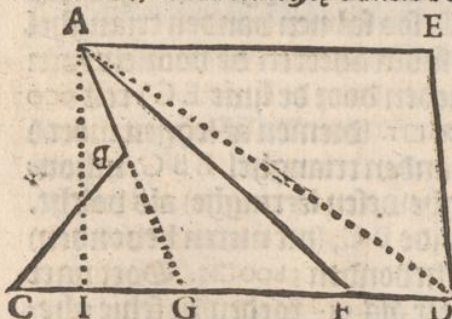

ofte af leggen in triangels/ uyt den hoeck E treckende blinde linie (inde forme des lants die ghy uyt ghetepckent hebt) van E, tot de hoecken A, B, ende C, (ende meten de buytenste zijde/ als A F, A B, B C, ende C D, om met behulp van dien de deelinghe te doen/) zijnde also in vier triangels af ghelept/) wort bevonden den trianghel E F A 2600 \square r. E A B 3000 \square r. E B C 4450 \square r. ende E C D 4050 \square r. sonna t' samen 14100 \square roeden vooz' t'inhout des geheelen stuck A B C D E F, dit deelt in drie ghelijcke deelen (oorsake dattet stuck also moet gedeelt zijn/) coemt vooz' yder deel 4700 \square r. Om nu het eerste af te schepde/ so aenmerckt dat den trianghel E F A (inhoudende 2600 \square roeden) minder is als 4700 \square r. (zijnde het derdepaert vant stuck A B C D E F,) 2100 \square r. de welke vanden trianghel E A B moeten af gelept zijn/na leeringe des tweeden (ofte derden) Exempels vant eerste Capittel deses deels/ ghy sult vinden datmen moet comen opte zijde A B, (de welke int metē lanck bevonden is 72. roeden/) van A naer B 50 $\frac{2}{10}$ roeden/ makende al dan een rechte schepdinghe van G tot E, soo is E G A F, het eerste derdepaert. Om nu het tweede deel af te leggē van G, voozt gaende na de hoecken B ende C, soo salmen vanden trianghel B A E, inhoudende 3000 \square r. substraheeren de voorszreven 2100 \square r. (vande selve af ghesneden dooz de linie E G) rest 900 \square roeden/ dat is minder als 4700 \square r. (diemen af leggen moet/) 3800 \square r. de selve af ghedeelt vanden trianghel E B C, inhoudende 4450 \square r. (nae vooz' aenghewesen leeringhe) als volcht. Spreckt 4450 \square r. gheven de zijde B C, (int meten bevonden) 65. r. wat sal gheven de vooz'ghevonden 3800 \square r. Doet naer den Reghel/coemt wepnich meer als 55 $\frac{2}{10}$ roeden/ de selve ghemeten van B naer C, 'twelck coemt tot H, van daer tot E. (als vozer) een rechte schepdinghe ghemaect/soo ist stuck G E H B, het tweede derdepaert / en E H C D, is het laetste derdendeel/ want somen de voorszreven 3800 \square r. (zijnde 'tinhout des afghesneden driehoec B E H,) substraheert van den trianghel E B C, als van 4450 \square r. rest 650 \square r. vooz' E H C, dat geadderet metten trianghel E C D, 4050 \square r. coemt t' samen 4700 \square roede

voort stuck E H C D, begeert zijnde. In deser manieren salme handelen met alle andere stucken die op deser manieren in gelijke of ongelijke partpen moeten gedeelt wesen/ want daer in gheen onderschept is/ als men uyt dit/ ende het aengetoghen tweede ende derde Exempel vant eerste Capittel deses deels can af nemen / alleenlick dat houdende voor eenen generalen regel dat men uyt het punct daer de deeling van gheschieden sal/ treect de linien om het lant in trianghels te verdeelen / tzu ghelijcke veel of 'tpunct staet inden hoeck ofte op een der zijden/ gelijk wy in dit Exempel uyt den hoeck E ghedaen hebben / so macht werck so wel uytgerecht worden nae leeringhe des derden als tweeden Exempels des voorverhaelden Capittels / 'twelck ghy oock by 't naervolghende Exempel verstaen meucht.

Exempel 2.

Daer is een stuck lants als dese figure A B C D E, waer af men begheert te scheyden 1286 \square r. (dat is twee mozghen 86 \square roeden/) met een schept-linie comende uyt den hoeck A, op

te zijde D C (by aldien men de groote daer krijgē mach/ so niet/ men soude voortz comen opte zijde D E, van D nae E.) Om dit te doen/ men sal na leeringhe des tweeden exempels vant elste Capittel des eerste deels/ een stuck stellen opte zijde D C, die in een rechte linie staet met A B, 'twelc coemt in G, daer na meet den trianghel G B C, wort (by exempel) bevonden 426 \square r. die getrocken vande voorschreue 1286 \square r. (diemē af leggen moet) rest 860 \square r. de selve af gelept vanden triangel A G D, (na leeringhe des derden Exempels des eerste Capittels / ofte tweede des derden deses deels/) soeckende de parpenticulaer A I, mettet recht-crups/ ende de selve gemeten/ wert lanck bevonden

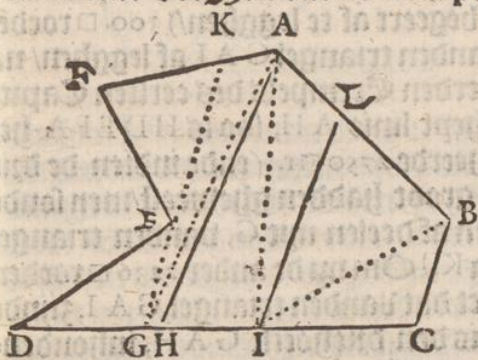
den 48. r. met de helft als 24. r. gedeelt de voorszeyde 860 \square r. coemt 35. r. 10. v. ende soo verde salmen meten van G naer D, twelck coemt tot F, van daer tot A een rechte schept-linie gemaect / als AF, so ist stuck A F C B, inhoudende de begheerde 1286 \square r. Maer soo den triangel A G D te cleyn ware / men soude de reste vanden driehoek A D E moeten af leggen (als int aenghewesen tweede Exempel des derden Capittels geleert is.)

Het sevende Capittel.

Leerende de landen deelen uyt verscheyden puncten staende opte zijden der selve.

Exempel 1.

Der is een stuck lants als dese figure ABCDEF, waer van men begeert af gescheyden te hebben 2750 \square roeden / in sulcker voeghen dat de selve partye mach comen aen een wech lopende tegen de zijde des lants DC, in G, en voorts comende aē de zijden DE, ende EF, nae den hoec A, sonder voorsz. de selven te moghen comen / want daer moet noch af ghedeelt wesen vant selve stuk 2236 \square r. comende uyt den hoec A, en volgende de voorszeyden 2750 \square roeden / sonder te moghen comen verder opte zijde DC, dan tot I, uyt oorsaecke dat den vercooper begeert de breeete IC, (om zijn gelegentheyt) aen hem selven te behouden / dewijle hy verseeckert is sijn lant so groot te wesen / dat hy noch een goet stuck sal behouden / waer van hy de groote begheert te weten. Om dese deelinghe te doen / men sal soecken den inhoud vant heele stuck / ende sien ten eersten hoe-

men

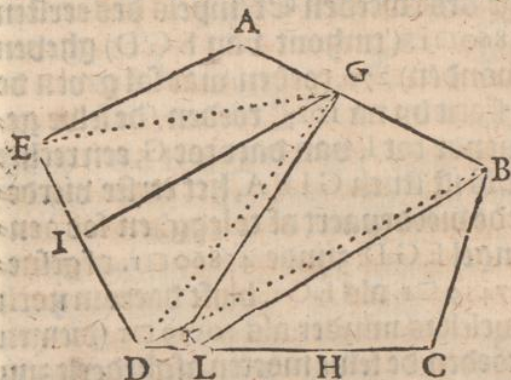
men 'tlant bequaemst mach in triangels onderscheyden / om so wel 'tselbe te deelen als te meten / (want men moet soo wel consideratie hebben op het eene als op het ander /) wy hebben een stock gestelt in G, ende oock inden hoeck E, daer nae noch een opte zijde AF, die in een rechte linie staet met GE, als in K, hebben wijder (inde wtgheteyckende forme) van A, een linie getrocken tot G, ende oock tot I, ende van I tot B, soo ist stuck wel verdeelt (na ons gevoelen.) Daer nae ghesocht den inhoud van alle de trianghels (de welcke men niet alle behoeft te weten / so den vercooper den inhoudt van sijn reste niet begerde te weten /) wert bevonden na leeringe des eersten ende tweeden deels / den triangel DEG 750 □ r. EFK 1000 □ roedé / GKA 700 □ r. GAL 1536 □ r. IAB 2540 □ r. ende IBC 900 □ r. t'somma t'samen 7426 □ r. (men behoeft inde deelinghe den inhoud niet tot morgens / pondematen / ofte andere hooftmaten te brengen / want sulcx in desen niet vereyscht wort.) Nu de scheidninghe te doen / so aenmerckt dat de drie trianghels / als DEG, EFK, ende GKA, (zijnde t'samen 2450 □ r.) minder zijn als 2750 □ r. (diemen begeert af te legghen /) 300. □ roedé / daerom salmen de selve vanden triangel GAL af legghen / na leeringe des tweeden of derden Exempels des eersten Capitels van desen / met de scheidt-linie AH, soo is HDEFA, het stuck inhoudende de begheerde 2750 □ r. (ende indien de drie boorszeyven triangels te groot hadden gheweest / men soude toverschot hebben moeten af deelen uyt G, vanden triangel GAK, comende van A na K.) Om nu de ander 2236 □ roeden af te scheidten / so aenmerct dat vanden triangel GAL, zijnde 1536 □ r. wech ghenomen is den driehoeck GAH, inhoudende 300 □ r. blijft daeromme noch 1236 □ r. die zijn minder als 2236 □ r. (tghene men begheert af te scheidten /) 1000 □ roeden / daerom salmen de selve vanden triangel IAB, na aengewesenen leeringe af leggen uyt den hoeck I, (ten aensien des triangels IAB,) opte zijde AB, van A na B, mette scheidt-linie IL, so is HALI, het begheerde stuck / inhoudende 2236 □ roeden / ende IBC, het stuc dat den vercooper noch aen hem behout / groot

651 is 36209
 720007 komt
 van 4703 21
 van 413071
 arb dat jaer 1644
 121 wordt van 6 mat
 H 3 van 1000
 2 7 1000
 16 30 1644

groot zijnde $2440 \square r.$ want soomen den trianghel I A L, inhoudende $1000 \square r.$ wech neemt van I A B, als van $2540 \square r.$ rest $1540 \square r.$ hier by gedaen I B C $900 \square$ roede / coemt hoor' tstück I L B C, $2440 \square r.$ Even soo vele salder oock resten soo ghy de twee stücken als H D E F A, ende H A L I, zijnde tsamen $4986 \square r.$ af treckt vant heele stück A B C D E F, als van $7426 \square r.$ &c.

Exempel 2.

Daer is een stück lants legghende in forme als dese figure $A B C D E$, 'twelck men begheert gheschepden te hebben in

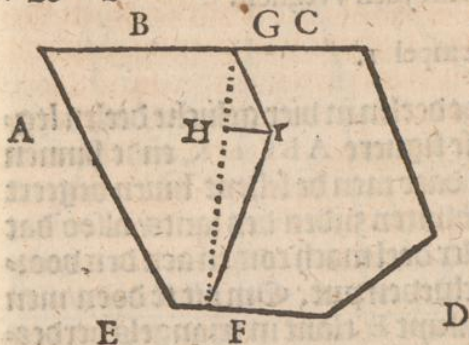
vier gelijcke deelen / in sulcker voegghen datter een deel mach comen aen een put / staende opte zijde D C, in H, en drie aen den put staende opte zijde A B in G, en datmen vande twee middelste ghedeelten mach comen aen een wech comende teghen

den hoeck D. Om dit te wege te brengen / so ist noodich te weten den inhoud des gheheelen stück / (op datmen wete reekinghe te maken hoe veel een peghelick hebben moet tot sijn deel.) Ende om oorsake der deelinghe salmen de figure verdeelen in trianghels / na gelegentheyt der putten ende wech / om de deelinghe bequamelick te doen / als ghy aen de figure sien meucht dat wy ghedaen hebben. Ende dewijle men inde deelinghe so wel inwendige linien / als uytwendige zijden van doen soude moghen hebben / soo meten wy alle de uytwendighe zijden / mitsgaders de drie inwendige linien / als E G, G D, ende D B, (daer de figure mede in triangels verdeelt is / waer van wy hier na so veel haer lengte sullen verclaré / als ons tot de deelinghe noodich zijn sal /) ende calculeeren den inhoud van peghelicke trianghel nae leeringhe des vijfden Capitels des

tweeden deels: Wy nemen datmen also doende/bebondē heeft
 de trianghel $G E A$ $13100 \square r.$ $G E D$ $45860 \square r.$ $G D B$ $28210 \square r.$
 ende $B D C$ $35066 \square r.$ bedraghende t'samen $122236 \square r.$ voozt
 inhoud des geheelen lants $A B C D E$, dit deelt dooz 4. (oorsake
 dattet stuck moet in vier gelijcke deelen ghescheyden wes-
 sen/) coemt $30559 \square$ roede voozt 'tinhout van yder vierdepaert.
 Om nu de deeling te beginnen aen den hoeck A , so aenmerct
 dat den trianghel $G E A$, zijnde $13100 \square r.$ minder is als 30559
 \square roeden (diemen begeert af te leggen) $17459 \square r.$ de selve deelt
 vanden trianghel $E G D$, yst G , opte zijde $E D$, van E naer D ,
 spreekende (nae leeringe des tweeden Exempels des eersten
 Capittels van desen) $45860 \square r.$ ('tinhout van $E G D$) gheven
 $E D$ (int meten lanck bevonden) 270 . roeden/wat sal geven de
 vooztchreven $17459 \square r.$ Facit by na $102 \frac{79}{100}$ roeden / de selve ge-
 meten van E nae D , comende tot I , van daer tot G , een rechte
 scheydinghe ghemaect/so ist stuck $G I E A$, het eerste vierde-
 paert. Om nu het tweede vierdepaert af te legghen soo aen-
 merckt dat vanden trianghel $E G D$, zijnde $45860 \square r.$ af gesne-
 den is dooz de linie $G I$ $17459 \square r.$ als $E G I$, blijft daerom noch
 $28401 \square r.$ voozt $I G D$, 'twelck is minder als $30559 \square r.$ (diemen
 af leggen moet) $2158 \square$ roeden/de selve moeten afghedeelt zijn
 van den trianghel $G D B$, yst G , opte linie $D B$, van D nae B ,
 segghende $28210 \square r.$ (zijnde 'tinhoudt des trianghels $D G B$,
 gheven $D B$ (lanck bevonden) 410 . roeden/wat sal gheven de
 vooztchreven $2158 \square r.$ Facit weynich meer als $31 \frac{2}{100}$ roeden/de
 selve ghemeten van D nae B , 'twelck coemt tot K . Nu een rech-
 te scheydinge gemaect van D tot K , ende voozts van K tot G ,
 so ist stuck $I G K D$, het tweede vierdepaert. Werckt voozts
 als vozen geleert is / ghy sult bevinden dat de schept linie yst
 den hoeck B , opte zijde $D C$ (lanck zijnde 310 . roede/) sal moe-
 ten comen van D nae C , weynich meer als $39 \frac{8}{100}$ roeden/comen-
 de tot L , van daer een rechte scheydinge gemaect tot den hoeck
 B , so ist stuck $D K G B L$, het derde/ende $L B C$ het laetste vierde-
 depaert/ &c.

Exempel 3.

Daer is een stuck lants als dese figure A B C D E, 'twelck is ghelegen rontom int water/alleenlick aen de punten G en

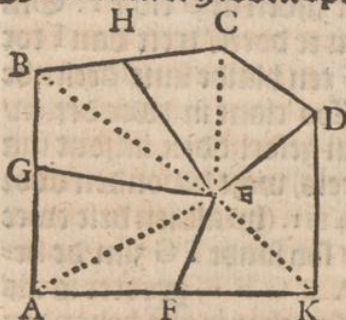
F, machmen comen aen eenen dijk/ 't selve begeeren twee personen ghedeelt te hebben in twee ghelijcke deelen/ende dat een peghelic mach comen aen beyde zijden in G ende F. Om dit te doen/ treect van F tot G een blinde linie/ deelende alsoo 't lant in twee deelen/

als A B G F E, ende F G C D, daer van gesocht den inhoud (na leeringe des eersten ende tweeden deels) wort bevonden vooz A B G F E, 1528 \square r. en F G C D 1044 \square r. (by aldien dese twee deelen eben groot hadden gheweest/ soo soude F G zijn de begheerde scheidt-linie.) Dewijle nu A B G F E, grooter is als F G C D 484 \square roeden/ 'twelck by afrekeninghe bevonden wort/ so moet de helft/ als 242 \square r. daer af gedeelt wesen/ ende ghevoecht zijn aent stuck F G C D, doende als volcht: meet de linie F G, wort bevonden 55. roedē/ hier mede gedeelt de voorszreven 242 \square roeden/ ende 't quotient gedubbelt/ coët 8 $\frac{2}{10}$ roeden: stelt daeromme opte linie F G een parpendicularer (met behulp des winckel-crups/ ter plaetsen daert u belieft/) comende int deel A B G F E, lanck zijnde 8 $\frac{2}{10}$ roeden/ als H I, ende een rechte scheidtinghe gemaect van F tot I, ende voorts van I tot G. soo ist stuck A B C D E, ghedeelt naer 't begheeren/ zijnde A B C I F E, het eene/ ende F I G C D, het ander deel/ &c.

Leerende alle veelzijdige landen deelen uyt ghegheven
plaetsen staende binnen 'tlant, ende comende
oock aen verscheyden vveghen.

Exempel 1.

Daer is een stuck lants / de deelen in vier gelijke deelen leg-
ghende in forme als dese figure ABCDK, ende binnen
'tlant in E staet een put van daer men de scheyt-linien begeert
ghetrocken te hebben opte buyten ziden des lants / alsoo dat

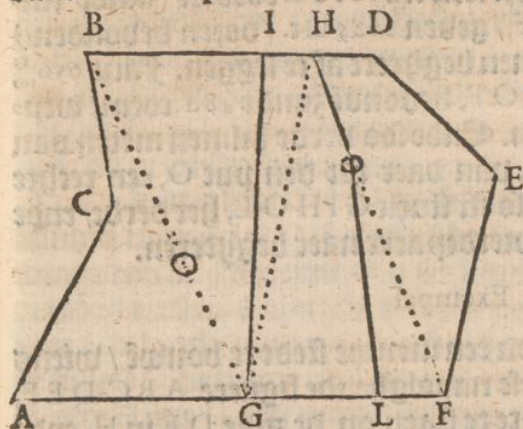
elc deel mach comen aen den voor-
schreven put. Om dit te doen / men
sal uyt E 'tlant in triangels verdee-
len / als ghy by de ghestipte linien
sien meucht / die van daer tot alle de
hoecken ghetrocken zijn / daer nae
salmen den inhoud soeckē van yder
trianghel bysonder / ende handelen
voorts in aller maniere als int eer-

ste Exempel des voorgaenden seften Capittels geleert / want
dit Exempel daer mede gheen ander onderscheyt heeft / dan
dat hier de figure uyt E staende binnen 'tlant ghedeelt wort /
gelijk aldaer uyt den hoeck des lants E, alsme by de figure
sien mach / daerom wy 't daer by laten blijven / en seggen dat
de vier deelen zijn EDKF, EFAG, EGBH, ende EHCD, &c.

Exempel 2.

Daer is een stuck lants als dese naerbolghende figure
ACBDEF, daer binnen staen twee putten / beyde gheteyc-
kent met O, 'tselbe begeertmen ghedeelt te hebben in vier ge-
lijke partpen / in sulcker manieren dat veggelicke twee dee-
len moghen comen aen een put. Om dit te doen / men sal opte
zijde BD een stork stellen / staende in een rechte linie met OF,
als in H, ende opte zijde AF in G, staende in een rechte linie
met

met B O, sulcx doende nae leeringhe des tweeden Exempels vant eerste Capittel des eersten deels: Treckt oock een blinde

linie van G tot H, daer naer soeckt den inhoud vande vier stucken/ als ACB G, HDEF, BGH, en GHF, wert bevonden ACB G in te houden 1200 \square r. H D E E 900 \square r. den trianghel B G H 1500 \square r. en GHF 1200 \square roede. Dese vier grootheden te samē ge addeert / coemt 4800

\square roede voor den geheelen inhoud vanden acker ACBDEF. Dit gedeelt door 4. coemt 1200 \square r. voor 'tinhout van een pghelick syn vierdepaert (datmen moet af leggen). Om nu het eerste af te legghen/ soo merckt dat het stuck ACB G, effen so groot is als het vierdepaert / te weten 1200 \square r. daerom is de linie B O G, de schept- linie na 'tbegeere. Om het tweede vierdepaert af te legghen so aenmerckt dat den trianghel GBH, meerder is als eē vierdepaert (vant heele stuck) 300 \square r. daerom salmen de linie B H deelen na uytwijzen des tweeden Exempels vant eerste Capittel deses deels / met de schept- linie G I, ende is also de tweede partye den trianghel B G I. Om nu het derde vierdepaert af te legghen/ so treckt de resteerende trianghel G I H, als 300 \square r. vande 1200 \square r. (siemen af leggē moet) rest noch 900 \square r. de selve salmen deelen vande trianghel H G F, in maniere datmen (van 'tstuck des triangels datmen af legghen sal) mach comen aen de tweede put O. Om dit te doen/ so aenmerct dat den trianghel G H F, zijnde 1200 \square roede/ meerder is als 900 \square r. (begeert zijnde) 300 \square r. daerom salmen de selve vanden trianghel G H F, uyt den put O af leggen / na leeringhe des tweede Exempels vant derde Capittel deses deels / ofte doet als volcht: De zyde G F bevonden zijnde (int metten)

L iij lanck

Handwritten note: #37 Jo 27 BH 45-20
2214 2001-1192

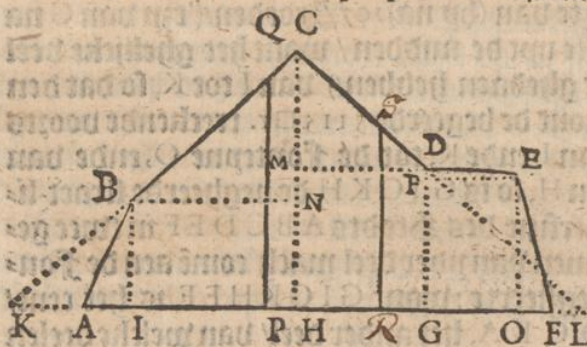
houden 29400 □r. GOH 13050 □r. ende ABCDHO G
 26580 □r. Dese drie parceelen te samen gheaddeert / coeme
 69030 □roede / voor 'tgantsche superfitium des Stadts ABC
 DEF, 'tselve gemedieert / coemt 34515 □roeden voor de helfte
 des Stadts inhoud. Om nu de deeling te doen / so aenmerct
 dat het stuck GHEF, bevonden is in te houden 29400 □roe-
 den: dit gesubstraheert van 34515 □r. (vozen bevonden) rest
 5115 □r. dattet deel GHEF te cleyn is / daerom moet het selve
 vanden trianghel GOH af gheschepden wesen / datmen mach
 comen aen de Fonteyne O, naer leeringe des tweeden Exem-
 pels des eersten Capittels deses deels / ende sult bevinden (de
 linie GH lanck zijnde 275. roeden /) datmen moet meten van
 de linie GH, de lengte van (by na) 107 ²⁹/₁₀₀ roeden / ('tzy van G na
 H, ofte H nae G, ofte ypt de midden / want het ghelijcke deel
 is / ghelijck wy hier ghedaen hebben) van I tot K, so dat den
 trianghel IOK, inhoud de begeerde 5115 □r. treckende voort
 de schep-lijnen van I ende K, tot de Fonteyne O, ende van
 I in G, ende van K in H, so is GIOKH, de begheerde straet-lij-
 nie / deelende de superfitie des Stadts ABCDEF, in twee ge-
 lijcke deelen / so datmen van yder deel mach comen aen de Fon-
 teyne O, naer de begheerte: want GIOKHEF, is het een /
 ende GIOKHDCBA, het ander deel / van welke deelen
 men even veel sal nemen tot de breete der strate / als int der-
 de Exempel vant eerste Capittel deses deels vande schep- flo-
 ten gheseyt is.

Nota. So den trianghel GOH noch te cleyn geweest had-
 de om 'tbegeerde af te legghen / so sandemen naer leeringhe
 des derden Exempels des levenden Capittels deses deels / een
 trianghel moeten maecten op de linie OH, ofte OG, ofte op
 alle beyde / om also 'tbegeerde af te legghen.

Leerende constelick een stuck lants deelen, dat de scheyt-linien comen te staen parpenticulaer op een der zijden vant selve lant, ende mede een stuck deelen de scheyt-linien comende parallel met sommighe zijden.

Exempel 1.

Dier is een stuck lants als dese figure ABCDEF, 't selke wiltmen hebben gescheyden in drie deelen/ dat de scheyt-linien comen rechthoeckich op de zijde AF, ende om oorsaecke dat het lant beter is opt eynde A, als naer F, so sal de ghene

die sijn deel becoët vant eynde F, op yder 100 \square roeden/ 2 \square r. meer hebbē/ als die sijn deelinge heeft vant eynde A, dats te seggē so menichmael als de partje van A, heeft 100 \square roede/ so menichmael sal de partje van F hebben 102 \square roeden. Item die sijn deel ypt het midden heeft/ sal hebben het rechte derdepaert des lants. Om nu te weten hoe veel viercante roeden dat een peghelic coemt voor sijn deel/ so moetmen ondersoeken den inhoud des gheheelen stuck. Ende om de scheidingshe te doen/ so ist noodich 't lant te verdeelen na leeringe des verdenden Exempels vant neghende Capittel des eersten deels (als ghy aen de figure sijn meucht) ende meten de lengte der zijden ofte linien/ als int derde Exempel vant thiende Capittel des voorszeyden deels gheleert is. Ende voorts den inhoud gecalculeert door het tweede exempel vant achtste Capittel des tweeden deels/ wort bevonden den inhoud des triangels ABI 60 \square r. EFO 110 \square r. ende 't viercant BCHI 858 \square r. CDHG

722 \square r. ende DEOG $384 \square$ r. die alle tsamen geaddeert/coemt
 2204 \square r. vooz 'tinhout des heelē ackers ABCDEF, daer van
 moet de middelste hebben het derdendeel / 'twelck is $734\frac{2}{3} \square$ r.
 ofte by na $734\frac{67}{100} \square$ r. dat ghetrocken vant inhoud des ghehee-
 len ackers/rest $1469\frac{33}{100} \square$ r. dat deelt na proportie van 100. ende
 102. (als begheert wort/) addeerende 100. ende 102. tsamen/
 coemt 202. Spreect nu 202. gheben $1469\frac{33}{100} \square$ r. wat geben 100.
 ende 102. (elcx apart?) Werckt nae den regel/ ghy sult vinden
 727 $\frac{39}{100} \square$ r. voozt deel vant eynde A B, ende $741\frac{94}{100} \square$ r. vant eynde
 de EF. Dewijl nu dooz 'tmeten des voozschreven ackers alles
 bekent is/ dat tot de scheidninghe noodich is te weten/ als A I,
 I H, H G, G O, O F, B I, C H, D G, E O, soo mach den selven
 lichtelick ghedeelt worden nae leeringhe des eersten en twee-
 den Exempels vant vijfde Capittel deses deels. Ende op dat
 ghy 'tselbe te beter meucht verstaen / soo sullen wy het eerste
 deel af te legghen exempels wijze verclaren en scheidden de be-
 gheerde $727\frac{39}{100} \square$ r. vant eynde A B met een scheidt-linie recht-
 hoeckich staende opte zijde A F. Om 'twelck te doen/ men sal
 de zijde H A, ende C B verlengen tot dat sy tsamen comen als
 in K. Hier toe is noodich bekent de lengte I H, B I, ende C H.
 Wy nemen I H lanck te wesen 26. r. B I 20. r. ende C H 46 roe-
 den. Spreect nu na den regel van driē/ C N 26. r. ('twelck is de
 differentie van B I, ende C H,) gheben B N 26. r. (merct B N is
 ghelijck I H,) wat gheben C H 46. r. facit 46. r. vooz K H, soo
 is K I 20. r. ende 'tinhout des trianghels B I K $200 \square$ r. dat ge-
 addeert metten inhoudt des vierhoecr B C H I $838 \square$ r. coemt
 1058 \square r. vooz 'tinhout des trianghels K C H, daer van moet-
 men af legghen $727\frac{39}{100} \square$ roeden/ ende den triangel A B K, zijn-
 de 140 \square r. (de differentie tusschen B I A, ende B I K,) dese t'sa-
 men gheaddeert / coemt $867\frac{39}{100} \square$ r. Nu multiplicceert K H 46 r.
 tquadraet coemt 2116 \square r. Spreect nu 1058 \square r. (vozen bebou-
 den) gheben 2116 \square r. wat sal gheben $867\frac{39}{100} \square$ r. (diemen van-
 den triangel K C H moet af leggen.) Facit 1734 $\frac{78}{100} \square$ roeden.
 Hier wpt den radix getrocken/ coemt wepnich meer als $41\frac{16}{100} \square$ r.
 Hier van ghenomen K I 20. r. rest $21\frac{61}{100}$ roede/ de selve gemeten

In van

Scheyen in twee ghelijcke deelen / zijnde het eene deel A O N I
L M, ende het ander B C D E F M L I N O, &c.

Hier uyt blijkt warachtich te wesen (tghene wy int derde
Exempel des tweeden Capittels deses deels geleeyt hebben)
datter gheen onderscheyt is tusschen een trianghel / ende een
beelzid'ge forme nae dese wijze te deelen / 'twelck men by dese
figuere claerlick verstaë mach. Wat oock aengaet de scheyt-
linien parallel te beleyden mette zijden / dat mach seeckerlick
gedaen worden / somen mette zijde A B, A F, ende mette linien
A E, ende A C, handelt in aller manieren als mette linie A D
geleert is. Ofte anders meucht ghy een scheyt-pael stellen int
voorzehonden punct I, ende soecken van daer een parpendi-
culaer opte zijde E D (met het recht-crups) welcke is H I, daer
na maect een ander parpendiculaer opte zijde E D, als uyt G,
even so lanck zijnde als H I, welck is G K. Stelt een stor in K,
en gaet met u crupce opte linie A E, 'tselbe stellende wel rechte
inde voorszeyde linie (het welcke ghy met u crupce licht doen
meucht) ende oock in een rechte linie mette stocken K ende I,
'twelck ghevalt in L, so is de linie I L parallel met D E. In de-
ser manieren meucht ghy alle de ander linien parallel beley-
den van L tot M, van I in N, ende van N tot O, &c.

Het zhiende Capittel.

Leerende door enen generalen reghel alle landen
deelen op verscheyden manieren.

DE wijle het seer swaerlick soude vallen van yder maniere
der deelinghe enen bysonderen reghel te beschrijven (aen-
gesien de formen der landen / ende de verscheyden begheerten
der ghenen diese laten deelen / byna onepndich zijn) so sullen
wy in dit Capittel beschrijven enen generalen reghel daer
door alle formen van landen connen op verscheyden maniere
gedeelt worden / sy hebben soo veel zijden als sy pimmermeer
doen moghen / ende 'tgelt hier ghelyck oft lant over de lengte /
breede / over hoerx / ofte noch anders sal gedeelt worden / (twelc

niet alleen in rechtzijdighe / maer oock int deelen der cromzijdighe landen mach ghebruyct worden / als hier na sal aen gewesen worden / wanneer wy daer toe gecomen sullen wesen.)

Om nu desen regel te verclaren / so seggen wy datmen ten eersten moet meten (naer leeringhe des eersten ende tweeden deels van desen onsen Boeck /) het inhout des gantschē stuck lants datmen begeert te deelen / (ten ware datmen daer maer een seckere groote begheerde af te deelen / daer toe den heelen inhout niet noodich is te weten /) waer by men moet weten in hoe veel deelen 'tselbe ghedeelt sal wesen / ofte hoe groot yder deel zijn sal / daer naer sult ghy by proponeeringe een stuck af snijden / 'twelck u dinct by gissinghe omtrent so groot te wesen als 'tstuck dat ghy af snijden moet. Soeckt dit afghesneden stuck sijn ware inhout / nae aengewesen leeringhe / so dat effen so vele is als 'tghene men begheert af te scheidē / soo ist ghedaen / soo niet / treckt het minste vant meeste / de reste deelt dooz de lengte der linie daer ghy 'tstuck mede af gesnede hebt / 'tquotient legt aen hoe veel de schept-linie inwaerts sal ghetrocken worden / by aldien het afgesneden stuc te groot was / ofte yptwaerts soo 'tafghesneden stuck clynder was als het behoorde te wesen. Welverstaende dat dese tweede linie moet parallel getrocken worden met d'eerste linie : daer na besiet of dese twee linien van eender lengte zijn : So ghy die also bevint te wesen / so hebt ghy ghedaen / so niet / treckt de coztte vande langste / de reste halveert / 'tmediat multiplicceert mette breede die d'rene linie van d'ander getrocken is / dit product divideert dooz de lengte der linie die ten tweedenmael ghetoghen is / 'tquotient wijst u aen hoe veel de schept-linie sal inwaerts ofte yptwaerts ghetogen worden.

Inwaerts salmen die trecken soose te bozen yptwaerts is ghetrocken / ende langher is geweest als d'eerste / ofte soose te bozen inwaerts is ghetrocken / ende cozter is geweest als de eerste.

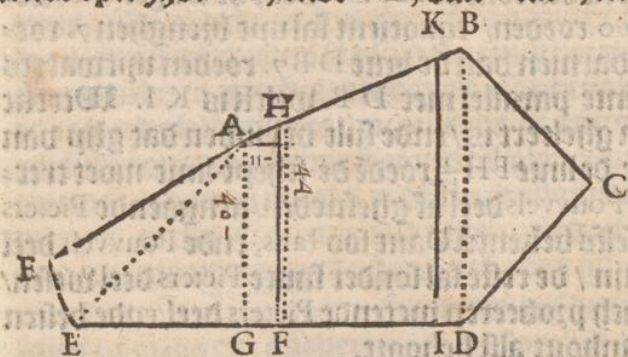
Yptwaerts salmen die trecken / soose te bozen yptwaerts is getrocken / en cozter is geweest als d'eerste / ofte soose te bozen inwaerts

inwaerts is ghetrocken/ende langer is geweest als d'eerste.

So hebt hy seer nae de ware grootte des afgedeelten stuck.

Exempel I.

Daer is een stuck lants als dese nabolgende figure A B C D E F, wiens inhoud bevonden is 4128 \square roeden / zijnde vercocht aen drie personē/ als Ian, Pieter en Pouvvels, te weten dat Ian tot sijn deel vant eynde E F sal toe ghemeten worden 1376 \square roeden / ende Pieter daer aen volghende (uyt de midden des lants) 1500 \square r. ende Pouvvels dereste/ als 1252 \square r. (beginnende aen den hoeck C.) Om dese deelinghe te doen/ beginnende aen Ians deel/ so steekt met twee palen vant lant een stuck af dat u dunct omtrent van sulcker grootte te wesen/ wy nemen (by exempel) 't stuck E F A G, daer van den inhoudt ghelocht wort/bevonden 936 \square roeden/ dat is minder als 1376 \square roede/ (diemen af legghen moet) 440 \square r. dat deelt door de linie A G, (int meten bevonden) zijnde 40. r. coemt II. r. waer mede bewesen wort datmen II. r. moet meten vande geimageneerde scheyt-linie A G, nae B D, parallel mette linie A G, (niet metende opte zijde A B, ende G D, van A na B, ende van G na D,

want dat soude dicwils faelgeerē: maer de perpendicularē tusschē beyde de liniē moeten II. roeden zijn/ daaromme moetmen sulck te weghe

brenghen naar leeringhe des neghenden Capittels tweede Exempel van desen/) welke is H F. By aldien die effen sootlanck is als A G, so is de selve de begheerde scheyt-linie / daerom de selve ghemeten/wort bevonden lanck te zijn 44. roeden/ tweelck is 4. roeden langher als A G, daer uyt blijet datmen

Om uij weders

wederom moet inwaerts comen: ende om te weten hoe veel so moeten wy de differentie tusschen A G, ende H F, als 4. roeden medieeren/coemt 2. roeden: dit gemultipliceert met so vele als de tweede linie uytwaerts ghetrocken is / als met 11. roeden/coemt 22 \square r. so vele isser niet de linie F H te veel in ghemeten: dit ghedeelt door de linie F H, als door 44. r. coemt 10 roede/ bewijsende datmen so verde moet weder inwaerts come van de linie H E, na A G, om weder af te leggen de 22 \square r. Die daer te vele in ghemeten waren / ende trecken daer de scheidt-linie parallel met F H, welcke scheidt-linie seer na af deelt Ians deel/ om oorsake dat de selve een weynich coeter is als de linie H F, 'twelck verschil so cleyn is / dat het in desen niet veel te achten en is. Ende somē wil/men mach door een derde operatie/noch naerder de waerheyt comen/ want men mach door dese operatie altyt naerder comen / twelck in desen niet noodich is. **Ec.** Om nu Pouvvels deel van den hoec des lants C af te scheidē/ so soect 'tinhout des trianghels B C D, 'twelck 30 (by exempel) 832 \square r. dat ghetrocken van Pouvvels deel/ als van 1252 \square roeden/rest noch 420 \square r. diemen moet af legghen vant biercante stuck F H B D, deelt daerom de 420 \square r. door de lengte D B, (bebonden zijnde) 60. roeden / 'tquotient sal uyt brenghen 7. roeden: bewijsende datmen van de linie D B 7. roeden uytwaerts sal trecken een linie parallel met D B, welck is K I. Wercke bodys als vozen gheleert is / ende sult bevinden dat ghy van de linie K I, naer de linie F H $\frac{7}{100}$ roede de scheidt-linie moet trecken: ende is also Pouvvels deel af ghesneden/aengaende Pieters deel/dat is van selfs bekend: Want soo Ians, ende Pouvvels deel wel of ghelept zijn / de reste sal sonder faute Pieters deel wesen / 'twelck men mach probeeren metende Pieters deel/ende besien of 'tselbe so veel inhoudt alst behoort.

Nota. Dewijl dat den ghenen die de landen laten deelen/ dickwils de saecken so nau niet en vorderen om de scheidt-linien met d'een ofte d'ander zijde evenwijdich / ofte op eenighe rechtehoekich te comen / so machmen hem wel (soot gheproponeerde stuck te cleyn of te groot is) behelpen met trianghels wijze

4. noot van K J
15. noot van H
2. noot van F H
5. noot van

wijse een stuck uyt ofte inwaerts te comen/ ende boegen aen/ ofte trecken vant gheproponeerde stuck een triangel na gelegentheyt der saecken/ om de iijpste groote te cruijgen/ 'twelck ghy meucht te weghe brenghen naer leeringhe des derden Exempels des eersten Capittels / ofte tweede des derden deses deels/ &c.

Wt dese voorzgaende leeringhe is licht te verstaen datmen den inhoud des gheheelen lants daermen af deelen moet/ niet behoeft te weten / soomen een seekere groote (twelck bekend is) moet af scheidten. Ende voorts hoemen met alle andere landen diemen op verscheyden manieren begheert gedeelt te hebben/ sal handelen/ &c.

Exempel 2.

Int voorzgaende stuck lants is Pieters deel (als gheseyt is) 1500 □ r. ende lans 1376 □ r. ende Pouvvels deel 1252 □ r. nu om dielwille dat het voorszreven stuck op d'eene plaetse beter is als op d'ander / so wort 10 □ r. van Pieters lant soo veel gheestmeert als 11 □ r. van lans lant / ofte 12 □ roeden van Pouvvels lant/ ende sy hebben te samen gecocht vooz vier dupsent guldens. De vraghe is hoe veel yder daer toe sal moeten betalen? Om dit te weten/ soo salmen een ghetal soeken dat dooz 10. 11. ende 12. mach gedeelt wesen sonder overschot / 'twelck is 660. die ghedeelt dooz 10. 11. ende 12. coemt 66. 60. ende 55. multipliciert daeromme Pieters deel als 1500. viercante roeden met 66. coemt 99000 □ r. ende lans deel zijnde 1376 □ roeden. met 60. coemt 82560 □ r. ende Pouvvels deel 1252 □ roeden. met 55. coemt 68860 □ r. dit al te samen gheaddeert/ coemt 250420 □ r. Spreeckt nu dooz den reghel van vrien / 250420 □ r. gheben 4000. Carolus guldens/ wat sal geve } (99000 □ r.) (1581. gul. 6. st. 14. p vooz Pieters deel.
 } (82560 □ r.) (1318. gul. 14. st. 14. p. vooz lans deel.
 } (68860 □ r.) (1099. gul. 18. st. 4. p vooz Pouvvels deel
 bedragende te samen 4000 gul. 0. st. 0. pen. die vooz tgant
 sche stuck lants moet betack wesen. Om 'iselve anders te doen

doen / men sal Pieters deel dividereen dooz 10. roemt 150 \square roeden / ende Ians dooz 11. roemt 125 $\frac{1}{2}$ \square roeden / ende Pouvels dooz 12. roemt 104 $\frac{1}{3}$ \square roeden. dese drie ghetalen te samen gheaddeert / het sal comen 379 $\frac{1}{3}$ \square roeden. Spreect nu 379 $\frac{1}{3}$ \square roeden gheven 4000. gulden (150 \square roeden.) dens / wat sal gheven } 125 $\frac{1}{2}$ \square roeden. } facit als vozen.
 (104 $\frac{1}{3}$ \square roeden.)

Hier mede willen wy uyt het deelen der rechtzijdighe landen scheidende / ende keeren ons tot het deelen der cromzijdighe landen : want wy naer ons ghevoelen 'tdeelen der rechtzijdighe vozen ghenoechsaem verclaert hebben.

Het elfste Capittel.

Leerende alle Circkels deelen in ghelijcke ende onghelijcke deelen, de scheidt-linien lopende parallel met malcanderen.

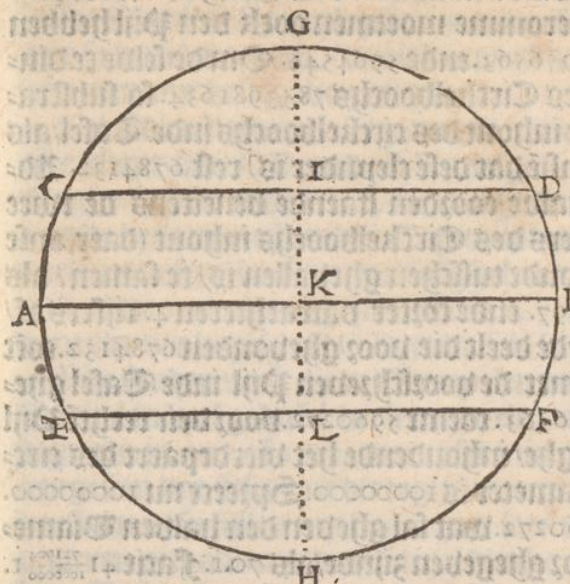
Exempel 1.

Desen naerbolghenden Circkel wiltmen ghedeelt hebben in twee ghelijcke deelen met een rechte linie dwers dooz den selven. Dit gheschiet dooz middel datmen van een plaetse des Omloops van waer men begheert / een rechte linie treckt dooz 't Centrum ofte middel-punct des Circkels / tot aen d'ander zijde des omloops / welke linie den Circkel sal scheidende in twee ghelijcke deelen / als hier den Diameter A B. Besiet hier van het vierde Exempel des thiende Capittels vant eerste deel / daer suldy onderwijsinghe vinden om dit werck bequamelick opt lant te doen.

Exempel 2.

Desen naergheschreven Circkel is den Diameter GH, ofte A B, lanck 140. roeden / den selven wiltmen ghedeelt hebben in vier ghelijcke deelen / de scheidt-linien loopende parallel met den Diameter A B, dooz de welke den Circkel naer voorgegaende

gaende leeringe wort gedeelt in twee gelijcke deelen/ daerom moet yder halven Circkel/als A G B K, ende A H B K, gedeelt

zijn in twee gelijcke deelen. Om nu te weten hoe ver de datmé sal moeten comen van G naer K, ende van H naer K, om de scheyt-linié (naer begeeren) te trecken parallel met té Diameter AB, so soeckt d'inhout des halven Circkels in onse Tafelen der Circkelbogen/staende beneffens 90. gradé/

welck is 15707963268. dit gemedieert/coemt 7853981634, voor d'inhout van yder vierdepaert des Circkels daer onse Tafelen op ghecalculeert zijn. Dese number soeckt ten naesten by inde voorszreven Tafelé onder des Circkelboochs inhoud/ daer vindy tnaeste 7847197502. ende den Pyl daer beneffens 5956563. Spreect nu den halven Diameter des Circkels in de Tafel/als 10000000. gheben den Pyl 5956563. wat sal gheben den halven Diameter vanden voor ghegheven Circkel/ als 70. roeden. facit $41\frac{695911}{1000000}$ roeden/ dat is weynich meer als $41\frac{69}{100}$. Ende so ver de soudemen moeten comen van G naer K, ende van H naer K, comende tot I ende L, door de selve plaetsen parellele scheyt-linien ghemaect na leeringe des eersten of tweeden Exempel vant tweede Capittel/ ofte tweede des neghenden deses deels/ als C D, ende E F, so is elcke halve Circkel ghedeelt in twee ghelijcke deelen. Doch is in desen eenige differentie/uyt voorszaecke datmen den number van des Cir-

kel

Ursed

kels inhoud / als 7853981634 . niet heeft connen gantsch per-
 fect in onse Tafelen vindē/maer dese valt tusschē 7847197502 .
 ende 7861802648 . daeromme moetmen oock den Pijl hebben
 inde Tafel tusschē 5956563 . ende 5964546 . Om de selve te vin-
 den totten inhoud des Circkelboochs 7853981634 . so substra-
 heert hier af 'naeste inhoud des circkelboochs inde Tafel/als
 7847197502 . (ten aensie dat dese clynder is) rest 6784132 . Ad-
 deert nu beyde de halve coornden staende beneffens de twee
 boozschreven numbers des Circkelboochs inhoud (daer onse
 Circkelboochs inhoudt tusschen ghevallen is) te samen / als
 9146072 . ende 9149597 . ende cozter van achteren 4. cijfers af/
 coemt 1829 . Hier mede deelt die booz ghevonden 6784132 . coēt
 3709 . Dit addeert met de boozschreven Pijl inde Tafel ghe-
 vonden/als met 5956563 . coemt 5960272 . booz den rechtē Pijl
 vanden Circkel-boghe/ inhoudende het vierdepæert des circ-
 kels/twies halvē Diameter is 10000000 . Spreekt nu 10000000 .
 gheben den Pijl 5960272 . wat sal gheben den halben Diami-
 ter des Circkels booz ghegeven zijnde/als 70 . r. Facit $41\frac{721904}{1000000}$ r.
 'twelck is weynich meer als $41\frac{2}{100}$ roedē. Ende so verde moet-
 men comē van G naer K, tot in I, ende van H naer K, tot in L,
 om den Circkel te deelen in vier ghelijcke deelen/ dit verschilt
 by 'tboozgaende/daer wy't af gereeckent hebben so naer als
 de numbers van onse Tafelen yrtwijzen omtrent $\frac{26}{1000}$ roeden/
 'twelck booz de Lantmeeters die niet naerder als op boeten
 meten / gheen verschil en is / hoe wel wy die grooven handel
 niet en prijsen/maer die naerder perfectie die wy hier gheleert
 hebben/ ten ware dat den Diameter des Circkels geheel cozt
 was/ (daer 'tverschil weynigher sal zijn) ofte datmen gheen
 naerder perfectie en behoefde. Oock cammen seer nae by den
 Pijl beneffens eenige boozghegeven Circkelboochs inhoud
 inde Tafelen binden by imaginatie / aenmerckende hoe veel
 men tot den naesten Pijl (ten opsicht van 'tverschil des Circ-
 kel-boochs inhoud / ende den opgaenden nombze des Pijls)
 sal moeten addeeren ofte substrahereen naer ghelegentheyt/
 'twelck den ghenen die inde Tafelen geoeffent is/ seer wel kan
 doen/

doen/so na dattet geen merckelicke differentie sal in byngen.
 Ende also wort den Circkel gedeelt sonder eenighe sware di-
 visie / alleenlick by multiplicatie ende afcoztinghe der letteren
 met so luttel moeyten / 'twelck tot desen tijt toe / ons wetens/
 van niemant beschreven is/ &c.

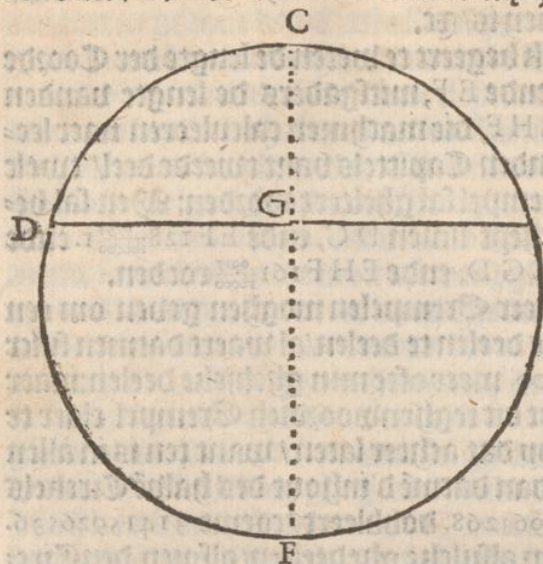
By aldien men oock begeert te weten de lengte der Coorde
 ofte scheidt-linie C D, ende E F, mitsgaders de lengte vanden
 Boghe C G D, ende E H F, die machmen calculeeren naer lee-
 ringhe des negenthienden Capittels vant tweede deel/ 'twelck
 oock int volgende Exempel sal gheleert worden: Men sal be-
 vinden voor elc der scheidt-linien D C, ende E F $128 \frac{6794}{10000}$ r. ende
 voor elc der boghen C G D, ende E H F $161 \frac{6917}{10000}$ roeden.

Wy souden oock meer Exempelen moghen geven om een
 Circkel in veel gelijcke deelen te deelen/ al waert datmen sulcx
 begeerde in 100. of 1000. meer ofte min ghelijcke deelen: maer
 aengesien dat sulcx uyt dit teghenwoordich Exempel claer te
 verstaen is/so sullen wy dat achter laten / want ten is in allen
 anderen niet anders/ dan datme d'inhout des halvé Circkels
 inde Tafel als 15707963268. dobbleert / coemt 31415926536.
 Hier uyt salmen nemen alsulcke ghedeelten/ als men den Circ-
 kel begeert ghedeelt te hebben/ende wercken voozts als vooz-
 gaende gheleert is.

Exempel 3.

Daer zy voozgegeven eenen Circkel als dese navolgende/
 wiens Diameter C F is lanc 1000. r. vanden selven begeertme
 af gescheyden te hebben een stuck inhoudende $205020 \square$ r. co-
 mende met de scheidt-linie van C nederwaerts rechthoekich
 crupcende de Diameter C F. Vrage. Hoe verde men sal moete
 comen van C nederwaert op de Diameter C F, tot in G, en ooc
 mede hoe lanc dat zy de scheidt-linie D E, mitsgaders de lengte
 des Boges D C E. Om sulcx te weten / so soect eerstelick den in-
 hout vanden Circkel/ na leeringhe des achthiensten Capittel
 deses boecx tweeden deel/ ende wort bevonden $785398 \frac{1634}{10000} \square$ r.
 wijs helft is $392699 \frac{817}{10000} \square$ r. vooz' rinhout des halvé Circkels/
 An ij ('twelck

(welck meerder is alst stuck datmen begheert af te legghen.)
 Spreect nu 'tinhout vanden halben voorzgegeven Circkel/
 als 392699 $\frac{817}{10000}$ □ r. gheben 'tinhoudt des halben Circkels in
 de Tafel als 15707963268. wat sal myn geben 205020 □ roede.

Facit 8200800000.
 tselbe soect ten nae-
 sten by inde Tafe-
 len onder d'inhout
 der Circkelboghgen/
 ende ghi sult bevin-
 den beneffens 67.
 graden 21. minuten
 8200795012. ende de
 Pijl daer beneffens
 6148992. en de hal-
 be coorde 9228746.
 mitsgaders de leng-
 te der halber boghe
 11754793. Spreect
 nu den halbe Dia-
 meter inde Tafel / als 10000000. gheben den Pijl inde Tafel
 6148992. wat sal gheben den halben Diameter vanden voorz-
 ghegeven Circkel / als 500. roeden. Facit 307 $\frac{496}{10000}$ roeden voorz
 de lengte des Pijls G C. Ende so verde soude men moeten ne-
 derwaert comen van C naer F, tot in G, om de voorzschreven
 205020 □ r. af te leggen. Item spreect ooc den halben Diamo-
 ter inde Tafel 10000000. gheben de halve coorde inde Tafel
 9228746. voorz D G, ofte G E. Wat sal gheben den gheheelen
 Diameter des voorzgegeven Circkels / als 1000. roeden. Facit
 922 $\frac{8746}{10000}$ roeden voorz de lengte der scheyt-linie D G E. Om
 voortz te vinden de lengte der Boghe D C E, soo spreect / den
 halben Diameter inde Tafel als 10000000 gheben den ghe-
 heelen Diameter des voorzgegheven Circkels 1000. roeden/
 wat sal gheben de voorzgebonden halben Boghe 11754793.
 Facit 1175 $\frac{4793}{10000}$ roeden voorz de lengte des Boges D C E, welke
 begheert

begheert was. Dese linien moghen doock noch op ander manieren dooz onse Tafelen der Circkel-bogen gebonden worden/ghelijck sulcx int tweede deel deses Boecx te sien is: maer dit is de lichtste maniere / twelck alleenlick ghedaen wort by multiplicatie / sonder eenighe sware divisie met 'tascorten der letteren/want den Divisoor altijts is 10000000. twelck sonder onse Tafelen/niet dan met swaren verdrietighen arbeyp is te doen / als den verstandighen deser coust wel bekent is.

Exempel 4.

Item by aldien datmen van eenen Circkel begheerde af te scheidten een stuck meerder zijnde als eenen halven Circkel/ als by exempel vanden voorszreven Circkel/ wiens Diameter lanck is 1000. roeden / begeertmen af te legghen $580378\frac{1634}{10000}$ roeden/ met een rechte scheidt-linie crupcende rechtehoeckich den Diameter C F. Om dit te doen/ men sal soecken 'tinhout des Circkels/ als vozen geleert is/ twelck is $785398\frac{1634}{10000}$ r. Hier vā substraheert de voorgaēde $580378\frac{1634}{10000}$ r. rest 205020 roeden / die salmen vanden gheheelen circkel af scheidten nae leeringhe des voorszreven derden Exempel deses Capittels/ en de reste sal zijn de $580378\frac{1634}{10000}$ r. diemen begheert af te deelen/ als inde voorgaende figuree zijnde het stuck F D G E.

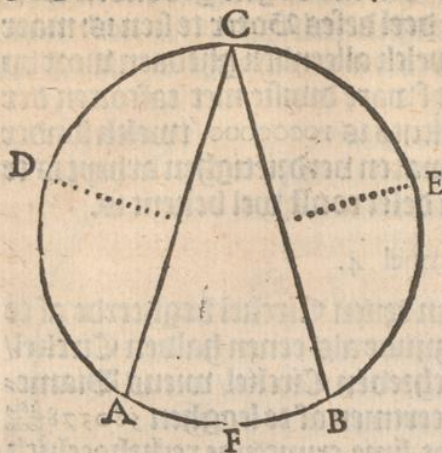
Het twaelfde Capittel.

Leerende den Circkel deelen uyt een ghegeven punct.

Exempel 1.

BEgeert ghy een circkel te deelen uyt een punct staende op ten omwering ofte circonferentie des circkels/ tzy in ghelijcke ofte onghelijcke deelen / so moet ghy verstaen dat by aldien van eenen circkel een circkel-boghe af ghedeelt is/ na leeringhe des voorgaenden Capittels/ dat de selve de lengte des boochs / coor des / ende pijls behoudende / (die in eenen circkel malsanderen volghen) op alle plaetsen des circkels afgedeelt/

even groot is/ ghelijck men sulcx mach verstaen door de xxiij^e propositie des derden boecx Euclidis, daer uyt volcht dat ghy

in desen Exempel niet anders behoeft te doen / so veel de calculatie aengaet / als in de boozgaende gheleert is: Maer hoemen door de lengte des boochs/ pijls/ ende pe-
se/ ofte eenighe van dien/ den circkel-boghe opt lant sal af deelen / dat mach uyt het vierde Exempel van't elfste Capittel des eerste deels ver-
staen worden. Daerom wil-
len wy dat daer by laten blij-

ben/ (want sulcx op verscheyden manieren mach gedaen wor-
den:) alleenlick sullen wy hier by stellen desen circkel/ ghedeelt zijnde uytten punct C, in drie ghelijcke deelen / waer van den circkel-boghe C B E, ende C A D, mitsgaders 't stuck C A F B, elcx is een derdepaert des circkels/ &c.

Exempel 2.

Item somen een circkel begheerde te deelen in ghelijcke of-
te onghelijcke deelen/ met rechte scheidt-linien ghetoghen uyt
't Centrum (ofte middel-punct) des circkels/ tot aen de circonfere-
rentie / soo behoeft men niet anders te doen dan de circonfere-
rentie te deelen in allsulcke propoztionale deelen / alsmen den
circkel begheert gedeelt te hebben/ 'twelck door den regel van
drien lichtelicken can ghedaen werden: Ende trecken daer na
de scheidt-linien uyt 't Centrum / tot op de circonfere-
rentie in de booz gevonden puncten/ so hebby sulcx naer u begheeren : als
by Exempel. Soomen desen naervolghenden circkel in vijf
ghelijcke deelen begheerde ghedeelt te hebben / soo salmen de
circonfere-
rentie deelen in vijf gelijcke deelen / ende trecken daer
naer de scheidt-linien uytten Centrum op die gevonden puncten

tew

ten / ghelijck in desen circkel ghetepckent met A B C D E, te

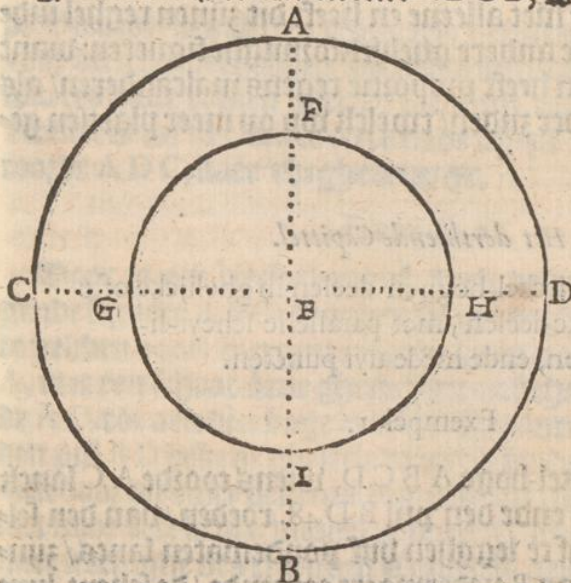

sien is / so hebby den selven gedeelt in vijf gelijcke deelen naer 'tbegeeren / 'twelck warachtich is doordien dat alle linien ghetrocken upt 'tcentrum tot aende circonfrentie des circkels ghelijcke lanck zijn / ende dien volghende worden alle vijf die deelen met ghelijcke linien besloten / ende moeten daeromme nootlaeckelick van een vermogen wesen.

Nota. Dese deelinghe des circkels hebben wy gebuyct int calculeerē van onse Tafelen der circkelbogen / als int thiende Capittel des eersten deels mach ghesien worden.

Exempel 3.

Item daer is eenen circkel A B C D, wiens Diameter A B,

ofte C D, lanck is 1000. roeden upt de selven circkel wilde men wel eenen anderen circkel gesneden hebben / wiens inhoud sich hout tegens 'tinhout van de circkel A B C D, als 2. tegens 5. dat is te segghen dat het sal wesen van den grooten circkel A B C D. De vraghe is hoe lanck sal zijn de Diameter der selven.

Om dit te weten / men sal den Diameter vanden Circkel

kel $ABCD$, zijnde AB 1000. roeden quadraet multiplicereen/
coemt 1000000 \square roeden: dit deelt in sulcker proportie als den
circkel gedeelt sal worden. Spreect daerom 5. gheeft 1000000.
 \square r. wat sal gheben 2. facit 400000 \square r. Hier uyt den radix ge-
trocken/coemt weynich meer als $63\frac{2}{100}$ roeden vooz den Dia-
meter FI , daer naer uyt het centrum des circkels E , de circon-
ferentie ofte ommering om de ghebonden lengte des Diami-
ters ghemaect/als uyt het vierde Exempel vant thiende Ca-
pittel des eersten deels / (daer wy des circkels ronte hebben
leeren probeeren) mach verstaen worden / soo is den circkel
 $ABCD$, gedeelt in twee deelen dooz de circonfrentie GHI ,
so dat den cleynsten circkel GHI , is twee vijfdepaerten van
den circkel $ABCD$, ende daer uyt moet volghen dat de reste
is $\frac{3}{5}$ des circkels $ABCD$. Doozsaecte deser operatie is dese/
dat alle circkels inhoud proportie tegens malcanderē hebbē/
als de quadraten van hare Diameters: Hier dooz connen alle
circkels ghedeelt worden / tzy in ghelycke ofte onghelycke dee-
len. Item alle circkels connē hier dooz vergroot ofte vermeer-
dert worden: Ende niet alleene en heeft dit zynen reghel inde
circkels/maer in alle andere ghelycksozmighe figueren: want
den inhoud van dien heeft proportie tegens malcanderen/ als
de quadraten haerder ziden/ twelck wy op meer plaetsen ge-
sept hebben.

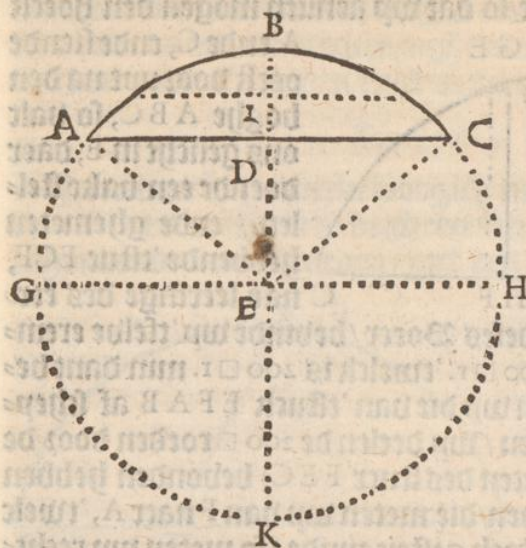
Het derthiende Capittel.

Leerende alle Circkel-boghen deelen in ghelycke ofte
onghelycke deelen, met parallelle scheyt-li-
nien, ende mede uyt puncten.

Exempel 1.

Der is een circkel-boge $ABCD$, wiens coorde AC lanck
is 192. roeden / ende den pyl BD 48. roeden / van den sel-
ven begheertmen af te legghen vijf pondematen lants / zyn-
de 1200 \square roeden / van B nederwaert comende / de scheyt-linie
paral

parallel loopende met de coor^de A D C. Nu wert ghebraeche hoe verde datmen sal moeten comen van B nederwaerts naer

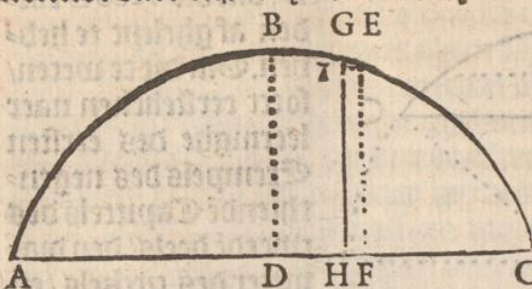
D, om die 1200 \square roeden af ghelept te hebben. Om dit te weten/soect eerstelicken naer leeringhe des eersten Exempels des negentiendē Capittels des tweedē deels/ den diameter des circkels/ en wort bevonden 240 r. booz B K, ofte G H. Nu ist niet anders dan vā den circkel (wiens diameter is 240. roeden) af te leggen 1200 \square roeden/ twelck int der-

de Exempel des elfften Capittels deses deels gheleert is/ ende dooz dien reghel hebben wy bevonden datmen van B nederwaerts moet comen naer D, weynich meer als $15 \frac{292}{1000}$ roeden/ twelck is tot in I, om te trecken de scheidt-linie parallel met de coor^de A D C, naer 't begheeren/ &c.

Exempel 2.

Daer is een circkelboogich stuck belts / als dese naerholgende figurē A B C. Bāden selven begheertmen af gedeelt te hebben 1000. viercāte roeden lants/ comende van C naer A, met een scheidt-linie ghetogghen rechtchoeckich vāde coor^de A C, tot aen den boge A B C. (Wanneer de coor^de A C, en den pijl B D bekent ghestelt waer/ so soude dese vrage constelijck dooz die twee bekende beantwoort mogen wordē/ twelc niet dooz seer lichte middel te doen is;) wy sullen 'tselve doen naer leeringhe des thierenden Capittels deses deels/ als volcht. Ten eersten gaen wy lancx de coor^de C A, vā C naer A, soo

berde tot dat ons dunct datmen de voorszeyben 1000 \square roeden soude mogen af legghen / twelck is (by Exempel) tot in F, settende daer ons crupce / so dat wy aensien mogen den hoeck

A ende C, ende siende oock voorszeyt na den boghe ABC, so valt ons gesicht in E, daer doende een baken stellen / ende ghemeten hebbende 't stuk ECF, C nae leeringe des eer-

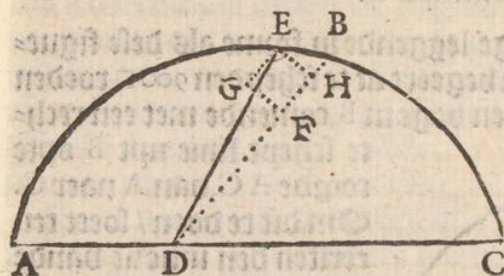
sten ende tweeden deel deses Boecx / bevindē wy 'tselve exempelwysē in te houden 800 \square r. twelck is 200 \square r. min danc begeeren / daerom moeten wy die van 't stuk EFAB af scheyden. Om 'twelck te doen / wy deelen de 200 \square roeden door de linie EF, die wy (int meten des stukx FEC) bevonden hebben 50 roeden / coemt 4. roeden / die meten wy van F naer A, 'twelck coemt tot H, daer een stock gestekt zijnde / so meten wy rechtshoekich vande linie EF als uyt E, een perpendicularer lanck zijnde 4. r. bozen bevonden / welke is EI. Nu een stock in I gestekt zijnde / so is IH effen so lanck als EF, ende het stuk EHI, inhoudende 200 \square roeden. Daer naer stellen wy een stock in de boge des circkel-boochs / die in een rechte linie staet met HI in G. Nu is 't stuk CHG grooter als 1000 \square r. (te weten CFE 800 \square r. ende FHE 200 \square r.) het stukken EIG 'tselve ghemeten / bevinden wy in te houden 7 \square r. ende IG lanck 3. r. soo is HIG 53. r. Hier mede ghedeelt den inhoud van EIG, als 7 \square r. coemt weynich meer als $\frac{112}{1000}$ roeden / de selve salmen meten van I naer E, ende van H naer F, ende maken also de scheyt-linie $\frac{112}{1000}$ roeden vande linie HG naer EF, de selve sal gantsch weynich meer als 1000 \square roeden af legghen / om oorsaecke dat de scheyt-linie een weynich coeter is als de linie GH. Ende soomen wil / men mach door een derde operatie noch naerder comen / twelck in desen onnoodich is.

Nota. By aldien datmen den voorszeyben Circkel-boge / ofte

ofte eenighe andere formen na dese manieren begeerde te deelen in sommighe ghelijcke ofte ongelijcke deelen / so moetmen d'inhout van den Circkel-boghe / ofte heelen stuck lants soecken / ende daer naer reeckeninghe maken / hoe veel men voorelck deel moet af legghen / ende wercken als vooren geleert is.

Exempel 3.

Item daer is een circkelboogich stuck lants als dese figure A B C, vanden selven begheertmen een stuck af te legghen inhoudende 2000 \square roeden / met een scheidt-linie ghetrocken

upt een punct staende op de coorde A C in D, komende op den boge van C naer A. Om dit te doē so imagineert ten eersten upt den punct D eē rechte linie op den boghe

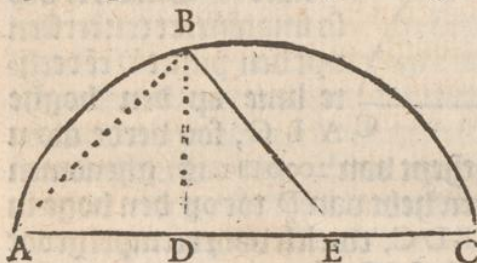
A B C, soo verde als u dunct dat omtrent de grootheyt van 2000 \square r. is / ghenomen dat ghy dese linie ghetrocken hebt van D tot op den boge in B, daer naer meet het stuck B D C, 'twelck voorexempel groot bevonden is 1700 \square r. dese ghesubtraheert van 2000 \square roede (diemen begheert af te legghen /) rest noch 300 \square r. die 'stuck C B D te cleyn is / daeromme moetmen noch 300 \square r. van 'stuck D A B, aen 'stuck C D B legghen / 'twelck ghy doen sult op volghende wijze: Meet ten eersten de linie D B, de selve bebindende lanck te wesen 60. r. die ghemedieert / coemt 30. r. hier mede ghedeelt de 300 \square r. diemen noch af legghen moet / coemt 10. roeden. Nu moetmen op den boghe van B naer A so verde comen / tot datmen vanden boge op de linie B D mach trecken een perpendicularaer linie lanck zijnde 10. roeden / 'twelck lichtelick te doen is / wanneer men met 'recht-crups een perpendicularaer maect op de linie D B, als hier in F, ende meet upt F rechthoekich 10. roeden / als tot G, stelt u crupce in G, ende siende upt G rechthoekich op G F, naer den boghe / ende

So ij waer

waer u ghesicht valt inden boghe / daer laet een stock steken /
 'twelck ghebalt in E, so sal de parpenticulaer linie EH lanck
 zijn 10. roeden / ('twelck men mach meten / ende probeeren of
 het recht ghedaen is.) Nu van D tot E een rechte scheidninghe
 ghemaect zijnde / so hout het stuck DEBC, meer als 2000 \square r.
 so veel velding alster besloten is tusschen de linie EB, ende den
 boghe EB, welck inhoudt naer de maniere vooz gheleert vant
 stuck DEBC, sal af ghetrocken werden met de scheidt-linie
 upt D, een wepnich te trecken van E naer B, so ist ghedaen.

Exempel 4.

Daer is een circkel-boge leggende in forme als dese figure
 re ABC, van welke men begeert af te scheidn 900 \square roeden
 upt een punct staende opten boge in B, comende met een rech-

te scheidt-linie upt B opte
 coorde AC, van A naer C.
 Om dit te doen / soect ten
 eersten den inhoudt vande
 circkel-boge besloten ziju-
 de tusschen den boge ende
 coorde AB, de welke wy
 exempels-wijse nemen in

te houden 100 \square roeden / die getrocke van 900 \square r. rest 800 \square r.
 diemen upt B van A na C sal af leggen (na leeringhe des der-
 den Exempels vant eerste ofte derde Capittel van desen) di-
 videerende de 800 \square r. dooz de parpenticulare linie BD, bevon-
 den zijnde 32. roeden / coemt 25. roeden : dit gedubbelt / coemt
 50. roeden / de selve ghemeten van A naer C, comende tot E,
 van daer tot B een rechte scheidninghe ghemaect / als EB, so ist
 stuck EAB, inhoudende 900 \square roeden / naer de begheerte.

Het veertiende Capittel.

VVaer inne cortelick aen ghevvesen vvort hoemen alle landen met rechte ende cromme zijden besloten zijnde, sal deelen, mette rechte ende cromme scheyt-linien, mitsgaders de onbeganckelicke landen.

Onde landen te deelen met rechte ende cromme zijden besloten zijnde/dat is niet anders dan nae leeringhe des thierenden Capittel deses deels/ een partje te proponerē (vant stuck daermen af deelen sal) so groot te wesen als 't gene men begheert / ende dat ghemeten / soot. dan minder ofte meerder bevonden vvort voorts te wercken in aller manieren als daer en oock int tweede en derde Exempel vant voozgaende der thienste Capittel geleert is/daerom wy t daer by late blijven/aenghesien datter inde werckinghe gheen onderschept is.

Maer aengaende de landen met rechte ende. cromme zijde besloten zijnde / te deelen met cromme scheyt-linien / lopende parallel met eenighe zijden / dat sullen wy verclaren by dese figure A B C D, nemende by exempel datter een stuck lants

is / legghende in sulcker fozme daermen een partje begheert af ghescheiden te hebben met een scheyt-linie loopende parallel mette zijde A B. Om dit te doen men sal een linie maken door het lant parallel mette zijde A B,

diemen denckt so veel vant selve af te deelen als men begheert/welcke wy nemen E F te wesen / (de selve parallel met A B gemaect zijnde met verscheyden parpendicularen eben lanck gemeten vande zijde A B, ende gebuyckende met goede consideratie den middel die wy int tweede Exempel vant negende Capittel deses deels gheleert hebben) daer na gesocht den

inhout des geproponeerden stux $ABEF$, ('twelck gebonden wort somen de lengte der twee cromme linien AB ende EF te samen addeert/ en met de helft daer af multiplicieert de bzeete ofte wijde tusschen de selve linien.) Ende wy nemen dat het selve bevonden is in te houden $400 \square$ roeden meerder als men moet af scheyden / daerom de selve ghedeelt door de cromme linie EF , (bevonden zijnde) 80 . roeden/ coemt 5 . roeden. Ende soo verde moctmen de schept linie inwaerts trecken van EF nae AB , parallel mette selve / welcke zy GH , ende soo de selve langher ofte corter bevonden worde als EF , men sal wijder handelen in aller manieren als vozen ghelcort is / &c.

So veel mede belangt het deelen der onbeganckelicke landen / daer in behoeven wy gheen bysondere onderwysinge te gheven/want wy hebben int tweede deel deses boecx gheleert door de afgesien hoecken/ ende de lengte der uytwendighe zijden/de inwendighe linien vinden/ oock somtijts eenighe uytwendighe zijden / ende door de selve den inhoud leeren calculeeren. Ende hier in dit deel onses boecx hebben wy door de bekende linien / ende inhoud der landen / de selve leeren scheyden in ghelijcke ende onghelijcke deelen / op verscheyden manieren/daerom wy't daer by laten blijven/wel verzeekert zijnde dat den ghenen die onse leeringhe vant meten/calculeeren/ en scheyden der landen wel verstaen sal hebben / gheen werck dief-aengaende sal moghen voozcomen / ofte hy sal hem in alles constelick weten te behelpen.

APPEN.